

Täysistunto

Tiistai 3.6.2025 klo 14.00—21.29

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 21.29.

Puhetta johtivat ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (14.00—16.28 ja 19.29—21.29) ja toinen varapuhemies Tarja Filatov (16.28—19.29).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. U-asiat

Puhemies on lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asiat U 16-18/2025 vp.

2.2. Kertomukset

Eduskunnalle on annettu Tiedusteluvalvontavaltuutetun kertomus vuodelta 2024 (K 15/2025 vp).

2.3. Kansalaisaloitteet

Eduskunnalle on 28.5.2025 toimitettu kansalaisaloite KAA 4/2025 vp: Aloite puolustus-hankintojen sääntelystä.

3. Laura Meriluodon vapautuspyyntö valtiovarainvaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 40/2025 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan keskiviikkona 4.6.2025 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 4.6.2025 kello 11.

4. Mai Kivelän vapautuspyyntö valtiovarainvaliokunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 41/2025 vp

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan keskiviikkona 4.6.2025 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 4.6.2025 kello 11.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle jalkaväkimiinojen käytön, varastoinnin, tuotannon ja siirron kieltämisestä ja niiden hävittämisestä tehdyn yleissopimuksen irtisanomiseksi ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 56/2025 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ulkoasiainvaliokuntaan, jolle puolustusvaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Meille esittelee asian ministeri Valtonen. Olkaa hyvä.

Keskustelu

14.01 Ulkoministeri Elina Valtonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Venäjä on sotatoimillaan rikkonut kansainvälistä oikeutta, aiheuttanut mittaamatonta kärsimystä ja vaarantanut rauhan ja vakauden euroatlantisella alueella. Suomeen ei kohdistu välitöntä sotilaallista uhkaa, mutta sotilaalliseen voimankäyttöön tai sillä uhkaamiseen Suomea vastaan on varauduttava. Sodan laajenemisen riskiä ei voida sulkea pois.

Muuttunut turvallisuusympäristö edellyttää Suomelta toimia puolustuksen vahvistamiseksi. Suomi ylläpitää vahvaa kansallista puolustuskyyä osana Naton yhteistä pelotetta ja puolustusta. Naton strateginen konsepti vahvistaa Naton tärkeimmäksi tehtäväksi liittokunnan pelotteen ja puolustuksen. Työtä tämän eteen on tehty Natossa johdonmukaisesti viime vuosina. Suomi on sitoutunut vahvistamaan Naton puolustusta ja pelotetta heikentyvässä turvallisuustilanteessa, ja Suomen vahva puolustus- ja kriisinsietokyky vahvistavat koko liittokuntaa. Suomen näkemyksen mukaan vahvalla ja uskottavalla pelotteella ja puolustuksella vastataan Venäjän vihamielisiin toimiin ja pitkäkestoiseen uhkaan. Pelotteen ja puolustuksen kehittäminen edellyttää poliittista tahtoa, sillä vahvistaminen vaatii päätöksiä muun muassa joukkojen, suorituskykyjen, investointien ja innovaatioiden osalta.

Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen valiokunta ja tasavallan presidentti linjasivat 1.4., että Suomi käynnistää valmistelut jalkaväkimiinat kieltävän niin kutsutun Otawan sopimuksen irtisanomiseksi. Esitys sopimuksen irtisanomisesta perustuu Suomen puolustuksen tarpeisiin heikentyneessä turvallisuuspoliittisessa tilanteessa. Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan päämäärien turvaamiseksi ja voidakseen tarvittaessa vastata pitkäkestoiseen ja laajamittaiseen sodankäyntiin Suomen on kyettävä kehittämään puolustuksensa suorituskykyjä. Tämän vuoksi on tarkoituksenmukaista irtisanoa yleissopimus. So-

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

pimuksen irtisanominen mahdollistaa jalkaväkimiinajärjestelmän palauttamisen puolustuksen keinovalikoimaan.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että eduskunta antaisi suostumuksensa siihen, että Suomi irtisanoa jalkaväkimiinajärjestelmän käytön, varastoinnin, tuotannon ja siirron kieltämisestä ja niiden hävittämisestä Oslossa 18. päivä syyskuuta 97 allekirjoitetun sopimuksen. Esityksessä ehdotetaan lisäksi tehtäväksi sopimuksen irtisanomisesta aiheutuvat muutokset rikoslakiin, pakkokeinolakiin sekä sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta Puolustusvoimissa annettuun lakiin. Lisäksi esitetään, että eduskunta hyväksyisi selvityksen irtisanomisen syistä. Selvitys kuuluu seuraavasti: ”Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tärkeimpänä päämääränä on turvata Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, estää Suomen joutuminen sotilaalliseen konfliktiin ja taata suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi. Näiden päämäärien turvaamiseksi heikentyneessä turvallisuuspoliittisessa tilanteessa ja voidakseen tarvittaessa vastata pitkäkestoiseen ja laajamittaiseen sodankäyntiin Suomen on kyettävä kehittämään puolustuksensa suorituskykyä. Sopimuksen irtisanominen mahdollistaa jalkaväkimiinajärjestelmän palauttamisen puolustuksen keinovalikoimaan.”

Arvoisa puhemies! Sopimuksen irtisanomisen vaikutuksia on arvioitu esityksessä kattavasti. Vaikutusten arvioidaan kohdistuvan erityisesti kansalliseen puolustukseen sekä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan. Tämän lisäksi arvioidaan myös niitä vaikutuksia, joita jalkaväkimiinajärjestelmän mahdollisella käyttöönotolla olisi esimerkiksi perus- ja ihmisoikeuksiin. Vallitseva sotilaallinen uhka edellyttää Puolustusvoimilta kykyä torjua vihollisen hyökkäys kansallisesti ja osana liittokuntaa sekä jatkaa puolustustaistelua pitkäkestoisesti. Sotilaallisen arvion perusteella jalkaväkimiinat ovat tehokas ase myös nykypäivän taistelukentillä. Arviota tukevat Venäjän hyökkäyssodasta Ukrainassa saadut tiedot ja Venäjän asevoimien taktiikan kehittyminen. Ottawan sopimuksen irtisanominen mahdollistaa jalkaväkimiinajärjestelmän palauttamisen Puolustusvoimien keinovalikoimaan, mikä laajentaa Suomen puolustuksellista liikkumatilaa. Sopimuksen irtisanomisesta saattaa seurata myös kielteisiä vaikutuksia muun muassa Suomen maineeseen asevalvonnan saralla. Vaikutukset liittyvät paitsi suoraan Ottawan sopimukseen myös laajemmin humanitaariseen oikeuteen, asevalvontaan ja kansainväliseen sääntöpohjaiseen järjestelmään. Suomi on kuitenkin saanut päätökselleen laajaa ymmärrystä liittolais- ja kumppanimailta.

Arvoisa puhemies! Suomi jatkaa vastuullista toimintaa sekä maan rajojen sisä- että ulkopuolella myös irtisanouduttuaan Ottawan sopimuksesta. Lähtökohtaisesti miinoja käytettäisiin Suomen maaperällä ja alueilla, joilta siviilit on evakuoitu. Puolustusvoimat ei myöskään asentaisi jalkaväkimiinoja normaalioloissa, vaan kaikki miinat olisi varastoitu koulutus- ja harjoitustoimintaa lukuun ottamatta.

Ottawan sopimukseen liittyy merkittävä kansainvälisen yhteistyön ja avun ulottuvuus, jonka edistämiseksi valtiot antavat kansainvälistä tukea. Sopimuksen mukaan sopimuspuolet antavat mahdollisuuksien mukaan apua muun muassa miinanraivaukseen ja miinajen uhrien tukemiseen. Suomi jatkaa humanitaarista miinatoimintaa niissä maissa, jotka kärsivät miinaongelmasta. Humanitaarinen miinatoiminta on ihmishenkiä pelastavaa toimintaa, jonka avulla edistetään konfliktien jälkeistä jälleenrakennusta ja tuetaan turvallisuutta, vakautta ja kehitystä. Toiminnassa yhdistyvät vahvasti humanitaariset kehityksen ja turvallisuuden näkökohdat. Suomi sitoutuu jatkossakin Ottawan sopimuksen humanitaarisiin päämääriin, mukaan lukien kansainväliset velvoitteet miinajen vastuullisesta käytöstä ja tuki globaaliin työhön miinajen haittojen vähentämiseksi. Suomi jatkaa humanitaarisen miinatoiminnan tukemista alueilla, jotka kärsivät miinajen ja muiden sodan räjähtämättö-

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

mien jäänteiden aiheuttamista ongelmista. Vuosina 21—25 tuki on yhteensä noin 15 miljoonaa euroa. Rahoitus on kohdistettu hankkeisiin Afganistanissa, Somaliassa, Ukrainassa, Irakissa ja Syyriassa. Vuosille 26—30 humanitaariseen miinatoimintaan on varattu alustavasti noin 15 miljoonaa euroa kehitysyhteistyövaroista.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä on arvioitu sopimuksen suhdetta perustuslakiin. Arvion mukaan Ottawan sopimuksen irtisanomista voi pitää perustuslain kannalta ongelmattomana. Myöskään muut Suomea sitovat kansainväliset sopimukset tai kansainvälinen humanitaarinen oikeus eivät muodosta estettä sopimuksen irtisanomiselle. Ottawan sopimuksen mukaan sopimuspuolella on oikeus irtisanoa sopimus ilmoittamalla siitä muille sopimuspuolille, tallettajalle ja YK:n turvallisuusneuvostolle. Irtisanomiskirjassa on annettava tyhjentävä selvitys irtisanomisen syistä. Irtisanominen tulee voimaan kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun sopimuksen tallettajana toimiva YK:n pääsihteeri on vastaanottanut irtisanomiskirjan.

Ärade talman! Finland upprätthåller i alla lägen en stark nationell försvarsförmåga som en del av Natos avskräckning och försvar. Finland försvarar alltid folkrätten och den internationella regelbaserade världsordningen.

Suomelle on keskeistä, että kansainvälinen järjestys pohjautuu sääntöihin, ei voimankäyttöön. Kansainvälisen oikeuden kunnioittaminen on kaiken Suomen toiminnan kulmakivi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Otetaan tähän nyt debatti. Uskon, että tähän on paljon halukkuutta. Meillä on aika rajoitettu, mutta käytetään tämä aikaraja nyt sitten debattiin, koska siihen näyttää olevan halukkuutta. — Tämän aloittaa edustaja Koskinen.

14.11 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ja ministerin esittelyssä on sinänsä vahvasti perusteltu syitä, minkä takia Suomi irtisanoutuksi Ottawan sopimuksesta juuri itäisen ulkoisen uhan vuoksi. Mutta sitten on tämä toinen puoli, että Ottawan sopimus pitää sisällään myös tämän laajan humanitaarisen toiminnan, miinojen raivauksen, miinasulun ja niiden leviämisen estämisen, ja on tärkeää, että Suomi jatkaa siinä täysimääräisesti. Hallituksen esityksen perusteluissa jonkun verran siitä mainitaan, että näin tehdään, ja samoin ministeri Valtonen tuossa totesi, mutta sitten tuossa hallituksen ponsiesityksessä tätä puolta ei lainkaan mainita. Nähdäkseni kansainvälisen yhteisön ja sääntöpohjaisuuden vahvistamisen kannalta olisi tärkeää, että se näkyisi ihan tässä virallisessa, muille maille selostettavassa päätöksen kokonaisuudessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Autto.

14.12 Heikki Autto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos paljon ulkoministerille tämän tärkeän hallituksen esityksen esittelemisestä. — Jalkaväkimiinat ovat tehokas, kustannustehokas ja vaikuttava asejärjestelmä, ja Ukrainan sodan opit ovat osoittaneet, että pienen maan on syytä jalkaväkimiinat pystyä pitämään omassa puolustusaseiden repertuaarissaan.

On selvää, että Suomi erittäin vahvasti kaikessa toiminnassaan puolustaa sopimusperusteista kansainvälistä järjestelmää, ja tässäkin mielessä on todella tärkeää, että Suomi tällä

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

tavoin, sopimuksen mahdollistamalla tavalla, irtaantuu tästä sopimuksesta, joka on osoitautunut tässä ajassa Suomen kannalta ongelmalliseksi.

On tärkeää, että Suomi pääsee irtaannuttuaan tästä sopimuksesta kouluttamaan varusmiehilleen turvallista ja vastuullista jalkaväkimiinojen käyttöä ja siten myös antamaan reserviläisillemme vahvan viestin siitä, että valtiovalta mahdollistaa ja takaa sotilaillemme tiukassa paikassa kaikki ne tarvittavat työkalut, joilla isänmaan vapaudesta ja kotien turvallisuudesta huolehditaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Savola.

14.14 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Taidan olla niitä harvoja edustajia, jotka 2011 äänestivät tätä ratifiointia vastaan. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Äänestin sitä vastaan, ja valitettavasti tuolloin tehtiin päätös, jossa jalkaväkimiinoista päätettiin luopua. Niitten käytöstä luovuttiin, ja miinat tuhottiin Lapis-sa räjäytysleirillä.

Venäjän aggressio ja Ukrainan sota ovat kuitenkin opettaneet. Sieltä on tullut oppia, turvallisuustilanne on muuttunut, ja Puolustusvoimien komentajan Janne Jaakkolan kommentit viime syksynä laukaisivat tilanteen, että nyt olemme tässä ja olemme saaneet tämän hyvän esityksen, missä Ottawan sopimuksesta päätetään irtaantua. Ainoa oikea päätös tässä vaiheessa on korjata tämä virhe.

Miinat ovat puolustuksellinen ase. Niitä käytetään ainoastaan kriisitilanteessa suluttamiseen ja vihollisen joukkojen ohjaamiseen, ja tämä on tärkeä viesti, milloin ja missä tilanteessa miinoja käytettäisiin. Kysyn teiltä, arvon ministerit: kuinka tästä tullaan julkisesti käymään keskustelua, tiedottamaan ja erityisesti kansainvälisesti infoamaan, kuinka Suomi tulisi miinoja käyttämään?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vikman.

14.15 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ottawan sopimuksesta irtautuminen vahvistaa Suomen turvallisuutta ja puolustuskykyä. Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tavoite on turvata Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus sekä varmistaa kansalaisten turvallisuus ja hyvinvointi. Tämä edellyttää meiltä jatkuvaa turvallisuusympäristön arviointia ja tarvittavien toimenpiteiden tekemistä. Tätä arviota vasten on selvää tehdä linjaus, että Ottawan sopimuksesta irtautuminen on Suomen etu ja tarpeellista Suomen turvallisuudesta huolehtimiseksi.

Arvoisa rouva puhemies! On tärkeää, että mietintövaliokunnassa, ulkoasiainvaliokunnassa, käsittelemme asian ripeästi ja niin, että eduskunta pääsee päättämään asiasta jo ennen istuntotaukoa.

Jalkaväkimiinat tarvitaan. Ne ovat yksi palanen puolustuksessamme, jotta kenenkään ei kannata sotilaallisesti Suomeen hyökätä ja jotta saamme elää rauhassa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu.

14.16 Pekka Aittakumpu ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitän hallitusta siitä, että se antoi esityksensä eduskuntaan Ottawan sopimuksesta irtautumiseksi. Tämä ei ole aivan itsestäänselvyys, kuten on usein kuultu. Meillä Suomessakin on voimia,

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

jotka jyrkästi vastustavat näiden jalkaväkimiinojen käyttöön ottamista. Toivon, että eduskunnassa nyt mahdollisimman yksimielisesti ja ripeästi saisimme tämän esityksen käsittelyä.

Jalkaväkimiinat, kuten todettu, ovat hyvin edullinen, tehokas ja myöskin turvallinen puolustuksen vahvistamisen väline. On syytä muistaa, että jalkaväkimiinat otetaan takaisin sen takia, ettei niitä tarvitsisi koskaan käyttää. Ne ovat hyvin tehokas ennalta estävä pelote erityisesti Suomen olosuhteissa. Suomella on EU- ja Nato-maista pisin Venäjän vastainen raja, ja kuten ministeri kertoi, ymmärrystä Suomen ratkaisulle kyllä löytyy. Baltian maat ja Puolahan ovat myöskin jo päättäneet tästä sopimuksesta irtautua.

Arvoisa rouva puhemies, isänmaan turvallisuuden pitää tulla ensin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen.

14.18 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Turvallisuusympäristömme on todellakin muuttunut siitä, kun Suomi liittyi Ottawan sopimukseen vuonna 2012. On selvää, että Venäjä irtisanoutui siitä monenkeskisestä maailmasta ja kansainvälisestä oikeudesta, [Jani Mäkelä: Miten se Georgia?] ja se konteksti, asiayhteys, jossa me nyt keskustelemme mahdollisesta Suomen vetäytymisestä Ottawan miinasopimuksesta, on nimenomaan Venäjän raaka hyökkäyssota Ukrainassa ja niistä sodankäynnin muutoksista vedettävät johtopäätökset, jotka meidän on tehtävä, kun seuraamme Venäjän toimia Ukrainassa. On selvää, että kun Puolustusvoimat nyt esittää, että tämänkaltaisen suorituskyky olisi suomalaisten turvallisuudelle tärkeä, niin tätä kysymystä on punnittava tarkoin ja huolella, ja sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä on siihen valmis.

Sosiaalidemokraattiselle eduskuntaryhmälle ovat kuitenkin tärkeitä ne asevalvontasopimukset, joilla on aikaansaatu suuria asioita maailmassa. Meille sääntöperäinen, monenkeskinen maailma on tärkeä asia. Me korostamme myös humanitaarista miinanraivaustyötä ja pidämme välttämättömänä, [Puhemies koputtaa] että Suomi jatkaa sitä riippumatta siitä, teemmekö päätöksen vetäytyä Ottawan sopimuksesta. Tulemme käymään ryhmässä tämän asian huolellisesti lävitse.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo.

14.19 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sääntöpohjainen järjestelmä ja kansainvälisen oikeuden kunnioittaminen ovat pienen maan etu. Tätä meille on toistettu nyt hallituksen toimesta ja ulkopoliittisen johdon toimesta useamman vuoden ajan, ja näinhän se todellakin on. Siksi on niin ristiriitaista, että monin eri tavoin Suomi nyt itse rikkoo näitä keskeisiä sopimuksia ja velvoitteita, ja tämä Ottawan sopimuksesta irtautuminen on yksi esimerkki siitä. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

Tämä tosiaan lähettää maailmalle erittäin ikävän viestin siitä, että heikennämme itse kansainvälisiä sitoumuksiamme, ja tämä on erittäin surullinen viesti tilanteessa, jossa lähetämme viestin myös siitä, että myös muut maat lähtisivät irtautumaan tästä sopimuksesta. Me tiedetään, että henkilömiinojen käytön kielto on ennen kaikkea humanitäärinen kysymys. Kyse on siitä, ettei sivistysvaltio käytä tai edes suunnittele käyttävänsä aseita, jotka aiheuttavat siviileille kohtuutonta kärsimystä. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] Tutkimusten mukaan valtaosa uhreista on siviilejä ja lapsia.

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

14.20 **Miko Bergbom ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt täytyy todeta, että vasemmistoliiton edustajan puheessa lausuttiin väärä todistus siitä, että Suomi rikkoisi nyt kansainvälistä sääntöpohjaista järjestelmää ja näitä sopimuksia. Jos me rikkoisimme, niin se tarkoittaisi sitä, että me tällä hetkellä ollessamme sopimuksen osapuoli käyttäisimme jalkaväkimiinoja. Siinä tilanteessa me rikkoisimme. [Jari Ronkainen: Juuri näin!] Mutta nyt täysin demokraattisin prosessein tämä esitys tuodaan hallituksen toimesta eduskunnan käsiteltäväksi, minkä jälkeen Suomi voi irtaantua Ottawan sopimuksesta, minkä jälkeen jalkaväkimiinat voidaan ottaa käyttöön. Se ei ole sopimuksen rikkomista, koska silloin me olemme irtaantuneet sopimuksesta.

Joka tapauksessa jalkaväkimiinat ovat tehokas ja edullinen ratkaisu Suomen puolustukseen. Me tiedetään, että Venäjä käyttää niitä massamaisesti, ja pienellä valtiolla täytyy olla mahdollisuus puolustaa omaa maata ja sen kansaa kaikissa tilanteissa. Toisekseen Suomessa käytetään miinoja hyvin vastuullisesti. Miinoituksista tehdään muun muassa miinakartat, ja sen jälkeen, kun niille ei enää ole tarvetta, ne voidaan poistaa.

Lisäksi toivoisin, että ei levitetä julkisuudessa väitteitä, että Suomessa esimerkiksi marjanpoimijat ja muut olisivat näitten miinojen uhan alla. Näin ei ole. [Puhemies koputtaa] Niitä käytetään taistelutilanteessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne.

14.21 **Atte Harjanne vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Merkittävästä ja globaalisti menestyksekkästä aserajoitussopimuksesta irtautuminen ei ole varsinaisesti ilon tai juhlan aihe, mutta valitettavasti se on tässä ajassa Suomelta perusteltu ratkaisu. [Kokoomuksen ja perussuomalaisen ryhmistä: Oikein!] Ukrainan sodan opit, maailmanpolitiikan tilanne ja sotilaalliset uhat, jotka Suomeen kohdistuvat, perustelevat tätä päätöstä.

Palaisin tähän rikkomiseen ja sääntöpohjaisuuteen: On hyvä huomata, että sopimushan sisältää sen erikoisen nyanssin, että siitä ei voi irtaantua aseellisen konfliktin aikana. Eli jos sikäli pidän itse asiassa vastuullisena, että keskustelu käydään nyt, kun se voidaan sen sopimuksen puitteissa ja sääntöjen mukaisesti käydä ja tämä päätös tehdä. Pidän erittäin tärkeänä myös tätä humanitäärisen näkökulman ylläpitoa ja sen työn jatkamista.

Jonkin verran joudun antamaan kyllä kritiikkiä tästä prosessista. Meillä on selontekoprosessi puolustuksen osalta ja muuta, jonka puitteissa tämän kaiken järjen mukaan olisi pitänyt tulla jo esiin. Loppuhuipennuksena ehkä tälle hallituksen linjalle oli se, että tämä tuotiin vaalien alla vähän niin kuin temppuna rikkoen semmoista parlamentaarista perinnettä, joka tässä talossa näin vakaviin ulko- ja turvallisuuspolitiikan kysymyksiin liittyen on. [Puhemies koputtaa] Eli siinä suosittelen peiliin katsomista hallitukselle.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kari.

14.23 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Itsekin kuulun niihin kansanedustajiin, jotka 2012 olivat täällä salissa Ottawan sopimukseen liittymässä, ja tuolloin elettiin täysin toisenlaista aikaa. Se on hyvä muistaa, kun tämän keskustelun pohja

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

lähtee siitä, että olemme liittyneet aikanaan Ottawaan, että aika oli tuolloin hyvin toisenlainen.

Pidän itsekkin hyvänä sitä, että hallitus tuo nyt esityksen tästä Ottawan sopimuksesta irtautumisesta sen jälkeen, kun Puolustusvoimain komentaja Janne Jaakkola otti tähän asiaan julkisesti kantaa. Venäjän hyökkäyssota ja Venäjän hyökkäyssodassa ilmiöksi noussut massamainen jalkaväen käyttö antavat tietenkin hyvät perusteet myös tähän jalkaväkimiina-asiaan.

Olisin kysynyt ministereiltä: millaisia terveisiä te olette saaneet niin EU-mailta, Nato-mailta kuin oikeusoppineilta, joihinka täällä salissakin tunnutaan halukkaasti viitattavan, näihin kansainvälisiin sopimuksiin liittyen?

Samalla pienen risukimpunkin toimitan hallitukselle siitä, että kuten tässä edustaja Harjanne aikaisemmin totesi, olisi ollut asianmukaista, että eduskunnan normaalin päiväjärjestyksen mukaan olisi näistä asioista eduskuntaa tiedotettu eikä tiedotustilaisuudella ennen kuntavaaleja.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ingo.

14.24 **Christoffer Ingo r** (vastauspuheenvuoro): Ärade fru talman! Finlands säkerhetspolitiska läge har förändrats dramatiskt sedan 2012, då vi gick med i Ottawaavtalet och förbjöd infanteriminorna. Ryssland har blivit mer oförutsägbart och opålitligt, och vi måste göra allt vi kan för att säkra den östra gränsen. Att nu ta steget och lämna det här avtalet reflekterar den värld vi lever i.

Arvoisa rouva puhemies! Ottawan sopimuksen irtisanominen lähettää signaalin Venäjälle: Suomi ottaa turvallisuutensa äärimmäisen vakavasti, emmekä anna minkään muun valtion kertoa meille, miten omat asiat tulisi hoitaa.

Ärade fru talman! Som här har kommit fram i debatten är det ju också så att de här minorna ju inte används hur som helst. Det går inte att jämföra med de bilder som man har sett från till exempel Balkankriget eller andra tragiska fall gällande minorna. Finland kommer, om och ifall de behöver tas i bruk, att använda dem väldigt säkert och på ett ansvarsfullt sätt. — Tack.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten käännös.

Tulkki esitti puheenvuorosta suomenkielisen yhteenvedon.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Päivi.

14.26 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kristillisdemokratien puoluekokous hyväksyi vuonna 2019 aloitteen Ottawan sopimuksesta irrottautumisesta.

Puolustuksessa tarvittavassa aseistuksessa on tukeuduttu ihan luonnollisesti Puolustusvoimien asiantuntemukseen ja arviointiin. Puolustusvoimathan suhtautui melko pitkään nihkeästi maamiinojen palauttamiseen, mutta Ukrainan sota ja kokemukset siellä ovat muuttaneet tilanteen. Suomalaisille jalkaväkimiinat ovat olleet puhtaasti puolustuksellinen ase,

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

jota käytetään vastuullisesti ja ainoastaan tilanteessa, jossa todellakin tarvitaan sotilaallista puolustusta. Suomen jalkaväkimiinoja ei käytetä siviileitä uhkaamaan.

On muistettava, että vaikka Suomi pitäytyisi Ottawan sopimuksessa, niin se ei sotatilanteessa vihollisen mahdollisesti tunkeutuessa Suomen alueelle tekisi Suomesta maamiina-tonta aluetta, koska tiedämme, miten Venäjä niitä käyttää.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman.

14.27 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen ja Puolustusvoimien esityksen juurisyy on Venäjän uhka ja ennen kaikkea sen kasvanut uhka, ne kokemukset, joita olemme saaneet Ukrainan sodasta, jossa Venäjä käyttää hiuksia nostattavalla tavalla ja täysin häikäilemättömästi ihmishengistä piittaamatonta sodankäyntitapaa Ukrainaa vastaan tavalla, jota kukaan ei voinut edes kuvitella vielä ennen Ukrainan sodan alkamista. Sen vuoksi Puolustusvoimilla on erittäin painavat perusteet tuoda tämä Ottawan sopimus uudelleen arvioitavaksi. SDP katsoo tätä asiaa ennen kaikkea Suomen ja suomalaisten turvallisuuden näkökulmasta, johon meidän omat päätökset pitää sovittaa tässä uudessa tilanteessa.

Samaan aikaan on tärkeää, että Suomi nyt jatkaa ja ehkä ennen kaikkea tämän jälkeen myös vahvistaa tukeaan ja humanitääristä työtä miinojen haittojen ehkäisemiseksi ja raivaamiseksi. Ministeri Valtonen, miten varmistetaan, että Suomi tekee jatkossa entistä vahvemman osansa näiden miinojen haittojen vähentämiseksi maailmalla?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Saarikko.

14.28 **Annika Saarikko kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on vakavien aikojen, huolestuttavan tilannekuvan, vakavan mielen hallituksen esitys. Oma arvioni sen tarpeellisuudesta nojaa nimenomaan Puolustusvoimien muuttuneeseen kantaan, ja esitys on siksi tarpeellinen ja välttämätön.

Me olemme pieni kansa. Meillä on laaja maantiede. Voidaan kai sanoa, että sodan kuva on muutoksessa, mutta kyllä sen perinteiset lainalaisuudet ovat myös samalla säilyneet. Mitä tulee keskusteluun siitä, onko Ottawan sopimus, joka on ollut toden totta monin tavoin menestyksekkäskin, viesti Suomelta laajemminkin kansainväliseen, sääntöpohjaiseen järjestelmään, niin minun käsittääkseni ei ole. Me olemme vahvasti sen kannattajia, eikä meidän kannata itse tehdä tästä suurempaa viestiä. Tämä koskee nyt omaa kansallista turvallisuuttamme.

Arvoisa puhemies! Kysyisin erityisesti puolustusministeriltä liittyen tähän käytännön todellisuuteen, siihen tilanteeseen, kun sopimuksesta on irtaannuttu: Miten miinojen valmistus? Meillä lienee kansallisesti mahdollisuus hoitaa tämä asia itse. Miten tähän on valmistauduttu?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindberg.

14.30 **Jarmo Lindberg kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Naapurimaamme Venäjä käy jo neljättä vuotta Euroopassa suursotaa, jossa on hämmentävästi erittäin perinteisiä ja moderneja taisteluelementtejä sekaisin. Ukraina on moderneilla drooneilla tehnyt Venäjän panssarivoimien käytön vaikeaksi avoimilla alueilla, minkä seurauksena Venäjä

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

on joutunut käyttämään jalkaväkeä massamaisesti. Kun hyökkääjän sodankäyntitapa muuttuu yllättäen perinteiseksi, pitää puolustajan reagoida. Siksi jalkaväkimiinoilla on vastuullisesti käytettynä jälleen paikkansa Suomen pitkän itärajan turvana, vaikka käytösämme onkin lukuisa joukko moderneja välineitä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vornanen.

14.30 Timo Vornanen tv (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä miinakielto­sopimus ei ole ollut Suomen edun mukainen missään vaiheessa. Paras ratkaisu olisi mielestäni ollut jättää koko miinakielto alun perinkin allekirjoittamatta, ja siksi olen pyrkinyt jatkuvasti edistämään sopimuksesta irtaantumista muun muassa toimenpideoitteen muodossa. Onneksi tämä hallituksen esitys korjaa aiemmin tehdyn vahingon, ja näenkin, että tämä on yksi tämän hallituskauden tärkeimmistä esityksistä.

Jalkaväkimiinat ovat kustannustehokas ja Suomen ainutlaatuisiin olosuhteisiin sekä asevelvollisuusarmeijallemme erinomaisesti soveltuva puolustusase. Haluan korostaa, että niiden suorituskykyä ei ole pystytty korvaamaan.

Pidän tärkeänä, että Suomi on sitoutunut käyttämään jalkaväkimiinoja ainoastaan puolustuksellisesti ja siviiliturvallisuusnäkökohdat tarkasti huomioiden. Emme myöskään ole yksin päätöksemme kanssa, sillä useat Nato-liittolaisemme ja naapurimaamme ovat pääty­mässä vastaaviin ratkaisuihin turvallisuutensa varmistamiseksi. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen.

14.32 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puolustusvoimissa ei enää haikailla Ottawan sopimuksen kieltämien jalkaväki- eli henkilömiinojen pe­rään. Sotilasprofessori Janne Mäkitalon mukaan kaikki henkilömiinojen suorituskyvyt saatiin 2010-luvun alun vaikeassa määrärahatilanteessa korvattua täysimääräisesti, jopa yli­kin: ”Kun miettii kaikkia niitä välineitä, mitä Maavoimat sai jalkaväkimiinojen suoritusky­vyn poistumisen seurauksena käyttöönsä, niin kyllä se voittajana selvisi.” Tämä oli siis so­tilasprofessorin arvio kolmisen vuotta sitten, kun Venäjän täysimittainen hyökkäyssota Ukrainassa oli jo alkanut. On niin, että sodankäynnissä on tapahtunut muutoksia, joita täs­sä edeltävissä puheenvuoroissa on kuvattu Ukrainan kokemusten perusteella, ja asetekno­logiassa on tapahtunut muutoksia, mitkä selvimmin varmasti ovat nähtävillä droonien ke­hityksessä, mutta ovatko ne muutokset niin suuria ja niin merkittäviä, että ne antavat pe­rusteita tähän hallituksen esityksen johtopäätökseen? Sitä toivon, että valiokunnat tutkai­levat tarkkaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja.

14.33 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! ”Sopimuksen irtisa­nominen saattaa heijastua kansainväliseen sääntöpohjaiseen järjestelmään laajemminkin. Irtisanominen on negatiivinen signaali tilanteessa, jossa sääntöpohjaista kansainvälistä jär­jestelmää haastetaan. Irtisanomisella voi olla haitallisia vaikutuksia Suomen maineelle ja toiminnan uskottavuudelle asevalvonnan alalla.”

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

Arvoisa puhemies! Tämä ei ollut minun omaa tekstiäni, vaan tämä on ulkoministeriön omaa tekstiä Ottawan sopimusta koskevassa arviossa, mutta, arvoisa puhemies, allekirjoitan kyllä tuon arvion, ja vasemmistoliitto ei kannata tästä sopimuksesta irtautumista.

Lisäksi haluan todeta, että tämä prosessi on minusta surullinen esimerkki hallituksen käsityksestä parlamentarismista. Tämä irtisanomispäätös on tehty ilman asianmukaista demokraattista keskustelua. Tällä hetkellä me käymme tätä keskustelua, mutta tämä päätös on jo tähän mennessä tehty eikä eduskunnalla ole tähän mennessä ollut mahdollisuutta käydä esimerkiksi läpi niitä selvityksiä, [Puhemies koputtaa] joiden pohjalta tätä päätöstä on perusteltu. [Puhemies: Aika!] Tässä on tämä hetki, jota nyt elämme, [Puhemies: Aika!] ja tätä keskustelua, jota käymme, olisi pitänyt käydä jo pitkän aikaa sitten.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Heinonen.

14.34 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministeri Valtoselle hyvästä esittelystä. — Politiikkaa ja ennen muuta ulko- ja puolustus- ja turvallisuuspolitiikkaa on aina tehtävä ajassa. Venäjä ei ole muuttunut, mutta sen toiminta on muuttanut maailmaa ja myös meidän turvallisuusasemaamme ehkä jopa pysyvästi. Päätös liittyä Ottawan sopimukseen oli meiltä aikanaan virhe. Sen olen itse myöntänyt, ja sen olen myös valmis itse korjaamaan. [Mikko Savola: Oikein!] Me emme ole sodassa, mutta emme me elä nyt oikein rauhassakaan. Joudumme varautumaan erilaisiin uhkiin ja jopa elämään niiden kanssa. Pahimpia hetkiä varten on välttämätöntä ottaa käyttöön myös jalkaväkimiinat.

Puolustusministeri Häkkänen, kiitos myös teille aktiivisesta työstä tämän asian eteenpäinviemiseksi. Jätte historiaan siinä. Näettekö, ministeri Häkkänen, mahdollisena, että tämä tuotanto voitaisiin hoitaa kotimaisena tuotantona?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki.

14.35 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Hiukan pyytämättä ja yllättäen. — Todellakin tällä sopimuksella palautetaan jalkaväkimiinat Suomen keinovalikoimaan. Miina aseena sopii hyvin Suomelle. Se hidastaa hyökkäyksiä, sopii sulutukseen loistavasti, se on halpa teknologisesti tuottaa, ja kuten edustaja Heinonen tuossa kysyi, myöskin kotimainen tuotanto olisi hyvä saada käyttöön ja käyntiin nopeasti sitten, kun tämä sopimus on katkaistu. Tällä tavoin Suomi yhdistää kovan puolustuksen ja toisaalta myöskin toteuttaa kohdennettua apua.

Mielestäni tämä hallituksen esitys on hyvä ja se täytyisi saada nopeasti eteenpäin. Totean vielä sen, että kun 25.11.2011 tästä asiasta äänestettiin, äänestin asiassa ”ei” eli vastustin Ottawan sopimusta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Hanna.

14.36 Hanna Räsänen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ympäröivä maailma on kyllä toden totta muuttunut, ja nyt haluankin kiittää hallitusta, että meillä on nyt tämä hallituksen esitys täällä salissa käsittelyssä ja meillä kaikilla kansanedustajilla on kyllä nyt kaikki saatavissa oleva tieto tämän käsittelyn pohjaksi.

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

Ukraina on näyttänyt meille, miltä sotiminen näyttää nykypäivänä ja mitä se pitää sisälleen. Itse luotan erittäin vahvasti asiantuntijoihin tässäkin asiassa. Tuolla puolustusvaliokunnassa olemme paljon viettäneet maan alla aikaa erilaisissa luottamuksellisissa kuulemisissa, ja luotan siihen, kun Puolustusvoimat ja myös puolustushallinto ovat todenneet, että Ottawan sopimuksesta tulee irtaantua. Minun käsitykseni on myös kyllä se, että näitä miinoja ei ole pystytty täysin korvaamaan nykyisellä teknologialla. [Juho Eerola: Ei ole koulutettu reserviläisiä!] Tästä syystä, kun meillä on kuitenkin 1 300 kilometriä maarajaa Venäjän kanssa — ja itsekin tuolta itäisestä Suomesta tulen — kyllä lämpimästi kannatan tästä Ottawan sopimuksesta irtaantumista.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Werning.

14.37 Paula Werning sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Käsitlemme tänään vakavaa asiaa, kysymystä siitä, tulisiko Suomen irtaantua Ottawan sopimuksesta ja sallia jälleen henkilömiinojen käyttö kansallisen puolustuksen tarkoituksiin. Tämä ei ole ideologinen tai kevyin perustein tehtävä päätös. Tämä on päätös, jonka taustalla on muutunut turvallisuusympäristö ja valtionjohdon korkein velvollisuus, Suomen ja suomalaisten turvallisuuden takaaminen.

Rouva puhemies! Ottawan sopimuksella on tärkeä humanitäärinen merkitys maailmassa, jossa henkilömiinat ovat aiheuttaneet valtavan kärsimyksen siviiliväestölle. Tätä ei kiistä kukaan, mutta Suomi ei ole maa, jossa sisällissodan jyllätessä miinoja kylvetään pitkin siviilien takapihoja. Me olemme maa, jolla on pitkä yhteinen raja aggressiivisesti toimivan Venäjän kanssa.

Neljä pohdittavaa kysymystä kuuluu: Jos tilanne kärjistyy, millä me puolustamme tuota rajaa? Mikä hidastaa hyökkääjää? Mikä luo pelotteen? Mikä antaa aikaa? Päätökset tehdään ajassa, ja tässä ajassa tätä sopimusta tulee arvioida uudelleen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Pauli.

14.39 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Naiivius maksaa ihmishenkiä, se maksaa siviilien ihmishenkiä. Meidän tehtävä Suomessa on puolustaa väestöämme, Suomessa asuvia ihmisiä. Ukrainan sodan opit ovat kaikilla meillä ainakin päällisin puolin mielessä. Venäjä ei kansainvälisistä sopimuksista piittaa. Se ei ole liittynyt koskaan Ottawan sopimukseen.

On hyvä huomata, niin kuin moneen kertaan on todettu, että tämä on puolustuksellinen ase. Miinoja käytetään vastuullisesti, ja normaalioloissa ei tietenkään niitä käytetä. Ne ovat varastoituina, ja toivottavasti niitä ei sieltä varastosta koskaan tarvitse pois ottaakaan. Pelote on se asia, mitä olemme tässä ajamassa. Kun meillä on pelote, meillä on suurempi varmuus siitä, että mitään ei-toivottavaa ei tapahdu. Sen takia olemme liittyneet Natoon. Sen takia meillä on pohjoismaista sotilaallista yhteistyötä, JEF, DCA ja näin poispäin. Miinat ovat yksi osa tätä kokonaisuutta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kokko.

14.40 Jani Kokko sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansainvälisistä velvoitteista ei tietenkään pidä vetäytyä kevyesti, ja siksi tämä keskustelu on erittäin tärkeä, ot-

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

taen huomioon sen, mikä on ollut Suomen pitkänä linjana erityisesti näissä turvallisuuspoliittisissa sitoumuksissa. Mutta on selvää, että idealismi ei saa mennä koskaan realismiin edelle, kun kysymyksessä on suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi. Siksi näen, että nykyisessä tilanteessa, jossa maantieteellinen sijaintimme on, mikä on, Venäjä on se, mikä se on — se on kolme vuotta osoittanut olevansa täysin piittaamaton omista sotilaistaan Ukrainassa, se kykenee massalla vyöryttämään sotilaita eteenpäin — jalkaväkimiinat ovat tässä suhteessa erittäin hyvä keino kansallisen turvallisuuden vahvistamiseksi, kuten vaikka edustaja Savola täällä keskustelussa nosti esille.

On myös hyvä huomioida se, että koskaan suomalainen siviili ei ole astunut tai kuollut suomalaisen sotilaan asettamaan miinaan. Ne on sotien aikana asennettu vastuullisesti, kartat ovat olleet selvillä, ja myös sodan aikana ne on kyetty raivaamaan pois. Ainoa uhka, minkä suomalaiset jalkaväkimiinat muodostavat, kohdistuu ainoastaan venäläiseen soti-laaseen, joka tulee rajan ylitse. [Mikko Savola: Suoraa puhetta, hyvä!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Immonen.

14.41 Tomi Immonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meitä on täällä eduskunnassa 200 kansanedustajaa monista eri taustoista, ammateista ja eri koulutuksilla. Arvostan jokaisen kollegani osaamista.

Itselläni on yli 30 vuoden kokemus Puolustusvoimissa, ja olen tämän salin ainoa edustaja, joka on yli kymmenen vuoden ajan opettanut ja kouluttanut päätyönä miinojen asen-tamista, poistamista tai niiden raivaamista suomalaisessa maastossa kaikissa olosuhteissa.

Haluan korostaa, että tällä vuosikymmenen mittaisella kokemuksella suomalaisen soti-laan omissa käsissä miina-ase on turvallinen lisä tuon pitkän itärajamme puolustukseen, ja tervehdin suurella ilolla tätä päätöstä, jota perussuomalaiset ovat ainoana puolueena tässä salissa yksimielisesti vastustaneet alusta alkaen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

14.42 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia arvoisille ministereille, että olette hyvin ansiokkaasti... Uskon, että ulkoministeri ja puolustusministeri antavat vahvan tuen kaikelle, mitä olemme äsken kuulleet niiltä, jotka kannattavat tätä Ottawan sopimuksesta irtautumista. Suomen pitkä raja, 1 350 kilometriä yhteistä maarajaa, venäläisten kanssa on alue, joka on meidän turvallisuutemme kannalta kaikkein tärkein. On pidettävä huoli siitä, että meidän puolustus on uskottavalla tasolla ja koulutus pidetään uskottavalla tasolla, ja nimenomaan niin, että varusteet, joita sotilaamme tilanteen sattuessa käyttävät, ovat riittävät välineet vihollisen pysäyttämiseen.

Tämä on raakaa maailmaa tänä päivänä, kun helmikuu 22 muutti kaiken, mutta sen mukaan meidän tulee elää, ja Puolustusvoimien kehittämistä on jatkettava. Ennen kaikkea, kun täällä esitetään nyt puheenvuoroja, että muka olisi parlamentarismia jotenkin rikottu, niin eihän tässä rikota, vaan tässähän parhaillaan sitä oikein käytetään parhaalla mahdollisella tavalla. Kiitoksia vain ministereille, että olette rohkeasti tulleet tätä asiaa puolustamaan tänne, ja annan suuren arvon sille, että Puolustusvoimain komentaja nosti tämän asian rohkeasti esille. Tällä tiellä meidän pitää jatkaa. Suomalaisten turvallisuuden takaa-minen on meidän tärkein asia.

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Otetaan vielä kolme vastauspuheenvuoroa, ja sen jälkeen sitten ministerit saavat vastauspuheenvuoron, ja sitten mennäänkin seuraavaan asiaan. Edustajat Kiljunen, Kauma ja Lohi. — Kiljunen.

14.44 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Miinat eivät hyökää. Ne ovat poikkeuksellisen luonteva puolustuksellinen asejärjestelmä. Ottawan sopimus kuitenkin kieltää henkilömiinat, jotka ovat summittaisia ja siinä mielessä kansainvälisen humanitaarisen oikeuden vastaisia. 80 prosenttia maailmalla miinoihin kuolevista on siviilejä. Tämä on tietysti ongelma. [Juho Eerola: Yhtään siviiliä ei ole kuollut!]

Kun 2012 Suomi liittyi Ottawan sopimukseen 165. maana, niin me varasimme 300 miljoonaa euroa korvaaviin järjestelmiin. Puolustusvoimien komentaja Timo Kivinen pari vuotta sitten maanpuolustuskurssilla totesi, että näiden korvaavien järjestelmien suorituskky on itse asiassa suurempi kuin henkilömiinojen aikaisemmin. Jäin pohtimaan sitä, olisiko ollut mahdollisuutta selvittää, kun te teitte esitystä meille, että olisi ollut näiden henkilömiinojen sijaan sellaisia maamiinajärjestelmiä, jotka menisivät Ottawan sopimuksen sisään, koska niitä on paljon kehitelty ja Suomikin on ottanut näitä korvaavia järjestelmiä käyttöön. Selvitettiinkö tätä asiaa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kauma.

14.45 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella hyvä, että Suomi elää nyt ajassa ja on irtautumassa Ottawan sopimuksesta. Me tiedämme hyvin, että Ukrainan sodan myötä Euroopan turvallisuustilanne on muuttunut. Vaikka meihin ei suoraan kohdistu sotilaallista uhkaa, niin me tiedämme, että Venäjä on vaarallinen ja arvaamaton ja meillä on pitkä raja, yli 1 300 kilometriä, Venäjän kanssa. Tiedämme myöskin, että jalkaväkimiinojen suorituskkyä ei voida täysimääräisesti korvata muilla järjestelmillä.

Arvoisa puhemies! Olen hyvin harmistunut siitä, että täällä esimerkiksi edustaja Honkasalo puhuu siitä, [Veronika Honkasalo pyytää vastauspuheenvuoroa] että olisimme rikkomassa kansainvälisiä sopimuksia, koska nimenomaan tätä keskustelua täällä käydään juuri sen takia, että emme rikkoisi kansainvälisiä sopimuksia. Eli olemme tekemässä asiat aivan kuten demokratiassa kuuluu, eli irtautumassa siten, että se tulee voimaan kuusi kuukautta siitä, kun YK:n pääsihteeri on vastaanottanut tämän irtisanomiskirjan. On todella vahingollista myöskin Suomen maineelle, [Puhemies koputtaa] että meidän omat kansanedustajat täällä levittävät väärää sanomaa. [Puhemies: Aika!] Toivoisin, arvoisa puhemies, että nämä korjattaisiin täällä eduskunnassa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Lohi, ja sitten vielä Mäenpää puolustusvaliokunnan jäsenenä, ja sitten mennään ministereitten vastauksiin. — Lohi.

14.46 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on käytetty monia hyviä puheenvuoroja siitä, kuinka politiikkaa on tehtävä ajassa. Muistan, että kun 14 vuotta sitten tähän sopimukseen liityttiin, taustalla olivat Puolustusvoimien arviot, joihin päätös perustui. Nyt kun tästä ollaan irtaantumassa, taustalla ovat samalla tavalla Puolustusvoimien arviot tästä tilanteesta. Aika on muuttunut, ja silloin on tehtävä uusia päätöksiä. Kiitos siitä. Suomi liittyi tähän sopimukseen noudattaen kansainvälistä sopimuspo-

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

jaista järjestelmää. Nyt siitä ollaan samalla tavalla, kuten edustaja Kauma edellä hyvin ker-toi, irtaantumassa noudattaen sopimus pohjaista järjestelmää ja sen pelisääntöjä.

Arvoisa puhemies! Minusta tämä on perusteltu esitys, ja olen erittäin iloinen siitä, että täällä ollaan vakavasti yli puoluerajojen ja yli hallitus—oppositio-rajojen tällaisissa kysy-myksissä isänmaan asialla.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten vielä edustaja Mäen-pää, ja sitten ministereitten vastaukset.

14.47 Juha Mäenpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Lohi puhui nyt hieman höpöjä kyllä. Olin tuolla lehterillä 25.11.2011 ensimmäistä kertaa tässä salissa seuraamassa tätä äänestystä, ja samana päivänä Helsingin Sanomat julkaisi kirjoi-tukseni, josta lainaan pienen osan:

”Puolustusministeriön jalkaväkimiinaselvitystyöryhmän väliraportti totesi: ’Miina-ase on Suomelle erittäin kustannustehokas sodankäyntiväline, koska sillä voidaan olosuhteis-samme merkittävästi vaikeuttaa teknologisesti kehittyneidenkin asevoimien operatiivista liikkuvuutta. Koska miinat ovat edullisia ja olosuhteissamme erittäin tehokkaita, on eri-tyyppisiä miinoja hankittu riittävästi kaikille alueellisen puolustuksen joukoille. Maavoi-millamme ei tällä hetkellä ole ajoneuvomiinojen ohella muita määrällisesti riittäviä asejär-jestelmiä, joilla mekanisoidun hyökkääjän liike voitaisiin yhtä tehokkaasti hidastaa ja py-säyttää.’”

Arvoisa puhemies! Puolustusvoimat ei ole suhtautunut nihkeästi Ottawan sopimuksesta irtautumiseen, [Puhemies koputtaa] vaan Puolustusvoimat on kunnioittanut tätä poliittista päätöstä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten ministerit, Valtonen kolme minuuttia ja myöskin Häkkänen kolme minuuttia.

14.49 Ulkoministeri Elina Valtonen: Arvoisa puhemies! Kiitos eduskunnalle hyvästä keskustelusta ja laajasta tuesta tälle vastuulliselle päätökselle. — Humanitaarinen miina-toiminta on tosiaan keskeinen osa suomalaista kehitysyhteistyötä, ja oikeastaan sen paino-arvo lähivuosina tulee suhteessa vielä osaltamme kasvamaan. Sillä tosiaan tarkoitetaan kaikkia niitä toimia, joilla pyritään jalkaväkimiinojen ja toisaalta myös maastossa muiden räjähteiden aiheuttamia riskejä siviileille vähentämään tai torjumaan. Humanitaariseen miinatoimintaan kuuluu esimerkiksi miinakenttien kartoittaminen ja raivaaminen, miino-jen riskeistä kouluttaminen sekä miinauhrien avustaminen. Nyt täytyy kuitenkin muistaa, että tällainen työ tapahtuu sellaisissa maissa, joissa ei vastaavalla tavalla käytetä miinoja kuin meillä Suomessa. Meillä käytettäisiin miinoja ainoastaan sotatilanteessa, pois lukien harjoitustoiminta, ja silloinkin siten, että siviiliuhreja ei pääse syntymään.

Suomi toden totta kanavoi tukea näihin monivuotisiin hankkeisiin ympäri maailmaa. Niitä toteuttavat kansainväliset järjestöt ja kansalaisjärjestöt, ja nyt tulevalle viisivuotis-kaudelle 26—30 on varattu 15 miljoonaa euroa tähän työhön.

Sitten kysymykseen siitä, miten viestimme tästä päätöksestä kansainvälisesti: No, tätä viestintää on toki tässä jo käyty matkan varrella. Ollaan käyty keskusteluja kahdenvälises-ti, eri foorumeilla ja toki myös julkisuudенkin kautta. Erityisen hyviä foorumeita ovat myös asevalvontakokoukset, joissa Suomi pystyy tuomaan tätä meidän vastuullista viestiä

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

ja kertomaan syitä sille, minkä takia me tämä puolustuksellinen suorituskyky joudutaan keinovalikoimaamme palauttamaan, mutta kuinka vastaavasti edelleen sitoudutaan näihin humanitaarisiin velvoitteisiin, joita Ottawan sopimuksin meiltä edellyttää. Ja tosiaan kansainväliset reaktiot ovat olleet pitkälti neutraaleja tai ymmärtäviä. On toki paljon järjestöjä, jotka päätöstämme myös kritisoivat, mutta sen takia on erittäin tärkeää, että käymme faktaperusteisesti tätä vuoropuhelua.

Mielestäni, kuten edustaja Tuppurainen tuossa hyvin totesi, toden totta Suomi ei missään kohtaa riko kansainvälistä oikeutta vaan päinvastoin kansainvälisestä sopimusperusteisesta järjestelmästä pitää kaikin keinoin kiinni, mutta se, joka on rikkonut kansainvälistä sopimusjärjestelmää ja päivittäin rikkoo kansainvälistä oikeutta ja kansainvälistä humanitaarista oikeutta vastaan, on naapurimaamme Venäjä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten ministeri Häkkänen.

14.51 Puolustusministeri Antti Häkkänen: Arvoisa puhemies! Se, mikä on tämän miinaesityksen tausta, on se, että olemme seuranneet puolustushallinnossa hyvin tarkkaan Venäjän sodankäyntitapaa ja kerta toisensa jälkeen näemme massamaista jalkaväen käyttöä, itse asiassa hyvin samanlaista kuin toisessa maailmansodassa, hyvin brutaaliakin aluevaltaussotaa. Sen takia, tämän havainnon perusteella, käskin viime kesänä Puolustusvoimille selvitystehtäväksi tämän uudelleenarvioinnin jalkaväkimiinojen tarpeellisuudesta Suomen puolustuskyvylle. Kuuluu normaaliin puolustushallinnon arviointiin kaikkien eri asejärjestelmien ja sodankäynnin havaintojen selvittäminen, ja ajatus oli, että sen jälkeen, kun selvitykset on tehty, arvioidaan hallituksessa ja valtioneuvoston piirissä ja TP-UTVAssa, lähdetäänkö tekemään esitystä. Puolustusvoimien komentaja käynnisti myös julkisesti asiasta lisää keskustelua sen jälkeen, kun selvitys oli jo käynnissä, mikä on pelkästään hyvä asia. Eli aktiivinen keskustelu on ollut käynnissä.

Selvityksen johtopäätökseksi tuli suora suositus ottaa miinat takaisin. Me nähdään selvät hyödyt: Vihollisen jalkaväen liike hidastuu merkittävästi, jos on jalkaväkimiinoja käytössä. Samaan aikaan suomalaisten sotilaiden tappioita voidaan vähentää. Tämä sopii reserviläisarmeijalle, koska on erittäin yksinkertainen ja käyttövarma. Suomella on vastuullinen miinoittamistapa jo vuosikymmenten takaa, eli siitä ei tarvitse huolta kantaa. Meillä on miinakartat ja sulutteet, joten omat joukot aina voivat toimia turvallisesti ja voidaan myös purkaa miinat helposti. Nämä ovat halpoja ja edullisia, huoltovarmoja. Kriisin aikana ei tarvitse hätäillä, mitä kaikkia kansainvälisiä komponenttiketjuja pitää huoltaa. Tämä on täysin varma ja yksinkertaista tehdä. Älymiinat ovat erikseen, ja myös niitä tarvitaan, mutta se on eri juttu. Suomen maasto-olosuhteisiin nämä sopivat paljon paremmin kuin edes Ukrainaan. Meillä on rikkonainen maasto, jossa kapeikkoja nimenomaan miinoitteilla ja laajoilla sulutteilla tulpataan, ja sitten siihen käytetään muita asejärjestelmiä, joilla pysäytetään vihollinen. Eli nämä täydentävät erittäin merkittävällä tavalla nimenomaan Suomen maasto-olosuhteissa Suomen puolustusjärjestelmää. Se on johtopäätös tästä selvityksestä, eli suora suositus, ja nämä ovat tärkeitä.

Miten prosessi on kulkenut? Täältä kuulin vähän kritiikkiä. Kannan tästä vastuun. Mutta eduskuntaa on tiedotettu jopa ennen kuin valtiojohto teki päätökset puolustushallinnon suosituksesta. Eli eduskuntaryhmien ja puolueiden johdolle järjestettiin info tästä asiasta, [Veronika Honkasalo: Eri asia!] tekeekö valtiojohto lakiesityksen eduskunnalle päätettäväksi. Eihän valtiojohto tehnyt päätöstä jotenkin salassa, vaan tässähän tehdään päätös la-

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

kiesityksen valmistelusta, ja nyt eduskunta, kuten täällä edustaja Hoskonen hyvin kuvasi, tämän päättää. Kyse oli siitä, lähteekö valtioneuvosto ylipäätään valmistelemaan tällaista asiaa eduskunnan päätettäväksi, ja siitäkin järjestettiin ennakkoinfo ihan tuoreeltaan samalla hetkellä, kun ylipäätään tiesimme, että valtiojohto tulee tämän päätöksen tekemään, että tulee esitys.

Tavoitteenamme tuotannon osalta on, että heti, kun se on oikeudellisesti mahdollista, käynnistämme kotimaassa tuotannon valmistelun — suomalaiset yritykset, jotka ovat siten huoltovarmoja, ja samalla tulee myös työllisyyttä Suomeen.

Kansainvälisen viestinnän osalta kaikki, keille tätä asiaa olen kuvannut — sitä, miten Suomen puolustusjärjestelmä toimii, laajaa maa-aluetta ja Venäjän armeijaa, joka on maa-valtaukseen painottunut maa-armeija — ymmärtävät sen jälkeen, minkä takia Suomi itse asiassa pyrkii palauttamaan nämä. On aivan eri asia keskustella vaikka brittiarmeijan kanssa: saarivaltioissa harvemmin tarvitaan jalkaväkimiinoja. Mutta jos naapurissa on merkittävä vihollisuuksia, joka saattaa maa-alueiden kautta hyökätä, niin totta kai se on aivan erilainen arviointikehikko. Jokainen, kenen kanssa olen keskustellut, on ymmärtänyt tämän.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.56.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.55.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä asiakohtaa 5 ja sen käsittelyä. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Antikainen.

18.55 Sanna Antikainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on tehnyt historiallisen ja pitkään odotetun esityksen: Suomi irtautuu Ottawan miinakieltosopimuksesta. Vuonna 2012 Suomihan liittyi tähän sopimukseen vastoin muun muassa puolustusministeriön kantaa. Jo silloin perussuomalaiset oli ainoa puolue, joka vastusti yhtenäisesti päätöstä. Me näimme, että jalkaväkimiinojen poistaminen puolustuksesta oli virhe. Nyt onneksi tuo virhe korjataan. Meillä on 1 300 kilometriä maarajaa Venäjän federaation kanssa, joka käy, niin kuin kaikki tiedämme, raakaa hyökkäyssotaa Ukrainassa ja uhkailee jatkuvasti länsinaapureitaan. Tässä maailmantilanteessa ei ole varaa enää elää idealistisessa kuplassa ja pitää kiinni sopimuksista, jotka on tehty täysin erilaisessa ajassa.

Arvoisa rouva puhemies! Jalkaväkimiinat eivät ole Suomessa mitään mielivaltaista väkivaltaa. Ne on suunniteltu osaksi puolustusjärjestelmää. Ne ovat tarkasti sijoitettuja, kartoitettuja ja valvottuja. Niillä ei ole mitään tekemistä joidenkin vihreiden nuorten esittämien marjametsätarinoiden kanssa. Meillä miinat suojelevat, eivät uhkaa suomalaisia. Maatamme ja kansaamme vastaan hyökkäävä on se taho, jota ne uhkaavat. Sanottakoon myös kaikille tiedoksi, ettei miinoja käytettäisi rauhanaikana, vaan ainoastaan silloin, jos joku hyökkäisi maahan.

Ukrainan sota on osoittanut, että jalkaväkimiinat ovat edelleen erittäin tehokkaita, etenkin kun niitä yhdistetään moderniin teknologiaan, kuten drooneihin. Miinojen avulla voi-

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

daan estää tai ainakin hidastaa Venäjän jalkaväen etenemistä. Ne ovat edullisia ja tehokkaita ja toimivat erinomaisesti juuri suomalaisessa maastossa ja asevelvollisuuteen perustuvan reserviläisarmeijan käytössä.

Modernit jalkaväkimiinat voidaan myös varustaa itsetuhojärjestelmillä ja etädeaktivoineilla, jolloin siviilien riskejä voidaan minimoida sodan jälkeen. Kyse ei ole vastuuttomasta miinoittamisesta vaan järjestelmällisestä puolustuksesta tarpeen niin vaatiessa.

Arvoisa puhemies! Ei voi olla niin, että Suomi laittaa kädet selän taakse, kun Venäjä hie-roo nyrkkiä meidän edessämme. Meidän on pidettävä kiinni oikeudestamme puolustaa maatamme niin kuin itse parhaaksi näemme, ei niin kuin joku vanhentunut kansainvälinen sopimus käskee. Suomi ei sitä paitsi ole ainoa: myös Puola ja Baltian maat ovat irtautumassa Ottawan miinakieltosopimuksesta. Me emme ole siis yksin, ja uskon, että kansainvälinen yhteisö kyllä ymmärtää meitä, Puolaa ja Baltian maita ja meidän erityistä tilannettamme.

Arvoisa puhemies! Täällä salissa on jo valitettavasti levitetty disinformaatiota erityisesti vasemmiston toimesta, esimerkiksi edustaja Honkasalo on levittänyt täysin virheellistä tietoa väittäen, että Suomi rikkoisi kansainvälisiä sopimuksia irtautumalla Ottawan miinakieltosopimuksesta. Tämä ei pidä lainkaan paikkaansa. Tämän sopimuksen irtisanominen tapahtuu nimittäin täsmälleen juuri niin kuin sopimuksessa on mainittu ja sopimuksen ehtojen mukaisesti.

On surullista, ettei esimerkiksi vasemmisto tunnu olevan kiinnostunut kansallisesta turvallisuudesta. Onneksi nyt on hallitus, joka on. Nyt tehdään realistista turvallisuuspolitiikkaa eikä mitään ideologista unelmaa. Ottawan sopimuksesta irtautuminen ei ole vain perusteltua, se on välttämätöntä. Tämä päätös antaa Suomen puolustukselle ne uudet välineet, joita se tässä hetkessä tarvitsee. Nyt eivät tosiaan paina enää ruusunpunaiset unelmat vaan kansallinen turvallisuus. Perussuomalaiset seisovat tämän päätöksen takana, aivan kuten seisomme sitä liittymistä vastaan, kun Suomea yritettiin ajaa sopimukseen mukaan. Tähän pisteeseen johtaneet tapahtumat ovat osoittaneet, että perussuomalaiset olivat oikeassa.

Kiitän hallitusta tästä erinomaisesta esityksestä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Garedew.

19.01 Kaisa Garedew ps: Arvoisa puhemies! Vihdoin saamme jalkaväkimiinat takaisin käyttöön rakkaan isänmaamme puolustukseksi. Suomen turvallisuuden tulee aina olla tärkein kriteeri, kun sopimukseen liittymistä edes harkitaan.

Perussuomalaiset ovat aina olleet sitä mieltä, että Ottawan sopimus ei ole Suomen edun mukainen. Vuonna 2011, kun Ottawan sopimukseen oltiin liittymässä, oli perussuomalaiset ainoa puolue, jonka kaikki edustajat äänestivät liittymistä vastaan. On suuri helpotus, että tästä puolustusratkaisujamme rajoittavasta lyhytnäköisestä sopimuksesta nyt tämän hallituksen päätöksellä päästään eroon. Emme voi hyväuskoisesti kuvitella, ettei Suomeen enää koskaan hyökkäisi tai että hyökkäystilanteessa vihollisemme toimisi minkään sopimusten mukaisesti. Ottawan sopimukseen Venäjä ei ole edes sitoutunut.

Jalkaväkimiinat ovat äärimmäisen tehokas ja monikäyttöinen puolustusase, jota tullaan vain tarvittaessa sotatilanteessa käyttämään vastuullisesti. Sen Suomi osaa: tarkat miinakartat, eikä ole tullut omia uhreja omista miinoistamme aiemminkaan. Toisin kuin vihervasemmisto on maalailnut, Suomi ei tietenkään tule levittelemään miinoja ympäriinsä met-

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

siin marjanpoimijoiden vaaraksi. On täydellistä puolustusvoimiemme osaamisen vähätellyä edes vihjata mitään sen suuntaista. Lisäksi moderneihin miinoin voidaan rakentaa itsetuhomekanismi, mikä tekee niistä vieläkin turvallisempia siviilejä ajatellen.

Jalkaväkimiinat ovat henkilömiinoja, ja nimensä mukaisesti niillä puolustaudutaan jalkaväkeä vastaan. Ne on suunniteltu räjähtämään ihmisen kosketuksesta tai läheisyydestä. Niillä on siis valtava merkitys nimenomaan sellaisessa sodassa, missä vihollisella on suuri armeija ja valtavasti miehiä lähetettäväksi rintamalle.

Hallituksen esityksessä kerrotaan jalkaväkimiinoiden sopivan suomalaisiin maasto-olosuhteisiin hyvin. Vastaavaa puolustusasetta ei ole. Maamiinoja voidaan käyttää suojaamaan asemia, rajavyöhykkeitä, tukikohtia tai estealueita ilman jatkuvaa miehitystä. Ne ovat helppoja käyttää, joten ne sopivat asevelvollisuusarmeijalle. Ne toimivat pelotteena, vain sodan aikana. Vihollissotilaiden pelko näkymättömistä miinoista voi laskea taistelumoraalia ja hidastaa päätöksentekoa hyökätä. Muutenkin ne pakottavat vihollisen hidastamaan ja harkitsemaan hyökkäystään. Vihollisarmeija joutuu joko muuttamaan reittiään tai kuluttamaan aikaa miinoiden raivaamiseen. Lisäksi miinoja on suhteellisen edullista valmistaa ja niitä voidaan asentaa nopeasti ja laajalle alueelle.

Arvoisa puhemies! Päätäjien tärkein tehtävä on varmistaa Suomen itsenäisyys ja turvallisuus. Jos Suomi ei ole enää itsenäinen, ei mikään muukaan asia ole enää oleellinen. Vaikka olemmekin Naton jäseniä, on Suomen puolustaminen aina ensisijaisesti omalla vastuullamme. Paras tapa estää sota on valmistautua sotaan: rakentaa niin järeä puolustus eli pelote, että tänne ei kannata edes yrittää hyökätä. Päätös irtaantua Ottawan sopimuksesta on osa sitä.

Arvoisa puhemies! Jalkaväkimiinoiden käyttönoton lisäksi nostan lopuksi erityisen tärkeänä investointina esiin Israelista tilatun ilmapuolustusjärjestelmä Daavidin lingon. Israelilla eli maalla, joka joutuu käytännössä päivittäin rakettihyökkäysten kohteeksi, on ylivoimainen osaaminen puolustusteollisuuden alalla, ja Suomen on oman etunsa vuoksi ehdottomasti jatkettava asekauppaa Israelin kanssa tulevaisuudessakin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkasalo.

19.06 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Pienen maan etu on, että vaalimme sääntöpohjaista järjestelmää ja kansainvälistä oikeutta. Näin meille on toistettu tasaisesti ulkopoliittisen johdon toimesta viime vuodet, ja tämä argumentti on aivan oikea. Mutta tämä hokema asettuu syvään ristiriitaan sen kanssa, että Suomi nyt itse heikentää kansainvälistä monenkeskistä järjestelmää monesta suunnasta samanaikaisesti. [Juho Eerola: Vahvistaa puolustusta!] Ensin säädettiin kansainvälisiä sopimuksia ja EU-oikeutta ja omaa perustuslakia rikkova käännetytyslaki, joka nyt uusitaan, ja pian sen jälkeen ilmoitettiin, että Suomi irtautuisi yhdestä maailman kattavimmasta ja allekirjoitetuimmasta humanitäarisestä aseidenriisuntaan liittyvästä sopimuksesta eli Ottawan sopimuksesta. [Juho Eerola: Ottavan osapuolen sopimuksesta!]

Arvoisa puhemies! Kun maailmalla kuohuaa ja maailmanpoliittinen tilanne on epävakaa, testataan myös valtioiden kriisinsietokykyä ja demokratian lujuutta. Sääntöpohjainen järjestelmä ei voi olla kuin seisova pöytä, josta noukitaan itselle sopivimmat ainekset. Kansainvälisistä sopimuksista irtautumisella on haitallisia vaikutuksia Suomen maineelle mutta myös Suomen uskottavuudelle monenkeskisen yhteistyön vaalijana. Kuinka uskottavana voidaan enää pitää viestiämme siitä, että kyllä kansainvälistä oikeutta ja sopimuksia tu-

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

lee noudattaa, jos heti tiukan paikan tullen olemme itse valmiita horjuttamaan kansainvälisiä velvoitteitamme? Jos itse heikennämme kansainvälisiä sitoumuksiamme, helpottaa se muita maita irtautumaan samasta sopimuksesta ja siviileille tuhoisa miinojen käyttö maailmalla lisääntyy. Tämä olisi erittäin surullinen ja vaarallinen trendi tilanteessa, jossa Ottawan sopimus on yksi kattavimmista sopimuksista, joka on laadittu nimenomaan sotatilanteita varten, ja miinojen raivauksessa on edistytty viime vuosina huomattavasti.

Arvoisa puhemies! Henkilömiinojen käytön kieltö on ennen kaikkea humanitäärinen kysymys. Kyse on siitä, ettei sivistysvaltio käytä aseita tai edes suunnittele käyttävänsä aseita, jotka aiheuttavat siviileille kohtuutonta kärsimystä. Tutkimusten mukaan valtaosa miinojen uhreista on siviilejä ja lapsia. Tutkimuksissa on myös kumottu väite miinojen eettisestä käytöstä. Ottawan sopimus on olemassa juuri siksi, että maamiinat itsessään ovat niin tuhoisia siviileille eivätkä ne erottele siviilejä ja sotilaita.

Arvoisa puhemies! Monta kysymystä on edelleen täysin auki, vaikka itse olen tutustunut kaikkeen saatavilla olevaan materiaaliin Ottawan sopimuksesta irtautumiseen liittyen. Mistä Suomi hankkisi maamiinoja? Iranista, Venäjältä, Myanmarista, Etelä-Koreasta, vai käynnistäisikö Suomi tuotannon itse? [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] — Saanko, arvoisa puhemies, puhua rauhassa? — Kiitos. — Millä aikataululla ja volyymilla, ja mitkä olisivat kustannusvaikutukset? Alkaisiko Suomi kauppaamaan miinoja ulkomaille, vai asettaisiko se miinat asevientikieltoon? Jos hallituksen esitystä perustellaan kustannustehokkuudella, miten voi olla, ettei näitä taloudellisia vaikutuksia ole esityksessä arvioitu kattavasti?

Arvoisa puhemies! Lopuksi pari sanaa itse prosessista, joka ei kiitosta ansaitse: Turvallisuuspoliittisesti näin herkkinä aikoina olisi erityisen tärkeää vaalia demokratiaa ja avoimuutta. Se, että hallitus ilmoitti huhtikuussa päivää ennen ennakköäänestyksen alkamista siitä, että valmistelu Ottawan sopimuksesta irtautumisesta aloitetaan, tuli valtaosalle kansanedustajista täytenä yllätyksenä. Tietoa ja informaatiota jaettiin hyvin niukasti, eikä ulkoministeriön ja Puolustusvoimien laajempia selvityksiä asiasta saanut edes pyydettyä. Sitten informaatia on tullut, kun sitä on erikseen vaadittu. Se, että ministeri Häkkinen täällä tänään antaa ymmärtää, että puolueiden ja eduskuntaryhmien puheenjohtajien informoiminen samana päivänä, juuri ennen miinatiedotustilaisuutta, olisi yhtä kuin parlamentarismien turvaaminen, on todella huolestuttavaa. Se ei ole sama asia. Se ei ole sama asia kuin eduskunnan tiedonsaantioikeuksien turvaaminen ja eduskunnan vaikutusmahdollisuuksien turvaaminen. Pitäisi olla täysin selvää, että ulko- ja turvallisuuspoliittisissa asioissa ei ole varaa toimia näin epädemokraattisesti. Kansallinen turvallisuus ei voi olla taikasana, jolla ohitetaan eduskunnan tiedonsaantioikeus ja vaikutusmahdollisuudet, saatikka laajempi yhteiskunnallinen kriittinen ja perusteellinen keskustelu.

Arvoisa puhemies! Tuossa aikaisemmin käännetyksellään keskustelun yhteydessä sanoin, että pidän erittäin huolestuttavana myös tätä yhteiskunnallista ilmapiiriä ja tätä keskustelua täällä täysistuntosalissa, sitä, että joka kerta, kun muutama kriittinen puheenvuoro asiasta täällä ilmaistaan, niin se ikään kuin määritellään kansalliseksi turvallisuushaksi tai määritellään jopa Venäjä-mieliseksi. Meidän kaikkien kansanedustajien tehtävänä on vaalia avointa ja kriittistä demokraattista keskustelua myös silloin, kun kyse on maamiinoista, ja näkisin, että se on meidän kansanedustajien yksi tärkeimpiä tehtäviä. Pidän todella huolestuttavana myös sitä, että täällä esitetään vääriä väitteitä esimerkiksi omasta puheenvuorostani aikaisemmin debatin aikana. On täysin selvää, että sekä tämä käännetyksellään, Ottawan sopimus että myös se, miten Gazan järkyttävään humanitääriseen kriisiin suhtaudu-

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

taan, kaikki nämä, liittyvät siihen, mikä on Suomen suhde tällä hetkellä kansainväliseen oikeuteen ja sääntöpohjaiseen järjestelmään. Nähdäkseni tässä suhteessa Suomi on kriisissä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskela poissa. — Edustaja Tynkkynen.

19.13 Oras Tynkkynen vihr: Arvoisa puhemies! Joudumme jälleen kerran käsittelemään tässä salissa hyvin isoa ja periaatteellisesti merkittävää ulko- ja turvallisuuspolitiikan kysymystä, olosuhteiden pakosta. Itselläni on oma kanta siihen, tulisiko Suomen irtaantua Ottawan sopimuksesta, mutta en mene nyt niinkään omaan kantaani vaan yritän pohdiskella tätä tärkeää ja myös aika monimutkaista ja monitahoista kysymystä hieman eri näkökulmista.

Ajattelen, että olemme tässä salissa yksimielisiä siitä, että Suomen turvallisuus pitää varmistaa kaikissa olosuhteissa, vaikka perussuomalaisten puheenvuoroissa toista on välillä väitetty. Käsittääkseni jaamme myös sen näkemyksen, että muuttuneessa turvallisuustilanteessa meidän pitää vahvistaa puolustusta. On nähdäkseni myös lähes riidatonta, että jalkaväkimiinoilla on sotilaallista etua verrattuna joihinkin muihin ratkaisuihin, kun puolustaudumme mahdollista Venäjä-uhkaa vastaan.

Samalla on nähdäkseni tärkeää muistaa, että Suomella on ollut vahva puolustuskyky tähänkin asti, ja kun teimme hyvin laajassa yhteisymmärryksessä päätöksen liittyä Natoon, olemme vahvistaneet tällä liittoutumisella omaa puolustuskykyämme entisestään. Parhailaan käymme keskustelua sekä kansallisesti että osana Natoa, että puolustukseen käytettäviä määrärahoja merkittävästi korotetaan nykyisestään, mikä entisestään vahvistaa meidän edellytyksiä puolustaa tätä maata.

Suomen puolustus pystytään näissä oloissa turvaamaan myös ilman jalkaväkimiinoja, jos niin halutaan. Muun väittäminen olisi nähdäkseni harhaanjohtavaa, ja se olisi nähdäkseni myös haitallinen viesti Venäjälle väittää, että olemme heikompia kuin todellisuudessa olemme. Voimme kannattaa jalkaväkimiinojen käyttöönottoa tai vastustaa sitä, mutta sellaisen ajatuksen, että ilman miinoja olisimme jotenkin turvattomia, haluan hyvin yksiselitteisesti täältä puhujapöytästä torjua.

Osa jalkaväkimiinoilla tavoitelluista hyödyistä on mahdollista saavuttaa muilla ratkaisuilla. Viime aikoina on ymmärrettävästi puhuttu eniten drooneista, joita voidaan myös käyttää vaikkapa panssarimiinojen suojaamiseen. Myös Ottawan sopimuksin sallii etälaukaistavat jalkaväkimiinat. Niitä voitaisiin käyttää irtaantumatta sopimuksesta. Samalla on ihan totta, niin kuin puolustusasiantuntijat toteavat, että yksi yhteen samanlaista ratkaisua kuin jalkaväkimiinat ei Ottawan sopimuksen puitteissa ole mahdollista ottaa käyttöön.

Puolustusvoimilla on ymmärrettävät perusteet tukea jalkaväkimiinojen käyttöönottoa uudelleen. Kuitenkin, niin kuin hallituksen esityksestäkin hyvin käy ilmi, miinojen käyttäminen tai käyttämättä jättäminen on vähintään yhtä paljon ulkopoliittinen kuin puolustuspoliittinen kysymys — se on sekä ihmisoikeus- että turvallisuuskysymys. On myös ihmisoikeuskysymys, että sotatilanteessa pystymme suojelemaan suomalaisia puolustajia ja siviilejä hyökkääjän väkivallalta. Ja on myös turvallisuuskysymys, niin kuin muun muassa edustaja Honkasalo edellä totesi, että pystymme vaalimaan kansainvälistä sääntöpohjaista järjestystä, joka on erityisesti Suomen kaltaisten pienten maiden etu.

Ottawan sopimusta voi perustellusti pitää yhtenä kaikkien aikojen menestyksekkäimmistä aserajoitussopimuksista. Sen humanitääriset hyödyt maailmanlaajuisesti ovat olleet

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

mittavat, mikä näkyy siinäkin, että Ottawan sopimusta edistänyt kampanja sai aikanaan Nobelin rauhanpalkinnon. Ja sopimuksesta irtaantumisesta vastaavasti olisi selvää haittaa. Suomi olisi osaltaan heikentämässä kansainvälistä sääntöpohjaista järjestystä, ehkä pieneltä osalta mutta osaltaan kuitenkin. Näinä vaikeina aikoina tätä sääntöpohjaista järjestystä pitää pikemminkin pyrkiä puolustamaan ja vahvistamaan kaikin mahdollisin keinoin.

Samalla on niin, että jos sopimuksesta haluaa irtaantua, niin se kannattaa tehdä sopimuksen sääntöjen mukaisesti, niin kuin nyt tässä hallitus esittää, eikä vain lakata noudattamasta sitä. Pidän tätä hallituksen valitsemaa tapaa vastuullisempana — jos siis on sillä linjalla, että jalkaväkimiinat haluaa jossain tilanteessa ottaa Suomessa käyttöön.

Paljon on pohdittu sitä, pystyisikö Suomi käyttämään jalkaväkimiinoja jotenkin vastuullisemmin. Oma käsitykseni on, että jos verrataan Mosambikiin tai Kambodžaan, niin varmasti pystyy. Asiantuntijat kuitenkin myöntävät avoimesti, että kukaan ei pysty lopulta takaamaan, että miinojen turvallisuus olisi aukoton kaoottisissa sotaoloissa. Suomalaiset siviilit eivät todennäköisesti miinoihin astuisi — niistäkin syistä, mitä hallituksen esityksessä on kuvattu, siitä syystä, millä tavalla näitä miinoja olisi Suomessa tarkoitus sotatilanteessa käyttää — mutta rintamalinjan liikkua niihin miinoihin saattaisivat osua ehkä joskus venäläiset siviilit. Tai voidaan kuvitella sellainenkin skenaario, että Venäjä laittaisi rajan yli miinoja polkemaan siviilejä, kuten nyt vaikka sitten välineellistetyssä maahanmuutossa käytettyjä turvapaikanhakijoita — siviilejä yhtä kaikki.

Joissakin puheenvuoroissa tänäänkin on perusteltu miinojen käyttöönottoa niiden edullisuudella. Pidän pelkkää rahan säästämistä kestäättömänä perusteena silloin, kun pöydällä on meillä käsittelyssä irtaantuminen tärkeästä kansainvälisestä sopimuksesta ja siviileille mahdollisesti vaarallisen aseiden käyttöönotosta. Jos Suomi hyväksyy miinat juurikin niiden halpuuden takia, niin kysynpä vain, miten me voisimme sanoa globaalin etelän rutiköyhille maille, että älkää te nyt käyttäkö jalkaväkimiinoja, kun Suomen kaltainen, kuitenkin verraten vauras maa niitä haluaa edullisuuden takia käyttää.

Vihreille on koko ajan ollut tärkeää puolustaa eduskunnan tiedonsaantioikeutta. Siinä on ollut puutteita, niin kuin edustaja Honkasalokin edellä kuvasi. On hyvä, että nyt kaikki edustajat pääsevät halutessaan tutustumaan puolustusministeriön salaiseen selvitykseen. Sen tiedonsaantioikeuden pitää myös toteutua käytännössä. Jos se edellyttää sitä, että lisää lukuakoja järjestetään, niin sitten niin tehtäköön.

Vihreät kollegani ovat jo tänään aiemmissa puheenvuoroissa ja varmasti myöhemmissä puheenvuoroissa kuvanneet omia näkökulmiaan tähän kysymykseen. Voi sanoa, että meillä on ryhmässä erilaisia painotuksia, ja näitten painotusten pohjalta myös äänestysjohtopäätökset voivat vaihdella. Kaikkia vihreitä yhdistää kuitenkin sitoutuminen kansainvälisen sääntöpohjaisen järjestyksen ja ihmisoikeuksien puolustamiseen ja Suomen turvallisuuden takaamiseen kaikissa oloissa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sammallahti poissa. — Edustaja Jukkola.

19.20 Janne Jukkola kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tahdon aluksi antaa kiitokset hallitukselle tämän tärkeän esityksen tuomisesta eduskuntaan. — Täällä on useissa puheenvuoroissa kerrottu, että Suomen ja Euroopan turvallisuusympäristö on muuttunut perustavanlaatuisesti Venäjän hyökättyä Ukrainaan, ja tähän turvallisuusympäristön muutokseen meidän on varauduttava. Meille tässä ei ole uutta, sen on historia niin monesti opettanut.

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

Venäjä on Suomen rajanaapuri, ja sen johdosta joudumme varautumaan nyt ja aina. Tämä olisi syytä muistaa myös niinä rauhallisimpina aikoina. Tärkeää on kuitenkin huomioida, että Suomeen ei kohdistu välitöntä sotilaallista uhkaa, mutta Venäjän toimet edellyttävät hallitukselta toimia puolustuksen vahvistamiseksi, ja siksi käsittelemme tätä jalkaväkimiina-asiaa täällä tänään.

Jalkaväkimiinojen hankinta on strateginen investointi Suomen puolustuskykyyn ja rauhan säilyttämiseen. Ne eivät ole hyökkäysaseita vaan puolustuksellinen pelote, joka osoittaa selvästi, että Suomi kykenee ja aikoo puolustaa itseään kaikissa tilanteissa. Puolustusvoimien mukaan miinat ovat yksinkertaisia ja tehokkaita. Ne hidastavat vihollisen etenemistä, suojaavat joukkojamme ja antavat aikaa vastatoimiin. Lisäksi ne täydentävät muita asejärjestelmiä ja luovat hyökkääjälle epävarmuutta, niin kutsuttua miinakauhua.

Miinat ovat myös kriisinkestävyuden näkökulmasta järkevä ratkaisu. Niitä voidaan valmistaa kotimaassa, ne säilyvät pitkään ja niiden käyttöön voidaan myös kouluttaa nopeasti. Tällainen suorituskyky on arvokas erityisesti nykyisessä maailmantilanteessa, jota Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa on nyt osoittanut.

Suomen tulisivikin samalla myös varautua jalkaväkimiinojen kotimaiseen tuotantoon. Tämä vahvistaisi huoltovarmuutta ja vähentäisi riippuvuutta kansainvälisistä toimitusketjuista, mikä olisi varsinkin kriisiaikoina elintärkeää.

Arvoisa rouva puhemies! Jos pahin mahdollinen tapahtuisi ja Suomi joutuisi aseellisen hyökkäyksen kohteeksi, lähtisivät suomalaiset sotilaat puolustamaan isänmaata, kotia, kulttuuriamme ja läheisiämme. Meidän tehtävämme täällä eduskunnassa on varmistaa, että heillä on parhaat mahdolliset välineet puolustaa maatamme. Jos näillä välineillä osaltaan estämme tämän tapahtuvan sekä pystymme suojaamaan omia sotilaita, niin tämä on todellakin kannatettava asia. Jalkaväkimiinat ovat yksi keino vahvistaa puolustustamme vastuullisesti ja määrätietoisesti. Tämä ei ole pelkkä hankinta, se on sitoumus kansamme turvallisuuteen ja nuortemme tulevaisuuteen.

Kannatan jalkaväkimiinojen hankintaa, sillä se on suuri teko turvallisuuden ja itsenäisyyden puolesta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

19.24 Juha Hänninen kok: Kunnioitettu rouva puhemies! Suomen turvallisuusympäristö on muuttunut. Se ei ole mielipide, se on tosiasia, fakta. Me emme elä enää vuoden 2012 maailmassa, jolloin Suomi liittyi Ottawan sopimukseen. Silloin tehtiin päätös, joka oli ennen kaikkea ulkopoliittinen ele. Me liityimme, kun naapurimme vain katsoi vierestä. On sanottava ääneen: se ei ollut maanpuolustuksemme vahvistamista. Hyvät kollegat, tänään me käsittelemme sitä, miten tuo päätös voidaan korjata.

Arvoisa puhemies! Jalkaväkimiinat ovat puolustuksellinen ase. Niiden avulla ei hyökätä, vaan niillä puolustaudutaan. Ne ovat ase, johon astuu vain maahan hyökkäävä hyökkääjä, vihollinen, sellainen, joka on ylittänyt rajan ja astunut meidän maahamme luvatta. Siksi niitä miinoja tulee voida asentaa ja käyttää — ei siksi, että asettaisimme rajamme vaaralliseksi meille itsellemme, vaan siksi, että meidän tulee puolustaa rajojamme kaikin mahdollisin keinoin.

Tämä esitys ei tarkoita välinpitämättömyyttä kansainvälisiä sopimuksia kohtaan. Suomi pysyy edelleen vahvasti sitoutuneena kansainvälisen oikeuden, humanitäärisen oikeuden ja asevalvonnan periaatteisiin. Miinoja ei heitellä sattumanvaraisesti. Suluttaminen on

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

tarkkaa, suunniteltua ja johdettua toimintaa. Meillä on osaaminen käyttää miinoja vastuullisesti ja tarvittaessa purkaa miinoitteita.

Arvoisa puhemies! Turvallisuusympäristö Euroopassa on muuttunut perustavanlaatuisesti. Venäjä muodostaa pitkäaikaisen uhan, ei vain Ukrainalle vaan meille kaikille. Tämä ei ole enää hypoteettinen uhka. Tämä on totuus, joka on vahvistettu useilla kansallisilla ja kansainvälisillä tasoilla. On erittäin tärkeää, että meillä ei ole tällä hetkellä akuutti hätä. Arkemme on juuri nyt turvallista, mutta juuri siksi nyt on oikea hetki tehdä päätöksiä, joilla on merkitystä vuosien päähän. Turvallisuus ei synny reagoimalla, vaan se rakennetaan varautumalla, varautumalla puolustamaan maatamme kaikin keinoin, ja miinat ovat siinä hyvä väline.

Arvoisa puhemies! Jalkaväkimiinat ovat yksinkertaisia, tehokkaita ja edullisia. Niillä on pelotevaikutus, jota ei voi korvata muilla järjestelmillä. Puolustusvoimat on todennut, että niitä ei valmistella otettavaksi käyttöön ennen sopimuksen irtisanomisen voimaantuloa. Mutta ilman Ottawan sopimuksesta irtaantumista meidän ei ole mahdollista kehittää puolustuksemme suorituskykyä täysimääräisesti. Sotakokemukset Ukrainasta osoittavat, että jalkaväen merkitys ei ole kadonnut. Se on palannut, ja sen mukana myös miinojen tarve.

Arvoisa puhemies! Tätä asiaa ei ole kirjattu hallitusohjelmaan, mutta joskus ajankohta ja tilanne ohittavat hallinnolliset paperit. Kukaan ei estä meitä tekemästä päätöstä, jonka aika on nyt. Tämä ei ole päätös, joka tehtäisiin kevyesti, mutta se on päätös, joka on tehtävä, jos haluamme parantaa Suomen puolustusta ja turvallisuutta. Se, mikä aikanaan tehtiin poliittisista syistä, voidaan nyt korjata turvallisuussyistä.

Arvoisa puhemies! Turvallisuutta emme voi ulkoistaa, emme Natoon, emme EU:hun, emme edes historiaan. Se on meidän vastuullamme, meidän velvollisuutemme. Tämän esityksen ytimessä on se kysymys, jonka esitimme jo aiemmin: miten Ottawan sopimus on parantanut Suomen puolustusta? Jos vastausta ei löydy, silloin meidän on oltava valmiita toimimaan. Tarvitsemme tekoja turvallisen Suomen puolesta. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Piisinen.

19.29 Jorma Piisinen ps: Arvoisa puhemies! Aluksi pahoittelen heti ääneni käheyttä, mutta yritän selviytyä puheestani. — Suomen turvallisuusympäristö on muuttunut Venäjän hyökkäyssodan seurauksena perustavanlaatuisesti, eikä laajamittaisen sodan uhkaa enää voida sulkea pois. Venäjä on aggressiivisilla ja kansainvälisen oikeuden vastaisilla sotatoimillaan horjuttanut kansainvälistä sääntöpohjaista järjestelmää ja vaarantanut rauhan ja vakauden euroatlanttisella alueella. Tällä esityksellä hallitus ehdottaa Suomen irtautumista jalkaväkimiinat kieltävästä Ottawan sopimuksesta. Sopimuksen irtisanominen mahdollistaisi jalkaväkimiinojen palauttamisen osaksi Suomen puolustuskeinovalikoimaa. Jalkaväkimiinoilla on merkittävä sotilaallinen rooli, ja ne soveltuvat Suomen maastoon ja asevelvollisuusarmeijaan. Sotilaallisen arvion mukaan jalkaväkimiinat ovat edelleen tehokas puolustautumiskeino nykypäivän taistelukentällä. Arviota tukevat Ukrainan sodasta saadut kokemukset ja havainnot Venäjän asevoimien taktiikan kehityksestä.

Puolustusministeriö totesi lausunnossaan Ottawan sopimuksen irtisanomisen laajentavan Suomen puolustuksellista liikkumatilaa, ja jalkaväkimiinat lisäisivät sotilaallista suorituskykyä osana muuta puolustusjärjestelmää. Käyttö rajoittuisi sotatilanteeseen ja evakuoituille alueille. Puolustusvoimat noudattaa kansainvälisiä normeja ja pitää yllä raivausvalmiutta. Lisäksi siviilien suojaaminen edellyttää tarkkaa sääntelyä ja koulutusta.

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

Ennen kieltoa jalkaväkimiinat olivat tärkeä osa Suomen puolustuksen selkärankaa, yksinkertainen, tehokas keino turvata rajamme ja läheistemme elämä. Ne sopivat juuri meille, asevelvollisuusarmeijalle, joka nojaa kansalaisten tahtoon puolustaa kotia ja isänmaata. Miinat eivät olleet yksin ratkaisu, mutta ne täydensivät muiden järjestelmien tehoa tavalla, jota ei ole voitu täysin korvata. Vaikka satoja miljoonia on sijoitettu vaihtoehtoihin, niiden suorituskyky ei ole yltänyt samalle tasolle.

Nyt kun nämä korvaavat järjestelmät alkavat vanhentua, seisomme jälleen saman kysymyksen edessä: kuinka turvaamme Suomen oikeasti ja konkreettisesti, jos joudumme kokeutukselle? Suomen metsät, suot ja kumpuileva maasto ovat aina antaneet hyvät mahdollisuudet kansallemme puolustautua, mutta ilman oikeita välineitä ne eivät pysäytä ketään. Jalkaväkimiinat ovat yksinkertainen keino hidastaa vihollista, ostaa aikaa, pelottaa hyökkääjää sekä suojella rakkaimpiamme. Ne antaisivat isänmaan puolustajalle tärkeän mahdollisuuden valmistautua. Jalkaväkimiinat eivät ole vain ruutia ja terästä, ne ovat myös hiljainen viesti: tänne ei marssita ilman seuraamuksia.

Arvoisa rouva puhemies! Silloin kun koko kansamme turvallisuus on vaakalaudalla, emme voi kieltäytyä yhdestäkään keinosta puolustaa kotejamme, perheitämme ja vapauttamme. Jalkaväkimiinat eivät ole hyökkäyksen väline vaan turva, joka auttaa pientäkin kansaa ylivoimaisen uhan torjunnassa. Tämä esitys on erittäin kannatettava. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Savola poissa, edustaja Strandman poissa. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

19.34 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys eduskunnalle jalkaväkimiinojen käytön, varastoinnin, tuotannon ja siirron kieltämisestä ja niiden hävittämisestä tehdyn yleissopimuksen irtisanomiseksi ja siihen liittyviksi laeiksi.

Arvoisa puhemies! Vuonna 2012 Suomi lopulta liittyi jalkaväkimiinat kieltävään Ottawan sopimukseen. Nyt vuonna 2025 käsittelemme hallituksen esitystä, joka korjaa tämän aiemmin tehdyn virheen, ja Suomi tulee irtautumaan jalkaväkimiinat kieltävästä Ottawan sopimuksesta. Vastaavan ratkaisun ovat tehneet myös Viro, Latvia, Liettua ja Puola tämän vuoden aikana.

Arvoisa puhemies! Valotan tässä puheenvuorossa hieman asian historiaa. Asia on ensimmäistä kertaa ollut suuremmin esillä eduskunnassa vuonna 1997, jolloin valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustusselonteossa on mainittu, että Suomi kannattaa maailmanlaajuisista oikeudellisesti sitovaa ja todennettavissa olevaa jalkaväkimiinojen täyskieltoa. Tällöin kokoomuslainen puolustusministeri Anneli Taina kommentoi täysistunnossa asiaa niin, ettei Suomi halua yksipuolisesti sellaista kieltoa tehdä.

Vuoden 2001 vastaavassa selonteossa asia oli jo kirjattu vahvemmin, ja silloinen RKP:n puolustusministeri kertoi eduskunnalle, että Suomen pyrkimyksenä on liittyä Ottawan sopimukseen vuonna 2006, mutta asiaa tarkasteltaisiin vielä vuoden 2004 selonteossa. Vuoden 2004 selonteon käsittelyn yhteydessä pääministerinä toiminut keskustan Matti Vanhanen kertoi, että Suomi liittyi Ottawan jalkaväkimiinat kieltävään sopimukseen vuonna 2012. Vuoden 2004 selonteon kaltainen kirjaus löytyy myös vuoden 2009 selonteosta. Samana vuonna 2009 ulko- ja turvallisuuspoliittisessa ministerivaliokunnassa tehtiin linjaus, että aloitetaan valmistelut sopimukseen liittymiseksi vuoden 2012 alussa.

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

Arvoisa puhemies! Paljon siis kerkesi tapahtua ennen sopimukseen liittymistä, mutta kaikista tärkein ja ratkaisevin oli vuoden 2011 loppupuolella käyty eduskunnan äänestys siitä, liittyykö Suomi osaksi tätä sopimusta. Tällöin käytännössä äänestettiin siitä, heikentääkö Suomi puolustustaan suhteessa naapurimaa Venäjään. Venäjä ei ollut silloin eikä ole sen jälkeenkään liittynyt tähän jalkaväkimiinat kieltävään sopimukseen. Tästäkin huolimatta, että Venäjä ei tämän sopimuksen piirissä ollut, eduskunta äänesti, että tähän sopimukseen liitytään äänin 110 puolesta ja 47 vastaan. Vastaan äänesti jokainen perussuomalainen paikalla ollut kansanedustaja, ja keskustan ryhmä hajosi siten, että 11 keskustan kansanedustajaa äänesti vastaan.

Arvoisa puhemies! On todettava, että perussuomalaiset ovat johdonmukaisesti vastustaneet tähän sopimukseen liittymistä jo vuosituhatien vaihteessa ja lopulta eduskunnan äänestyksessä 2011. Johdonmukaisuus olikin paljon puheissa mukana, kun eduskunta käsiteli asiaa ennen lopullista äänestystä. He, jotka aiemmin sopimukseen liittymistä olivat vastustaneet ja silloin sopimukseen liittymisen puolesta äänestivät, vetosivat siihen, että politiikan pitää olla johdonmukaista — eli sen vuoksi ei voisi äänestää sopimukseen liittymistä vastaan, koska aiemmissa selonteoissa oli asiasta kirjattu. Tämän logiikan mielestäni erinomaisesti mursi keskustelussa nykyinen eduskunnan puhemies, silloinen kansanedustaja Jussi Halla-aho, joka sanoi: ”On paljon parempi tehdä epäjohdonmukaista politiikkaa tai suoranainen täyskäännös kuin jatkaa johdonmukaisesti huonoa politiikkaa.”

Ottawan sopimukseen liittyminen sinetöitiin Kataisen ollessa pääministerinä vuonna 2011. Nyt vuonna 2025 tämä sinetti puretaan ja jalkaväkimiinat kieltävä Ottawan sopimus on historiaa Suomen osalta.

Arvoisa puhemies! Puolustusvoimien mukaan jalkaväkimiinat ovat tehokas keino hidastaa vihollisen liikettä ja aiheuttaa tappiota. Suomessa miinojen käyttö perustuu suunnitelmallisuuteen ja niiden sijoittaminen dokumentoidaan tarkasti. Suomi tekee nyt viisaan ratkaisun asettuessaan samaan rintamaan Viron, Latvian, Liettuan ja Puolan kanssa. Turvallisuus on myös ennakkointia ja varautumista. Isänmaan edun ja Suomen turvallisuuden vuoksi kannatan tätä esitystä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen poissa. — Edustaja Kokko.

19.39 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! Tässä kun nyt vanhoja muistellaan, niin muistaakseni olen vuonna 2011 SDP:n, demareiden, piirikokouksessa syksyllä pitänyt poliittisessa tilannekatsauksessa puheenvuoron, jossa totesin, että niin kauan kuin Venäjällä on jalkaväkeä, niin Suomella täytyy olla jalkaväkimiinoja. Pidin silloin ehkä Ottawan sopimukseen liittymistä virheenä, eli jos tässä nyt pitää vanhoja aina näissä puheenvuoroissa muistella, niin sanotaan nyt tämä näkökulma. [Perussuomalaisten ryhmästä: Hyvä!]

Arvoisa puhemies! Ajattelin tässä ensimmäisessä puheenvuorossa ehkä enemmän yleisesti pohtia Ottawan sopimuksesta irtaantumista ja jalkaväkimiinojen käyttöönottoa ennen sitten yksityiskohtaisempia puheenvuoroja. Me olemme tänään jo keskustelleet rajaturvallisuuslaista, ja oikeastaan siihen kuten tähän Ottawan sopimukseenkin liittyy se perusproblematiikka toisaalta kansainvälisten velvoitteiden ja ihmisoikeuksien ja toisaalta kansallisen turvallisuuden välillä. Nyt eduskuntatyössä on yritetty löytää tasapaino näiden kahden näkökulman välille, jotka ovat mielestäni molemmat varsin perusteltuja näkemyk-

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

siä, joita tässäkin keskustelussa on hyvin nostettu esille. Myös tässäkin keskustelussa toivoisin molemminpuolista kunnioitusta näiden eri näkemysten välillä.

Siinä suhteessa on tietysti ongelmallista, että vaikka Suomi on pitkäaikaisesti sitoutunut nimenomaan kansainvälisten velvoitteiden kunnioittamiseen ja olemme ottaneet sen sääntöperustaisen järjestelmän ulkopoliittikan kulmakiveksi ja nähneet, että se on pienten kansojen etu, niin valitettavasti meidän geopolitiittinen sijaintimme tekee tällaisen sanotaanko jopa absoluuttisen oikeamielisyyden toteuttamisen erittäin haasteelliseksi.

Venäjä hyökkäsi vuonna 2014 Ukraina. Laajamittainen hyökkäys alkoi 2022, ja he kykenevät käymään sellaista sotaa, jota esimerkiksi me Suomi tai länsi emme kykenisi käymään. Eli he pystyvät puskemaan sotilaitaan piittaamatta omista tappioistaan määrätömästi vastustajaa kohden. Tällainen sodankäyntitapa ei sovellu meille länsimaille, jotka kunnioittavat omia sotilaitaan ja haluavat minimoida sotatilanteissa omat tappionsa, toisin kuin Venäjä. Heille sinällään se päämäärä on kaikki kaikessa, ja nähtävästi Venäjän nykyhallinto kykenee uhraamaan siihen sekä kalustonsa että myös asevoimissaan palvelevat sotilaat.

Tässä suhteessa meidän geopolitiittinen sijaintimme yhdistettynä tähän Venäjän muuttuneeseen sodankäyntitapaan kyllä perusteluttaa nimenomaan sitä, että Ottawan sopimukselta irtaannutaan ja jalkaväkimiinat kytetään ottamaan käyttöön. Kansainväliset sopimuksethan pätevät niin kauan ja niin hyvin kuin myös suurvallat niitä kunnioittavat, ja me olemme nähneet, että Venäjä ei Ottawan sopimusta kunnioita, joten siinä suhteessa suomalaisen hyvinvoinnin ja turvallisuuden vahvistaminen edellyttää, että sopimuksesta irtaannutaan ja jalkaväkimiinat saadaan mahdollisimman nopeasti käyttöön, mieluiten tietysti Suomen omana tuotantona.

Keskustelussa on myös nostettu esille se, minkälaisen kuvan tämä antaa Suomesta kansainvälisesti. Liittolaiset ovat jo todenneet, että asia ei aiheuta ongelmia ja että he ymmärtävät Suomen ratkaisun. Baltian maat ja Puola ovat myös tehneet nämä samat ratkaisut vahvistaakseen omaa turvallisuuttaan mutta myös koko Euroopan ja liittokunnan turvallisuutta, joten tässäkin suhteessa toteutamme varsin hyvin Naton peruskirjan artiklaa siitä, että vaikka puolustamme muita ja muut puolustavat meitä, niin olemme ensi sijassa vastuussa itse oman puolustuksemme järjestämisestä ja sen vahvistamisesta, ja siihen jalkaväkimiinat kuuluvat olennaisesti.

Kansainväliset esimerkit ovat tietysti toisaalta sykhdyttäviä tässä keskustelussa. Ne vaarat ja tuhot, mitä miinat aiheuttavat tavallisille siviileille, ovat järkyttäviä. Siksi Ottawan sopimus on aikanaan laadittu, nimenomaisesti suojaamaan siviilejä jalkaväkimiinojen haitoilta, mutta kuten nostin itse jo tuossa debattipuheenvuorossa esille, niin suomalaisen sotilaan asettama jalkaväkimiina on uhka ainoastaan siihen astuvalle venäläiselle sotilaille eikä tavalliselle suomalaiselle. [Jari Ronkainen: Kyllä näin on!] Toisen maailmansodan jälkeen, kun suomalaiset ryhtyivät raivaamaan miinoja rauhan tultua ja sen jälkeen, yksikään suomalainen siviili ei ole kuollut tai haavoittunut Suomen armeijan laskemaan miinaan, koska niistä onnistuttiin tekemään jo silloin tarkat miinakartat ja myöskin sitten raivaamaan ne tehokkaasti pois. Ainoat haavoittumiset ja menehtymiset ovat käsittääkseni tulleet toisaalta Saksan aikanaan perääntymisvaiheessa Lappiin asettamiin miinoihin ja siten myös neuvostoarmeijan osalle Suomen alueesta levittämiin miinoihin.

Ymmärrän hyvin sen, että se, mitä muun muassa Angolassa ja Bosniassa on tapahtunut, että sisällissodan aikana useat osapuolet kylvävät miinoja summittaisesti sinne sun tänne, muodostaa luonnollisesti uhan siviileille, koska kukaan ei tiedä varmasti, missä niitä mii-

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

noja on. Olen itse ollut muutama vuosi sitten Bosnia-Hertsegovinassa vaalitarkkailuoperaatiossa, ja muistan, miten teiden varsilla oli kylttejä, joissa oli pääkallot ja kaksi luuta riskittäin ja joissa luki, että miina-alue, ja autosta nousemista ei kehoitettu tekemään. Ja tämä on siis 30 vuotta Bosnian sodan päättymisen jälkeen.

Totta kai tässä asetelmassa se siviileihin miinoilla kohdistuva uhka on todellinen, mutta vaikka Suomi nyt päättää irtaantua Ottawan sopimuksesta, se ei poista sitä, että meillä on edelleen mahdollisuus olla aktiivisesti mukana kansainvälisessä miinojen torjunnassa ja rahoittaa niiden hävittämistä ja raivaamista, kuten olemme jo tähänkin asti sitä tehneet useilla kymmenillä miljoonilla euroilla. Siksi olisi hyvä, että myös tähän valtio varaisi riittävästi resursseja, niin että vaikka me itse irtaannumme sopimuksesta ja otamme miinat käyttöön kansallisen turvallisuuden nimissä, niin aktiivisesti ajamme myös miinojen vähentämistä kansainvälisesti — aivan samalla tavalla kuin meidän Nato-jäsenyytemme ei estä Suomea edelleenkään aktiivisesti puhumasta ydinaseriisunnan puolesta, joukkotuhoaseiden vähentämisen puolesta tai ihan jo tavanomaisen aseistuksen vähentämisen puolesta. Siinä suhteessa nämä asiat eivät ole ristiriidassa, jos pidämme kansallisesta turvallisuudesta samanaikaisesti huolen. [Juho Eerola: Hyvä puhe! — Jari Ronkainen: Oli hyvä puhe!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen.

19.46 Sara Seppänen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tänään keskustelemme päätöksestä, joka liittyy yhteen valtion tärkeimmistä tehtävistä, kansalaistensa turvaamiseen. Perussuomalaiset ovat olleet aina kaukaa viisaita asettaen Suomen turvallisuuden etusijalle. Me emme kannattaneet Ottawan sopimukseen liittymistä 25. päivä marraskuuta 2011. Kaikki paikalla olleet perussuomalaiset kansanedustajat äänestivät sitä vastaan. Perussuomalaiset vastustivat Suomen liittymistä Ottawan sopimukseen, koska puolue katsoi sen heikentävän merkittävästi kansallista puolustuskykyä. Jalkaväkimiinojen katsottiin olevan kustannustehokas ja toimiva osa puolustusjärjestelmää erityisesti Suomen kaltaisessa vaikeakulkuisessa maastossa, jossa on pitkä itäraja, joka muodostaa merkittävän strategisen haasteen. Miinat vaikeuttavat vihollisen etenemistä ja syventävät puolustusta tilanteessa, jossa maanpuolustus perustuu laajaan reserviläisarmeijaan ja alueelliseen toimintamalliin. Puolue on sittemminkin johdonmukaisesti korostanut, että päätös liittyä sopimukseen oli virhe, ja nyt on Suomen aika irtautua tästä Ottawan jalkaväkimiinat kieltävästä sopimuksesta. Tämä päätös on ainoastaan oikein. Vihollinen ei kysy lupaa rajallamme, ja mikäli miinalla on mahdollisuus suojata rajojamme paremmin, niin sen tulemmme tekemään.

Turvallisuusympäristömme on muuttunut nopeasti ja peruuttamattomasti. Puolustusvoimien näkökulmasta tarvitsemme miinat osaksi kokonaismaanpuolustusta. Puolustusvoimien pioneeritarkastaja, eversti Riku Mikkonen on todennut, että jalkaväkimiinat ovat tehokas keino hidastaa vihollisen liikettä ja aiheuttaa tappioita. Hän korostaa, että miinojen käyttö perustuu suunnitelmallisuuteen ja niiden sijoittaminen dokumentoidaan tarkasti. Jalkaväkimiinoilla oli ennen kieltosopimusta merkittävä rooli Suomen alueellisessa puolustusjärjestelmässä erityisesti niiden helppokäyttöisyyden, psykologisen vaikutuksen ja asevelvollisuusarmeijalle soveltuvuuden vuoksi. Miinat täydensivät muiden asejärjestelmien vaikutusta. Me täällä Suomessa osaamme ja meidän Puolustusvoimat osaa käyttää miinoja vastuullisesti puolustukseen. Miinat eivät ole hyökkäysase.

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

Venäjän hyökkäys Ukrainaan on osoittanut karulla tavalla, että laajamittaiset maahyökkäykset eivät ole menneisyyttä. Ne ovat jälleen totta. Ukrainassa olemme nähneet, kuinka yksinkertaisetkin torjuntakeinot voivat hidastaa tai pysäyttää mekanisoituja joukkoja, antaa aikaa, pelastaa henkiä. Tässä tilanteessa meidän on kysyttävä, mikä on vastuullista politiikkaa. Onko vastuullista sitoa omat puolustukselliset kätemme kansainvälisillä sopimuksilla, joiden velvoitteet eivät sido hyökkääjää? Vai onko vastuullista pitää kaikki mahdolliset keinot kansallisen turvallisuuden ja kansalaisten suojelun käytössä? Vastaus ei ole vaikea. Hyvät suomalaiset, isänmaan turvallisuus on meille tärkeintä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ronkainen.

19.50 Jari Ronkainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Suomi elää aikakautta, jolloin puolustuksemme on rakennettava realistisesti vastaamaan muuttunutta ja jatkuvasti heikentyvää turvallisuusympäristöä. Itärajamme takana toimii arvaamaton, kansainvälisiä sääntöjä rikkova suurvalta. Vaikka sota Ukrainassa loppuisikin, pysyy Venäjä silti uhkana koko Euroopalle. Tässä maailmantilanteessa Suomella ei ole varaa jättää yhtäkään puolustuskyvyn palasta käyttämättä. Kyse on puhtaasti kansallisesta turvallisuudestamme. Hallituksen esitys irtautua jalkaväkimiinat kieltävästä Ottawan sopimuksesta onkin maamme turvallisuuden kannalta paitsi perusteltu myös ennen kaikkea välttämätön.

Arvoisa puhemies! Jalkaväkimiinat ovat yksinkertainen mutta poikkeuksellisen tehokas puolustusratkaisu. Jalkaväkimiinat estävät, hidastavat ja vaikeuttavat hyökkääjän etenemistä tavalla, jota mikään muu puolustuksellinen järjestelmä ei kykene täysin korvaamaan. Miinakauhun vaikutus on todellinen, ja juuri siksi jalkaväkimiinoja rintamalla pelätään.

Suomen maasto, asevelvollisuusarmeija ja puolustusjärjestelmä muodostavat kokonaisuuden, johon jalkaväkimiinat istuvat luontevasti. Jalkaväkimiinat soveltuvat myös hyvin varusmiesten käyttöön. Miinojen käsittely ja käyttö on yksinkertaista, ja niiden oikeaoppinen käyttötapa on koulutettavissa suurellekin asevelvollisuusarmeijalle.

Ottawan sopimukseen liittyminen vuonna 2012 tehtiin turvallisuustilanteessa, jossa sodan uhkaa pidettiin epätodennäköisenä. Nykypäivänä tilanne on toinen. Valtioneuvoston tuoreimmassa puolustusselonteossa todetaan, että Suomella on oltava kyky vuosia kestävään laajamittaiseen sodankäyntiin. Tähän peilaten tehokkaiden ja ennen kaikkea kustannustehokkaiden jalkaväkimiinojen palauttaminen maanpuolustuksemme voimavaraksi on enemmän kuin perusteltua.

Perussuomalaiset ovat jo alusta alkaen johdonmukaisesti tuoneet esille, että Ottawan sopimukseen liittyminen oli virhe. Me olemme alusta alkaen sanoneet, että miinoista luopuminen nakersi maamme puolustuskykyä ja loi puolustuksemme haavoittuvuuden, jota ei ole täysimääräisesti pystytty korvaamaan. Nyt aiempi virhe ollaan vihdoin korjaamassa. On tärkeää huomata, että jalkaväkimiinat eivät ole ihmisoikeusongelma, jos niitä käytetään oikein. Suomen lainsäädäntö ja Puolustusvoimien koulutus varmistavat, että kaikki kansainväliset velvoitteet huomioidaan. Suomessa miinojen käyttö perustuu vastuullisuuteen.

Jalkaväkimiinoissa kyse on kustannustehokkuudesta, pelotteesta ja turvallisuudesta. Ne ovat huomattavasti halvempia kuin monet teknologisesti kehittyneemmät vaihtoehdot mutta vaikutukseltaan vähintään yhtä merkittäviä. Samalla ne laittavat hyökkääjän epäroi-

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

mään ja harkitsemaan jokaista askelta. Harva sotilas lähtee mielellään etenemään maastossa, jossa jokaista askelta saa pelätä miinan pelossa.

Suomi ei saa jäädä kiinni vanhaan sopimusajatteluun, jos se hankaloittaa meitä puolustamasta maatamme. Me emme voi odottaa, että kriisi alkaa, ja vasta sitten huomata, että tehokkain puolustusratkaisu kiellettiinkin joskus aikanaan sopimuspaperilla.

Arvoisa puhemies! Nyt meillä on mahdollisuus korjata aiemmin tehty virhe, vahvistaa puolustustamme ja lähettää selkeä viesti: Suomi ei ole hyväuskoinen vaan päättäväinen. Me pidämme huolta kansastamme, alueellisesta koskemattomuudestamme ja turvallisuudestamme. — Kiitos. [Jani Kokko: Hyvä puhe!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki poissa, edustaja Vigelius poissa. — Edustaja Immonen, olkaa hyvä.

19.54 Tomi Immonen ps: Arvoisa puhemies! Näkemiin Ottawan poliittinen sopimus, ja tervetuloa Suomen oikeus puolustaa omaa maataan niillä välineillä, jotka me itse voimme ja haluamme valita.

On hienoa, että täälläkin salissa suomalaisten poliitikkojen silmät ovat avautuneet siihen todellisuuteen, jota Venäjä osoittaa Ukrainan maaperällä. Venäjä on meidän suomalaisten suurin turvallisuushuoli — nyt ja vuosikausia tästä eteenpäin. Venäjän raakalaismaissa sodassa ei tunnusteta tai noudateta mitään kansainvälisiä sopimuksia. Sen voi jokainen todeta Ukrainassa. Olisi edesvastuutonta, että Suomen poliitikot itse ja vapaaehtoisesti sitoisivat taas poliittisilla päätöksillä sotilaiden kädet selän taakse sellaisen vastustajan edessä.

Suomella on oltava käytössä kaikki ne välineet, joilla voidaan tehokkaasti ja pienen maan resursseilla puolustaa Suomea ja sen kansaa. Mikäli kriisit eskaloituvat aseelliseksi, vaaditaan nopeita toimia pitkällä rajallamme. Tähän tarkoitukseen jalkaväkimiinat ovat yksi tehokkaimmista välineistä. Jalkaväkimiinat ovat yksinkertainen asejärjestelmä, joka on mahdollista tuottaa nopeasti kotimaisessa puolustusteollisuudessa ja näin myös vahvistaa huoltovarmuuttamme puolustuksen saralla.

Suomella on vuosikymmenien mittainen kokemus miinojen käytöstä osana maanpuolustusta. Olen tässä istuntosalissa ainoa kansanedustaja, joka on työkseen kouluttanut yli kymmenen vuotta nimenomaan miinojen asentamista, ansoittamista, purkamista, poistamista tai raivaamista. Suomalainen sotilas on koulutettu aina asentamaan miina sillä ajatuksella, että hän itse sen joutuu myös poistamaan. Jokainen miinan asentanut pioneeri saattaa joutua raivaamaan myös aseveljensä rakentaman viereisen miinoitteen saamansa sulutteen selosteen eli piirretyt karttadokumentin mukaisesti. Muun muassa näistä syistä miinoitteiden dokumentointi on ollut tarkkaa ja merkittävä osa suomalaista koulutusta. Tästä meillä Suomen puolustusvoimissa on olemassa vuosikymmenien mittainen kokemus. Miinoja käytetään suunnitelmallisesti ja vain vihollista kohtaan. Suomalainen marjastaja ei sellaiseen astu.

Arvoisa puhemies! Tässä samassa salissa äänestettiin marraskuussa 2011 jalkaväkimiinat kieltävään Ottawan sopimukseen liittymisestä. Ainoastaan perussuomalaiset äänestivät yhtenäisenä ryhmänä liittymistä vastaan. Nyt Ukrainan sodan myötä tässä salissa pitäisi viimeistenkin edustajien silmien aueta. Se poliittinen päätös liittyä Ottawan sopimukseen oli selkeä virhe ja sitoi maatamme puolustavien sotilaiden käsiä selän taakse, eikä se vastaa sitä realismia, jota taistelukentällä oikeasti toteutetaan.

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

Arvoisa puhemies! Meitä kansanedustajia on täällä eduskunnassa 200. Tulemme erilaisista taustoista ja ammateista. Arvostan ympärilläni istuvien kollegoiden osaamista ja työkokemusta, jota he tuovat esiin täällä istunnoissa tai valiokunnissa. Luotan niiden kansanedustajien ammattitaitoon, joilla on pitkäaikainen kokemus lääkärinä, asiantuntijana, poliisina tai vaikka opettajana. Puhuttaessa jalkaväkimiinoista olen kuitenkin ainoa meistä 200 kansanedustajasta, jolla on laaja-alainen ja yli kymmenen vuoden kokemus miinoista, niiden kouluttamisesta ja suunnitelmallisesta käytöstä. Voin taata, että oikeissa käsissä suomalaisella sotilaskoulutuksella miinat ovat yksi parhaista keinoista isänmaamme turvaamiseen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Skinnari poissa. Edustaja Eerola, olkaa hyvä.

19.59 Juho Eerola ps: Arvoisa rouva puhemies! Kiitokset tosiaan hallitukselle tästä erinomaisesta esityksestä. Silloin kun on tehty virhe, pitää olla rohkeutta myöntää se ja korjata se tehty virhe. Tämä ottavan osapuolen sopimus oli Suomen osalta vakava virhe. Venäjän hyökkäys Ukrainaan todistaa sen, että jalkaväkimiinat ovat korvaamaton apu puolustauduttaessa ylivoimaiselta vaikuttavaa vihollista vastaan.

Luen seuraavaksi sitaatin syyskuun 6. päivältä — on ollut tiistaipäivä, kello on ollut 14.03, ja tämän sitaatin on ääneen lausunut ensimmäisen kauden kansanedustaja Juho Eerola pitäessään neljättä puhettaan tuoreena kansanedustajana:

”Arvoisa puhemies! Hyvät kansanedustajat! Suoritin varusmiespalveluksen aikoinani 1990-luvulla, 11 kuukautta Vekaranjärvellä Karjalan prikaatissa ja Kymen jääkäripataljoonan sissikomppaniassa. Nyt keskustelussa olevat jalkaväkimiinat kuuluvat oleellisena osana juuri sissitoimintaan, joka on siis rintamalinjojen sivustoissa tapahtuvaa muun muassa vihollisen huoltokuljetusten häirintää. Suomen puolustus nojaa hyvin pitkälti tähän.

Aliupseerikoulussa nämä jalkaväkimiinat tulivat oikein erityisen tutuiksi. Meille opetettiin, kuinka ne asetetaan maastoon, merkitään karttaan ja erityisesti kuinka ne tilanteen ollessa ohi puretaan pois. Yksikään suomalainen sotilas ei jätä miinoja maastoon. Meille myös opetettiin, kuinka tehokas ja pelottava ase oikein käytetty miina voi olla. Oppimateriaalina tunneilla näytettiin videofilmejä Tšetšeniasta, jossa parin hengen sissiporukka saattoi itsenäisesti toimien pysäyttää kokonaisen viholliskomppanian.

Armeija-aikoinani oli Suomessa vallassa Paavo Lipposen ensimmäinen hallitus. Sen ulkoministerinä toimi nykyinen” — siis huomautan, että luen sitaattia vuodelta 2011 — ”presidenttimme Tarja Halonen. Meitä kouluttanut yliluutnantti kehotti seuraamaan uutisia, että nyt tuon ministerin toimesta suunnitellaan jalkaväkimiinojen täyskieltoa. Tätä silmällä pitäen meitä opetettiin valmistamaan korvaavia miinoitteita, muun muassa rautanauvoja, polkupyörän ketjuja ja lannoitteita käyttäen. Eli nyt kun täällä puhuttiin, että aseeteollisuus on hylännyt nämä jalkaväkimiinat, niin todellisuudessa näissä maissa, missä jalkaväkimiinoja ei käytetä, on tällaisia kaiken maailman korvaavia miinoitteita käytössä yhä edelleen.

Arvoisa puhemies! Suomen ei tule liittyä tähän ottavan osapuolen sopimukseen. Miina on tehokas ja halpa puolustusase, ja korvaavat järjestelmät tulevat paljon kalliimmiksi eivätkä edes ole yhtä tehokkaita. Yksikään kehitysmaassa oleva lapsi ei silpoudu tai jää silpoutumatta sen ansiosta, olemmeko me tässä sopimuksessa mukana vai emmekö ole. Taliban-liike ei tietääkseni ole miinakieltoa ratifioimassa.”

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

Sitaatti syyskuulta 2011 päättyi tähän, ja se on ihan kuranntia tekstiä mielestäni tänäkin päivänä. Hienoa, että ollaan nyt tässä tilanteessa, että voidaan kääntää historian lehteä siihen suuntaan, mikä se oli ennen vuotta 2011 tai ennen vuotta 2012. Nämä jalkaväkimiinat-han siis olivat käytössä vuoteen 2012 saakka, ja silloinkaan eivät, kuten on väitetty, lapset tai marjastajat näihin meidän miinoihin kävelleet. Tämä sitaatti olisi itse asiassa jatkunut vielä jonkun verran, tai siis se silloinen puheeni, mutta jätän nyt hienotunteisuussyistä sen loppuosan siitä puhumatta, koska moitin siinä silloisia hallituspuolueita, jotka ovat nytkin mukana hallituksessa, niin että jätetään se osa siitä kohtaa sanomatta. [Naurua — Jani Kokko: Anna tulla vaan!]

Kun täällä on puhuttu moneen kertaan tästä turvallisuustilanteesta, että se on nyt jotenkin muuttunut sitten vuoden 2011 tai 2012, niin minä pikkasen tästä tohdin olla vähän eri mieltä. Nimittäin ei se turvallisuustilanne kauhean paljon erilainen silloin 2012 ollut. Muistan hyvin, kuinka Venäjä heti, kun Pekingin olympialaiset 2008 olivat päättyneet ja olympiarauha ja -tuli sammuneet, painui Georgiaan, Gruusia-nimellä aiemmin tunnettuun Georgiaan, ja hyökkäsi sinne. Eikä siitä Tšetšenian sodastakaan, mitä tuossa vuoden 2011 puheessani muistelin, kauhean kauan silloin ollut. Niin että ei tuo naapuri, vaikka miten voissa paistaisi, siinä ole mihinkään muuttunut. — Kiitokset.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ingo poissa, edustaja Bergbom poissa, edustaja Kilpi poissa. — Edustaja Nieminen, olkaa hyvä.

20.05 Mira Nieminen ps: Arvoisa rouva puhemies! Suomen turvallisuusympäristö on muuttunut perustavanlaatuisesti. Venäjän täysimittainen hyökkäyssota Ukrainassa on osoittanut, että laajamittaisen sodan uhkaa ei voida enää sulkea pois. Se, mikä vielä muutama vuosi sitten tuntui kaukaiselta, on nyt hyvin todellinen ja konkreettinen uhka myös meille.

Turvallisuudesta huolehtiminen on itsenäisen valtion tärkein tehtävä. Suomen liittyminen Natoon on ollut merkittävä askel turvallisuutemme vahvistamisessa. Mutta kuten olemme todenneet, Nato-jäsenyys ei vähennä tarvetta vahvalle kansalliselle puolustukselle. Päinvastoin se asettaa meille entistä kovempia vaatimuksia uskottavasta ja toimintakykyisestä puolustuskyvystä. Meidän geopoliittinen asema Venäjän kainalossa on, mikä on, maaraja on pitkä, ja meillä tulee olla erilaisia puolustusmenetelmiä kattavasti strategisesti tärkeille alueille tai vaikeakulkuisiin paikkoihin, joita ei voida muuten suojata tehokkaasti.

Jalkaväkimiinoilla on jo itsestään pelotevaikutus, joka on tarpeellinen yhä moninaisemmassa sodankäynnissä, jossa pitää varautua hybridisodankäyntiin ja vihamielisten erikoisjoukkojen tunkeutumiseen maitse. Kehittynyt teknologia mahdollistaa lisäksi miinojen käytön tavalla, joka ei vaaranna siviilejä ja jossa toiminta on vastuullista ja käyttö tarkkaa sekä tarkoituksenmukaista. Me tarvitsemme nämä moninaiset keinot sodassa suojellaksemme omia kansalaisia. Koulutetun, hyvin valmistautuneen armeijan avulla pystymme ja osaamme käyttää tätä puolustusvälinettä tehokkaasti.

On lisäksi huomioitava, että sopimukseen sitoutuneet ovat sitoneet kätensä, kuten monet merkittävät maat, ja näin se asettaa ne heikompaan asemaan. Jalkaväkimiinoja tullaan käyttämään siksi konflikteissa ja sodissa, jolloin sopimusta noudattavat valtiot joutuvat epäreiluun asemaan. Meidän ensisijainen tehtävä on suojella suomalaisia. Emme voi vastata siitä, jos vihamielinen valtio toimii brutaalisesti esimerkiksi täälläkin nyt useasti mai-

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

nitun hybridisodankäynnin ohessa. Emme voi antaa hyökkäävän käyttää aseitaan ja katsella vierestä, kun asettaisimme oman turvallisuuden vaaraan.

Arvoisa puhemies! Puolustusvoimien selvityksen ja puolustus- ja ulkoministeriöiden arvioiden perusteella nämä ministeriöt esittivät Ottawan sopimuksesta irrottautumisen valmistelujen aloittamista. Tasavallan presidentti ja valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen ministerivaliokunta, TP-UTVA, linjasivat 1. huhtikuuta 2025 valmistelujen käynnistämisestä. Tämä ei ollut kevyt päätös, vaan huolellisen harkinnan ja analyysin tulos. Mielestäni ainut oikea ja hyvä päätös.

Ottawan sopimus solmittiin ajassa, jolloin Euroopan turvallisuusjärjestys näytti vakaalta ja jolloin sotilaallista uhkaa pidettiin vähäisenä. Nyt tilanne on toinen. Jalkaväkimiinat ovat edelleen tehokas ja etenkin kustannustehokas ja merkittävä puolustusväline, jolla on tärkeä rooli erityisesti Suomen maasto-olosuhteissa. Niiden puuttuminen heikentää puolustuksemme uskottavuutta ja lisää riippuvuutta kalliimmista, monimutkaisemmista järjestelmistä. Irrottautuminen Ottawan sopimuksesta ei tarkoita, että Suomi luopuisi vastuullisuudestaan tai kansainvälisestä oikeudesta. Päinvastoin se tarkoittaa, että Suomi tunnistaa ensisijaisen vastuunsa: suomalaisten turvallisuuden varmistamisen kaikissa oloissa.

Arvoisa rouva puhemies! Vahva kansallinen puolustuskyky ei ole vain mahdollisuus. Se on välttämättömyys. Tehtävämme on varmistaa, että Suomi pystyy puolustamaan itseään yhdessä liittolaisten kanssa mutta myös yksin, jos tilanne sitä vaatii. Ottawan sopimuksesta irrottautumisen valmistelu on osa tätä kokonaisuutta. Kansallisella valtiolla tulee olla oikeus määrittää itse, millä keinoin se puolustaa alueellista koskemattomuuttaan. Meidän pitää olla puolustuksellisesti omavaraisia mahdollisimman pitkälle. Sopimuksesta irrottautuminen ei tarkoita miinojen automaattista käyttöä, vaan se palauttaa mahdollisuuden niiden käyttämiseen ääritilanteessa. Jalkaväkimiinojen käytön palauttamisella luodaan kokonaisuutta ajatellen kuitenkin osa uskottavaa puolustusratkaisua.

Meidän on siis katsottava tosiasioita silmiin ja tehtävä vaikeita mutta välttämättömiä päätöksiä. Vain niin turvaamme Suomen vapauden ja itsenäisyyden myös tulevaisuudessa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kopra poissa, edustaja Kiljunen poissa, edustaja Räsänen, Päivi, poissa. — Edustaja Kaunistola, olkaa hyvä.

20.10 Mari Kaunistola kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Eduskunta äänestää keski-
viikkona rajaturvallisuuslain jatkamisesta. Varautuminen ja ennalta ehkäisy ovat ydintee-
moja, kun puhutaan Suomen ja suomalaisten kansallisesta turvallisuudesta. Suomeen ei
kohdistu välitöntä sotilaallista uhkaa, mutta muuttunut turvallisuusympäristö edellyttää
määrätietoisia toimia puolustuksen vahvistamiseksi. Siksi Suomi onkin käynnistänyt myös
valmistelut jalkaväkimiinojen käytön, varastoinnin, tuotannon ja siirron kieltämisestä ja
niiden hävittämisestä tehdyn yleissopimuksen eli niin sanotun Ottawan sopimuksen irtisa-
nomiseksi. Toimet perustuvat puolustushallinnon ja ulkoministeriön tekemään asiantunti-
ja-arvioon ja ovat osa puolustuksemme kokonaisvaltaista vahvistamista.

Venäjä muodostaa Euroopalle pitkäkestoista uhkaa. On huomioitava, että teknologian
kehityksestä huolimatta Venäjän jalkaväen perinteinen ja merkittävä rooli on säilynyt. Jal-
kaväkimiina on siinä kustannustehokas ja yksinkertainen ase, jolla voidaan täydentää Puo-
lustusvoimien suorituskykyä. Miinojen käyttö edellyttää huolellista suunnittelua, vaaral-

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

listen alueiden merkintää ja valvontaa sekä miinojen huolellista raivaamista. Mahdollinen tulevaisuuden käyttö tapahtuisi vastuullisesti ja siviilivahinkojen estäminen huomioiden.

Suomi puolustaa edelleen kansainvälistä sääntöpohjaista järjestelmää ja kansainvälistä oikeutta. Suunta sen suhteen ei ole muuttumassa. Suomi sitoutuu jatkossakin sopimuksen humanitäärisiin päämääriin, kuten globaaliin työhön miinojen haittojen vähentämiseksi. Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tärkein tavoite on turvata Suomen alueellinen koskemattomuus sekä itsenäisyys ja suomalaisten turvallisuus sekä hyvinvointi.

Arvoisa puhemies! Kyse on ennen kaikkea varautumisesta ja ongelmien ennalta ehkäisemisestä, Suomen edun, itsenäisyyden ja turvallisuuden takaamisesta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen poissa, edustaja Kemppi poissa. — Edustaja Fagerström, olkaa hyvä.

20.13 Noora Fagerström kok: Arvoisa puhemies! Haluan kiittää hallitusta tämän tärkeän esityksen valmistelusta. Suomen ja Euroopan muuttunut turvallisuustilanne vaatii toimenpiteitä, joilla vahvistetaan maamme puolustusta. Eduskunta hyväksyi Ottawan sopimuksen marraskuussa 2011, ja sopimukseen liitettiin virallisesti vuonna 2012. Koska vuosien varrella geopoliittinen tilanne on muuttunut merkittävästi, on tärkeää, että käymme keskustelua Suomen vetäytymisestä sopimuksesta. Tehtyjä päätöksiä, tässä tapauksessa tehtyä sopimusta jalkaväkimiinojen käytöstä, on kyettävä tarkastelemaan uudelleen, mikäli olosuhteet ovat muuttuneet aiemmasta. Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tärkeimmät tavoitteet ovat turvata Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, estää Suomen joutuminen sotilaalliseen konfliktiin ja taata suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi. Suomeen ei kohdistu välitöntä sotilaallista uhkaa, mutta meidän on huolehdittava varautumisestamme monipuolisesti. Osana Natoa Suomi on sitoutunut vahvistamaan liittokunnan pelotetta. Tämän pelotteen vahvistamiseksi Ottawan sopimuksen irtisanominen olisi yksi vaihtoehto.

Arvoisa puhemies! Tässä salissa on tänään esitetty huoli siitä, että Suomi ei jatkossa sitoutuisi kansainväliseen sääntöpohjaiseen järjestelmään, jos se irtautuisi Ottawan sopimuksesta. Haluan muistuttaa, että Suomi sitoutuu jatkossakin miinojen vastuulliseen käyttöön ja Ottawan sopimuksen humanitäärisiin päämääriin, kuten globaaliin työhön miinojen haittojen vähentämiseksi. Suomi puolustaa kansainvälistä sääntöpohjaista järjestelmää, kansainvälistä oikeutta ja kansainvälistä humanitääristä oikeutta.

Arvoisa puhemies! Suomen ja suomalaisten turvallisuuden tulee olla ykkösprioriteettimme tässä salissa. Juuri näitä asioita tämä esitys ajaa. Onkin ollut hienoa huomata, että kannatusta löytyy yli hallitus—oppositio-rajojen. Jalkaväkimiinojen palauttaminen osaksi puolustustamme tarjoaisi yhden keinon lisää vastata ulkopuolelta tuleviin uhkiin ja vahvistaa pelotevaikutusta.

Puolan, Latvian, Liettuan ja Viron puolustusministerit ilmoittivat tämän vuoden maaliskuussa yhdessä suosittlevansa Ottawan sopimuksesta irtisanoutumista. Sopimuksen irtisanomista koskevat valmistelut ovat käynnistyneet kaikissa neljässä maassa. Syy, minkä vuoksi olemme tässä tilanteessa, on Venäjän laiton hyökkäyssota Ukrainaan, jossa Venäjä käyttää jalkaväkimiinoja. Useat kansainväliset järjestöt, kuten Human Rights Watch ja Amnesty International, ovat dokumentoineet Venäjän joukkojen laajamittaista miinoittamista Ukrainassa. Vaikka Suomeen ei kohdistu suoraa uhkaa, varautumiseen on panostettava. Siksi on aika irtautua Ottawan sopimuksesta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Malm.

20.16 Niina Malm sd: Arvoisa rouva puhemies! Tänään on käyty ansiokasta keskustelua turvallisuuspolitiikasta laajemminkin, ja nyt tämä keskustelu Ottawan miinasopimuksesta irtautumisesta saa itselleni aikaan sellaisia ajatuksia, että Suomen pitkäaikainen ulko- ja turvallisuuspolitiikan linja on ollut vakaa. Kaikista tärkeintä tässä salissa on jatkossakin lähettää viesti tästä vakaudesta. Pitkäjänteistä työtä Suomessa on tehty jo kauan muun muassa aseistariisunnan ja asevalvonnan edistämiseksi.

Nyt kun Suomen ja Euroopan turvallisuusympäristö on heikentynyt perustavanlaatuisesti ja pitkäkestoisesti Venäjän hyökkäyssodan takia Ukrainaan, on syytä myös tarkastella Ottawan miinasopimusta uudelleen. Hallituksen esityksen mukaan laajamittainen ja pitkäkestoinen sodankäynti on palannut Eurooppaan ja sodan laajenemisen riskiä ei voida sulkea pois.

Suomen Nato-jäsenyys ei vähennä tai poista tarvetta ylläpitää vahvaa kansallista puolustuskkyä. Osana liittokuntaa ja liittokunnan yhteisen puolustuksen velvoitteita Suomella on Naton jäsenenä myös velvollisuus pitää huolta vahvasta kansallisesta puolustuksestaan.

Kun turvallisuustilanne on muuttunut, ja tänäänkin olemme kuulleet tässä salissa vuosilukuja 2012, 2014, 2022, niin on ihan oikein miettiä, missä vaiheessa maailman geopoliittikkaa olemme tällä hetkellä menossa.

Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on myös viitattu useasti siihen, että miinoitusta ei tehtäisi alueelle, jolla on siviilejä, mikä mielestäni on täysin oikein. Suomi tarvitsee suorituskkyä tässä muuttuneessa turvallisuustilanteessa, ja jalkaväkimiinat voivat olla yksi tällainen lisäkyky.

Ehkä sitten viimeisenä havainto siitä, että kun on puhuttu miinoista ja myöskin sitten näistä kansainvälisistä sopimuksista, niin omassa ajattelussani nämä eivät ole toinen toisiaan poissulkevia asioita, vaan molempia asioita voidaan tehdä myös jatkossa. Voidaan mahdollisesti irtautua Ottawan sopimuksesta, mutta samaan aikaan voidaan myös tehdä pitkäjänteistä työtä aseistariisunnan ja asevalvonnan edistämiseksi ja myöskin miettiä, kuinka miinahaittoja tulevaisuudessakin voidaan estää. Eli minusta tässäkin asiassa ei ole toinen toisiaan poissulkevia kokonaisuuksia, vaan toinen toisiaan tukevia ehkä ennemmin.

Ehkä kaikesta viimeisimpänä haluan todeta, että kun tätä geopoliittista tilannetta tässä nyt ollaan seurattu valitettavasti viime vuosina tarkastikin, niin tämän päivän aikana, arvoisa rouva puhemies, mielessä on ollut yksi sitaatti useammin kuin kerran, ja se on: ”Kaikesta viisauden alku on tosiasiaa tunnistaminen.” Ja sen on lausunut Paasikivi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu.

20.20 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Suomen irtautuminen henkilömiinat kieltävästä Ottawan sopimuksesta on ainakin minulle vaikea päätös. Vasta tänään saimme edustajina mahdollisuuden tutustua Puolustusvoimien perustelumateriaaliin siitä, kuinka puolustusvälineistön tarve on muuttunut sitten Ottawan sopimukseen liittymisen 2012.

Ukrainan sodasta opittavaa on ainakin uutisten perusteella selvästi droonien suuri merkitys, ja tämä on seikka, josta kaipaamme myös lisätietoa, ylipäätään varautumisesta kokonaisuutenaan.

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

Irtautumispäätöksen valmistelu on tapahtunut ilman Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikalle perinteistä parlamentaarista valmistelua, mitä pidän erityisen valitettavana näinkin merkittävässä kysymyksessä. Vaalien alla esityksen tiedottaminen oli vähintäänkin tyyliä — ehkä jossain toisessa yhteydessä voi käyttää muitakin termejä. Joka tapauksessa kansainvälisen sopimusjärjestelmän heikentäminen eroamalla siitä ei ole kevyt toimi.

Sopimuksen tavoitteena on suojella jalkaväkimiinojen aiheuttamalta humanitääriseltä kärsimykseltä. Osapuolet ovat sitoutuneet siihen, etteivät ne missään oloissa käytä, kehitä, tuota, muutoin hanki, varastoi, pidä hallussa tai siirrä suoraan tai välillisesti kenenkään käyttöön jalkaväkimiinoja.

Hallitus ja tulevaisuudessa Suomi perustelee irtautumista seuraavasti: ”Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tärkeimpänä päämääränä on turvata Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, estää Suomen joutuminen sotilaalliseen konfliktiin ja taata suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi. Näiden päämäärien turvaamiseksi heikentyneessä turvallisuuspoliittisessa tilanteessa ja voidakseen tarvittaessa vastata pitkäkestoiseen ja laajamittaiseen sodankäyntiin Suomi on kyettävä kehittämään puolustuksensa suorituskykyä. Sopimuksen irtisanominen mahdollistaa jalkaväkimiinajärjestelmän palauttamisen puolustuksen keinovalikoimaan.”

Kukapa meistä suomalaisista ei haluaisi omia sotilaitaan ja siviilejään turvata mahdollisimman hyvin. Nyt pitäisi edustajana pystyä arvioimaan, onko se tehtävissä jotenkin muuten, vai onko juuri maamiinojen käytölle kriittinen tarve. Tätä tietoa tarvitsisin lisää päätöstä tehdäkseeni.

Olen Kambodžassa työskennellessäni nähnyt, mitä kamalaa pitkäaikaista haittaa miinat siviileille aiheuttavat. Suomessa miinoja osataan käyttää paljon turvallisemmin, ja varmasti, kun kerrotaan, näin onkin. Jos sopimuksesta irtaudutaan, on tärkeää linjata, miten ja millaisia miinoja Suomi käyttää ja valmistaa. Entä miten varmistaa, osattaisiinko Suomen tekemiä miinoja käyttää muualla vastuullisesti? Vientikielto olisi Ottawan sopimuksen hengen mukaista ja vastaisi Suomen perusteluja oman turvallisuutemme vahvistamisesta. — Puhemies, ihan muutama lause vielä. [Puhemies: Joo, olkaa hyvä!] — Tärkeää olisi myös panostaa humanitääriseen miinatyöhön entistä vahvemmin ja osoittaa, ettei Suomi katso tilanteesta vain omaa napaansa.

Elämme surullisia aikoja, joissa Venäjä hyökkää ja uhittelee naapureitaan ja samaan aikaan hyvin monelta taholta haastetaan sääntöpohjaista kansainvälistä sopimusjärjestelmää. Suomen päätökset — edellinen päätös, jota juuri käsiteltiin käännetyksensä jatkosta, ja tämä Ottawan sopimus — eivät ole irrallisia näistä kummastakaan kehityksestä. Hieman hämmästelen sitä, että näinkin hankala päätös tuntuu tässä salissa niin monelle olevan itsestään selvä suuntaan tai toiseen ja tällainen pohdiskeleva keskustelu on jäänyt aika vähälle.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

20.24 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Täällä on tänään muisteltu aika paljon, mitä on tapahtunut 2011 ja silloin. Minun täytyy ensin kertoa ihan henkilökohtaisesti semmoinen muisto, että isäni on ollut Lapin sodan jälkeen miinanraivauksessa aikoinaan silloin, kun on Lapin sotaa käyty. Silloin ei tiedetty miinojen sijaintia ja paikkaa, ja siitä porukasta, joka oli miinanraivauksessa Lapissa, eivät kaikki tulleet takaisin. Se vain kertoo sen raakuuden, mitä miinat sitten aikanaan tekevät, ja tämä oli Lapin sodan jälkeen.

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

Arvoisa rouva puhemies! Suomen puolustus ja turvallisuus on tietenkin aina ensisijainen tehtävämme, ja siihen tietenkin ovat tähdänneet myös Nato-jäsenyys ja kaikki muut turvallisuuspanostukset, mitä me ollaan tässä tehty. Tämä Suomen turvallisuus on todella isossa roolissa valtion toimissa. Jos katsotaan valtion budjettia tuolla 2030-luvulla, niin näitten arvioitten mukaan noin kymmenen prosenttia meidän valtion budjetista on puolustukseen liittyviä menoja. Tämä jalkaväkimiinakysymys on vain yksi palanen tässä isossa kokonaisuudessa, miten Suomen turvallisuutta ollaan rakentamassa, ja siinä mielessä se ratkaisee vain osan puolustuksen haasteista — mutta merkittävän ja tärkeän osan.

Täällä on aika paljon todettu siitä, miten toimittiin 2011. Pitäisin tärkeämpänä nyt sitä, että kun me katsotaan sitä 2010-luvun alkua, niin tilanne Suomessa oli turvallisuuspoliittisesti aivan erilainen. Meidän naapurimme käytös oli silloin aivan erilaista kuin se on tänä päivänä, ja nämä tilanteet ovat todella muuttuneet. Jos me ajatellaan tätä meidän ratkaisua, niin meidän pitää tehdä sitä ajassa ja katsoa sen kulloisenkin turvallisuustilanteen mukaan. Valitettavasti ollaan jouduttu siihen tilanteeseen, että me joudumme arvioimaan tätä omaa tilannettamme nytten näitten tosiasioitten valossa.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä Ottawan sopimus on tehty silloin ja siihen on liitytty. Meillä on oikeus irtisanoa sopimus ilmoittamalla siitä muille sopimusosapuolille, tallettajalle ja Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvostolle. Me annamme tyhjentävän selvityksen irtisanomisen syistä, ja varmasti ne syyt ovat tänään tulleet monelta osin täällä sanottua. Esitys sopimuksesta irtaantumisesta perustuu Suomen puolustuksen tarpeisiin heikentyneessä turvallisuuspoliittisessa tilanteessa, mikä meillä on tällä hetkellä käsillä.

Tämä on myöskin aika pragmaattinen asia, kun ruvetaan miettimään, miten Suomi puolustaa kansalaisiaan erilaisissa kriiseissä. Tämä miinakysymys on kriisinajan sotilaallinen toimi, jota voidaan käyttää. Se on aika kustannustehokas. Se on myöskin näitten kaikkien, puolustusministeriön ja puolustuksen ammattilaisten, selvitysten pohjalta tehty, ja se on tarkoitus tehdä sillä tavalla, että hyvin vastuullisesti miinoja sijoitetaan ja tiedetään, missä ne ovat. Sitten jos katsotaan sitä kokonaisuutta, niin se on myöskin aika yksinkertainen käyttää, ja sillä tavalla pystytään Suomea suojaamaan tiettyjä turvallisuusuhkia kohtaan. Tämä, niin kuin aiemmin sanoin, ratkaisee vain osan, ja se on tämä Maavoimiin liittyvä turvallisuusuhka. Siinä mielessä tämä on tällä hetkellä ehkä sellainen toimi, jota me nyt erityisesti tarvitaan. Ainakin siihen pitää varustautua.

Arvoisa rouva puhemies! On hyvä varustautua ennakolta, ja meidän on itse huolehdittava tästä tilanteesta. Kukaan muu ei sitä tee meidän puolestamme, ja siinä mielessä tämä on meille hyvin iso kysymys. Sitten kun täällä eduskunnassa käsitellään tätä kysymystä, niin se on myöskin eduskunnan tahdonilmaisu siitä, miten hoidetaan Suomen turvallisuutta kaikissa tilanteissa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Garedeu.

20.29 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Sota ei ole leikinasia, eikä maanpuolustuksesta voi tinkiä missään olosuhteissa. Suomi tarvitsee jalkaväkimiinat takaisin arsenaaliinsa. Jos joskus vielä joudumme sotaan, niin on tärkeää ymmärtää, millainen vihollinen Suomella olisi vastassa ja miksi puolustuskyvyn laajentaminen on niin tärkeää.

Venäjä ei ole demokratia eikä välitä säännöistä. Monia rohkeita, jotka ovat avanneet suunsa ja kritisoineet maansa johtoa, on kuollut yllättäen hämärissä olosuhteissa. Vuosina

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

2022—2025 ainakin 10—15 merkittävää henkilöä on pudonnut Venäjällä ikkunasta tai parvekkeelta. Nostan esille muutamia esimerkkejä:

Joukossa on muun muassa Ravil Maganov, Lukoil-öljy-yhtiön hallituksen puheenjohtaja, joka putosi sairaalan ikkunasta syksyllä 2022 joitain kuukausia sen jälkeen, kun öljy-yhtiö oli vaatinut sotatoimien lopettamista Ukrainassa.

Myös edesmenneen oppositiojohtajan Aleksei Navalnyin julma kohtalo on tuoreessa muistissamme. Ensin hänet yritettiin salamurhata hermomyrkyllä. Kun se epäonnistui, hänet tuomittiin tekaistuilla syytteillä pitkiin vankeustuomioihin, ja lopulta hän kuoli helmikuussa 2024 vankileirillä epämääräisissä olosuhteissa.

Lisäksi Boris Nemtsov, Putinin kriitikko ja entinen varapääministeri, ammuttiin Moskovin keskustassa Kremlin lähellä helmikuussa 2015. Tähän varmasti suuri todennäköisyys oli hänen poliittinen toimintansa.

Neljäs ja viimeinen esimerkki, Ilja Jašin, kunnallisvaltuutettu, pidätettiin vuonna 22, kun hän julkaisi videon, jossa käsiteltiin Butšan joukkomurhia. Hän sai siitä kahdeksan ja puolen vuoden vankeustuomion: ”valeurusten levittäminen asevoimista”.

Näiden lisäksi monia muita Venäjän hallintoa kritisoivia on viety vankeuteen tekaistuin syin. Lisäksi riippumaton media on ollut jatkuvan painostuksen ja uhkailun alla, ja suurin osa mediasta on suljettu. Samoin satojatuhansia tavallisia kansalaisia ja aktivisteja on pidätetty mielenosoituksista ja sodanvastaisista viesteistä sosiaalisessa mediassa, ja sosiaalista mediaa tarkkaillaan ja estetään. Koululaisia on uhkailtu ja jopa ilmiannettu opettajille kriittisistä mielipiteistä. Taiteilijoita, opettajia ja tutkijoita on erotettu työstään mielipiteiden takia.

Eli kun Venäjän hallinto ei välitä edes omista kansalaisistaan, niin vielä vähemmän sitä kiinnostaisivat vihamielisiksi luokittelemiensa maiden kansalaisten ihmisoikeudet. Venäjä toimii sodassa täysin päinvastoin kuin Ukraina. Olemme nähneet, miten Ukraina sodassa iskee sotilaskohteisiin. Venäjä taas on puolestaan Ukrainassa iskenyt lukuisiin siviili-kohteisiin ja syyllistynyt räikeisiin sotarikoksiin, esimerkkeinä Mariupolin synnytyssairaalan ja siviileiden suojapaikkana toimineen teatterin pommitus, Bilohorivkan kouluisku, jossa kuoli 60 siviiliä, myös Suomen lahjoittama koulu pommitettiin maan tasalle Kiovan lähellä, pommi-isku kerrostaloon Harkovassa, viimeviikkoinen drooni- ja ohjusisku Kiovaan, jossa kuoli myös lapsia, sekä Butšan joukkomurha maaliskuussa 2022, missä venäläiset joukot tappoivat satoja siviilejä. Osa viattomista uhreista löytyi sidottuina kadulta takaraivoon ammuttuina, osa joukkohaudoista. Lisäksi venäläiset sotilaat ovat Ukrainassa raiskanneet naisia, murhanneet lapsia ja jopa vaarantaneet ydinturvallisuuden.

Venäjällä ukrainalaisia sotavankeja kidutetaan sähköiskuilla sukupuolielimiin, hakkaamalla metallitangolla, pitämällä nälässä ja janossa, valvottamalla ja uhkaamalla raiskauksella, raiskataan miehiä ja naisia ja pelotellaan teloituksilla. Haavoittuneille sotavangeille ei anneta hoitoa tai kipulääkettä.

Venäjälle ei ole viety pelkästään sotavankeja, vaan myös ukrainalaisia siviilejä on pakotettu lähtemään Venäjälle ilman passia ja mahdollisuutta palata. Monia on sijoitettu suodatusleireihin, joissa heitä on kuulusteltu ja pahoinpidelty. Hirvittäväntä on, että tuhansia ukrainalaislapsia on pakkosiirretty laittomasti Venäjälle uudelleenkasvatettavaksi tai adoption.

Arvoisa puhemies! Kun meillä on yli 1 300 kilometriä rajaa tällaiseen toimintaan kykenevän säälimättömän julman ja vallanhimoisen valtion kanssa, on täysin välttämätöntä varautua puolustautumaan kaikkein parhaimmilla olemassa olevilla keinoilla sekä hankkia

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

uskottavia pelotteita, mukaan lukien jalkaväkimiinat, jotka ennalta ehkäisevät mahdollisia hyökkäyshaluja. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kokko.

20.35 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! Ehkä tässäkin turvallisuuspoliittisessa keskustelussa täytyy esittää kiitos ukrainalaisille siitä puolustustaistelusta, mitä he ovat onnistuneet kuluneen kolmen vuoden aikana Venäjää vastaan käymään, sillä ilman heidän sankaruuttaan — Hostomelin lentokenttää venäläiset eivät onnistuneet saamaan haltuunsa, venäläisten kolonna Kiovaan ei onnistunut pääkaupunkia saavuttamaan, ja Itä-Ukrainassa Ukraina onnistui menestyksellisesti torjumaan keväällä 22 alkaneen suurhyökkäyksen — ja jos ukrainalaiset eivät olisi kyenneet puolustamaan itseään ja he olisivat kaatuneet, me emme tässä välttämättä keskustelisi Ottawan sopimuksesta irtaantumista ja emme ainakaan olisi Naton jäseniä, joten tässä suhteessa on syytä kiittää ukrainalaisia siitä, että he ovat antaneet meille suomalaisille aikaa ja monille muille eurooppalaisille aikaa parantaa omaa puolustuskykyään ja tehdä oman kansansa turvallisuutta vahvistavia ratkaisuja.

Arvoisa puhemies! Viittasin ensimmäisessä puheenvuorossani siihen, että käyn seuraavissa puheenvuoroissa hieman yksityiskohtaisemmin lävitse tähän Ottawan sopimukseen liittyviä näkökulmia:

Kuten tiedätte, niin hallitus päätti 1.4.2025 käynnistää valmistelut jalkaväkimiinojen käytön, varastoinnin, tuotannon ja siirron kieltämisestä ja niiden hävittämisestä tehdyn Ottawan sopimuksen irtisanomiseksi. Tämä linjaus perustuu Puolustusvoimien selvitykseen sekä puolustusministeriön ja ulkoministeriön virkavalmisteluun. Irtisanomisesta päättää lopulta tasavallan presidentti sen jälkeen, kun eduskunta on antanut suostumuksensa sopimuksen irtisanomiseen. Itse irtisanominen tulee voimaan kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun sopimuksen tallettajana toimiva YK:n pääsihteeri on vastaanottanut irtisanomisasiakirjan.

Vuonna 1997 valmiiksi neuvotellun ja vuonna 1999 voimaan tulleen Ottawan sopimuksen tavoitteena on suojella jalkaväkimiinojen aiheuttamalta humanitaariselta kärsimykseltä. Miinojen käyttö aiheuttaa huomattavassa määrin siviiliuhreja, ja raivaamattomilla miinoilla on pitkäaikaisia vaikutuksia siviileihin, infrastruktuuriin ja jälleenrakennukseen vielä pitkään aseellisten selkkauksien jälkeenkin. Sopimus solmittiin, koska kansainvälisessä yhteisössä oli laajasti jaettu näkemys tuolloin siitä, että vain jalkaväkimiinojen täyskiellolla voitaisiin puuttua tehokkaasti jalkaväkimiinojen aiheuttamiin humanitaarisiin ongelmiin. Ottawan sopimus onkin yksi tärkeimmistä tavanomaisten aseiden valvontasopimuksista ja humanitaarisen aseistariisun instrumenteista. Sen avulla puolustetaan kansainvälistä humanitaarista oikeutta sekä lievennetään aseellisista selkkauksista aiheutuvaa inhimillistä kärsimystä. Ottawan sopimus on pyrkinyt varmistamaan, että valtiot kunnioittavat olemassa olevia ja niitä jo velvoittavia kansainvälisen humanitaarisen oikeuden määräyksiä.

Jalkaväkimiinat ovat ongelmallisia Suomea velvoittavan kansainvälisen humanitaarisen oikeuden kannalta useasta syystä. Ne eivät tee eroa siviilin tai sotilaan välillä vaan räjähtävät riippumatta siitä, kuka niiden päälle astuu. Myös luonteeltaan umpimähkäisen voimankäytön kieltäminen, suhteellisuusperiaate ja kieltäminen käyttää aseita ja sodankäyntimenetelmiä, jotka aiheuttavat liikaa kärsimystä, ovat olennaisia. Ottawan sopimuksen osapuolena on tällä hetkellä yli 150 valtiota. Globaalisti sopimuksen ulkopuolella on 32 valtiota mu-

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

kaan lukien Venäjä, Yhdysvallat, Pohjois-Korea, Israel, Intia ja Pakistan, sekä nyt viime aikoina eroamispäätökset tehneet Puola sekä Baltian maat Viro, Latvia ja Liettua, kaikki Venäjän ja Valko-Venäjän nykyisiä rajamaita.

Ottawan sopimuksella on kuitenkin 25 vuodessa saavutettu positiivisia tuloksia esimerkiksi jalkaväkimiinojen uhrien määrän vähentämisessä, miinojen tuhoamisessa, miinanraivauksessa ja miinojen uhrien avustamisessa eri puolilla maailmaa. Jalkaväkimiinat aiheuttavat kuitenkin edelleen laaja-alaisia ja pitkäaikaisia ongelmia monilla alueilla. Konfliktien maantieteellisestä jakautumisesta johtuen jalkaväkimiinojen käytöstä aiheutuvat ongelmat kohdistuvat erityisesti kehittyviin maihin, mutta samanlaisia ongelmia liittyy niiden käyttöön myös kehittyneissä maissa.

Ottawan sopimuksen voimaantulon jälkeen jalkaväkimiinojen aiheuttamien uhrien määrä on laskenut merkittävästi. Sopimuksen mukaisen jalkaväkimiinojen tuhoamisen on saanut päätökseen 30 valtiota, ja sopimuksen mukainen tuhoamistyö jatkuu tällä hetkellä 30 valtiossa. Muun muassa Landmine Monitor -raportin mukaan valtiollisista toimijoista Venäjä, Myanmar, Iran ja Pohjois-Korea käyttivät jalkaväkimiinoja vuonna 2023. Lisäksi ei-valtiolliset aseelliset ryhmittymät ovat käyttäneet miinoja ainakin Kolumbiassa, Intiassa, Myanmarissa, Pakistanissa ja Sahelin alueella. Ottawan sopimuksen viimeaikaisessa kokouksessa on tuomittu laajasti etenkin sopimuksen ulkopuolella pysyneen Venäjän jalkaväkimiinojen käyttö sopimukseen kuuluvassa Ukrainassa. Miinojen tuotanto on nykyisellään lähes lakannut, ja tuon äsken viittaamani raportin mukaan jalkaväkimiinoja kehitetään tai tuotetaan aktiivisesti vain Venäjällä, Myanmarissa, Iranissa, Etelä-Koreassa, Intiassa ja Pakistanissa.

Suomi on ollut Ottawan sopimuksen osapuoli vuodesta 2012 ja on sitoutunut sopimuksen tavoitteiden toteuttamiseen. Liittymispäätös perustui aikanaan harkintaan siitä, miten kansallisen puolustuksen turvaamisen edellytykset voidaan yhdistää Suomen asemaan kansainvälisiä aserajoitustoimia, kansainvälistä humanitaarista oikeutta ja ihmisoikeuksia korostavana maana sekä kansainvälisten oikeudellisten velvoitteidemme toteuttamiseen. Suomen liittyminen sopimukseen oli jatkoa Suomen kansainväliselle asevalvonta- ja aseistariisuntalinjalle. Sen mukaisesti Suomi on korostanut monenvälisten asevalvontasopimusten merkitystä asevalvonnan ja aseistariisunnan tavoitteiden edistämiseksi globaalisti. Tämän mukaisesti Suomi on liittynyt kaikkiin tavanomaisia aseita koskeviin valvontasopimuksiin, lukuun ottamatta Oslon rypäleasesopimusta ja Tavanomaiset aseet Euroopassa -sopimusta, niin kutsuttua TAE-sopimusta. — Arvoisa puhemies! Jatkan seuraavassa puheenvuorossani.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Jos ei ole paljon, niin voi kyllä tässäkin puhua.

No, on tässä vielä vähäisen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Selvä, tehdään niin. — Edustaja Ronkainen.

20.42 **Jari Ronkainen ps:** Arvoisa puhemies! Kun Suomi vuonna 2012 liittyi Ottawan sopimukseen, elettiin tietysti aikaa, jolloin laajamittaisen sodan ajateltiin olevan Euroopassa menneisyyttä. Nyt kuitenkin tiedetään, että näin ei ole. Maailmantilanne on muuttunut dra-

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

maattisesti, ja sodan uhka on jälleen todellinen. Euroopassa käydään sotaa, ja Suomen on rakennettava puolustuksensa tähän todellisuuteen peilaten.

Perussuomalaiset vastustivat jo alusta alkaen Ottawan sopimukseen liittymistä, ja nyt on selvää, ettei jalkaväkimiinoista olisi pitänyt koskaan edes luopua. Meidän ei tule sulkea itseltämme pois sellaista puolustuksellista voimavaraa, joka on ennen kaikkea tehokas ja kustannustehokas väline hyökkäävää vihollista vastaan. Meidän on myös syytä pohtia, mikä valtio on Suomen suurin uhka ja onko kyseinen valtio mukana Ottawan sopimuksessa. Vastaus lienee kaikille selvä: Venäjä ei ole allekirjoittanut tätä sopimusta.

Katsotaanpa, mitä Ukrainassa tällä hetkellä tapahtuu: Venäjä käyttää surutta miinoja ja hankaloittaa näin Ukrainan toimintaa, kun he omaa maata puolustavat. Täällä salissa on tänään käytetty monta hyvää puheenvuoroa, ja esimerkiksi edustaja Tynkkynen pohti ansiotuneesti puolin ja toisin näitä sopimuksesta irtaantumisen ajatuksia ja vaihtoehtoja. Itse arvostan henkilökohtaisesti valtavasti sitä, että pohditaan hyvin laajasti näitä asioita. Olen samaa mieltä edustaja Tynkkynen kanssa, että me emme ole turvattomia ilman jalkaväkimiinoja, mutta se on yksi tärkeä elementti tässä kokonaisuudessa, ja sen takia olisi erittäin perusteltua, että se olisi meidän työkalupakissa. Meillä on tosin mahdollisuus käyttää tälläkin hetkellä näitä etälaukaistavia järjestelmiä, mutta ne käytännössä sitovat aina henkilökuntaa, ja pelotevaikutukseltaan ne eivät ole yhtä tehokkaita. Se pelotevaikutehan tässä on se kaikkein kovin juttu, eli niin sanottu miinakauhu. Esimerkiksi Ukrainassa nähdään se, että kun on miinakenttä, niin ei sinne kukaan vapaaehtoisesti lähde tallailemaan.

Täällä on puhuttu myös kansainvälisestä oikeudesta ja ihmisoikeussopimuksista, ja Suomihan on jatkossakin näihin sitoutunut. Tässä puhuttiin muun muassa, että siviilejä kuolee, ja tässä oikeastaan olikin kysymys, kuinka monta siviiliä Suomessa on kuollut tai vammautunut suomalaisten jalkaväkimiinojen käytön vuoksi. Edustaja Kokkohan tässä hyvin jo vastasikin, että ei yksikään. Ja kun edustaja Lyly tässä käytti esimerkkiä siitä, mitä Lapin sodan jäljiltä tapahtui, niin todennäköisesti ne olivat saksalaisia miinoitteita, eivätkä suomalaisia.

Lopuksi vielä haluan kyllä kiittää edustaja Eerolaa siitä, että hän luki syyskuun 6. päivän 2011 täällä pitämänsä puheenvuoron. Hyvin tuntui olevan aikaan sopivaa puhetta jo silloin, ja tämä on hyvä esimerkki siitä, miten perussuomalaiset pitävät pitkäjänteisesti linjastaan kiinni ja takki ei käänny. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina.

20.46 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa rouva puhemies! Euroopan turvallisuustilanne ja Euroopan turvallisuusympäristö on muuttunut perustavanlaatuisesti ja pitkäkestoisesti Venäjän bruttaalin hyökkäyssodan alettua Ukrainassa. Suomen tulee vastata muuttuneeseen turvallisuusympäristöön kehittämällä ja vahvistamalla puolustuksellisia suorituskykyjä. Tähän kaikkeen vaikuttaa uhka-arvio ja Ukrainan sodasta kerätyt tiedot siitä, millä tavoin Venäjä käy modernia sotaa. Turvallisuustilanne on tällä hetkellä aivan erilainen kuin vuonna 2012, jolloin Suomi liittyi Ottawan sopimukseen. Keskeistä on se, mitä suorituskykyjä Suomi tarvitsee turvatakseen puolustuksensa muuttuneessa turvallisuusympäristössä. Suomen itäraja ei ole vain Suomen raja, vaan se on EU:n ja Naton itäraja, joka tarvitsee puolustajansa ja puolustuksellisen suorituskyvyn.

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

Kuten hallituksen esityksessä tuodaan esille, Suomen puolustuksellinen liikkumatila laajenisi, jos Suomi irtautuisi Ottawan sopimuksesta. Puolustusvoimien arvioiden mukaan jalkaväkimiinat olisivat tarpeellinen lisäsuorituskyky Suomen puolustusjärjestelmään, jota ei voida täysin korvata muilla järjestelmillä.

Samanaikaisesti on huomioitava myös mahdollisesti kielteiset ulko- ja turvallisuuspoliittiset vaikutukset Suomen asemaan humanitäärisen oikeuden tukijana kansainvälisillä kentillä. Suomen tulee joka tapauksessa jatkaa humanitääristä miinatoimintaa, miinanraivausta ja miinojen hävittämistä. Humanitääristä miinatuokeahan voivat antaa myöskin maat, jotka eivät ole Ottawan sopimuksessa mukana. Suomen tulee myös jatkaa pitkäjänteistä työtä aseriisunnan ja asevalvonnan edistämiseksi sekä monenkeskisen sääntöpohjaisen maailmanjärjestyksen vahvistamiseksi.

Mikäli Suomi irtisanoa Ottawan sopimuksen ja päädymme hankkimaan jalkaväkimiinoja, on syytä kuitenkin muistaa, että normaaliaikana miinat olisivat varastossa. Miinat olisivat lisäsuorituskyky muuhun suluttamisjärjestelmään, joka voitaisiin tarvittaessa ottaa sodan aikana käyttöön. Mikäli Suomi päätyy irtautumaan Ottawan sopimuksesta, on sopimukseen uudelleen liittymistä harkittava siinä tapauksessa, jos turvallisuusympäristö muuttuisi paremmaksi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Savio.

20.49 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Salissa on käyty tänään erittäin hyvää keskustelua jalkaväkimiinat kieltävän Ottawan sopimuksen irtisanomisesta, johon liittyvän esityksen hallitus on antanut eduskunnalle tarkan harkinnan, Puolustusvoimien antamien arvioiden sekä ulko- ja puolustusministeriöiden virkavalmistelun perusteella. Kiitänkin lämpimästi hallitusta tästä esityksestä, joka on myös perussuomalaisten pitkän linjan mukainen, kuten edustaja Ronkainen tässä edellä hyvin totesi.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset katsoivat jo Ottawan sopimukseen vuonna 2012 liittyttäessä, että se heikentää olennaisesti Suomen puolustuskykyä — onhan maallamme noin 1 300 kilometriä pitkä maaraja Venäjän kanssa. Tuolloin myöskään Puolustusvoimat ei suosittanut jalkaväkimiinoista luopumista, eikä Venäjäkään ole allekirjoittanut Ottawan sopimusta.

Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys Ottawan sopimuksen irtisanomiseksi on muuttuneessa turvallisuuspoliittisessa tilanteessa erittäin hyvin perusteltu. Venäjä on osoittanut arvaamattomuutensa Ukrainassa, ja Suomen puolustuskykyä onkin vahvistettava erityisesti käytännössä hyviksi havaituin ja edullisin keinoin.

Arvoisa puhemies! Suomen puolustuskyvyn ja turvallisuuden varmistaminen kuuluu eduskunnan ja hallituksen kaikkein keskeisimpiin tehtäviin. Jalkaväkimiinat muodostavat tehokkaan puolustusaseen, eikä taloudellisesti järkevää vaihtoehtoa ole vielä löydetty niille — eikä todennäköisesti löydetäkään pitkään aikaan. Miinat ovat teknisesti yksinkertaisia ja helppoja valmistaa, ja koulutus niiden käyttöön tapahtuu nopeasti. Miinojen tuotanto voidaan käynnistää Suomessa lyhyellä varoitusajalla sen jälkeen, kun sopimuksen irtisanominen on tullut voimaan.

Arvoisa puhemies! Jalkaväkimiinojen käyttö vaikeuttaa tuntuvasti panssarimiinojen purkamista ja hidastaa merkittävästi hyökkäävän armeijan maajoukkojen etenemistä. Rauhahan vallitessa Suomen armeijan käyttöön tarkoitettuja miinoja puolestaan säilytetään tar-

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

koin vartioituissa varastoissa, eivätkä ne siellä pääse aiheuttamaan henkilövahinkoja, kuten tässä keskustelussa on myös hyvin todettu.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys on erittäin hyvä, ja toivon, että eduskunta käsittelee sen nopeasti, tietysti myös huolellisesti mutta ripeällä aikataululla, ja näin Suomen puolustus jo ensi vuonna on edelleenkin vahvempi. Me tarvitsemme tätä esitystä nyt näinä turvallisuuspoliittisesti hankalina aikoina. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kokko.

20.53 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! Jatkoa niin sanotusti edeltävään puheenvuorooni:

Suomen Ottawan sopimukseen liittymisen jälkeen turvallisuusympäristömme on heikentynyt perustavanlaatuisesti ja pitkäkestoisesti erityisesti Venäjän aloitettua vuonna 2014 hyökkäyksensä Ukrainaan, joka laajentui vuonna 2022. Kuten Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa on todettu, Venäjä on osoittanut, ettei se kunnioita valtioiden suvereniteettia tai alueellista koskemattomuutta, ja se on räikeästi loukannut YK:n peruskirjaa sekä eurooppalaista sopimusperustaa turvallisuusjärjestystä. Selonteon mukaan uhkaa Venäjän sotatoimien laajentumisesta Ukrainan ulkopuolelle ei voida poissulkea. Nopeaa kehitystä parempaan ei ole odotettavissa, vaikka aktiiviset sotatoimet Ukrainassa päättyisivätkin.

Nato-jäsenyys on korottanut kynnystä sotilaalliseen voimankäyttöön Suomea vastaan, ja Naton pelotteen ja puolustuksen merkitys Suomen turvallisuudelle on perustavanlaatuisen. Naton vuonna 2022 hyväksymän strategisen konseptin mukaan se vahvistaa Naton tärkeimmäksi tehtäväksi liittokunnan pelotteen ja puolustuksen. Suomi on sitoutunut vahvistamaan Naton puolustusta ja pelotetta heikentyvässä turvallisuustilanteessa, ja Suomen vahva kansallinen puolustus ja kriisinsietokyky vahvistavat koko liittokuntaa. Suomen näkemyksen mukaan vahvalla ja uskottavalla pelotteella ja puolustuksella vastataan Venäjän vihamielisiin toimiin ja pitkäkestoiseen uhkaan.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa on ollut käännekohta, jonka seurauksena sotilaallisen puolustuskäyvän vahvistaminen ja resursointi palasivat Euroopan valtioiden turvallisuus- ja puolustuspolitiikan keskiöön. Pelotteen ja puolustuksen kehittäminen edellyttää myös poliittista tahtoa, sillä vahvistaminen vaatii päätöksiä muun muassa joukkojen, suorituskykyjen, investointien ja innovaatioiden osalta.

Yhdysvallat korostaa Euroopan maiden kasvavaa vastuuta oman mantereen turvallisuudesta ja on tehnyt sitä jo useiden hallintojen ajan. Myös Natossa korostuu paine lisätä vastuunkantoa liittokunnan turvallisuudesta, ja tästä syystä myös puolustusmenoja koskeva tavoitetaso nousee todennäköisesti kesän Haagin huippukokouksen jälkeen viiteen prosenttiin liittokunnan jäsenmaiden bruttokansantuotteesta.

Ottawan sopimuksen 20 artikla oikeuttaa sopimuspuolen irtisanomaan sopimuksen kansallista suvereniteettia harjoittaessaan, ja tässä suhteessa Suomi irtaantuessaan Ottawan sopimuksesta ei riko kansainvälisiä velvoitteita, sillä niissä on auki kirjoitettu irtisanomisprosessi. Hallituksen 1.4.2025 tekemä linjaus Ottawan sopimuksen irtisanomisen aloitteesta perustuu juuri Suomen puolustuksen tarpeisiin heikentyneessä turvallisuuspoliittisessa tilanteessa. Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tärkeimpänä päämääränä on ollut ja on edelleen turvata Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, estää Suomen joutu-

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

minen sotilaalliseen konfliktiin ja taata suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi. Näiden päämäärien vuoksi on osoittautunut tarkoituksenmukaiseksi irtisanoa Ottawan sopimus.

Ottawan sopimuksesta irtautuminen ei kuitenkaan vähennä humanitaarisen miinatoiminnan tarvetta, sillä sopimuksen humanitaaristen velvoitteiden mukaisesti Suomi on jo tukenut humanitaarista miinatoimintaa alueilla, jotka kärsivät miinojen ja muiden sodan räjähtämättömien jäänteiden aiheuttamista moniulotteisista ongelmista. Vuosina 2021—2025 tuki on yhteensä noin 15 miljoonaa euroa, ja rahoitus on kohdistettu hankkeisiin Afganistanissa, Somaliassa, Ukrainassa, Irakissa ja Syyriassa. Vuosille 2026—2030 humanitaariseen miinatoimintaan on varattu alustavasti noin 15 miljoonaa euroa.

Suomen on entistäkin tärkeämpää jatkaa riittävää tukea humanitaariselle miinatoiminnalle sen jälkeen, kun Suomi irtisanoi Ottawan sopimuksen. Tukemalla humanitaarista miinatoimintaa Suomi voi osoittaa sopimuksen humanitaaristen päämäärien olevan sille edelleen keskeisiä. Mikäli suunniteltua humanitaarisen miinatoiminnan tukea olisi jopa mahdollista lisätä tulevina vuosina verrattuna aiempien vuosien tukeen, tämä olisi erittäin hyödyllistä sopimuksen irtisanomisesta aiheutuvien vaikutuksien hillitsemiseksi. Myös sopimuksen ulkopuoliset maat, kuten Yhdysvallat, tukevat humanitaarista miinatoimintaa varsin aktiivisesti. Suomi itsessään on tukenut humanitaarista miinatoimintaa jo ennen kuin se liittyi Ottawan sopimukseen, vuodesta 1999 lähtien, ja toivon, että vaikka irtaantuminen Ottawan sopimuksesta tapahtuu, niin Suomi pitää kiinni velvoitteistaan tämän humanitaarisen miinantorjunnan osalta. — Kiitokset, puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Garedew.

20.58 Kaisa Garedew ps: Arvoisa puhemies! Jalkaväkimiinat ovat suomalaisille turva, eivät uhka. Ottawan sopimuksesta irtaantuminen on täysin oikea ja välttämätön päätös.

Suomeen ei tällä hetkellä kohdistu uhkaa, mutta Suomen ja Venäjän suhteet ovat kiristyneet merkittävästi etenkin vuoden 2022 jälkeen, kun Venäjä hyökkäsi Ukrainaan ja Suomi liittyi Natoon. Venäjän Suomelle muodostama uhka ei ole sidottu vain tähän hetkeen, vaan se on pitkäkestoinen. Venäjän on nähty käyttävän historiaa oikeuttamaan toimiaan, esimerkiksi puhumalla entisten alueiden palauttamisesta. Suomi oli osa Venäjän imperiumia 1809—1917. On syytä muistaa, että Suomella on vahva puolustus ilman jalkaväkimiinojakin ja myös Naton tuki, ja näistä olen aiemmissa puheissa maininnut. Venäjällä ei ole realistista syytä hyökätä Suomeen juuri nyt, mutta kyse ei ole pelkästään suoran sotilaallisen hyökkäyksen uhasta.

Venäjän toiminta Suomea ja Eurooppaa vastaan on monimuotoista, häikäilemätöntä ja salakavalaa. Se näkyy tiedusteluna, hybridivaikuttamisena, disinformaation levittämisenä, kriittisen infrastruktuurin kuten merikaapeleiden sabotoimisena sekä GPS-signaalien häiritsemisenä ja ilmatilaloukkauksina. Osana tätä ovat myös venäläisten kiinteistöostot vieläpä kriittisistä paikoista, jotka tämä hallitus onneksi kielsi lailla kokonaan turvallisuus syistä.

On hyvä, että myös muut Euroopan maat ovat vihdoinkin alkaneet heräillä ruususenunetaan ja alkaneet nähdä puolustuksen tärkeyden. Ison-Britannian juuri julkaistussa puolustusselonteossa todetaan Venäjän aiheuttavan maalle välittömän ja kiireellisen vaaran. Lontoolainen ajatushautomo puolestaan arvioi, että Venäjällä olisi valmius uudelleenvarustautua ja hyökätä Eurooppaan vuoteen 2027 mennessä, jos Ukrainan kanssa sovitaan tämän vuoden aikana aselepo. Todennäköisimpinä kohteina pidetään Viroa, Latviaa ja Liettuaa,

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

mutta myös Suomen rajan taakse on alettu rakentaa tukikohtia. Reilun kahdensadan kilometrin päässä Suomen rajasta, Pietarin eteläpuolella Lugassa sijaitsevan tukikohdan kalustomäärää on kasvatettu. Satoja ajoneuvoja sekä lisää telttoja on ilmestynyt sen parkki-alueille ja aukioille.

Suomen lisäksi Puola, Latvia, Liettua ja Viro ovat päättäneet irtautua Ottawan sopimuksesta turvallisuuspoliittisen ympäristön muutoksen vuoksi.

Ottawan sopimuksesta irtautuminen on osa valtiollista varautumista. Varautuminen on osa kansallista puolustustahtoa. Sen tarkoituksena on estää ulkopuolinen vaikuttaminen ja taata, että Suomi voi päättää omista asioistaan. Varautumiseen ja väestönsuojeluun panostetaan monella muullakin tavalla. Kehysriihessä hallitus päätti vahvistaa väestönsuojelun kehittämistä yhteensä noin 14,1 miljoonalla eurolla vuosina 2028—2029. Tämän lisäksi kuluvan vuoden toisessa lisätalousarviossa väestönsuojelun kehittämiseen ehdotetaan 21 miljoonan euron lisärahoitusta.

Arvoisa puhemies! Jalkaväkimiinat ovat yksi niistä monista työkaluista, joilla Suomi tulee jatkossa suojelemaan kansalaisiaan muun puolustusteknologian ja varautumisen ohella. Toivon, että eduskunta ehtii käsitellä tämän Ottawan sopimuksesta irtisanoutumisen huolellisesti mutta ripeästi, jotta pääsemme nopeasti täydentämään puolustusarsenaalia myös käytännössä. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan, jolle puolustusvaliokunnan on annettava lausunto.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2025 toiseksi lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 58/2025 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Meille esittelee asian ministeri Purra.

Keskustelu

14.56 Valtiovarainministeri Riikka Purra (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Maailma muuttuu kovaa vauhtia, ja Eurooppakin on liikkeellä. Kokonaisturvallisuuden varjeleminen on hallituksen keskeinen tehtävä. Meidän täytyy pitää huolta niin sisäisestä kuin ulkoisesta turvallisuudesta. Geopoliittinen tilanne on eskaloitunut nopeasti, ja eurooppalaisten valtioiden on jälleen kerran keskityttävä valtion ydintehtävään eli turvallisuuteen, jota äskenkin keskustelu koski. Lisäämme tilausvaltuuksien kautta puolustusmäärärahoja miljardeilla euroilla vuosikymmenen lopusta lukien, ja nyt tässä vaaran ajassa meidän on tehtävä lisäpanostuksia suomalaisten arjen turvallisuuteen ja esimerkiksi rajaturvallisuuteen. Lisäksi väestönsuojat on saatava kuntoon, poliisin ja suojelupoliisin re-

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

surssitarpeet kasvavat ja rajavartioston kyvykkyyksiin on tehtävä panostuksia. Vaikeassakin julkisen talouden tilanteessa turvallisuus tulee ensin.

Geopolitiikka tarjoaa uhkakuvia, mutta toisaalta myös mahdollisuuksia. Suomalaisen puolustusteollisuuden kasvunäkymät ovat vahvat. Tämä on aikamme kuva, hyvässä ja pahassa. Puolustusteollisuudella menee varmasti hyvin tulevina vuosina. Suomalaista osaa-mista pitää viedä maailmalle, ja välttämättömyydestä kannattaa tehdä hyve.

Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on hallituksen toinen lisätalousarvioehdotus eduskunnalle. Lisätalousarvioesityksessä määrärahatarve kasvaa 757 miljoonaa ja varsinaisten tulojen vähennys on 187 miljoonaa. Nämä yhdessä lisäävät valtion nettolainanoton tarvetta 944 miljoonaa. Valtion nettolainanotoksi arvioidaan noin 13,2 miljardia vuonna 2025. Tilanne on alijäämän osalta erittäin huolestuttava sekä suunnaltaan että suuruudeltaan, mutta Suomen turvallisuuteen on välttämätöntä panostaa kansainvälispoliittisen tilanteen vuoksi.

Korkomenoja alennetaan 197 miljoonaa korkotason ja lainatarpeen tarkennuksen myötä. Tuloarviota ehdotetaan alennettavaksi kokonaisuudessaan 187 miljoonaa. Verotuloarviota ehdotetaan alennettavaksi 485 miljoonaa. Uusi arvio perustuu pitkälti huhtikuussa julkaistuun valtiovarainministeriön kokonaistaloudelliseen ennusteeseen. Muutoksia selittävät muun muassa ennakoitua alemmat verokertymät sekä heikentyneet ennusteet veropohjien kehityksestä. Verotuloja alentaa pitkittynyt heikko suhdanne.

Arvoisa puhemies! Puolustusvoimille ehdotetaan 35 miljoonan lisärahoitusta kaikkien puolustushaarojen materiaalien kunnossa- ja ylläpidon tason nostoon. Lisäksi kykyä vastaanottaa tukea liittolaismailta ehdotetaan vahvistettavan 15 miljoonan lisämäärärahalla. Puolustusmateriaalihankintojen tilausvaltuuden enimmäismäärää ehdotetaan korotettavaksi 130 miljoonalla käytettäväksi räjähdysainehankintoihin. Laivue 2020 -tilausvaltuuden enimmäismäärään ehdotetaan 78 miljoonan lisäystä laivojen rakentamisen aloituksen viivästymisen aiheuttamiin lisäkustannuksiin. Ukrainaan toimitetun puolustusmateriaalin korvaamiseen liittyvät lisämäärärahat ehdotetaan sisällytettävän Puolustusvoimien Ukrainan tukemiseen liittyvään tilausvaltuuteen, jonka kokonaismäärä nousee noin 197 miljoonalla.

Väestönsuojelun kehittämiseen ehdotetaan 21 miljoonan lisärahoitusta, pelastustoimeen kuuden miljoonan lisäystä. Lisäksi Veripalvelulle myönnettävään valtionavustukseen ehdotetaan 6,3 miljoonaa.

Rajavartiolaitoksen investointimenoihin ehdotetaan myönnettäväksi valtuudet ja määrärahat yhteenlaskettuina 14 miljoonan rahoitus merellisen suorituskyvyn vahvistamiseen. Lisäksi öljy- ja kemikaalivahinkojen torjuntavalmiuden vahvistamiseen ehdotetaan yhteensä viiden miljoonan lisäystä. Rikosseuraamuslaitokselle ehdotetaan 8,1 miljoonaa aserikossäännösten uudistamiseen. Uuden lainsäädännön mukaisten ampuma-aserikosten määrän kasvu jatkossa nostaa vankipaikkojen tarvetta.

Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle ehdotetaan miljoonan lisäystä koulutustoimintaan. Tällä varmistetaan, että vapaaehtoinen maanpuolustustyö on riittävästi resursoitu. MPK:n toiminta täydentää varautumista ja on kiinteä osa kokonaisturvallisuustyötä.

Liikenneinvestointien puolelta hallituksen investointiohjelmasta ehdotetaan rahoitettavaksi useita hankkeita, esimerkiksi valtatie 25 rakentaminen keskikaidetieksi välillä Meltola—Mustio, valtatie 27 Ylivieskan eteläinen ylikulkusilta, kantatien 67 ja valtatie 19 parantaminen välillä Kivisaari—Atria, Kotkan Keltakallioon rakennettavan akkumateriaalitehtaan tieyhteyksien parantaminen ja eurooppalaisen raideleveyden pohjoisten ratayhte-

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

yksien suunnittelu. Vuosien 26—29 julkisen talouden suunnitelmassa sovitun mukaisesti eräitä liikennehankkeita aikaistetaan vuodelle 2025.

Arvoisa puhemies! Muutamia poimintoja vielä:

Kela-korvausmenoihin ehdotetaan 65 vuotta täyttäneiden valinnanvapauskokeilun toteuttamiseen ja sen vaikutusten tutkimiseen yhteensä 16 miljoonaa. Kokeilu käynnistyy jo tänä syksynä.

Hiilinielujen ja -varastojen tutkimuksen ja havainnointijärjestelmän kehittämiseen ehdotetaan 8,1 miljoonaa. Samalla ehdotetaan 12 miljoonaa metsien kasvun ja hiilinielujen vahvistamiseen informaatio-ohjauksella sekä metsälainsäädännön toimeenpanon tietojärjestelmien uudistamiseen.

DIANA 6G -testikeskuksen toimintaan ja kehittämiseen ehdotetaan viiden miljoonan kertaluonteista määrärahaa.

Suurpetojen aiheuttamien porovahinkojen korvaamiseen sekä riistavahinkolain mukaisen kotieläin-, viljelys- ja irtaimistovahinkojen korvauksiin ehdotetaan yhteensä 2,8 miljoonan lisäystä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Otetaanpas tähän sellainen puolen tunnin debatti. Sen aloittaa valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Lohi.

15.03 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En ota nyt kantaa niihin menolisäyksiin, joita lisätalousarvioon sisältyy. Siellä on todella paljon hyviä ja tarpeellisia esityksiä, niin kuin yleensä pruukaa olla. Mutta olen sen sijaan suuresti huolissani siitä, mikä tämä yleinen kuva meillä talouden tasapainon suhteen tämänkin lisätalousarvioesityksen jälkeen on. Tämänhän pohjalta tänä vuonna valtio velkaantuu lähes miljardin enemmän kuin edellisen lisätalousarvion pohjalta. Siis alijäämä on 13,2 miljardia. Summa on niin suuri, että tavallinen suomalainen ei edes tiedä, montako nollaa siinä on. Se on kuitenkin valtava summa, ja suunta tässä on kaikista huolestuttavin. Ollaan siis velkaantumassa miljardi enemmän kuin vielä muutama kuukausi sitten. Tästä näkyy, että keskeinen syy on se, että verotuloarviot laskevat voimakkaasti. Siis se kasvu, jota kaikki olemme toivoneet, ei olekaan vielä alkanut. Se odottaa edelleen. Ja tässä joutuu kysymään, onko nyt käynyt niin, kun puhutaan Lafferin pisteestä, että kun kesken vuoden nostettiin roimasti arvonnäköalaa ja laskettiin kotitalousvähennystä, niin nämä ovatkin laskeneet ihmisten aktiivisuutta ja lopputulos onkin heikompi, kun verotuloennusteet tippuivat niin viime vuonna kuin tänäkin vuonna.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen.

15.05 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille esittelystä. — Suhdanne on vaikea. Ulkoiset tekijät — Trumpin politiikka, Venäjän hyökkäyssota ja monet muut — haastavat tai kannustavat meitä vain tekemään enemmän itse niitä toimenpiteitä, joita voimme.

Teidän johdolla, valtiovarainministeri Purra, on tehty yhdeksän miljardin sopeutustoimet, ja jos oikein olen ymmärtänyt, niin valtiovarainministeriö on todennut, että sopeutustoimet toteutuessaan kokonaisuudessaan riittävät pysäyttämään velkasuhteen kasvun. Ky-syn teiltä, arvoisa ministeri: jos tähän kokonaisuuteen ei päästä, onko hallituksella silloin

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

valmius tehdä lisää sopeutustoimia, että tämä kokonaisuus saavutetaan? Korot vievät ihan pienen hetken kuluttua jo viisi miljardia vuositason, eli velkaantuminen maksaa paljon.

Pidän myönteisenä sitä, että sisäiseen ja ulkoiseen turvallisuuteen — Rajaan, poliisiin ja Puolustusvoimiin — panostetaan. Niistä ei ole varaa säästää.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

15.06 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän lisätalousarvion surullisin luku todella on tuo 13,2 miljardia euroa uutta velkaa tänä vuonna — jopa siis enemmän velkaa tänä vuonna kuin viime vuonna. Miksi sitä velkaa joudutaan ottamaan? Osanhan selittävät nämä menolisäykset, jotka monelta osin ovat aivan tarpeellisia, mutta suurin yksittäinen tekijä velkaantumisen taustalla ovat nämä tippuneet verotuloarviot — tässäkin lisätalousarviossa melkein puoli miljardia — ja näinhän on käynyt oikeastaan joka vuosi. Joka vuosi talouskehitys on mennyt siihen suuntaan, että lisätalousarviossa verotuloarvioita on jouduttu tiputtamaan, ja tähän kertoo siitä heikosta työllisyys- ja talouskehityksestä, joka Suomessa tällä hetkellä on. Olisin kysynyt nyt ministeriltä: Kun huomenna komissio kertoo, miten Suomelle käy tämän alijäämämenettelyn osalta, mikä on teidän tämän hetken tulkinta asiasta? Joutuuko Suomi paisuvien alijäämien myötä jatkossa EU:n tarkkailuluokalle?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Saarikko.

15.07 Annika Saarikko kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pari suomalaista sananlaskua tulee mieleen: ”sitä tikulla silmään, joka vanhoja muistelee”, ja sitten on toinen sanonta ”päivät tulevat peräkkäin”. Aika valtavan monta kertaa kuulin siellä aitiössä istuessani teiltä, nykyinen ministeri Purra, puheenvuoroja siitä, miten valtion velkaantuminen oli vain poliittinen valinta, miten olosuhteita ei voinut syyttää, ei koronaa, ei sodan alkua. Nyt ollaan tilanteessa, jossa teidän vahtivuorollanne Suomi velkaantuu ennätysellisellä tavalla. Mistä se sitten mahtaa johtua? Mitkä tekijät siihen ovat vaikuttaneet? Niin kuin todettua, päivät tulevat peräkkäin, ja uskon, että kaikki puolueet ja hallitukset vuorollaan omasta näkökulmastaan haluavat ajaa Suomen parasta. Haluan uskoa siihen vilpittömästi, että teette parhaanne. Tämä ongelma on iso, massiivinen, eikä suurin ongelmamme ole EU:n alijäämämenettely tai ulkoiset paineet siitä, mitä Suomen taloudesta ajatellaan, vaan ne tosiasiat. Kaikki on nyt kiinni pitkälti myös kasvusta. Mikä on näkemyksenne siitä, milloin se kasvun aika koittaa? Tähän mennessä tekemänne toimet eivät ole vaikuttaneet.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne.

15.08 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä kasvava, valtava velkasumma on kyllä hurja asia, ja en yhtään kadehdi sitä työtä sen suhteen, mitä asialle voi näissä maailman pyörteissä tehdä, mutta paljon voisi ainakin olla tekemättä sellaisia asioita, jotka sitä tilannetta pahentavat. Ehkä näistä puoliväliriihen ajatuksista tämä yhteisöveron lasku on tässä suhteessa kaikkein erikoisin, kun sen kasvuvaiikutukset on tyrmätty aika laajasti asiantuntijoiden toimesta ja sitähän ei esittänyt esimerkiksi tämä Murrin ryh-

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

mä. Eli toivoisin, että sitä harkitsette vielä uudestaan. Sen hintalappu on valtava ja tutkimusnäyttö sen tueksi hataraa.

Olisin lisäksi näistä hiilinieluista todennut, että sinänsä teknisiä nieluja tarvitaan, mutta kustannustehokkuutta penäisin. Olisi paljon toimia, joilla voitaisiin edistää samaan aikaan ilmasto- ja luontotavoitteita ja edistää myös meidän metsätalouden jalostusarvon nostoa, esimerkiksi veroratkaisuin. Toivon, että näihin tekin vielä sitten katsotte.

Ehkä voisin toivoa, että valtiovarainministeri kirjoittaisi vaikka hyvän Vieraskynä-tekstin tästä teidän suhteesta velkapolitiikkaan, kun pääministerin teksti oli harmillisen tulkinanvarainen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen.

15.10 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Piti tasapainottaa valtiontalous, mutta velka kasvaakin uuteen ennätykseen. Piti tulla 100 000 uutta työllistä, mutta tulikin 80 000 uutta työtöntä. Tämän lisätalousarvion myötä tämän vuoden alijäämä kasvaa lähes miljardilla, ja syynä ovat pääosin heikon taloustilanteen vaikutukset sekä tuloihin että menoihin. Voikin todeta, että hallituksen talouspolitiikka on epäonnistunut, kun sitä mitataan hallituksen itselleen asettamilla tavoitteilla, mutta se on epäonnistunut myös, kun katsotaan suomalaisten näkökulmasta, sillä köyhyys, asunnottomuus ja työttömyys ovat kasvussa.

On totta, että kansainväliset olosuhteet ovat vaikeat, mutta pienituloisilta leikkaaminen ja arvonlisäveron korotus ovat osaltaan syventäneet ja pitkittäneet taantumaa ja heikentäneet sitä kautta myös valtiontaloutta. Pienituloiset käyttävät rahat suoraan kotimaan kuluihin, toisin kuin suurituloiset, jotka nyt saavat uusia veronalennuksia. Voikin todeta, että pienituloisilta leikkaaminen ei ole ainoastaan inhimillisesti väärin, vaan se on myös taloudellisesti lyhytnäköistä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki.

15.11 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, kunnioitettu puhemies! Niin, kyllä totuutta pitää katsoa silmiin, ja tässä lisäbudjetissa nettolainanotto kasvaa 944 miljoonaa, ja iso osa siitä on se, että valtion kuluvan vuoden tuloennuste tipahtaa 485 miljoonaa. Mutta kysymykseen siitä, mistä tämä tulopuolen tippuminen johtuu, osaselitys on tietenkin se, että USA:n tempoileva tullipolitiikka saattaa vaikuttaa meidän elinkeinoelämään, ja sitten yleisesti ottaen kyllä suhdanne tulee ulkomailta. Totta kai se vaikuttaa, ja sillä lailla käytännössä se sitten vaikuttaa myös tähän meidän lisäbudjettiin ja nähdään aika nopeasti. [Annika Saarikko: Näinpä!]

No nyt sitten, kun tehdään myöskin näitä uusia valtuuksia 750 miljoonaa, jotka esiteltiin hyvin, ja sitten tehdään 374 miljoonaa lisäyksiä, niin tässä ne tämän lisäbudjetin pääluvut ovat.

Nostan esille kaksi alueellista hyvää investointia: Ylivieskan eteläinen ylikulkusilta sekä 6G-satsaukset, mitä tehdään. Nämä omalle äänestysalueelle tulevat ovat hyvinkin kannatettavia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen.

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

15.12 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä kävi nyt todellakin niin, että tällä lisätalousarviolla otetaan liki miljardi lisää velkaa. Ministeri, on täysin tarpeellista ja hyvä, että puolustukseen ja turvallisuuteen satsataan — niin täytyykin tehdä — mutta sehän ei selitä tätä velkaantumista, vaan nimenomaan tätä velkaantumista selittää hallituksen talouspolitiikka ja esimerkiksi se, että jälleen kerran verotulokertymää tarkistetaan tässä lisätalousarviossa puoli miljardia alaspäin, niin alvien kuin yhteisöveron tuottojen arviot laskevat. Tässä tietenkin yhtenä vaikutuksena on hallituksen heikko työllisyydenhoito. Niin ikään tässä lisätalousarviossa lisätään työttömyysmenoja sadalla miljoonalla. Se on hallituksen huonon työllisyyspolitiikan seurauksena, ja nyt me viimeistään näemme, että ei tämä hallituksen saksipolitiikka niitä työpaikkoja tuo eikä se tuo myöskään sitä talouskasvua. Yllättäen hallitus kuitenkin on yhtäkkiä löytänyt rahaa, ja kun se sitten menee rikkaimpien ja varakkaimpien veronkevennyksiin, vähän yli miljardi, niin minä kysyn, ministeri Purra, teiltä: miten tässä tilanteessa, kun velkaannutaan liki miljardi, samainen miljardi sitten ensi vuoden talousarviossa löytyykin kaikkein rikkaimpien ja varakkaimpien veronkevennyksiin?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Meriluoto.

15.14 **Laura Meriluoto vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen talouspolitiikka on epäonnistumassa täysin. Kaikissa keskeisissä talouspolitiikan tavoitteissa ollaan epäonnistumassa. Isoista lupauksista huolimatta Suomen talous ei ole lähtenyt kasvuun, ja nyt käsiteltävän lisätalousarvion mukaan hallitus tosiaan ottaa tänä vuonna lähes miljardi euroa enemmän velkaa kuin alun perin oli budjetoitu. Samalla työttömyysluvut ovat paisuneet koko hallituskauden ajan ja pitkäaikaistyöttömyys hipoo jo 1990-luvun ennätyksiä. Asunnottomien määrä kasvaa, leipäjonot kasvavat, lapsia tippuu köyhyyteen, vanhuksia tippuu köyhyyteen, ja niin edelleen.

Arvoisa ministeri Purra, olisikin mielenkiintoista kuulla, millä kaikilla mittareilla teidän mielestänne hallituksen talouspolitiikka on ollut onnistunutta ja kenen etua te olette onnistuneet ajamaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Satonen.

15.15 **Arto Satonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on täällä huomenna mahdollisuus keskustella laajemmin talouspolitiikasta. En ajatellut siihen nyt mennä, ja toivottavasti huomenna kuullaan sitten myös punamullan vaihtoehto tälle linjalle. Se olisi ihan mielenkiintoinen kuulla.

Nämä lisäykset, jotka tähän budjettiin on tehty, kyllä kiitoksen ansaitsevat niin Puolustusvoimien osalta ja Rajan osalta, niin kuin myös siellä mainitun vapaaehtoisen maanpuolustuksen osalta, joka on tärkeä asia.

Sitten haluan erikseen nostaa myös sen, että täällä on näitä elinkeinoelämälle tärkeitä hankkeita, jotka perustuvat investointeihin, kuten esimerkiksi tämä Kotkan akkumateriaalitehdas ja ymmärtääkseni myöskin tämä Atrian hanke.

Sitten haluaisin nostaa esille myöskin tämän: nuorten harrastustakuuseen viisi miljoonaa lisää. Se on tärkeä ja hyvä asia, että sitä saadaan vielä voimakkaammin eteenpäin.

Sitten on toki mainittava myös alueellisesti tärkeät Tampereen ratapihan rahoitus ja Tampereen Teatterin rahoitus, joita pidän myöskin hyvinä.

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

15.16 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä on iso syy se, että talous ei kasva, ja se on hallituksen heikosta työllisyyspolitiikasta johtuva syy. Siihen olisi pitänyt satsata. Rakentaminen dyykkasi pahasti, ja siihenkään ei puututtu. Tämä kaikki on taustalla.

Se, miksi pyysin puheenvuoron, liittyy tähän velkamäärään. Silloin kun Sanna Marinin ja Rinteen hallitus aloitti, niin 30.6.2019 velkaa oli 109 miljardia Suomella, ja sitten kun hallitus lopetti 30.6.23, velkaa oli 151 miljardia. 41,7 miljardia on tullut velkaa sinä neljän vuoden aikana. Kun tämä hallitus aloitti, se sai pohjalle 151,2 miljardia velkaa, ja tällä hetkellä, kun tämän vuoden loppuun mennään, on velkataso 183 miljardia. Vähän yli 31 miljardia on otettu velkaa tämän hallituskauden kahden ja puolen vuoden aikana, ja kysymys kuuluu: kuinka monta hallituskautta tarvitaan, että taloutta tasapainotetaan tämän hallituksen jälkeen?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen.

15.17 Sanna Antikainen ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kyllä se on totta, että tässä tulee lisää menoja, ja kyllä se on totta, että velanotto lisääntyy, mutta se on silti tässä maailmantilanteessa erittäin perusteltua ja vastuullista politiikkaa. Rahaa ei polteta edellisen hallituksen tapaan ideologisiin hankkeisiin, [Pia Viitanen: Rikkaiden veronkevennyksiin!] hanhipaimeniin ja mitä lie näitä muita keskustalaisia innovaatioita siellä nyt olikaan. Nyt tämä hallitus panostaa Puolustusvoimiin, vapaaehtoiseen maanpuolustukseen, rajalle, poliisiin, huoltovarmuuteen ja niin edelleen.

Haluaisin sanoa vielä edustaja Saarikolle sen verran, että teidän siitä yli 40 miljardin euron velkapotista vain reilu yksi kolmasosa selittyy suoraan koronalla ja Ukrainan sodalla, joten ne kaikki muut lisät ovat pysyviä menoja, mitä te teitte. [Annika Saarikko: Ai 20 miljardia pysyviä menoja? Ei kannata nyt sentään väärää todistusta antaa!] Lisäksi tämä hallitus joutuu kantamaan huolta siitä, että korkomenot ovat räjähtäneet käsiin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Mehtälä.

15.18 Timo Mehtälä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensimmäiseksi tietysti täytyy hallitusta kiittää hyvästä asiasta, Ylivieskan eteläisen rautatiesillan rahoituksesta, mikä on elinkeinoelämän kannalta erittäin tärkeä.

Yrittäjänä talousasioitten kanssa pitää olla suorastaan raatorehellinen. Pankkiin ei auta mennä huonojen laskelmien kanssa, ja jos ei taloutta saa tasapainoon, tulee noutaja. Loppujen lopuksi sama tilanne on valtiolla. Siksi on aivan rehellistä sanoa, että valtion pitäisi säästää, ja siksi me keskustalaiset myös olemme tukeneet monia säästöjä. Toki kaikkia leikkauksia emme ole pitäneet oikeudenmukaisina tai edes järkevinä, esimerkiksi lapsiperheiltä ja rajut sotesta leikkaamiset eivät ole viisasta politiikkaa. Kysyn ministeri Purralta: miten on mahdollista, että teillä on varaa tehdä tänä keväänä yli kahden miljardin euron veronkevennykset, vaikka valtio velkaantuu yli 13 miljardia euroa? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kokko.

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

15.19 **Jani Kokko sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sillä, mihin edellinen hallitus velkaa otti, vahvistettiin muun muassa suomalaisia yrityksiä, suomalaisia työpaikkoja ja Suomen energiaturvallisuutta erittäin haasteellisissa oloissa: koronakriisi, energiakriisi ja Venäjän laajamittainen hyökkäys Ukrainaan. Mutta kuten tuossa kollega Lyly nosti hyvin esille, niin kun kahdessa vuodessa on otettu yli 30 miljardia euroa lisää velkaa, niin kyllä se kysyy sen perään, missä se vastuullinen talouspolitiikka oikein luuraa. Se ei ainakaan nimittäin näytä ministeriaitiossa istuvan, sillä jos katsoo velkaantumiskehitystä ja työttömyyden kehitystä, niin voidaan sanoa, että tältä talouspoliittiselta linjalta on pudonnut pohja pois. Se on tietysti hyvä, ymmärrettävää ja kannatettavaa, että rajaturvallisuuden ja kansalliseen turvallisuuteen tehdään panostuksia, mutta missä ovat ne oikeat kasvutoimet, mitä nyt pitäisi tehdä? Nämä tulokset osoittavat tällä hetkellä aivan päinvastaita, joten olisi hyvä kuulla valtiovarainministeriltä, miten nyt muun muassa nämä lisätalousarvion esitykset tulevat vauhdittamaan Suomen kasvua ja työllisyyden kehittymistä positiiviseen suuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen.

15.20 **Sara Seppänen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On aika uskomatonta, että porukka, joka ei tehnyt itse lainkaan säästöjä, ei mitään säästöjä, viimeiseen neljään vuoteen edellisellä kaudella — keskustalla oli valtiovarainministerin salkku edelliset neljä vuotta Katri Kulmunin ja Annika Saarikon johdolla, ettekä tehneet mitään säästöjä — on nyt huolissaan velasta. Ymmärrätte varmasti, että pelkästään teidän velkapotin korot haukkaavat ison osan budjetista tällä hetkellä.

Kiitos, valtiovarainministeri Purra, siitä, että nyt panostukset ovat suomalaisten turvallisuudessa ja huoltovarmuudessa. Nostan täältä erityisesti nyt tämän Pohjolan radan hankkeen suunnittelun, 20 miljoonaa euroa. Se parantaa huomattavasti suomalaista sotilaallista liikkuvuutta ja huoltovarmuutta. Lisäksi viisi miljoonaa euroa harrastamisen Suomen malliin — erinomainen päätös —, 2,8 miljoonaa euroa suurpetojen ja riistavahinkojen korvauksiin, Itä-Suomen luontomatkailuun panostetaan, ja lisäksi on jäänmurtajat ja väestönsuojelun kehittäminen. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Otetaan neljä vastauspuheenvuoroa ja sen jälkeen ministerin vastaukset, ja sitten mennään puhujalistaan, ehditään sitäkin hetken. Eliikkä nämä neljä henkilöä ovat edustajat Lohi, Räsänen, Joona, Zyskowicz ja Rasinkangas. — Edustaja Lohi.

15.22 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hieman hämmästyttävää, että täällä jotkut uudet kansanedustajat käyttävät puheenvuoroja viime kaudesta sillä varmuudella, jonka tuo täydellinen tietämättömyys siitä, mitä tehtiin. [Sanna Antikainen: Jopas oli törkeää! Todella alentavaa!] Nämä selitykset tuovat mieleen kyllä sen kansansadun räätälistä: piti tulla takki, tulikin liivi. Ja lopulta, kun se satu jatkuu, ei tullut edes liiviä, ei tullut lakkia, ei nenäliinaa, ei tullut mitään. Ei sen sadun opetus ole se, etteikö olisi yritetty, vaan sen opetus on se, että lupaukset petettiin, ja se on minusta se pahin juttu. Ei pitäisi selitellä ja pettää lupauksia, tai silloin, jos näin käy, pitäisi olla ainakin nöyryyttä tosiasioiden edessä katsoa, mikä on se ajankuva, ja arvostaa myös sitä työtä, mitä on aikaisemmin tehty ja ottaa myös muut mukaan tekemään sitä työtä silloin, kun on vaikeat ajat.

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

Tämä on oma viestini tähän, ei se, että syytellään edellisiä hallituksia tai tulevia tai nykyisiä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

15.23 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Monesti näissä keskusteluissa aina hallitus toteaa, että tällä hallituskaudella julkista taloutta vahvistetaan tällä yhdeksällä miljardilla eurolla tai kymmenellä miljardilla eurolla, mitä valtiovarainministeri on nyt viimeisimpänä käyttänyt. No, jos tämä pitäisi paikkansa, niin emmehän me ottaisi vuodessa 13:a miljardia velkaa. Näin yksinkertaista tämä on. No, miksei tämä toteudu? Valtiontalouden tarkastusvirastohan tämän kertoi jo viime vuonna. Tästä yhdeksästä miljardista on toteutumassa heidän arvionsa mukaan neljä ja puoli miljardia. Hallituksen oman julkisen talouden suunnitelman mukaan ja valtiovarainministeriön ennusteen mukaan tästä yhdeksästä miljardista teillä on jäljellä vuonna 27 puolitoista miljardia, joka vahvistaa julkista taloutta. Kehyskauden lopussa se summa on 500 miljoonaa. No miksi näin? No siksi tietenkin, että samaan aikaan meillä tulopohja on kokonaisuudessaan pettänyt, ja te ette niihin tavoitteisiin pääse. Jos tässä aletaan tätä keskustelua käymään, niin olkaa nyt ihan rehellisiä sille teidän omalle julkisen talouden suunnitelmalle, missä te tämän myönnätte, että eihän tämä tule toteutumaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowicz.

15.24 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, rouva puhemies! Edustaja Saarikko vähän muisteli vanhoja. En ole tökkäämässä häntä tikulla silmään, mutta kiteytän sen, mikä ero oli edellisen ja nykyisen hallituksen välillä puheena olevassa suhteessa: Nimitäin kun edellinen hallitus törmäsi koronaan ja törmäsi Venäjän hyökkäyssotaan, jotka molemmat vaativat hyvin tuntuja panostuksia myös Suomelta, eli julkisten menojen lisäämistä, niin edellinen hallitus ei käytännössä mistään, ei mistään vanhasta ollut valmis mitään säästämään, [Arto Satonen: Eikä tehnyt uudistuksia!] ja mekin kävimme silloisen ministeri Saarikon kanssa tästä monta debattia. Sen sijaan, kun nykyinen hallitus on törmännyt uusiin menotarpeisiin, esimerkiksi turvallisuuden ja puolustuksen osalta, [Markus Lohi: Se laskee veroja!] niin kukaan ei voi väittää, etteikö nykyinen hallitus olisi jostakin vanhasta ollut valmis mitään säästämään. [Annika Saarikko: Mutta talous ei kasva, ja veroja kevennetään velaksi!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi vielä edustaja Rasinkangas.

15.26 Merja Rasinkangas ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministeri Purralle hyvästä työstä valtiovarainministerinä vaikeana aikana ja kiitos lisätalousarvion esittelystä. — Nostan tässä muutamia hyviä asioita, joita tämä lisätalousarvio sisältää:

Turvallisuus on tärkein. Puolustusvoimille, Rajavartiolaitokselle ja poliisille annetaan tarvittavia resursseja, jotta pystymme varmistamaan sisäisen turvallisuutemme.

Ampuma-aserikoksista saa jatkossa kovempia rangaistuksia, joten lisärahoitusta annetaan myös Rikosseuraamuslaitokselle.

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

Kela-korvausten valinnanvapauskokeiluun tulee myös lisärahoitus, jotta yli 65-vuotiaat pääsevät yksityiselle lääkärille päivystysmaksun hintaan. Tämä on tärkeää erityisesti niille, jotka ovat jääneet työterveyshuollon ulkopuolelle.

Arvoisa puhemies! Paljon on hyvää, ja uskon vahvasti, että kun ostovoima on saatu kääntymään nousuun ja vienti saadaan hallituksen kasvutoimilla vetämään, niin tilanne talouden suhteen paranee. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt sitten ministerin vastaus, enintään viisi minuuttia.

15.27 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa puhemies! Kiitos eduskunnalle keskustelusta. Sikäli kuin se käsittelee jo huomisen välikysymyksen asiaa ja velkaantumista, niin yritän kommentoida vain lyhyesti, ja huomenna saamme tähän aiheeseen sitten perehtyä tarkemmin.

Yleisenä huomiona jälleen se, että tämä sekä valtiovarainministeriön omiin ennusteisiin että kaikkien muiden tutkimusinstituutioiden ja Suomen Pankin ennusteisiin nähden pitkittynyt ja syventynyt vaikea suhdanne oli jälleen täällä opposition hampaissa ikään kuin se olisi tämän hallituksen aiheuttama asia. Samat ongelmat kuitenkin koskevat laajasti euroaluetta, osin globaalia tasoa: tämänhetkiset epävarmuudet, meidän vientimarkkinoiden ongelmat, puhumattakaan meidän itärajasta ja Venäjän tilanteesta.

Näihin muihin menoihin, joita tässäkin lisätalousarviossa on, menen tuonnempana.

Edustaja Lohi kuvasi, että halusi keskustella ilman tämän lisätalousarvion menolisäyksiä tästä lisätalousarviosta, mutta on hyvä huomata, että kun siellä merkittävä osa kohdistuu puolustukseen ja turvallisuuteen ja sen lisäksi infrahankkeita on aikaistettu, minkä näen varsin perusteltuna, niin ei tietenkään lisätalousarviota voi käsitellä ilman näitä menolisäyksiä, [Markus Lohi: En väittänyt niin, vaan sanoin, etten ota niihin kantaa!] vallankaan mikäli pidätte niitä kuitenkin oikeutettuina.

Kyllä, verotuloarvioita tarkistetaan alaspäin juuri silloin, kun suhdanne on ollut vaikea. Se suhdannevaikutus verotuotossa on aivan selvä. Se on oleellinen indikaattori siitä, miten taloudessa menee, nimenomaan suhdanteen osalta. Ja kun puhutaan talouskasvun puutteen ta noin laajemmin suhdanteiden ulkopuolella, niin koko salia luulisi huolestuttavan se tosiasia, että 17 vuoteen reaalista talouskasvua tässä maassa ei ole ollut.

Velkasuhteen vakauttaminen hallituksen päättämillä toimilla, mikäli ne saadaan täysimääräisesti maaliin ja kasvu toteutuu vähintään ennustettuna... Mikäli näin ei tule tapahtumaan, hallitus on sitoutunut tekemään lisätoimia.

Edelleen, kuten koko ajan, olen nostanut erityiseksi huolenaiheeksi hyvinvointialueet, joiden soteen liittyvät kustannukset kasvavat, vaikka tilanne tällä hetkellä on huomattavasti parempi — kiitos hallituksen, joka ei antanut periksi — puhumattakaan sitten näistä tässä lisätalousarviossa mainituista talouteen ja turvallisuuteen liittyvistä toimista.

Edustaja Saarikko, te väititte, että me oppositiossa viime kaudella syytimme teitä koronaan ja energiakriisiin ja Ukrainan sotaan liittyneiden menojen lisäämisestä, että se oli poliittinen valinta. Näin ei ole. Ainakaan edustamani ryhmä, perussuomalaiset, ja uskoakseni myöskään kokoomus, ei kritisoinut teitä näihin liittyvistä menolisäyksistä. [Ben Zyskowicz: Juuri näin!] Sen sijaan me kritisioimme teitä siitä, että te ette näissäkään kriisioloissa olleet valmiit luopumaan mistään sovitusta harkinnanvaraisten menojen lisäämisestä, [Arto Satonen: Juuri näin!] ja toisaalta te ette olleet myöskään siinä vaiheessa, kun talous lähti

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

kasvuun, valmiita tekemään minkäänlaisia säästöjä, joten tilanne tähän hallitukseen suhteutettuna on hyvin erilainen. Tässä yhteydessä on pakko todeta, että en näe tätä teidän puheenvuoroa tai tätä yleistä keskustelua enkä myöskään huomista välikysymystä tästä perspektiivistä kovin uskottavana.

Kysymys, milloin kasvu alkaa: Tosiaan 17 vuotta sitä on odoteltu. Selvää on, että se, mitä aiemmin on tehty, ei tässä maassa toimi. Me tarvitsemme investointeja. Sen takia hallitus on hallitusneuvotteluista asti tehnyt lukuisia kasvutoimia, joita puoliväliriihessä on tehty merkittävästi lisää.

Oli puhe myös — oliko edustaja Lohi, joka huomautti — että edeltävien töitä pitää arvostaa. Minä nostan täältä heti hallituksen ja keskustalaisen pääministerin, nimittäin Sipilän, jonka hallituksen aikana tehtiin hyviä toimia: sopeutusta noin kuusi miljardia, tai uudistuksia vastaavasti, julkisen talouden osalta. Koska suhdanne oli otollinen, niin näitä päästiin näkemään myös siellä luvuissa varsin pian. Valitettavasti kantti loppui hieman lyhyeen, ja se aikaansai sitten viime hallituskauden mukaisen koalition tekemään aivan päinvastaisia toimia. Tästä pääministeri Sipilän kaudesta seurasikin se, että edellinen hallitus sai merkittävästi kohentuneen työllisyystilanteen omaksi lähtökohdakseen. Edellinen hallitus noin muuten ja sen tekemät niin sanotut työllisyystoimet, joita täällä peräänkuulutaan, lähinnä paisuttivat julkista sektoria, eivät yksityistä sektoria. [Välihuutoja]

Edustaja Viitanen, te väititte, että me olemme puoliväliriihessä tarjonneet miljardin rikkaimmille. Haluaisin tietää, mistä tämä miljardi rikkaimmille tulee. Jos viittaatte siihen ylimpien marginaalien keventämiseen, niin sen staattinen kustannus on 350 miljoonaa, joka valtiovarainministeriön tutkimuskirjallisuuden perusteella tulee voimakkaasti itserahoitetuksi. Sen sijaan hallituskauden pieni- ja keskituloisiin ja lapsiperheisiin kohdistetut veronalennukset ovat noin 1,25 miljardia.

Edustaja Lyly, te sanoitte, että talous ei kasva ja se on hallituksen syy. Ihan näin suoraan en ole oppositiosta vielä kuullut — aika pöyhkeä väite, todella pöyhkeä väite. [Lauri Lyly: Onko kasvanut?]

Edustaja Kokko, te kysyitte, missä kasvutoimet. Tämä hallitus on tehnyt ennätysmäärän kasvutoimia, joita, kiitos teidän, on täällä erityisesti myös nyt paiskottu ja kritisoitu. Miten lisätalousarvio edistää kasvua? No siellä on infrahankkeita, mutta kasvupakettille tämä ei ole vaan turvallisuus- ja puolustuspaketti.

Edustaja Mehtälä, kysyitte, miten teillä on varaa alentaa veroja. Onko nyt niin, että keskusta tällä hetkellä vastustaa niitä veronalennuksia, joita te kannatitte, kun kävimme tässä salissa useita kertoja kasvukeskustelua? Joitakin veronalennuksia te olisitte halunneet jopa suurempina kuin mihin hallitus kykeni. [Arto Satonen: Pitää paikkansa!]

Arvoisa oppositio, ettekö te todella itse havaitse epäloogisuutta näissä argumenteissanne? Jokainen säästö, joita hallitus on tehnyt, on käytännössä väärin. Ei onneksi keskustan mielestä — kiitos keskustalle siitä, että olette myös meitä joissakin tukeneet. Jokainen rakenteellinen uudistus käytännössä väärin. Ette tehneet kuitenkaan yhtään uudistusta ettekä säästöä omalla kaudellanne, ja nyt olette huolissanne velkaantumisesta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt jatkamme sitten puhujalista. Me lopetamme tämän osion 15.45, ja ehdimme varmasti pari puheenvuoroa ottaa. — Edustaja Räsänen, Joona.

15.34 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Ehkä on nyt syytä vielä muutama huomio tuosta edellisestä valtiovarainministerin puheesta todeta: Kun noita vanhoja eduskunnan pöytäkirjoja olen kahlannut, kun hieman harrastan tällaisia arkeologisia kaivauksia, niin, ministeri Purra, te useasti syytitte edellistä hallitusta siitä, että Suomen velkaantuminen on räjähtänyt käsiin — siis räjähtänyt käsiin. Ette erotellut, mikä on hyvää ja mikä huonoa, vaan kokonaisuudessaan kritisoitte edellisen hallituksen toimenpiteitä, [Juho Eerola: Siinä, mikä oli hyvää, meidän tuemme teitä!] että velkaantumiskehitystä ei saatu taitettua. No nyt kun teitä arvostellaan siitä, että tämä hallitus velkaantuu enemmän kuin edellinen hallitus — tämä hallitus ottaa siis eniten velkaa koko Suomen historiassa — niin sitten tätä ei saisi arvostella, koska teidän velkaantuminen olisi jotenkin parempaa velkaantumisesta kuin edellisen hallituksen velkaantuminen. [Markus Lohi: Hyvää velkaa!] Jos nämä syytökset ovat jotenkin pöhköjä tai kaksinaamaisia, niin mitäköhän ovat nämä perustelut, joilla te pyritte puolustautumaan näitä syytöksiä vastaan?

No, sitten toisekseen, kun täällä edustaja Zyskowicz väitti, että edellinen hallitus ei tehnyt mitään sille, [Timo Heinonen: Velkaa teki!] että pystyisi velkakehitystä kääntämään, niin kyllähän aivan samalla tavalla tämänkin hallitus olisi voinut yrittää esimerkiksi kehysriihessä kääntää tätä kehitystä, mutta päinvastoin tähän painoitte kaasua velkaantumisessa. Valtiovarainministeriön kaikki muistiot, joita on julkaistu, kertovat sen tosiasian, että näiden päätösten johdosta valtio ottaa enemmän velkaa, ei siis vähemmän velkaa. Jos te itse olette ollut siellä Smolnassa tekemässä päätöksiä, joilla Suomen valtio velkaantuu enemmän kuin ilman näitä päätöksiä, niin silloin se, että syytetään edellistä hallitusta, on — edelleen teidän sanoja lainatakseni — aika lailla kaksinaamaista.

Arvoisa puhemies! Mitä tulee sitten näihin keskeisiin kysymyksiin siitä, miksi täällä meno- ja tuloarviot eivät kohtaa ja minkä takia velkaantuminen jatkuvasti on pahentunut, niin keskeinen syyhän on toki siinä, että nämä tuloarviot ovat pettäneet. Näinhän on käynyt siis joka vuosi, ja hyvä esimerkki on esimerkiksi tämä rakennusalan tilanne. Kun tästä puhuttiin kaksi vuotta sitten syksyllä täällä salissa, niin tähän totesitte, että ei tarvita mitään toimenpiteitä, ei tarvita mitään toimenpiteitä. Silloin yritettiin sanoa, että tämä tulee romuttamaan esimerkiksi juuri nämä verotuloarviot, mikä tulee johtamaan siihen, että velkaantuminen lisääntyy. Silloin olitte sitä mieltä, että ei tarvitse tehdä a) yhtään eikä b) mitään. — Arvoisa puhemies, jatkan pöytäkirjasta. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle — Timo Heinonen: Ei ole tarvis! — Ben Zyskowicz: Ei!]

Arvoisa puhemies! Mitä tulee sitten näihin lisämenoihin, niin on totta, että nyt tässäkin lisätalousarviossa ja monessa edellisessä lisätalousarviossa ja varsinaisessa talousarviossa on tehty monia tarpeellisia lisäpanostuksia muun muassa tänne turvallisuuteen, mutta eiväthän nekään ole se koko totuus siitä, miksi meillä menot nousevat. Esimerkiksi viimeksi tänään on Kela kertonut omista tilastoistaan, ja tiedättekö, paljonko esimerkiksi perustoi-meentulotuen menot ovat tällä hallituskaudella kasvaneet? [Pia Viitanen: Paljon!] Kolme- ja puolisataa miljoonaa vuositasona. Siis siitä, kun te 23 aloititte, tänään tulemme ottamaan kolme- ja puolisataa miljoonaa euroa enemmän velkaa siihen, että toimeentulotuki- menot ovat kasvaneet. Tai onko nyt todella sellainen tilanne, että kun me velkaannumme 13 miljardia vuodessa, niin on aivan tarpeellista ja välttämätöntä useita satoja miljoonia vaalikaudessa käyttää esimerkiksi yksityislääkäripalkkioiden korottamiseen? Kyllä senkin rahan voisi varmasti käyttää johonkin muuhun.

Johtopäätös onkin se, että yhtä lailla velkaantumista lisäävät siis ne toimenpiteet, mitä on jätetty tekemättä siinä, että nämä verotuloarviot pitäisivät kutinsa eli tosiasiallisesti pys-

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

tyttäisiin vastaamaan tähän vaikeaan suhdannetilanteeseen, joka Suomella on ollut. Siitä ehkä vielä sekin huomio, että miten on mahdollista, että aika monessa muussa Euroopan maassa on kuitenkin kyetty tekemään aktiivisempaa politiikkaa ja tilanne on parempi, vaikka monessa muussakin maassa, esimerkiksi Saksassa, on erittäin vaikea tilanne sisäisesti. Toisekseen velkaantumista ovat lisänneet ne toimenpiteet, joilla muitakin menoja kuin näitä tarpeellisia, esimerkiksi puolustusmenoja, on nostettu.

Arvoisa puhemies! Ehkä tähän loppuun on vielä hyvä todeta — varmasti huomenna tulemme jatkamaan tätä velkakeskustelua runsain mitoin — että kuitenkin tosiasioita meistä kukaan ei pääse karkuun, ja olisi aivan falskia, jos syyttäisin kaikesta siitä velasta, jota esimerkiksi tällä hetkellä otetaan, tätä hallitusta. Mutta se ei ole falskia, että vaadin, että kohtelette itseänne samalla tavalla kuin te olette kohdelleet edeltäjiänne. [Markus Lohi: Juuri näin!] Jos olette täällä päivästä päivään syyttäneet edellistä hallitusta siitä, että velkaantuminen on räjähtänyt tai että hallitus ei tehnyt yhtään mitään julkisen talouden tasapainon saavuttamiseksi, [Ben Zyskiewicz: Eipä juuri tehnytään!] niin silloin on oikeutettua vaatia teiltä, että kestätte sitten sen saman. [Timo Heinonen: No ei voi samalla lailla sanoa, kun me olemme tehneet!] — No, otetaanpa esimerkiksi tämä, että te olette tehneet kaiken. Esimerkiksi tämän teidän julkisen talouden suunnitelman mukaan, jonka te olette tänne tuoneet, ja uusimman valtiovarainministeriön ennusteen mukaan tähän tulette saavuttamaan siis sen lähtötyöllisyystason näillä päätöksillä vasta muistaakseni vuonna 29. [Lauri Lyly: Kyllä!] Elikkä siis se työllisyysaste, mistä te lähditte liikkeelle, saavutetaan vuonna 29. Eli toisin sanoen tässä on kuuden vuoden sukellus työllisyydessä tämän hallituksen aikana ja ennustetaan, että vasta 29 pääsemme siihen tasoon, josta lähdimme liikkeelle keväällä 23. — Mutta, arvoisa puhemies, jotta saamme kuulla myös toisen näkökulman, niin päätän tähän, ja emmeköhän me jatka huomenna tätä keskustelua.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Tosiaan yksi puheenvuoro vielä ehditään ottaa, ja se on edustaja Heinosen.

15.41 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies, hyvä ministeri, edustajakollegat ja muut täysistunnossa olijat ja täysistuntoa seuraavat! Kiitos puheenvuorosta edustaja Räsä-selle. Siinä, Räsänen, on vain se ero, että kun me arvostelimme teitä tekemättömistä toimista, niin me puhuimme totta. Te ette tehneet silloin niitä työllisyystoimia ja rakenteellisia uudistuksia, joita me teiltä peräänkuulutimme. Ja kun te katsotte, mitä me olemme tehneet, niin näitä toimia on tehty merkittävästi.

Ajattelin, että käytän tämän oman puheenvuoroni tänään siihen velkasuhteen taittumis-keskusteluun, mikä nyt on ollut julkisuudessa aika vahvasti. Orpon hallitus on siis edelleen vahvasti sitoutunut hallitusohjelmassa kirjattuun velkasuhteen vakauttamiseen tämän hallituskauden loppuun mennessä. Hallitusohjelmaa tehtäessähän valtiovarainministeriö arvioi tavoitteeseen pääsemisen vaativan kuuden miljardin euron sopeutuksen julkiseen talouteen. Taloustilanteen heikennyttyä VM päivitti arviotaan viime vuoden keväällä, jolloin hallitus päätti lisätoimista, kolmesta miljardista eli yhteensä yhdeksän miljardin sopeutus-toimista. Hallitus siis nojaa talouspolitiikkansa arvioinnissa valtiovarainministeriöön ja siellä olevaan parhaaseen asiantuntijatietoon. Valtiovarainministeriöhän tarkastelee talouskatsauksen yhteydessä julkisen talouden tilannetta ja on arvioinut säännöllisesti myös velkasuhdetavoitteen toteutumista. Valtiovarainministeriö on toistuvasti arvioinut, että jos

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

tämä yhdeksän miljardin euron sopeutuskokonaisuus toteutuu kokonaisuudessaan, riittää se pysäyttämään velkasuhteen kasvun. Tästä tässä on kyse.

Tämä arvio ei ole aiemmasta muuttunut. Viimeksi kasvuriieä varten VM päivitti skenaariolaskelman, jossa arvioidaan velkasuhteen kehitystä tilanteessa, jossa hallituksen yhdeksän miljardin sopeutustoimet purevat täysimääräisesti ja kasvutoimet alkavat vaikuttaa. VM:n mukaan tällöin julkinen velkasuhde vakautuu vuonna 27, eli hallitus saavuttaisi tämän keskeisen finanssipoliittisen tavoitteensa. Kyseessä ei siis ole tältä osin VM:n ennuste. Valtiovarainministeriön tehtävä ei ole ottaa kantaa tai ennustaa sitä, toteutuvatko kulloisenkin hallituksen tekemät toimet. Tämän vuoksi kyseessä on siis skenaariolaskelma tilanteessa, jossa toimet toteutuvat. Tästä tässä asiassa on kyse. Tähän muuten myös meidän pääministerimme viittasi, mitä julkisuudessaakin on käsitelty.

VM sisällyttää hallituksen toimia näihin ennusteisiinsa aina sitä mukaa kuin niitä on päätetty, ja tämä korostaa entisestään hallituksen talouspolitiikan ja reformien toteuttamisen tärkeyttä. Yhdeksän miljardin sopeutuskokonaisuus on siis tärkeää viedä läpi, jotta me pääsemme siihen, että velkasuhdetavoitteesta voimme pitää kiinni. Jotta velkasuhde saadaan pysyvästi alenevalle tasolle, on välttämätöntä jatkaa sopeutustoimia myös tulevilla hallituskausilla, eli tämä ei tule kerralla kuntoon vaan tulee vaatimaan myös jatkotoimenpiteitä. Tämä on ollut selvää jo hallituksen aloituksesta lähtien, eli maamme julkisen talouden kääntäminen kestäväälle pohjalle vaatii ainakin kahden vaalikauden mittaisen sopeutuksen. Siksi olen tyytyväinen, että vihervasemmisto on tehnyt välikysymyksen nimenomaan velkaantumisen. Olen tyytyväinen, että sosiaalidemokraatit vihdoinkin puhuvat myös tämän maan velkaantumisen ja ovat siitä huolissaan, ja myös heidän kumppanipuolueensa keskusta.

Opposition väitteet esimerkiksi Helsingin Sanomissa ovat siis olleet täysin tuulesta temmattuja. Ne kertovat ennen kaikkea SDP:n ja keskustan vaihtoehtojen puutteesta. On helpompaa yrittää kääntää huomio pois siitä, että nämä puolueet eivät vielä ole onnistuneet siis tekemään uskottavaa vaihtoehtoa, edustaja Räsänen — ja olisin saman todennut keskustalaisille, jos heitä täällä salissa olisi. Teiltä puuttuu uskottava vaihtoehto näille toimille. Siksi teidän kritiikki vaikkapa Helsingin Sanomissa ja Helsingin Sanomien muutenkin esille nostama kritiikki on ontuvaa.

Jos jo edellinen hallitus olisi miljardien eurojen menolisäystensä sijaan aloittanut vastuullisen talouspolitiikan pidon ja sopeuttanut julkisia menoja, ei tällä hallituskaudella olisi näin mittavaa sopeutusurakkaa ollut edessä ja tarpeen tehdä. Tämä ei kuitenkaan edelliseltä hallitukselta onnistunut, ja nyt Orpon hallitus joutuu valtiovarainministeri Purran johdolla tekemään merkittäviä sopeutuksia samalla, kun talouskasvua yritetään käynnistää 17 vuoden kasvun puuttumisen jälkeen. Siksi tässä kasvuriiehessä tehtiin nyt tempon muutos, haetaan ehkä uutta rytmin vaihdosta tähän tilanteeseen — yhdeksän miljardin sopeutus — ja nyt näillä toimilla, joita täällä tänään on kritisoitu esimerkiksi verotuksessa, nimenomaan haetaan tähän orastavaan talouskasvuun lisää potkua ja sitä, että saisimme tämän tilanteen tämän kautta kääntymään.

Arvoisa puhemies! Jatkamme varmasti huomenna keskustelua, ja olen iloinen, että sosiaalidemokraatitkin puhuvat vihdoinkin maamme velkaantumisen ja ainakin sanoissaan ovat siitä huolissaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

Asian käsittely keskeytettiin kello 15.47.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 21.03.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 6 käsittelyä. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

21.03 Juha Hänninen kok: Kunnioitettu rouva puhemies! Toinen lisätalousarvioesitys vuodelle 2025 tuo eduskunnan käsiteltäväksi kokonaisuuden, joka koskee paitsi talouden lukemia myös turvallisuutta, vakautta ja varautumista. Tässä lisätalousarviossa esitetään määrärahojen lisäyksiä useille hallintoaloille. Nämä lisäykset liittyvät muun muassa puolustukseen, rajaturvallisuuteen ja Ukrainalle annettavaan tukeen. Tämä ei ole sattumaa. Maailma ympärillämme on epävakampi kuin vuosiin, joten nyt jos koskaan meidän on huolehdittava siitä, että Suomen valtiolla on käytössään tarvittavat keinot varautua ja toimia valppaammin.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeriön esittämä lisätalousarvio sisältää noin 1,3 miljardin euron lisämenot. Näistä merkittävä osa, lähes puolet, kohdistuu puolustushallinnon menoihin. Kyse on paitsi materiaalihankinnoista myös varautumiseen liittyvästä valmiuden parantamisesta.

Tahdon korostaa: talous ja turvallisuus eivät ole toisistaan irrallisia, ne ovat saman kokonaisuuden eri puolia. Ilman kestäväää taloutta ei ole uskottavaa puolustusta ja ilman turvallisuutta ei ole vakaata yhteiskuntaa, jossa talous voi kasvaa.

Tässä lisätalousarviossa kohdistetaan varoja myös rajaturvallisuuteen. Itärajan tilanne on vakaa mutta arvaamaton. Me tiedämme nyt, ettei rajaturvallisuus ole pelkkä viranomaisasia, se on kansallinen turvallisuuskysymys. Rajojen valvonta on osa meidän itsenäisyttämme. Laaja-alaisen vaikuttamisen aika ei ole päättymässä. Se on vasta alussa. Meidän on oltava hereillä, suojattava järjestelmämme ja varauduttava häiriöihin.

Arvoisa puhemies! Tässä talousarviossa näkyy myös Suomen kansainvälinen vastuu. Suomi jatkaa tukeaan Ukrainalle. Tämä tuki ei ole vain solidaarisuutta. Se on sijoitus Euroopan vakauteen. Lisätalousarvio sisältää määrärahoja, joilla tuetaan jälleenrakennusta, miinanraivausta ja kehitysyhteistyötä. Tässä olemme mukana, koska tiedämme, että turvallinen Ukraina on myös lähtökohta turvalliselle Euroopalle, jonka osa Suomikin on.

Arvoisa puhemies! Lisätalousarviot ovat osa normaalia budjettityötä, mutta tämä esitys on enemmän kuin tekninen korjaus. Se on osa vakavaa määrätietoista linjaa — linjaa, jossa puolustuksen ja turvallisuuden perustaa ei horjuteta. Turvallisuutemme lisäksi toisessa lisätalousarviossa parannamme arjen edellytyksiä, sitoudumme parantamaan liikenneväyliä, lisäämme panoksia harrastamisen Suomen malliin sekä toimimme metsien kasvun sekä hiilinielujen vahvistamiseksi. Toimimme Suomen puolesta ja parhaaksi, ja siksi kannatan hallituksen esitystä. — Kiitos, arvoisa rouva puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman poissa. — Edustaja Piisinen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

21.07 **Jorma Piisinen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Valtiovarainministeriön huhtikuun ennusteen mukaan bruttokansantuote kasvaa 1,3 prosenttia vuonna 2025. Inflaation hidastumisen ja palkkojen korotusten myötä kotitalouksien reaaliansiot ovat kääntyneet kasvuun. Kotitalouksien kulutusta on kuitenkin vähentänyt heikko tulo- ja työllisyyskehitys sekä heikko luottamus talouteen. Sen sijaan energiasiirtymään ja teknologian kehitykseen liittyviin investointeihin odotetaan nopeaa kasvua. Lisäksi rakentamisessa suhdanteen pohja on ennusteen mukaan ohitettu ja asuntorakentamisen ennustetaan elpyvän. Käsitykseni mukaan, ottaen huomioon vieläkin melko suuren myymättömien uusien asuntojen määrän, näihin ennusteisiin on syytä suhtautua varauksin ainakin asuntorakentamisen osalta vielä kuluvana vuonna 2025.

Suomen työllisyyskehitys ja maailman kauppapoliittinen tilanne lisäävät epävarmuutta ja vaarantavat kasvuennusteita. Haastavista taloudellisista ajoista huolimatta hallitus panostaa edelleen Suomen kansalaisten turvallisuuteen. Teen tässä muutamia nostoja lisätalousarviosta:

Väestönsuojelun kehittämiseen ehdotetaan 21 miljoonan euron lisärahoitusta. Tämä on hyvin tärkeä kohde. Ukrainan sota on osoittanut, että siviiliväestöön kohdistuvat iskut ovat arkipäivää ja erilaiset suojat ja väestönsuojausmenetelmät ovat jatkuvan kehittämisen tarpeessa. Samaan teemaan kuuluu myös pelastustoimelle ehdotettava kuuden miljoonan euron lisäys vaaratiedottamisen ja väestön varoittamisen kehittämiseen.

Myös sotilaalliseen puolustukseen panostetaan. Puolustusvoimille ehdotetaan 35 miljoonan euron lisärahoitusta kaikkien puolustushaarojen materiaalin kunnossa- ja ylläpidon tason nostoon. Kykyä vastaanottaa tukea liittolaismailta ehdotetaan vahvistettavan 15 miljoonan euron lisämäärärahalla. Puolustusvoimien kehittämisohjelman 2025 tilausvaltuuden enimmäismäärää ehdotetaan lisättävän noin 130 miljoonalla eurolla räjähdysainehankintoihin, jotka ajoittuvat vuosille 2025—2037.

Vapaaehtoisissa on voimaa. Maanpuolustus- ja veteraanijärjestöjen toiminnan tukemiseen ehdotetaan miljoonan euron määrärahan lisäystä jaettavaksi valtionapuna Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle koulutustoiminnan tason ylläpitämiseen.

Lisäksi Tullin toimintamenoihin ehdotetaan yhteensä 7,4 miljoonan euron lisäystä tulliselvitysjärjestelmän kokonaisuudistuksen jatkamiseen, pakotteiden valvonnan ja välineellistetyn maahantulon aiheuttamiin ylimääräisiin kustannuksiin sekä Tullin toimitilahankkeisiin.

Arvoisa rouva puhemies! Puheenvuoroni keskittyi menojen osalta melko synkiltä kuulostaviin asioihin. Poliittisesta painostuksesta huolimatta valtiovarainministeri Purra on rojhennut kohdistaa määrärahoja sinne, missä niitä kaikkein kipeimmin tarvitaan. Meidän on osoitettava varoja Suomen ja suomalaisten puolustamiseen ja turvallisuuteen. On totta, että tämän johdosta valtio velkaantuu lisää, ja oppositio on arvostellut tänäänkin hallitusta kovasti verotuksen keventämisestä. On kuitenkin totta, että yksikään valtio ei ole verottanut itseään vauraaksi. Jos Suomen ongelmat ratkeaisivat verottamalla, eläisimme jo tällä hetkellä paratiisissa. On tärkeää tiedostaa, että jos jätämme huolehtimatta perusasioista, voimme menettää kaiken.

Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen ehdottamat toimet ja määrärahat ovat välttämättömiä, ja niillä pyritään säilyttämään hyvinvointiyhteiskunta myös tulevaisuudessa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

21.12 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen talous- ja työllisyyspolitiikka näkyy seuraavassa numerosarjassa: Vuonna 23 bruttokansantuote oli miinus 0,9, vuonna 24 miinus 0,1. Tälle vuodelle luvataan plus 1,3 ja jatkovuosille noin puolitoista prosenttia. [Jari Ronkainen: Käänte on tapahtunut!] Eli ei kovin isoja lukuja ole näkyvissä nytkään.

Siihen, mitä tässä lisätalousarviossa on turvallisuuteen ja siihen liittyviin välttämättömiin menoihin puolustuksen osalta ja turvallisuuden osalta, voi yhtyä, ja ne ovat tarpeellisia tehdä.

Se, mikä tässä huolettaa, on nimenomaan se, että talous ei kasva. Sitten niistä talouden kasvuluvuista tämä lisätalousarvio kertoo karua kieltään: Arvonlisävero miinus 272 miljoonaa euroa, vaikka viime vuonna arvonlisäveroa nostettiin — eli se tuotto laskee korotuksen jälkeen —, yhteisövero miinus 226 miljoonaa euroa ja ansiotulovero miinus 98 miljoonaa euroa. Eli nämä kertovat siitä verotulojen aktiviteetista, joka taloudessa tällä hetkellä on.

Sitten toinen puoli siitä: Työttömyysturvamenot kasvavat noin sadalla miljoonalla eurolla. Täksi vuodeksi työttömyys arvioitiin viime syksynä noin 7,6 prosenttiin, ja nyt tällä hetkellä ollaan 8,3 prosenttiyksikössä, eli nousua on isosti. YEL-menot nousevat 60 miljoonalla eurolla, ja yrittäjien vakuutusturvaa valtio maksaa kohta noin 600 miljoonalla eurolla vuodessa. Tämä on noin kymmenkertaistunut viimeisen 10—12 vuoden aikana, eli varsin merkittävä kasvu on tapahtunut siellä. Nämä viimeiset nousut johtuvat siitä, että on konkurssseja ja myös maksurästejä ollut, mutta näkee, että täällä aktiviteettia on todella vähän.

Nämä luvut kertovat sitä kieltä, että meidän pitäisi talouspolitiikkaa muuttaa ja kasvat-
taa luottamusta, ja nyt näyttää siltä, että tämä talouden ja työllisyyden hoito ei anna kuluttajille sellaista näkymää, että kotimarkkina alkaisi elpyä, ihmiset ostaisivat asuntoja, vaihtaisivat vaikka autoja tai muita ja kuluttaisivat normaaleissa palveluissa. Kaikki laittavat mahdollisuuksien mukaan säästöön niitä asioita, koska tilanne on huolestuttava. Työllisyyttä luvattiin 100 000 lisää, mutta taitaa olla toiseen suuntaan mennyt noin 60 000—70 000, eli työllisyyslupaukset ovat karanneet. Velkalupaukset ovat karanneet jo aikapäiviä sitten.

Tässä on koko ajan arvosteltu, kuinka paljon Rinteen — Sanna Marinin hallitus otti velkaa kaudellaan. Otin Valtiokonttorilta valtionvelasta suoraan nämä luvut: 30.6.2019 valtionvelkaa oli 109 miljardia euroa, ja kun hallitus lopetti 30.6.23 neljän vuoden päästä, velkaa oli 151,2 miljardia euroa. Velkaa oli otettu 41,7 miljardia euroa sen nelivuotiskauden aikana — koronavuonna 20 otettiin 18,4 miljardia velkaa, eli siihen vuoteen kohdistui iso velanotto. Nyt hallitus sai lähtötilanteena, että 151 miljardia oli pohjalla, ja Sanna Marin ja Antti Rinne saivat hallituksen lähtötilanteessa 109 miljardia. Eli siellä oli kuitenkin lähes 110 miljardia pohjalla. Nyt tässä oli 151 miljardia lähtötilanteessa, ja nyt tämän kahden ja puolen vuoden aikana on tilanne se, että tämän vuoden loppuun mennessä hallitus tulee otamaan yli 31 miljardia velkaa — 31 miljardia kahdessa ja puolessa vuodessa, kun Sanna Marinin hallitus otti neljässä vuodessa 41 miljardia euroa. [Jari Ronkainen: Mites korkojen kehitys?] — Korkojen osalta näyttää, että korot ovat hieman laskeneet, ja korkokulut ovat pysyneet siinä vajaassa kolmessa miljardissa eurossa. — Täytyy muistaa, että myöskin siitä 109 miljardista, mikä oli siellä pohjalla, on korot. [Jari Ronkainen: Totta kai!] Tämä 40 miljardia on se Sanna Marinin ja Antti Rinteen hallituksen aikainen synti. Mutta 109 ja nyt tämä 30 miljardia, eli 140 miljardia, on siltä ajalta, kun kokoomus on ollut hallituksessa koko ajan.

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

Aina sanotaan, että suhdanteisiin ei voi vaikuttaa. Minä sanoisin, että kotimarkkinaa voi vaikuttaa, kotimarkkinan toimivuuteen voi vaikuttaa, ja sitä tämä hallitus on koko ajan omilla toimillaan vienyt huonompaan suuntaan. Se on tässä iso syy, että me olemme tässä tilanteessa, että me velkaannumme näin nopeasti.

Tässä tällä kertaa, ja huomenna jatketaan varmaan välikysymyskeskustelussa lisää, mutta halusin tuoda nämä luvut, niin että aina muistetaan, että siellä on ollut pohjalla 109 miljardia ja mikä oli velanotto edellisen hallituksen aikana. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ronkainen, olkaapa hyvä.

21.18 Jari Ronkainen ps: Arvoisa puhemies! Käsitlemme hallituksen esitystä vuoden 2025 toiseksi lisätalousarvioksi. Lisätalousarvion keskeisimpinä painopisteinä ovat merkittävät määrärahalisäykset puolustukseen ja yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden vahvistamiseen. Kun maailma ympärillämme muuttuu yhä arvaamattommaksi, meidän on vastattava tilanteeseen määrätietoisesti ja kokonaisvaltaisella otteella.

Venäjä jatkaa edelleen brutaalia hyökkäystä Ukrainassa. Tämä on karu muistutus siitä, että Euroopassa käydään jälleen täysmittaista sotaa. On välttämätöntä, että Suomen tuki Ukrainalle näkyy myös tässä lisätalousarviossa. Ukrainalle toimitetun puolustusmateriaalin korvaamiseen ehdotetaan lähes 200 miljoonan euron lisävaltuuksia, ja lisäksi Puolustusvoimien toimintamenoihin varataan reilut kolme ja puoli miljoonaa euroa Ukrainalle annettavan tuen kustannusten kattamiseen.

Puolustusministeriön hallinnonalalle esitetään laajasti myös muuta lisärahoitusta. Kaikkien puolustushaarojen materiaalin, kunnossapidon ja ylläpidon tason nostoon osoitettava 35 miljoonan euron lisärahoitus on konkreettinen investointi suorituskykyyn, huoltovarmuuteen ja toimintavalmiuteen, asioihin, jotka todella ovat varautumisessa ja kriisitilanteessa kaiken keskiössä. Tämän lisäksi muun muassa Laivue 2020 -hankkeeseen ja Puolustusvoimien kehittämisen ohjelmaan tehdään tilausvaltuuksien tarkastuksia, jotka turvaavat puolustushaarojen pitkän aikavälin suorituskyvyn. On tärkeää huomata, että nämä investoinnit eivät edellytä lisämäärärahaa, sillä ne rahoitetaan hallinnonalalle määritellyn määrärahakehityksen sisällä suunnitelmallisesti ja vastuullisesti.

Arvoisa puhemies! Huhtikuussa hallitus teki historiallisen päätöksen nostaa Suomen puolustusmenot kolmeen prosenttiin bkt:stä vuoteen 2029 mennessä. Päätös on konkreettinen osoitus siitä, että me vastaamme muuttuneeseen turvallisuusympäristöön sekä sen luomiin uhkakuihin painokkaasti. Suomen kansallista turvallisuutta ei puolusteta juhlapuheilla vaan riittäväillä ja kohdennetuilla resursseilla. Nyt resurssit ovat tulossa. Maanpuolustus ei ole pelkästään viranomaisten tehtävä. Se on koko kansan yhteinen asia. Toisessa lisätalousarviossa maanpuolustus- ja veteraanijärjestöjen toiminnan tukemiseen ehdotetaan miljoonan euron lisäystä MPK:n koulutustoiminnan tason ylläpitämiseen. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen toiminnan tukeminen lähettää ennen kaikkea tärkeän ja kaivatun viestin kaikille niille suomalaisille, jotka vapaaehtoisesti kouluttautuvat ja valmistautuvat kriisitilanteisiin.

Arvoisa puhemies! Turvallisuusympäristömme ei ole muuttunut ainoastaan rajoillamme tai kansainvälisesti. Muutokset näkyvät myös Suomen sisällä. Yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden vahvistaminen edellyttää, että myös sisäinen turvallisuus saa tarvittavat resurssinsa. Tässä lisätalousarviossa sisäministeriön hallinnonalalle ehdotetaan muun muas-

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

sa lisärahoitusta väestönsuojelun kehittämiseen, vaaratiedottamisen ja väestön varoittamisen parantamiseen sekä Rajavartiolaitoksen ja poliisin valmiuksiin. Lisäksi kustannuksia Itämeren kriittisen infran suojaamisesta korvataan.

Vuoden 2025 toinen lisätalousarvio osoittaa, että hallitus suhtautuu painokkaasti Suomen puolustuskyvyn ja sisäisen turvallisuuden kehittämiseen. Kokonaisuus heijastaa hallituksen johdonmukaista linjaa. Turvallisuuteen panostetaan laajasti ja ennakoivasti muutuneet uhkakuvat ja turvallisuuspoliittinen tilanne huomioiden. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen poissa, edustaja Antikainen poissa, edustaja Vigelius poissa, edustaja Mehtälä poissa, edustaja Oinas-Panuma poissa, edustaja Lohi poissa, edustaja Eskelinen poissa, edustaja Harjanne poissa. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina, olkaapa hyvä.

21.23 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssämme on tosiaan hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2025 toiseksi lisätalousarvioksi. Ajattelin tässä käyttää yleispuheenvuoron liittyen talouspolitiikkaan.

Orpon hallituksen ensimmäisen kahden vuoden aikana kasvussahan ovat olleet lähinnä vain työttömyys, konkurssit ja velka, mikä johtuu kasvu- ja työllisyyspolitiikan epäonnistumisesta. Talous- ja työllisyyspolitiikan maksajiksi joutuvat tavalliset suomalaiset, joiden palveluita on leikattu, ja kokonaisveroaste on noussut korkeimmalle tasolle kymmeneen vuoteen. Kaksi vuotta olemme kuulleet väittämiä siitä, että on välttämätöntä leikata palveluista ja pienituloisilta lapsiperheiltä, eläkeläisiltä ja työntekijöiltä toimeentuloa. Kaikki tämä on ollut välttämätöntä, vaihtoehtoja ei ole ollut, ja rahat ovat olleet loppu.

Nyt rahaa sitten kuitenkin on. Sitä löytyi jopa kaksi miljardia veronkevennyksiin, ja muun muassa eläkerahastoista otettiin pikavippi, mikä on kestävämpiä talouspolitiikkaa. Hallituksen suulla puhutaan myös keskiluokalle painotetuista veronkevennyksistä, joita voi pitää kyseenalaisina, koska jos mukaan lasketaan erityisesti keskiluokkaan kohdistuvat veronkorotukset, ei alle 9 000 euroa kuukaudessa ansaitseville jää juuri mitään käteen.

Arvoisa puhemies! Tämä lisätalousarvion veroennuste on tyly. Verotuloille ennakoidaan lähes puolen miljardin romahdusta, ja verotuloennuste tippuu arvio arviolta. Verotulojen jatkuva romahtaminen kertoo karusti talouspolitiikan epäonnistuneesta suunnasta. Ensinnäkin vuoden päästä varakkaille velaksi annetaan veronalennuksia. Ne eivät suurinta osaa palkansaaajista lohduta, koska heidän veroalensa viedään piiloveronkorotuksilla ja nousevilla työttömyysvakuutusmaksuilla.

Tässä lisätalousarviossa on toki lisäyksiä tarpeellisiin ja välttämättömiin kohteisiin, kuten puolustukseen ja turvallisuuteen. Kauppapoliittisten epävarmuuksien kasvaessa tarvittaisiin kuitenkin toimia, jotka vahvistaisivat niin ostovoimaa kuin kuluttajien luottamusta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Savio.

21.26 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tässä tämän vuoden toisessa lisätalousarviossa on merkittäviä lisäpanostuksia muun muassa Puolustusvoimien materiaalin ylläpitoon ja Ukrainalle annettavaan tukeen sekä väestönsuojeluun, rajaturvallisuuteen ja poliisiin. Tässä aiemmin tänä iltana käytyyn turvallisuuspoliittiseen keskusteluun peilattuna onkin erittäin tärkeää, että hallitus varautuu Suomen turvallisuuteen kohdistuviin uhiin määrätietoisin toimin ja panostaa maamme kokonaisturvallisuuden vahvistamiseen. Edustaja Ronkai-

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

nen kävi edellä jo varsin hyvin ja monipuolisesti läpi tätä kokonaisuutta, ja hänen näkemyksiinsä on helppo yhtyä.

Arvoisa puhemies! Tähän tämän vuoden toiseen lisätalousarvioesitykseen sisältyy turvallisuuden kohentamisen ohella myös useita muita tärkeitä kohteita. Yhtenä esimerkkinä nostan esiin rahoituksen Kela-korvauksiin liittyvään valinnanvapauskokeiluun. Sen myötä 65 vuotta täyttäneet henkilöt pääsevät yksityislääkärin vastaanotolle julkisen terveydenhuollon asiakasmaksun suuruisella omavastuulla eli noin 28 eurolla. Tämän korvauksen voisi saada enintään kolme kertaa kalenterivuoden aikana ja kahdesti tämän vuoden jäljellä olevina kuukausina, sen jälkeen, kun tämä valinnanvapauskokeilu on tullut voimaan.

Arvoisa puhemies! Valinnanvapauskokeilu helpottaa tuntuvasti terveydenhuollon jonojen purkamista ja edistää erittäin merkittävästi 65 vuotta täyttäneiden henkilöiden hoitoonpääsyä. Toivonkin mainitun valinnanvapauskokeilun tuottavan myönteisiä tuloksia ja antavan suuntaviivoja myös sotejärjestelmän tulevaan kehittämiseen. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tuloverolain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 59/2025 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Tämänkin esittelee meille ministeri Purra. Olkaa hyvä.

Keskustelu

15.48 Valtiovarainministeri Riikka Purra (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyseessä on hallituksen esitys, joka on sangen tekninen. Se koskee määräaikaisen rahastopoikkeuksen pidentämistä vuodella. Esitys perustuu puoliväliriihen kirjaukseen, jonka mukaan rahastopoikkeusta jatketaan määräaikaisesti tarvittaessa, kunnes pysyvämpi ratkaisu on löydetty turvaamaan verotuksen selvyiden ja tätä kautta alan työpaikat Suomessa.

Vuodesta 2021 alkaen sovelletun tuloverolain muutoksen perusteella ulkomainen yhteisö katsotaan Suomessa yleisesti verovelvolliseksi, jos sillä on täällä tosiasiallinen johtopaikka. Alusta alkaen tosiasiallisen johtopaikan sääntelyyn on sovellettu määräaikaista rahastopoikkeusta, jonka myötä tosiasiallista johtopaikkaa koskevaa sääntelyä ei ole sovellettu Euroopan talousalueella perustettuihin tai rekisteröityihin sijoitusrahastoihin ja vaihtoehtorahastoihin. Määräaikaisella rahastopoikkeuksella on pyritty luomaan oikeusvarmuutta toimialalle. Toimiala on arvioinut rahastojen verostatukseen liittyvän epävarmuuden vaikuttavan Suomen kilpailukykyyn rahastojen hallinnoinnin osalta.

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

Määräajan kuluessa valtiovarainministeriö on selvittänyt komission kanssa pysyvään rahastopoikkeukseen liittyviä valtiontukinäkökohtia. Keskustelujen myötä on tullut esiin tarve arvioida, voisiko rahastopoikkeuksen tavoitteet saavuttaa valtiontukinäkökohtien kanalta toimivammalla tavalla. Työ pysyvän ratkaisun löytämiseksi on vielä kesken valtiovarainministeriössä. Siksi ehdotetaan, että määräaikaista rahastopoikkeusta jatkettaisiin vuodella siten, että se koskisi myös verovuotta 2026.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Mennään puhujalistaan suoraan. Edustaja Hänninen.

15.50 Juha Hänninen kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä on kyse yksityiskohdasta verolainsäädännössä, mutta taustalla on suurempi tavoite: suomalaisen rahastosektorin toimintavarmuus ja kilpailukyky. Esityksessä ehdotetaan, että rahastopoikkeuksen voimassaoloa jatketaan vuodella. Kyse on siitä, että ulkomaalaisten rahastojen yleistä verovelvollisuutta tosiasiallisen johtopaikan perusteella ei sovelleta vielä vuodelta 2026 toimitettavassa verotuksessa. Tämä antaa lisää aikaa sille, että EU-oikeuden mukaisesta pysyvästä ratkaisusta ehditään tehdä huolellinen selvitys. Tämä ei ole keino verovälttelyyn. Tämä on keino säilyttää Suomen vetovoima rahastojen hallinnointipaikkana. Jos verotuksen tulkinta on epäselvä tai muuttuu liian äkisti, uhkana on se, että hallinnointitoiminta siirtyy muualle. Se taas vaikuttaa suoraan alan työpaikkoihin ja osaamiseen meillä Suomessa. Tällä toimenpiteellä ei arvioida olevan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia, mutta sillä on merkitystä nimenomaan ennakoitavuuden ja vakauden näkökulmasta.

Arvoisa puhemies! Meidän taloutemme tarvitsee vakautta ja pitkäjänteisyyttä, jos haluamme houkutella investointeja ja kasvattaa kotimaista pääomamarkkinaa. On tärkeää, että pelisäännöt ovat selkeitä ja että niihin ei tehdä ääkkikäännöksiä kesken matkan. Siksi hallituksen esityksessä korostuu maltillisuus — otetaan lisävuosi, selvitetään ja valmistellaan, ja samalla turvataan rahastosektorin toimintaympäristö. Vaikka kyseessä ei ole suuri uudistus, se on osa suurempaa kokonaisuutta, taloudellista toimintakykyä, joka on meille tärkeä myös turvallisuuden näkökulmasta. Hyvin hoidettu talous on turvallisuuden tukipilari. Ilman elinvoimaista taloutta ei ole puolustusta, kriisivalmiutta eikä yhteiskunnan kestävyyttä. Siksi kannatan esitystä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

15.52 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tämä esitys todella liittyy tähän yhteisöjen verovelvollisuuteen, ja minusta on ihan perusteltua valtiovarainministeriltä esittää tämän poikkeuksen jatkamista. Tämän historiahan liittyy siihen, että kun aikoinaan 2020 on ensimmäisen kerran esitys tänne taloon tuotu ja 21 on astunut voimaan, niin silloinhan jo lähtökohta oli se, että tähän tehdään kahden vuoden siirtymäaika. Siirtymäajan puitteissa tuli sitten löytää pysyvämpi ratkaisu, mutta valitettavasti sitä siinä ajassa ei ole onnistuttu löytämään, ja nyt todella sitten siitä asti on menty tällä väliaikaisella poikkeuksella.

Toivon mukaan nyt komission kanssa saadaan syntymään ratkaisu, jossa tämä asia voidaan ratkaista pysyvästi, eikä niin, että tästä todella tulee aina säännöllisin väliajoin sitten kysymys, jossa kulloinenkin hallitus tätä poikkeusta jatkaa. Tätä oli muistaakseni nyt esitetty jälleen vuodella eteenpäin, ja toivon, että todella sitten ensi vuoden syksyllä, kun tätä pääsemme käsittelemään, meillä olisi mahdollisuus tehdä pysyvämpi ratkaisu.

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

Niin kuin valtiovarainministeri ja edellinenkin puhuja viittasivat, se keskeinen syyhän tälle poikkeukselle on nimenomaisesti se verotuksen ennakoitavuus ja se, että pystyisimme alalle turvaamaan toimintaedellytykset ja sillä tavoin myös pitämään nyt huolta Suomen kilpailukyvyistä. Siihen nähden ajattelen, että tämä poikkeus on perusteltu, vaikkakin jo aikaisemmin, kun tätä lainsäädäntöä on säädetty, on ollut myös perusteita sille, että tämä poikkeus pitäisi jättää tekemättä, mikä enemmänkin liittyy sitten siihen, että pystyisimme omaa veropohjaamme laajentamaan. Sitä kautta sillä olisi totta kai myös taloudellisesti positiivinen vaikutus verotulokertymässä mutta toki negatiivinen vaikutus sitten mahdollisesti signaalivaikutuksena tähän Suomen kilpailukykyyn. Siltä osin minusta on ihan perusteltua säätää tämä poikkeus nyt ja toivoa todella, että saisimme sitten jonkun pysyvemmän ratkaisun syntymään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki.

15.55 Ville Vähämäki ps: Kunnioitettu puhemies! Tätä hallituksen esitystä näytetään kannatettavan koko salissa. Esitys on toki hiukan tekninen ja koskee todellakin tätä poikkeusta, joka on ollut voimassa jo kaksi vuotta. Valitettavasti nyt on käynyt sillä lailla, että todellakin EU:n komission kanssa nämä valtiontukineuvottelut näyttävät jatkuvan ja jatkuvan. Meidän täytyy saada totta kai lisääikaa, jotta löydetään EU-oikeudellisesti toimiva malli, ja näin ollen tämä lakiesitys on välttämätön. Me halutaan suojata meidän työpaikat ja suojata sitä luottamusta, mikä sijoittajilla on, ja todellakin, kun tällä ei ole minkäänlaista hintalappua valtiontaloudelle, tämä esitys on kannatettava.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen.

15.55 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! On ymmärrettävää, että esitystä esitetään jatkettavaksi vuodelle, kun vaihtoehtojen selvittäminen on ministeriössä yhä kesken. Pitää kuitenkin olla varovainen siinä, että poikkeuksia ei automaattisesti jatketa vuodesta toiseen, koska poikkeus on nimensä mukaisesti poikkeus, ei pysyvä ratkaisu. Eli nämä EU:n valtiontukinäkökulmat täytyy saada selvennettyä mahdollisimman pian.

Toivon, että valtiovarainministeriössä tätä työtä tehdään ja ministeri vie nämä terveiset, koska on myös eduskunnan työn kannalta ikävää, jos jatkuvasti joudumme ikään kuin uudestaan käsittelemään lakiesityksen, jolla poikkeusta jatketaan. Se kuormittaa tätä taloa tarpeettomasti mutta aiheuttaa myös epävarmuutta toimijoille kentällä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain, puoluelain, vaalilain sekä kansalaisaloitelain 10 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 190/2024 vp

Valiokunnan mietintö PeVM 3/2025 vp

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 3/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Esittelypuheenvuoro, valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Vestman.

Keskustelu

15.57 Heikki Vestman kok (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on siis perustuslakivaliokunnan mietintö hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain, puoluelain, vaalilain sekä kansalaisaloitelain 10 §:n muuttamisesta. Mietintöön sisältyy edustaja Yrttiahon vastalause.

Esityksessä ehdotetaan ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain ja puoluelain muutoksia, joilla selkeytetään ja täsmennetään nykyistä sääntelyä ja sitä kautta lisätään vaali- ja puoluerahoituksen avoimuutta ja läpinäkyvyyttä. Vaalilakiin ehdotetaan tehtäväksi muutos, jolla luovutaan puolueiden pakollisesta jäsenäänestyksestä eduskuntavaaleissa. Lisäksi lakiin ehdotetaan tehtäväksi eräitä teknisluonteisia täsmennyksiä. Kansalaisaloitelakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että eurooppalaista kansalaisaloitetta voisi kannattaa 16 vuotta täyttänyt Suomen kansalainen.

Perustuslakivaliokunta pitää mietinnössään ehdotettuja muutoksia tarpeellisina ja tarkoituksenmukaisina. Valiokunta ehdottaa lakiehdotuksen hyväksymistä jäljempänä selostetulla tavalla muutettuna.

Vaalirahoituslakiin ja puoluelakiin sisältyy useampia niin sanottuja ilmoitusrajoja koskevia säännöksiä. Voimassa olevat ilmoitusrajat ovat säilyneet muuttumattomina vaalirahoituslain säätämisestä asti vuonna 2009. Kun säädetyille ilmoitusrajoille lasketaan vuodesta 2009 vuoden 2024 loppuun arvo Tilastokeskuksen laatiman elinkustannusindeksin pistetaulukon mukaisesti, olisi indeksillä korjattu ilmoitusraja kuntavaaleissa 1 078 euroa 38 senttiä ja muissa vaaleissa 2 022 euroa. Näiden arvojen eroa voimassa oleviin voidaan pitää varsin merkittävänä.

Vaalirahoituslakia koskevan hallituksen esityksen perustelujen mukaan ilmoitusrajojen toimivuutta tulisi jatkuvasti seurata tutkimuksen keinoin myös rahan arvon muutosten vuoksi. Perustuslakivaliokunta on nykyistä vaalirahoituslakia edeltäneestä laista ehdokkaan vaalirahoituksen ilmoittamisesta tekemässään mietinnössä pitänyt aiheellisena, että lain säännöksiä esimerkiksi yksittäisen tuen ilmoittamisesta tarvittaessa aikanaan täsmennetään lain soveltamisesta saatujen kokemusten perusteella. Erityisesti oli valiokunnan mukaan seurattava rahamääräisten raja-arvojen toimivuutta lain tavoitteiden kannalta.

Perustuslakivaliokunta pitää tämän valiokunnan aiemman kannankin valossa perusteltuna tarkistaa ilmoittamisen rajoja elinkustannusten nousua vastaavasti. Ilmoitusrajojen reaalinen arvo pysyy muutosten jälkeen samana suhteessa vuonna 2009 säädettyihin rajoihin. Kyseiset ilmoitusrajat on perustuslakivaliokunnan mielestä selkeyden vuoksi syytä pyöristää siten, että kuntavaaleissa ilmoitusrajaksi tulisi 1 100 euroa ja muissa vaaleissa 2 000 euroa. Tämän mukaisesti perustuslakivaliokunta ehdottaa, että niin vaalirahoituslain kuin puoluelain ilmoitusrajoja muutetaan näitä arvoja vastaavasti.

Vaalirahoituslain 6 §:n 6 momentin mukaan ilmoitusvelvollinen, joka on ollut ehdokkaana samanaikaisesti sekä aluevaaleissa että kuntavaaleissa, tekee yhden ilmoituksen,

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

jossa on tiedot molempien vaalien vaalirahoituksesta. Tällaisessa ilmoituksessa erikseen ilmoitettavan tuen osalta noudatetaan, mitä 2 momentissa säädetään kuntavaaleista. Hallituksen esityksessä säännös siirretään osin muutettuna 6 §:n 3 momentiksi.

Tarkastusvaliokunnan esityksestä antamassaan lausunnossa esiin tuoman näkemyksen mukaan yhtenäiset ilmoitusvelvollisuuden alarajat vähentäisivät sekaannuksien mahdollisuutta ja auttaisivat selkeyttämään tilannetta. Perustuslakivaliokunta pitää erityisesti sekaannusten ja muiden ongelmien välttämiseksi perusteltuna muuttaa 1. lakiehdotuksen 6 §:n 3 momentiksi ehdotettua säännöstä siten, että samanaikaisesti sekä aluevaaleissa että kuntavaaleissa ehdolla oleviin ehdokkaisiin sovelletaan samaa aluevaaleja koskevaa ilmoituksen tekemistä koskevaa ilmoitusrajaa.

Arvoisa puhemies! Lopuksi mietinnön esittelyn lisäksi haluan kiinnittää huomiota julkisessa keskustelussa esitettyihin väitteisiin. VTV:n julkisesta kommentoinnista on voinut saada harhaanjohtavan kuvan, että perustuslakivaliokunta ehdottaisi lainmuutoksia, joiden johdosta vaalirahoitusta jäisi vaalirahoitusvalvonnalta piiloon. Tämä ei ole totta.

Vaalirahoituksena ilmoitettavaa on jatkossakin vaalirahoituslain 6 §:n mukaan vaalikampanjan aikana kerätty vaalirahoituksen kokonaismäärä eriteltynä ja ryhmiteltynä muun muassa tukeen yksityishenkilöiltä, yrityksiltä, puolueelta, puolueyhdistyksiltä ja muilta tahoilta. VTV:llä on ja pysyy tarkastusoikeus kaikkeen lain mukaan ilmoitettavaan vaalirahoitukseen tuen summista riippumatta. Tarkastusoikeuttaan VTV on myös aktiivisesti käyttänyt vaatimalla ehdokkailta tukiryhmän tai kampanjatilin tiliotteet. VTV saa käytännössä näin tarkastaa, kuten tähänkin asti, halutessaan joka sentin ehdokkaan vaalirahoituksesta. Ehdotetut indeksitarkistukset eivät näin ollen rajaa VTV:n vaalirahoitusvalvonnan piiristä rahoituksen määrää pois. Ehdotetut indeksitarkistukset koskevat vain julkisesti vaalirahoitusilmoituksessa erikseen ilmoitettavaa tukea ja sen lahjoittajan nimeä, eivät siis VTV:n valvonnan alaisen rahoituksen määrää. Onko näin olennainen seikka jäänyt vahingossa viranomaiselta julkisuudessa kertomatta? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Yrttiaho.

16.04 Johannes Yrttiaho vas: Arvoisa puhemies! Perustuslain 2 §:n mukaan valtiovalta Suomessa kuuluu kansalle, jota edustaa valtiopäiville kokoontunut eduskunta. Tämän kansanvaltaisuusperiaatteen toteutuminen tulee lainsäädännöllä varmistaa. Peruskysymys kuuluu, kuka valtaa tässä maassa käyttää. Onko valta kansalla, sen valitsemilla edustajilla, vai missä se on? Nyt käsillä olevassa esityksessä on kaksi merkittävää ongelmaa kansanvallan toteutumisen kannalta.

Ensinnäkin paljon ja oikeutetusti keskustelua on herättänyt vaalirahoituksen avoimuus. Se on parlamentaarisen demokratian ydinasioita. Kansalaisten on pystyttävä arvioimaan, millaisia ovat päättäjien sidonnaisuudet, millaiset tahot valittujen edustajien tukena vaikuttavat. Kysymys on myös siitä, ketkä valtaa tosiasiallisesti käyttävät.

Vaalirahoituslain ja puoluelain vaalitukia koskevat säännökset, kuten ilmoitusrajat, ovat tässä suhteessa erittäin olennaisia. Kuntavaaleissa ilmoitusraja on nykyisin mukaan 800 euroa ja muissa vaaleissa 1 500 euroa lahjoittajaa kohden. Laaja julkinen keskustelu, vaalirahoitusvalvojan säännönmukaiset kannanotot, lukuisat lakialoitteet täällä eduskunnassa ja muun muassa käsillä olevan lakiesityksen valmistelu, kaikki nämä ovat jo pitkään tähänneet vaalirahoituksen avoimuuden lisäämiseen. Voidaan sanoa, että vaikka nämä ilmoitusrajat ovat pysyneet nimellisesti nykyisellään vuodesta 2009, on vaalirahoituksen

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

avoimuus käytännössä lisääntynyt, tosin vain inflaation verran. Tuokaan muutos avoimuuden suuntaan ei kuitenkaan ole aivan pieni 16 vuoden ajalla.

Nyt perustuslakivaliokunnan enemmistö on mietinnössään poikennut tästä yleisesti, ainakin puheissa, hyväksytystä avoimuuden linjasta. Valiokunta esittää parlamentaarisen vaalityöryhmän raportista ja oikeusministeriön lainvalmistelusta ja ministeriön vastineessa ilmaisemasta nimenomaisesta kannasta sekä tietenkin hallituksen esityksestä poiketen merkittäviä korotuksia ilmoitusrajoihin vedoten elinkustannusten nousuun. Kuntavaaleissa raja nostettaisiin 1 100 euroon ja muissa vaaleissa 2 000 euroon. Perustuslakivaliokunnan enemmistö siis esittää vaalirahoituksen avoimuuden merkittävää heikentämistä.

En voi tällaista esitystä hyväksyä. Vaalirahoituksen avoimuutta tulisi parantaa nykyisestä, ei heikentää. Esitänkin, että tällaisia muutoksia ei tehdä vaan lakiehdotukset hyväksytään näiltä osin hallituksen esityksen mukaisessa muodossa. Olen jättänyt vasemmistoliiton edustajana vastalauseen valiokunnan mietintöön. — Puhemies, jatkan vielä. [Puhemies: Aha, selvä!]

Nimittäin toinen ja edellistäkin ehkä merkittävämpi, vaikkakin vähemmän huomiota saanut, hallituksen esittämä heikennys on tässä kolmanteen lakiehdotukseen sisältyvä vaalilain 112 §:n muutos. Vaalilaista poistettaisiin eduskuntavaalien ehdokasasettelussa nykyisin pakollinen puolueiden jäsenäänestys. Tämä muutos heikentäisi perustuslaissa taatua kansanvaltaa. Puolueiden jäsenäänestystä koskeva sääntely on ollut voimassa 50 vuotta. Pakollinen jäsenäänestys säädettiin aikanaan, jotta puolue toiminnan aivan keskeisen tarkoituksen eli eduskuntavaalien ehdokasasettelun kansanvaltainen toteutuminen turvataisiin. Säännös onkin tehokkaasti varmistanut päätösvallan hajautuksen puolueiden jäsenille. Jos tämä pakollisuus nyt poistetaan, on todennäköistä, että valta eduskuntavaalien ehdokasasettelussa keskittyy huomattavasti nykyistä voimakkaammin puolueiden piiri- ja keskusjohdolle. Jatkossa jäsenten suora vaikutusmahdollisuus voitaisiin sivuuttaa. Vaalilain tarkoituksena ei ole ollut antaa määräysvaltaa eri vaalipiirien ehdokkaista puolueen piirijohdolle, saati keskusorganisaatiolle.

Puhemies! Esityksessä tai valiokunnan saamissa asiantuntijalausunnoissa ei ole tuotu esiin mitään ongelmia liittyen nykysääntelyyn. Jatkossa oikeusministeriön tehtäväksi jäisi tarkastaa, että puolueiden säännöt toteuttavat kansanvaltaisuutta riittävällä tavalla, kun ja jos jäsenäänestys ei enää olisi jatkossa pakollinen. Hallituksen esityksen perustelut tai valiokunnan kuulemisissa saatu selvitys eivät kuitenkaan juurikaan anna osviittaa siitä, millaisia kirjauksia puolueiden sääntöihin konkreettisesti edellytettäisiin tai millä tavoin oikeusministeriö käytännössä arvioisi ehdokasasettelua koskevien sääntömääräysten riittävyyttä tämän kansanvaltaisuuden turvaamisen näkökulmasta.

Arvoisa puhemies! Vaalilain 112 §:n muutosesitys on heikosti perusteltu ja täysin tarpeeton. Perustelut eivät selvästikään pohjaa kansanvaltaisuusperiaatteen toteuttamiseen vaan muihin seikkoihin puolueiden päätöksenteon nopeuttamisessa ja tehostamisessa. Tällaiset perustelut eivät kansanvallan kannalta ole hyväksyttäviä. Esitänkin, että jäsenäänestyksen pakollisuutta ei poisteta ja vaalilain 112 § pidetään nykyisellään. Parlamentaarisen demokratian toimivuuden kannalta tämä asia on vieläkin perustavampi kysymys kuin tuo edellä käyty vaalirahoituksen avoimuus, joka sekin on tärkeää.

Arvoisa puhemies! Edellä sanottuun perustuen teen kirjallisesti toimitetut pykälämuutos ehdotukset ensimmäiseen, toiseen ja kolmanteen lakiehdotukseen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja.

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

16.10 Minja Koskela vas: Arvoisa puhemies! Perustuslakivaliokunta sai käsiteltäväksi esityksen vaalirahalin muutoksista. Esityksen piti lisätä avoimuutta ja parantaa valvontaa. Valiokunnan kansanedustajat päättivät nyt kuitenkin avoimuuden lisäämisen sijaan vähentää avoimuutta. Muutosehdotus nostaisi ilmoitusrajoja, joiden alle jääviä lahjoituksia vaalikampanjoihin ei tarvitse ilmoittaa. Eduskuntavaaleissa raja nousisi 1 500 eurosta 2 000 euroon.

Ainoastaan vasemmistoliiton edustaja jätti valiokunnassa vastalauseen. Eduskunta äänestää asiasta keskiviikkona. Vihreät on asian uutisoinnin jälkeen kertonut kannanmuutoksesta ja on luvannut äänestää vasemmistoliiton kannan mukaisesti. Toivottavasti tähän joukkoon löytyy vielä muitakin.

Arvoisa puhemies! Perustuslakivaliokunta perustelee esitystä elinkustannusten nousulla ja elinkustannusindeksin muutoksilla. Perustelu on absurdi, eikä se kestä merivettä. Alkuperäisen esityksen valmistellut oikeusministeriö vastusti poikkeuksellisen vahvasti valiokunnan jäsenten muutosehdotusta muun muassa näin: ”Lain tarkoitus huomioiden rajojen nostamista ei voida pitää lain hengen eikä vaalirahoituslainsäädännön aikaisemman kehityksen mukaisena, vaan muutoksen myötä mentäisiin asiassa taaksepäin.” Korostan vielä: ”mentäisiin asiassa taaksepäin”.

Lisäksi oikeusministeriö vastusti asiaa näin: ”Muutos olisi myös täysin vastakkainen toimenpide siihen nähden, mitä valvova viranomainen on esittänyt lainsäädännön muutostarpeena.” Ministeriö myös huomautti, että joka tapauksessa tulisi varata aikaa lainvalmisteluun, vaikutusarviointiin ja kuulemiseen.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliitto kannattaa vaalirahoituksen avoimuuden lisäämistä, ei rikkaiden lahjoittajien piilottamista. Demokratian ja yhdenvertaisten osallistumisoikeuksien edistämiseksi vasemmistoliitto on esittänyt myös muun muassa euromääräisiä kampanjakattoja ja vaalirahoituksen ennakoilmoituksen muuttamista pakolliseksi. Kuntavaaleissa maksimibudjetti voisi olla esimerkiksi 10 000 euroa ja eduskuntavaaleissa esimerkiksi 30 000 euroa. Valtavat kampanjabudjetit eivät ole demokratian etu, sillä ne lisäävät rahan valtaa päätöksenteossa. Siksi emme kannata myöskään ilmoitusrajan nostamista.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

16.13 Juha Hänninen kok: Kunnioitettu rouva puhemies! Käsittelemme nyt hallituksen esitystä, joka koskee vaalirahoituksen, puoluelain, vaalilain ja kansalaisaloitelain muutoksia. Kyse on lainsäädännöstä, joka koskee demokraattisen yhteiskunnan aivan ydintä: luottamusta, avoimuutta ja vaikutusmahdollisuuksia. Tässä esityksessä selkeytetään vaali- ja puoluerahoituksen sääntelyä. Tavoitteena on lisätä avoimuutta ja läpinäkyvyyttä.

Ensinnäkin esitämme muutoksia ehdokkaiden ja puolueiden ilmoitusvelvollisuuteen. Ilmoitusrajat otetaan tarkistettavaksi siten, että ne vastaavat nykypäivän rahan arvoa. Tämä pitää ilmoitusvelvollisuuden ajan tasalla ja ehkäisee hallinnollista taakkaa pienemmistä tuista. Myös perustuslakivaliokunta katsoo, että ilmoitusrajojen päivitys on perusteltua. Se ylläpitää avoimuuden tasoa, joka vastaa lain alkuperäistä tavoitetta myös nykyisillä kustannustasoilla.

Toisekseen puoluelakiin tehtävillä muutoksilla vahvistetaan ilmoitus- ja läpinäkyvyysvelvoitteita. Puolueiden on jatkossa ilmoitettava paitsi saamistaan tuista myös otetuista lainoista ja niiden takaisinmaksusuunnitelmista. Tämä on tärkeä parannus. Se ehkäisee epäselviä sidonnaisuuksia ja vahvistaa kansalaisten luottamusta poliittiseen järjestelmään.

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

Kolmantena myös kansalaisaloitelakia päivitetään, jotta nuoremme ääni kuuluu vahvemmin. Teimme muutoksen, jonka myötä eurooppalaista kansalaisaloitetta voisi jatkossa kannattaa jo 16-vuotiaana. Tämä vahvistaa nuoremme osallistumismahdollisuuksia yhteiskunnallisessa päätöksenteossa.

Arvoisa puhemies! Edellä mainittujen muutosten lisäksi yksi keskustelua herättäneistä ehdotuksista liittyy vaalilain pykälään, joka koskee puolueiden pakollista jäsenäänestystä eduskuntavaaleissa. Tämä vaatimus poistettaisiin, jotta puolueille annetaan enemmän liikkumatilaa päättää ehdokasasettelun menettelyistä, kansanvalta huomioon ottaen. Perustuslakivaliokunta korostaa, että vaikka pakollisesta jäsenäänestyksestä luovutaan, puolueiden säännöissä tulee turvata jäsenistön vaikutusmahdollisuudet ja oikeusministeriön tehtäväksi asetetaan tarkastaa tämä puolueiden sääntöjen hyväksymisen yhteydessä. Muutos tunnustaa sen, että puolueilla voi olla erilaisia tapoja toteuttaa kansanvaltaa. Sääntöihin kirjatun demokratia on yhtä arvokasta kuin äänestyslipuilla mitattu.

Arvoisa puhemies! Avoimuus on demokratian kestävin liima. Jos kansalainen ei tiedä, kuka ehdokasta rahoittaa ja kuka puolueeseen voi vaikuttaa ja kuinka, ei luottamustakaan synny. Siksi nämä lakimuutokset ovat perusteltuja ja ajankohtaisia. Ne selkeyttävät järjestelmää ja päivittävät sääntelyä ilman, että siitä tulisi raskaampaa. Demokratia ei tarvitse vain vaaleja, se tarvitsee avoimuutta, ja sitä tässä esityksessä vahvistetaan. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman poissa. — Edustaja Lyly.

16.17 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Suomessa on ollut käytäntö, että vaaleja ja vaaliasioita koskeva lainsäädäntö valmistellaan parlamentaarisesti eikä tällaisia asioita yleensä viedä eduskunnassa läpi vain hallituspuolueiden tai muilla enemmistöillä. Yleensä nämä tehdään yhteistyössä, ja myöskin tämän hallituksen esityksen valmistelu on tehty hyvässä yhteistyössä. Silloin kun hallitus on tämän esitysluonnoksensa valmistellut, niin SDP on niihin tavoitteisiin yhtynyt, joissa vaali- ja puoluerahoituksen avoimuutta ja läpinäkyvyyttä lisätään, ja on kannattanut näitä esitettyjä muutoksia vaalilainsäädäntöön. Lausunnossa tuettiin myös jäsenäänestysvelvollisuudesta luopumista puolueiden omaa harkintavaltaa lisäävänä toimenpiteenä ja muutoksena. Nämä olivat keskeisiä viestejä tässä valmisteluvaiheessa.

Nyt tässä käsittelyssä on mietintö, joka on tullut perustuslakivaliokunnasta, ja siinä keskeinen ero meidän näkemykseen on se, että vaikka nämä euromäärät ovat vuodesta 2009 olleet entiset, niin on kuitenkin samassa yhteydessä tapahtunut se, mitä on toivottu, että koko ajan vaalirahoitus tulee avoimemmaksi ja julkisuuden suuntaan, ja niitten osalta se on mennyt tämän inflaation kehityksen mukaisesti, niin kuin tässä edellisissä puheenvuoroissa on tullut esille. Vaikka reaaliarvo on laskenut, niin on tarkoituksenmukaista, että pidettäisiin nämä rajat nykyisellään. Mielestäni avoimuus on tältäkin osin kannatettavaa. Nämä rajat voisivat olla jopa pienempiä, mutta ehkä on järkevää pitää ne nykyisen tasoisina.

Siksi SDP ei kannata näitä euromäärän muutoksia, ja siksi ehdotan, että käsittelyn pohjaksi otetaan hallituksen esitys ilmoitusvelvollisuuden alarajoista, eli 800 euroa kuntavaaleissa ja 1 500 euroa muissa vaaleissa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu.

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

16.20 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Näemme maailmalta esimerkkejä, kuinka vaalirahoituksen kasvu ja sen merkitys vaalitulokseen vaikuttavat. USA:ssa edustajakollegat kertovat varainhankinnan vievän jo merkittävän osan vaalikauden ajasta. On päivänselvää, että rahoituksen avoimuus ja läpinäkyvyys ovat tärkeitä toimivalle demokratialle.

Vihreät on esittänyt ilmoitusrajan laskemista vaalirahoitukseen, kun tätä asiaa on käsitelty siellä puoluesihteerien työryhmässä. No, sitten tämä esitys on silloin hävitty, ja olemme olleet tässä puoluesihteerien työryhmän kompromissiesityksen takana. Kuten tässä edustaja Lyly kuvasi, niin tämä on ollut se tapa ja menettely, jolla näissä kysymyksissä on aiemmin edetty.

Hallituksen alkuperäisellä esityksellä siis selkeytettäisiin ja täsmennettäisiin nykyistä vaali- ja puoluerahoitusta koskevaa sääntelyä. Esitystä on tosiaan valmisteltu työryhmässä jo viime kaudella, ja esitys oli ennen perustuslakivaliokunnan käsittelyä parlamentaarisen vaalityöryhmän raportin mukainen. Esitys ei korjaa kaikkia ongelmia mutta edistää osaltaan vaali- ja puoluerahoituksen läpinäkyvyyttä. On hyvä, että hallitus korjaa lainana annettavan vaalituen porsaanreiän. Tällä hetkellä vaalikampanjaan lainaa antanutta tahoa ei ole lain mukaan velvollisuutta julkistaa, vaikka laina olisi huomattava. Lainaa voidaan lopulta antaa anteeksi jopa kokonaan ilman ilmoitusvelvollisuutta, jos se tehdään vasta vaalikauden päättymisen jälkeen.

Vihreät ovat jo pitkään kannattaneet vaalirahoituksen läpinäkyvyyden lisäämistä ja ovat esittäneet hallituksen esityksessä esitetyn lisäksi myös muita toimia vaalirahoituksen avoimuuden lisäämiseksi. Tällaisia toimia olisivat muun muassa kohtuullisen kattosumman säätäminen vaalirahoitukselle ja vaalirahoituksen ennakoilmoituksen muuttaminen pakolliseksi. Tästä edustaja Harjanteen lakiesitys oli juuri viime viikolla käsittelyssä.

Perustuslakivaliokunta esittää kuitenkin mietinnössään hallituksen esitykseen muutoksia, joilla vaalirahoituksen ja puolueen rahoituksen ilmoitusrajoihin tehtäisiin niin sanotut indeksikorotukset. Nämä lakiehdotuksiin tehdyt muutokset vievät esitystä väärään suuntaan. Käytännössä kyse on ilmoitusrajojen nostamisesta. Esimerkiksi eduskuntavaaliehdokkaan osalta yksittäisen tuen ilmoitusraja nousisi 1 500 eurosta 2 000:een. Esitetyt muutokset eivät ole yhdessä sovittuja eivätkä läpinäkyvyyden lisäämistavoitteen ja tämän neuvottelun hengen mukaisia. Siksi emme kannata mietinnön mukaisia korotusehdotuksia.

Mietintöön jätetyssä vastalauseessa näitä indeksikorotuksia ei esitetä. Sen sijaan vastalauseessa esitetään sen esityksessä ehdotetun muutoksen hylkäämistä, jolla joustavoitettaisiin puolueiden pakollista jäsenäänestystä eduskuntavaaleissa. Esityksessä ehdotetulla jäsenäänestyksen joustavoittamisella voitaisiin mahdollistaa nykyistä monipuolisemmin erilaiset demokraattiset päätöksentekotavat puolueen sääntöjen mukaisesti. Tästä syystä emme kannata myöskään vastalauseen mukaista lakiehdotusta.

Edellä mainituista syistä esitän — ja ehkä tässä voi nyt sitten, vaikka ei olla SDP:n kanssa neuvoteltu, myös kannattaa tätä Lylyn esitystä — että käsittelyn pohjaksi otetaan hallituksen esityksen mukaiset lakiehdotukset.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elo.

16.25 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! On vaikea ymmärtää, että perustuslakivaliokunta on päättänyt nostamaan vaalirahoituksen ilmoitusrajoja. Vaalirahoituksen avoimuutta pitää lisätä, ei vähentää. Vihreä eduskuntaryhmä tosiaan vastustaa tätä perustuslakivaliokunnan esitystä vaalirahoituslain ilmoitusrajojen nostamisesta. Vaalirahoituksen läpinäky-

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

vyys on keskeinen osa demokratiaa ja vahvistaa kansalaisten luottamusta poliittiseen järjestelmään. Läpinäkyvyydellä torjutaan korruptiota, ja ihmisillä on oikeus tietää, keneltä vaaleilla valitut päättäjät merkittäviä tukisummia saavat. Jos rahoitustietojen ilmoittamisrajaa nostetaan perustuslakivaliokunnan esityksen mukaisesti, se tarkoittaa, että eduskuntavaaleissa ilmoitusraja nousisi 1 500 eurosta 2 000 euroon. Näin yhä suurempi osa vaalikampanjoiden tukijoista jäisi piiloon julkiselta tarkastelulta. Tämä ei ole oikea suunta. Siksi esitämme, että eduskunta ei perustuslakivaliokunnan esittämiä korotuksia tee.

Tämän lisäksi vaalirahoituksen avoimuuden lisäämiseksi tarvitaan muitakin toimia. Kohtuullinen kattosumma kampanjabudjeteille ja pakollinen ennakkoilmoitus vaalirahoituksesta olisivat selkeitä ja konkreettisia keinoja lisätä avoimuutta ja yhdenvertaisuutta ehdokkaiden välillä. Näitä vihreät ovat jo pitkään ajaneet.

Arvoisa puhemies! Vaalit eivät saa olla kilpailu, joka ratkeaa rahalla. Meidän on pidettävä kiinni avoimesta ja reilusta poliittisesta järjestelmästä. Toivon, että eduskunnan enemmistö on vaalirahoituksen avoimuuden puolella ja kumoaa perustuslakivaliokunnan esityksen ilmoitusrajojen nostosta.

Kannatan tätä edustaja Hopsun tekemää esitystä, joka tosiaan myös demareilta tuli, ja toivon todella, että vaalirahoituksen avoimuuden ja läpinäkyvyyden kehittäminen ei jää tähän vaan sitä työtä sitten jatketaan muun muassa tähän suuntaan, mitä vihreät ovat muiltakin osin esittäneet.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Harakka.

16.27 Timo Harakka sd: Arvoisa rouva puhemies! Rohkenen vähän ihmetellä perustuslakivaliokunnan puheenjohtajan julkisuudessa esittämiä perusteluita sille, että vaalirahoituksen ilmoitusrajaa pitäisi nostaa. [Heikki Vestman: Se on valiokunnan esitys!] Hänhän vetosi asiantuntija Tarastin lausuntoon Helsingin Sanomien mukaan. Lausunnon kyseinen kohta kuuluu kuitenkin: ”Käsitykseni mukaan jossain vaiheessa näiden lakien rahasummia on inflaation vuoksi tarkasteltava. Siitä ei kuitenkaan nyt ole kysymys.” Siitä ei nyt kuitenkaan ollut kysymys, paitsi että oli. Tällainen tarkoitushakuinen sitaatti on edustajan asema huomioiden melko lailla moitittava.

No sitten kävi ilmi, että tuo tavoite vaalirahoituksen julkisuuden heikentämisestä sisältyy jo kokoomuksen omaan vaaliohjelmaan viime vuodelta. Ei siis kovin tyylikästä sekään, että aito perustelu unohtui kertoa.

No nyt juuri äsken valiokunnan puheenjohtaja moitti Valtiontalouden tarkastusvirastoa virheellisestä lausunnosta. No nyt kun hänen siteeraustapansa on tullut tunnetuksi, niin katsotaanpa, mitä VTV:n valvontapäällikkö Jonna Carlson Helsingin Sanomissa sanoi. Hän sanoi, että salatun rahan määrä tulee lisääntymään. No tähän pitää paikkansa. Se, että VTV:llä on edelleen oikeus saada yksityiskohtaisia tietoja kaikista, myös nimettömistä, lahjoituksista, ei tarkoita, että ne tulisivat julkisuuteen, koska ne jäävät alle julkistettavan rajan. Kun ilmoitusrajaa nostetaan, pimentoon jäävä määrä kasvaa, siis salatun rahan määrä tulee lisääntymään — kas kummaa, täsmälleen niin kuin Jonna Carlson Helsingin Sanomissa sanoi. Valiokunnan puheenjohtaja heitti aivan aiheetta epäilyksen varjon valvovan viranomaisen päälle.

Arvoisa puhemies! Sinänsä kokoomuksen kanta on ymmärrettävä. Kokoomus saa erittäin paljon tukea varakkailta suomalaisilta. Kokoomus tekee varakkaita suomalaisia suosivaa politiikkaa. Se toivoo jatkossakin vaalirahoitusta varakkailta suomalaisilta, mutta täs-

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

sä on kuitenkin pulma. Kuten äskeisestä lisätalousarviokeskustelusta kävi ilmi, kokoomuksen johdolla otetaan ennätysmäärä velkaa, yli 13 miljardia euroa vuodessa. Työllisyys on romahtanut, talous sakkaa. Kokoomuksen talouspolitiikka on niin surkeaa, että sitä voi tukea ainoastaan anonyymisti. Siksi rajaa pitää nostaa, koska harvempi kehtaa tukea kokoomusta omalla nimellään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kontula.

16.30 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Tämä ei ole mitenkään vaikea lakiesitys. Vasemmistolaisesta näkökulmasta kannatetaan sitä, että jos valtaa keskitetään tai hajautetaan, silloin ollaan hajauttamisen puolella, ja jos valtaa piilotetaan tai avataan, silloin ollaan läpinäkyvyyden puolella.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Yrttiahon muutosesityksiä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskinen.

16.30 Johannes Koskinen sd: Arvoisa puhemies! Ihan aluksi kannatan edustaja Lylyn ehdotusta, että otetaan pohjaksi hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset.

Tässähän on ristikkäiset kannat tarkastusvaliokunnalta ja perustuslakivaliokunnalta — itse en muiden tehtävien takia tähän ratkaisevaan vaiheeseen perustuslakivaliokunnassa päässyt mukaan — mutta kyllähän nämä tarkastusvaliokunnan argumentit tässä tietysti painavat, että tämä ei ole tyypillinen inflaatiotarkistustilanne, vaan siinä pitää katsoa sitä yleistä pyrkimystä, että vaalirahoituksen avoimuutta pikemminkin lisätään kuin vähennetään, ja sen takia tämä hallituksen esitys on tältä osin perusteltu.

Nythän perustuslakivaliokunta tässä on normaalin mietintövaliokunnan tyyppisesti, ei suinkaan ikään kuin perustuslain tulkitsijana tätä linjaa ottanut, vaan ikään kuin poliittisena tarkoituksenmukaisuuskysymyksenä tätä esittänyt.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohikoski.

16.31 Pia Lohikoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Perustuslakivaliokunta päätti vaalirahoituksen avoimuuden lisäämisen sijasta vähentää sitä. Perustuslakivaliokunta sai käsiteltäväkseen esityksen vaalirahalain muutoksista, joiden piti lisätä avoimuutta ja parantaa valvontaa. Valiokunta kuitenkin esitti omaperäisen muutosehdotuksen ilmoitusrajojen höllentämisestä. Valiokunnan puheenjohtaja Vestman on perustellut muutosta rahan arvon muutoksella. [Heikki Vestman: Valiokunta on esittänyt!] Todella erikoista. Miksi perustuslakivaliokunta haluaa edistää salattua vaalirahaa? Muutos heikentäisi poliittisen rahoituksen läpinäkyvyyttä ja on herättänyt kritiikkiä sekä oikeusministeriössä että Valtiontalouden tarkastusvirastossa. Jatkossa jopa lähes 2 000 euron arvoisen lahjoituksen eduskuntavaaliehdokkaalle voisi tehdä nimettömänä.

Vasemmistoliitto jätti valiokunnassa ainoana puolueena vastalauseen tästä surullisesta ja vaalirahoitusta pimittävästä muutoksesta — kiitos edustaja Yrttiaholle tästä. Kaikkien muiden puolueiden edustajat kannattivat perustuslakivaliokunnassa muutosehdotusta. Hienoa, jos nyt myös vihreät ja SDP ovat tulleet vasemmistoliiton linjoille eivätkä kannata vaalirahoituksen pimittämistä. Toivottavasti tälle kannalle tulevat vielä muutkin puolueet.

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

Arvoisa puhemies! Yksikään asiantuntija ei ole esittänyt vaalirahoituksen pimittämisen lisäämistä. Alkuperäisen esityksen valmistellut oikeusministeriö vastusti poikkeuksellisen vahvasti valiokunnan jäsenten itse keksimää muutosehdotusta. Koko muutosehdotus onkin mitä ilmeisimmin kokoomuksen ideologinen tavoite — näin ainakin Helsingin Sanomat eilen 2.6. pohdiskeli. Kokoomuksen touhu tämän vaalirahoituksen parissa herättääkin kysymyksen, mikä on heidän todellinen tavoitteensa, miksi vaalirahoitusta pitää pimittää. Myös korruption vastaisen Transparency Internationalin Suomen-osasto vastustaa eduskunnan aikeita, siis perustuslakivaliokunnan aikeita, nostaa vaalirahoituksen ilmoitusrajaa. He toteavat, että tämä on groteskia. Groteskia on siis se, että perustuslakivaliokunta esittää rajojen nostamista osana lakiuudistusta, jonka tarkoitus on lisätä vaalirahoituksen läpinäkyvyyttä. On tämä kyllä kieltämättä groteskia. On päivänselvää, että ilmoitusrajojen nostamisesta hyötyvät eniten ne puolueet, joiden vaalirahoitus on jo valmiiksi suurempaa. Ylivoimaisesti suurimmat vaalirahoitukset vaaleista toisiin onkin kerännyt juuri kokoomus. Rahan vallan voimistuminen politiikassa on huolestuttavaa kansanvallan ja tasa-arvon kannalta.

Vasemmistoliitto kannattaa vaalirahoituksen avoimuuden lisäämistä, ei rikkaiden lahjoittajien kätkemistä. Vasemmistoliitto on esittänyt myös euromääräisiä kampanjakattoja ja vaalirahoituksen ennakkoilmoituksen muuttamista pakolliseksi. Tällaiset parannukset edistäisivät demokratiaa ja yhdenvertaisten osallistumisoikeuksien toteutumista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vestman.

16.35 Heikki Vestman kok: No niin, arvoisa puhemies, kerrataan vielä kerran: Eli nämä perustuslakivaliokunnan laajalla parlamentaarisella enemmistöllä ehdottamat muutokset, jotka koskevat erikseen ilmoitettavan tuen ilmoitusrajoja ja niiden indeksitarkistuksia, koskevat tosiaan vain sitä rajaa, jonka ylittyessä lahjoittajan nimi on julkaistava vaalirahoitusilmoituksessa. Ne eivät siis koske VTV:n valvonnan alaisen rahoituksen määrää. Kuten totesin, julkisesta keskustelusta on voinut saada tällaisen kuvan. En ole väittänyt mitään kenenkään sanomaksi. Olen sanonut, että tällainen harhaanjohtava kuva, että lainmuutokset koskisivat VTV:n valvonnan alaista rahoituksen määrää, on voinut kansalaiselle muodostua.

Näistä perustuslakivaliokunnan laajan parlamentaarisen enemmistön ehdottamista indeksitarkistettavista ilmoitusrajoista on vaalirahoituslain perustelulausumissa todettu seuraavaa: ”Ilmoitusrajojen toimivuutta tulisi seurata tutkimuksen keinoin, myös rahanarvon muutosten vuoksi.”

Ilmoitusrajojen tarkistaminen rahanarvon muutosten vuoksi tulee vaalirahoituslain esitöistä, kuten äsken luin suoran sitaatin. Sen lisäksi, kuten kirjallisesta lausunnosta käy ilmi, asia on noussut esille perustuslakivaliokunnan asiantuntijakuulemisissa, ja tältä osin asiantuntijan lausunto ei ole nähdäkseni miltään osin riidanalainen. [Pia Lohikoski: Eikö hävetä yhtään?]

Hämmästelen sitä seikkaa valiokunnan päätöksenteossa, että mietinnön hyväksymisen takana ja näiden ehdotusten hyväksymisen takana on todella ollut laaja parlamentaarinen enemmistö, mukaan lukien SDP:n edustaja perustuslakivaliokunnassa ja vihreiden edustaja perustuslakivaliokunnassa. Siihen nähden hämmästelen sitä, onko käynyt niin, että siten valiokuntaryhmät eivät ole kommunikoineet omien eduskuntaryhmiensä kanssa asiaa, joka on siis poliittisen harkinnan piirissä oleva asia, kuten edustaja Koskinen totesi.

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

Mielestäni tämä herättää ehkä kysymyksiä sitten valiokuntaryhmien ja eduskuntaryhmien välisestä kommunikaatiosta.

Valiokunnan päätöksenteon näkökulmasta, kun tehdään poliittista harkintaa, totta kai asiasta neuvotellaan valiokunnassa eri valiokuntaryhmien kanssa. Oma käsitykseni tähän istuntoon asti on ollut se, että näiden muutosten takana olisi laaja parlamentaarinen enemmistö. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Harakka.

16.38 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Minä siis siteerasin valiokunnan puheenjohtajan esittämiä perusteluita Helsingin Sanomista. Hän vetosi, juuri niin kuin äskenkin teki, asiantuntijakuulemiseen, joka sanatarkasti meni näin: ”Käsitykseni mukaan jossain vaiheessa näiden lakien rahasummia on inflaation vuoksi tarkasteltava. Siitä ei kuitenkaan nyt ole kysymys.” Siis hän sanoi, että tästä ei ole tällä hetkellä kysymys, ja siihen vetoaminen, että siitä yhtäkkiä tällä hetkellä onkin kysymys ja muutetaan tämä hallituksen esitys sen mukaisesti, on kyllä vähintäänkin — jos kauniisti sanoo — valikoiva perustelu, joka ei tee oikeutta asiantuntijan ajatukselle.

Voimme kyllä eduskunnan pöytäkirjoista tarkistaa sen, millä tasolla moittitte Valtiontalouden tarkastusvirastoa siitä, että on voinut syntyä harhaanjohtava kuva, kuten tuossa äsken totesitte. Tällainen epätasällinen epäilyksen varjon heittäminen valvovalle viranomaiselle tuosta asemasta, jossa nyt edustaja Vestman toimii, ei ole mielestäni hyväksyttävää. Katsotaan pöytäkirjasta teidän avauspuheenvuoronne viimeinen virke, joka selkeästi vihjaa siihen, että Valtiontalouden tarkastusvirasto on tahallaan pyrkinyt antamaan väärän kuvan siitä, mitä tämä ilmoitusvelvollisuuden alarajan nostaminen tarkoittaa, kun tosiasiassa he ovat korostaneet sitä, että yhä suurempi osa rahamäärästä, joka tulee vaalikampanjoihin, tulee jäämään suurelta yleisöltä piiloon. Tämähän on nyt aivan itsessään selvä tosiseikka, josta ei luulisi mitään riitaa syntyvän.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohikoski.

16.40 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! En sinänsä ole lainkaan hämmästynyt enkä yllättynyt siitä, että kokoomus on tämän esityksen takana vahvasti. Tuette sitä, perustelette sitä, totta kai. Johdatte, edustaja Vestman, tätä valiokuntaa. Mutta en malta olla kysymättä, mitä hallituskumppaninne perussuomalaiset tästä ajattelevat. Takarivissä on kaksi henkilöä, jotka kovasti julkisuudessa ovat aina fanittaneet entistä parlamentaarikkoja tästä talosta, joka on nykyään europarlamentissa ja joka on vahvasti aina kommentoinut kannattavansa erilaisia kampanjakattoja — tiedätte varmasti, kenestä puhun. Olisi kiinnostavaa kuulla, onko tämä vaalirahoitusta pimittävä linjaus teidän mielestänne oikein. [Eduskunnasta: On se! — Ei kehtaa sanoa!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

16.41 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Itse asiassa sama kysymys oli mielessäni, [Juho Eerola: Eikös valiokunnassa vihreätkin ollut!] että kiinnostaisi vahvasti kuulla, onko hallitus sopinut taustalla jotain muuta kuin mitä tämä hallituksen esitys, joka eduskuntaan on tuotu, on sisältänyt. Eli mikä on perussuomalaisten näkemys siitä, että nyt valiokunta on

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

päätynyt kokoomuksen vaalitavoitteiden mukaista kantaa edistämään, kun siellä pohjaesityksenä on ollut nimenomaan hallituksen esitys ja parlamentaarisesti neuvoteltu sopu tästä vaalirahoitusratkaisusta? Kyllä olen pahoillani, että tällaisessa tilanteessa ollaan, että tämä neuvotteluperinne on tässä jollain tapaa murtumassa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vestman.

16.42 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Kysyn vielä kerran: onko niin, että tämän perustuslakivaliokunnan mietinnön ja siinä esitetty muutokset ovat hyväksyneet SDP:n edustaja perustuslakivaliokunnassa ja vihreiden edustaja perustuslakivaliokunnassa? Vastaan tähän: on niin. [Juho Eerola: Aika hiljaiseksi veti!] Eli oli niin, että SDP:n edustaja perustuslakivaliokunnassa ja vihreiden edustaja perustuslakivaliokunnassa hyväksyivät perustuslakivaliokunnan mietinnössä esitetty muutokset. [Veronika Honkasalo: Kyllä, sitä tässä on ihmetelty!]

Miten valiokunnan tässä tapauksessa vielä parlamentaariseksi tarkoitettu päätöksenteko on mahdollista, jos valiokuntaryhmien edustajien kannat eivät sitten edustakaan heidän eduskuntaryhmiensä kantoja täällä istunnossa? Kysyn tätä ihan valiokunnan puheenjohtajana, kun pyrin järjestämään valiokunnan päätöksenteon ja prosessit niin, että ne tuottavat mahdollisimman laajan, hyväksyttävän lopputuloksen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohikoski.

16.43 Pia Lohikoski vas: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tämä alkuperäinen esityshän on hallituksen esitys, jonka nyt perustuslakivaliokunta on mennyt muuttamaan kokoomuksen tavoitteiden mukaiseksi. Eikö teitä, perussuomalaiset, yhtään hävetä? Teidän oma ministerinne on tämän lakiesityksen, hallituksen esityksen, tänne tuonut, ja oikeusministeriö on tätä esitystä kommentoinut nimenomaisesti niin, että oikeusministeriö ei kannata tätä perustuslakivaliokunnan muutosta. Ettekö te uskalla kommentoida?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Zyskowicz.

16.44 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa rouva puhemies! Tulin saliin kesken, mutta se, mitä nyt olen kuullut parin viimeisen puheenvuoron aikana, herättää kyllä vähän kysymyksiä. — Ensinnäkin tulen tilanteeseen, jossa oppositiopuolueet arvostelevat sitä, että eduskunnassa on menty muuttamaan hallituksen esitystä. [Veronika Honkasalo: Huonommaksi!] Yleensä on niin, että oppositiopuolueet kaikin voimin pyrkivät eduskunnassa muuttamaan hallituksen esityksiä ja arvostelevat hallituspuolueita yleensä siitä, että nämä pitäytyvät hallituksen esityksissä ja puolustavat niitä.

Toinen asia, joka minulle saliin tultuani kävi selväksi, on se, että kun asian valmisteluvaiheessa valiokunnassa, tässä tapauksessa perustuslakivaliokunnassa, tätä hallituksen esityksen muuttamista perustuslakivaliokunnan päättämällä tavalla on vastustanut ainoastaan vasemmistoliiton edustaja, edustaja Yrttiaho, niin nyt ymmärsin, että täällä salissa näiden valiokunnan lähes yksimielisesti tekemien muutosten vastustajiksi ovat ilmoittautuneet myös ilmeisesti järjestyksessä ensin vihreiden eduskuntaryhmä ja sen jälkeen sosiaalidemokraattien eduskuntaryhmä. [Anna Kontula: Taisi olla toisin päin!] No, totta kai eduskuntaryhmillä on oikeus ja mahdollisuus olla eri kannalla kuin edustajansa eri valiokunnis-

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

sa tai muuttaa kantaansa valiokuntakäsittelyn jälkeen, mutta nämä ovat kyllä niin hämmästyttäviä asioita — varsinkin tämä jälkimmäinen, että valiokunnassa ollaan jotain mieltä ja kun asia tulee tänne saliin, toki kriittisen julkisen keskustelun saattelemana, niin sitten ollaankin toista mieltä — että niihin on varmasti saatu nyt täällä salissa jokin erittäin hyvä selvitys, ja ellei ole tähän mennessä saatu, niin varmasti nyt sitten saadaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

16.47 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Miksi on kannatettu tätä hallituksen esitystä? Se hallituksen esitys pohjautuu siihen parlamentaariseen työhön, jolta pohjalta tämä hallituksen esitys on syntynyt, ja se on aika pitkälti pohjautunut myös siihen rauenneeseen lakiesitykseen, jonka Sanna Marinin hallitus aikanaan tänne toi. Eli sitä taustaa vasten tätä esitystä on tänne tuotu, että pidettäisiin nämä nykyiset ilmoitusrajat, 800 euroa kuntavaaleissa ja 1 500 euroa muissa vaaleissa, ja se on ollut sen parlamentaarisen työn tulos.

Täällä käsittelyssä on nyt sitten nostettu muita summia esiin, ja niin kuin täällä on tullut esiin, perustuslakivaliokunta on tehnyt mietinnön, jossa on ollut nuo enemmistöt, mutta täällä on tullut nyt konkreettinen esitys, että pidetään nämä nykyiset rajat. Se perustuu siihen, että se parlamentaarisesti on valmisteltu näillä rajoilla ja näillä esityksillä, mitä täällä lain osalta on ollut. Eli palataan tavallaan siihen hallituksen esitykseen, joka on tänne taloon tuotu. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskela.

16.48 Minja Koskela vas: Arvoisa puhemies! En malta olla kommentoimatta tätä kokoomukselta tullutta kritiikkiä. Totta kai on niin, että vasemmistoliitto oli valiokunnassa ainoa puolue, joka jätti tähän vastalauseen, ja suoraselkäisesti sen takana voimme seistä, mutta minusta on erittäin ilahduttavaa, että vihreät ja SDP ovat tulleet nyt tälle samalle linjalle täällä salissa. Ei se nyt, edustaja Zyskowicz, ole niin hämmästyttävää, että täällä salissa käydään sitten keskustelua tästä näkökulmasta. Näin joskus on, ja minusta on hyvä, että sitä nyt käydään.

Noin yleisesti toteaisin, että siinä vaiheessa, kun valiokunnan puheenjohtaja ja kokoomusedustajat pitävät täällä puheenvuoroja prosessiin liittyen eli kritisoivat prosessia, meillä jää käsittelemättä tämä substanssi, mistä tässä puhutaan. Tässä puhutaan siitä, että eduskuntavaaleissa raja nousee 1 500 eurosta 2 000 euroon ja kuntavaaleissa se ilmoitusvelvollisuuden raja ei enää säilyisi siellä 800 eurossa. Se, miksi me haluamme tätä vastustaa ja miksi emme pidä tätä hyvänä asiana, liittyy vaalirahoituksen läpinäkyvyyteen. Se liittyy tähän demokraattiseen prosessiin, mikä liittyy myös näihin vaalirahoihin ja vaalirahoitukseen, ja soisin, että täällä käytäisiin keskustelua siitä, mikä tähän ensisijaisesti liittyy. Kun mennään prosessin taakse piiloon, niin silloin mennään jotain asiaa piiloon, ja olisi suoraselkäistä kertoa, minkä asian te haluatte nyt piilottaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskinen.

16.49 Johannes Koskinen sd: Arvoisa puhemies! Viittasin jo tuossa aiemmassa puheenvuorossa eduskunnan tarkastusvaliokunnan yksimieliseen lausuntoon, jossa oltiin hallituksen esityksen kannalla. Siellä muun muassa hallituspuolueiden edustajat Veijo Niemi, Jan-

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

ne Jukkola ja Sari Tanus olivat tätä mieltä. Sitten tietysti hallituspuolueiden perinteinen käytäntö — sehän tietysti vaihtelee jonkun verran vaalikausittain, mitä hallitusryhmät keskenään sopivat — on se, että jos tulee muutostarpeita eduskunnassa, niin sitten esittelevän ministerin kanssa sovitaan, ja tarvittaessa ryhmien välillä, mitä muutoksia tehdään. No, tätä en tiedä, kuinka laajat keskustelut tässä on käyty, mutta sitten taas täällä oppositioryhmien kannanotot perustuslakivaliokunnassa ovat varmaankin tässä kiireessä aikataulussa tapahtuneet yksittäisten edustajien toimesta, eikä esimerkiksi sosiaalidemokraattien osalta valiokuntaryhmän kannanottoa tähän ollut tehtynä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkasalo.

16.50 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Kyllä nyt edustaja Lohikosken tapaan ihmettelen sitä, että perussuomalaisista yksikään edustaja ei ole pitänyt tässä kohtaa puheenvuoroa eikä ole perustellut sitä, miksi tätä nostoa puolustetaan. Olen täällä käynyt viime kaudella ja tämän kauden alussa useamman keskustelun näistä vaalirahoituksista ja kampanjakatoista, ja yksi ainoa asia, josta saatan olla Sebastian Tynkkysen kanssa samaa mieltä, on se, että raha ei saisi vaikuttaa liikaa läpimenomahdollisuuksiin. Me tiedetään, että demokratian kehitys on vahvasti polarisoitumassa ja nimenomaan ehdokkaiden resursit eri tavoin vaikuttavat todella paljon siihen, mitkä ne mahdollisuudet ovat päästä vaaleissa läpi. Tämä on iso demokraattinen kysymys.

Syvästi nyt ihmettelen sitä, miten voi olla, että tämmöisissä asioissa, kun tuetaan rikkaiden etua, perussuomalaiset istuvat siellä rivissä täysin mykkinä eivätkä puolusta tätä kantaa, joka täällä täysistuntosalissa on nyt käsittelyssä. Kyllä pitäisi kansalaistenkin saada avoimuuden nimissä tietää, miksi tämä on nyt se kanta, jota täällä eduskunnassa tuetaan. Tietenkin mahdollisuudet edelleen ovat siihen, ettei tätä esitystä tueta vaan palataan alkuperäiseen hallituksen esitykseen, varsinkin kun tilanne on se, että edes oikeusministeriö tosiaan ei tätä muutosta millään lailla tue.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vestman.

16.52 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Tosiaan haluan vielä alleviivata sitä, että kyseessä on perustuslakivaliokunnassa poliittisen harkinnan piirissä oleva asia eli mietintöasia. Tällaisissa asioissa on tämän talon vakiintunut käytäntö se, että valiokuntaryhmät välittävät valiokunnassa oman eduskuntaryhmänsä kantaa siihen käsittelyssä olevaan asiaan. Muussa tapauksessahan siis tämän talon lainsäädäntötyö kävisi mahdottomaksi. Se kävisi mahdottomaksi sellaisessa tilanteessa, jossa tänne saliin tuotaisiin käsittelyyn mietintö, jossa olevat kannanotot eivät vastaisi eduskuntaryhmien näkemyksiä.

Nyt on käynyt siis ilmeisesti niin, että perustuslakivaliokunnassa olevien edustajien kannat sitten ilmeisesti joko ovat vaihtuneet tai eivät ole vastanneet omien eduskuntaryhmien kantoja. En voi allekirjoittaa edustaja Koskisen väitettä siitä, että tämän vaalirahoituslain muutosten käsittely perustuslakivaliokunnassa olisi ollut nopeaa. Se on tarkistettavissa valiokunnan pöytäkirjoista. Sekin on tarkistettavissa valiokunnan pöytäkirjoista, ketkä edustajat ovat olleet läsnä tämän asian valmistavassa keskustelussa. Ja me kaikki tunnemme sen verran tämän talon työtapoja, että se valiokunnan mietintöluonnos kirjoitetaan siinä valmistavassa keskustelussa esitettyjen kantojen mukaisesti. Eli kyllä perustuslakivaliokunnassa asiaa on käsitelty useammassa kokouksessa, on käyty kuulemiset, on käyty valmis-

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

tava keskustelu ja sen perusteella on tuotu käsittelyyn mietintöluonnos, jonka laajalla parlamentaaraisella enemmistöllä perustuslakivaliokunnassa edustettuina olevat eduskuntaryhmät edustajiensa kautta ovat allekirjoittaneet. Siinä mielessä pidän tätä valiokuntien tavallisena lainsäädäntötyönä ja ihmettelen sitä kautta näitä kannanottoja täällä.

Totean vielä kerran sen, että SDP:n edustaja perustuslakivaliokunnassa ja vihreiden edustaja perustuslakivaliokunnassa ovat hyväksyneet tässä perustuslakivaliokunnan mietinnössä esitetyt muutokset.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

16.55 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Vasemmisto-opposition pyynnöstä pidän puheenvuoron tässä pykälässä. Kuuntelin edustaja Honkasalon puheenvuoroa, jossa hän uljaasti puolusti demokratiaa raharikkailta, ja mitä nyt tuossa nopeasti kävin näitä vaalirahoitusilmoituksia läpi, niin vaalirahoitusta teillä on ollut käytössänne omassa eduskuntavaalikampanjassanne 22 000 euroa, edustaja Koskelalla siinä vieressä on ollut 25 000 euroa, niin ikään vasemmistoliittolaisella kansanedustajalla Mai Kivelällä Helsingissä 44 000 euroa ja Lohikoskella, joka niin ikään penäsi meiltä puheenvuoroja, on ollut käytössään eduskuntavaalikampanjassaan 36 000 euroa. [Välihuutoja vasemmistoliiton ryhmästä] Voin kertoa, että nämä summat ovat likipitään itse asiassa kaikki ihan teillä yksilöilläkin enemmän kuin täällä takarivissä minulla ja edustaja Bergbomilla. [Pia Lohikoski: Ei liity mitenkään tähän esitykseen!]

Eli jos te esiinnytte jollain tavalla raharikkaiden vastustajina tässä salissa, niin kyllä te olette nimenomaan rahalla tehneet kampanjanne, jolla te olette eduskuntaan nousseet. [Pia Lohikoski: Siitähän me puhutaan!] — Kyllä. — Sen takia toivoisin, että kun pidätte omia puheenvuorojanne, niin puhutte siitä itse asiasta, [Vasemmistoliiton ryhmästä: Mehän puhutaan asiasta, toisin kuin te!] kun puhutaan siitä hallituksen esityksestä, ettekä te vedä täällä jonkinlaisia yhteenvetoja siitä, että jos eduskuntavaaleissa käyttää rahaa, on jokin suurpääomien kätyri, koska jos olisi, niin kätyrit löytyisivät kyllä sieltä puolelta salia. [Pia Lohikoski: Miten noloa, että ette voi puolustaa tätä esitystä!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kontula.

16.56 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Edellinen puheenvuoro ehkä hyvin selitti sitä, minkä takia perussuomalaisista ollaan oltu niin hiljaa. Siellä ei ehkä olla ihan perehdytty, mistä täällä salissa parhaillaan käydään keskustelua.

Mutta kun nyt kerran aiheesta ollaan poikettu, niin jatketaan sillä tiellä, muutama sana tästä prosessista:

Täällä salissa on esiintynyt hämmennystä siitä, voiko todella olla niin, että valiokunnassa toimitaan yhdellä tavalla ja salissa sitten toimitaan toisella tavalla. Nimenomaan näinhän voi olla. Koko meidän instituutio nojaa siihen ajatukseen, että meillä on 200 edustajaa, joilla potentiaalisesti ihan jokaisella voi olla keskenään erilainen kanta. On totta, että käytännön elämän helpottamiseksi, ehkäpä meidän laiskuuden vuoksi taikka sen takia, että puolueet yleensä muodostuvat samalla tavalla ajattelevista ihmisistä, on syntynyt käytäntöjä, että töitä koetetaan yhdistellä niin, että ryhmän kannat tulisivat mahdollisimman hyvin valiokuntien mietinnöissä edustettua, mutta kyllä itsellenikin on käynyt viimeksi tällä-

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

kin kaudella niin, että ryhmä on ollut eri mieltä jostakin asiasta, jota olen itse mietintövaliokunnan käsittelyssä edustanut.

Jos eivät valiokunnissa yksilön edustajien kannat voisi poiketa omasta eduskuntaryhmästä, mihin me tarvittaisiin 200:aa edustajaa? Paljon järkevämpään silloin olisi, että meillä olisi vain tietyn suuruinen mandaatti ja sitten sen verran edustajia, mitä puolueita kulloinkin on tullut valituksi äänimäärien perusteella. Mihin me tarvittaisiin erillistä äänestysprosessia täällä täysistuntosalissa? Silloinhan riittäisi, että valiokunnissa asiat mietitään ja täällä sitten vain ilmoitusluontoisesti käydään läpi, mitä on siellä valiokunnissa päätetty.

Eli kyllä tämä meidän institutionaalinen rakenne hyvin vahvasti olettaa, että edustajat kukin äänestävät oman harkintansa mukaan ja kantavat myös yksilöinä, joskin myös puolueensa edustajina, vastuuta siitä omasta toiminnastaan. En tiedä, mitä keskusteluja sosiaalidemokraateissa tai vihreissä on käyty tässä mietinnön valmistumisen ja tämän päivän välillä, mutta mitään erityisen hälyttävää tai poikkeuksellista tässä tilanteessa ei nyt ole. [Ben Zyskowitz: Totta kai voi poiketa! Pyysin vain perusteluja poikkeukselliselle menettelylle!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu. [Ben Zyskowitz: Nyt me kuulemme!]

16.59 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! No, juuri kuten edellä todettiin, meillä edustajilla on oma liikkumavaramme, ja tässä asiassa ei ole ryhmäkokouksessa linjattu tätä perustuslakivaliokunnassa käsiteltä kantaa. Sen sijaan puolueen kannat ja linjat ovat kyllä hyvin nähtävissä siitä, mitä siellä puoluesihteerikokouksessa on esitetty. Puolue on myös käsitteäkseni lausunut tähän, ja niissä lausunnoissa me olemme esittäneet tätä alemmaa, tämän summan laskua, mutta täällä salissa nyt emme esitä sitä 1 000:ta euroa eduskuntavaliolen osalta vaan tätä yhdessä sovittua 1 500:aa euroa, jotta tätä meidän parlamentaarista menettelyä, mikä vaalilaeissa ja vaalirahoitusta koskevista päätöksistä on vakiintunut käytäntö, ja tätä puoluesihteerien yhteistä työtä arvostetaan, ja me ollaan sitä mieltä, että sille ja tälle hallituksen esitykselle toivoisi yhä löytyvän tästä salista riittävän vahva tuki. Sen sijaan että perussuomalaiset lähtevät tällaiselle nälvimisen linjalle, voisi ihan tähän asiassältöön ottaa kantaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohikoski.

17.00 Pia Lohikoski vas: Niin, täällä pyydettiin siis perussuomalaisten kannanottoa tähän käsittelyssä olevaan asiaan. Totta kai on helppoa lähteä keskustelemaan puhujista, jotka täällä ovat puhuneet, mutta te ette uskalla keskustella tästä itse asiasta. Miksi te haluatte ajaa linjaa, jossa pimitetään vaalirahoitusta? Miksi te haluatte tätä kokoomuksen linjaa ajaa? Tämä poikkeaa teidän aiemmasta poliittisesta linjastanne. Miksi te ette uskalla puolustaa nyt tätä linjaa? Miksi te ette puolustaa hallituksen esitystä, joka tulee oikeusministeriöstä, joka on teidän oman ministerinne ministeriö? Oikeusministeriö on täysin selvin sanoin, samoin kuin Valtiontalouden tarkastusvirasto, kritisoinut tätä perustuslakivaliokunnan kantaa, jossa piilotellaan suurempia vaalilahjoituksia. Tämä on mielestäni todella erikoista, että te ette käy keskustelua tästä käsiteltävissä olevasta asiasta vaan te käytte nälvimään täällä henkilöitä. Minä luulin, että eduskunnassa puhutaan politiikkaa, mutta te haluatte puhua toisista kansanedustajista. Miten noloa, perussuomalaiset!

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

17.02 **Miko Bergbom ps:** Kiitos, puheenjohtaja! Ihan vain tarkennuksena pöytäkirjoihin, että kun täällä puhutaan henkilöihin menevästä nälvimisestä ja siitä, että täällä käyttäytymään nololla tavalla, niin muistutan edellisen puhujan aiemmasta puheenvuorosta, jossa hän alkoi täällä salissa kertaamaan, miten täällä puolella salia takarivissä edustajat fanittavat jotain yksittäistä henkilöä. Pohdiskelkaapa keskenämme vaikka sitä omaa käytöstänne [Sanna Antikainen: Juuri näin!] ja tulkaa sen jälkeen moralisoimaan uudestaan. [Sanna Antikainen: Peili on hyvä väline, kannattaa vilkaista!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkasalo.

17.02 **Veronika Honkasalo vas:** Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten ongelma on se, että te ette osaa käydä normaalia poliittista, kriittistä keskustelua. [Sanna Antikainen: Kuka puhuu?] Uhritumisessa te olette oikein maailmanmestareita, mutta ette osaa antaa yhtäkään argumenttia tämän esityksen tueksi, [Sanna Antikainen: Kuka puhuu?] jota me täällä salissa tänään käsittelemme, myös siitä näkökulmasta, että tähän on teidän puolueen linjojen vastaista, tämä esitys, jota täällä nyt käsitellään, täysin sitä poliittista linjaa vastaan, mitä te olette pitkään ajaneet. Ja itse asiassa minä pidän sitä hyvänä linjana, että resurssit ja käytetyt rahat eivät saisi vaikuttaa niin paljon läpimenomahdollisuuksiin vaan että kaikista koulutustaustoista millä tahansa resursseilla olisi mahdollisuudet päästä esimerkiksi eduskuntaan.

Nyt täällä on aivan aiheellisesti kysytty, miten voi olla, että perussuomalainen puolue täällä salissa kannattaa tällaista esitystä, joka on heikennys alkuperäiseen esitykseen. Tämä ei liity millään tavalla niihin edustajiin tai henkilöihin, joita täällä istuu, vaan teidän poliittiseen linjaan. Siitä tässä on kyse.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

17.03 **Miko Bergbom ps:** Kiitos, kunnioitettu puhemies! Kyllä se nähdäkseni siltä osin liittyy, että edustajat ja ehdokkaat vaaleissa voivat aina itse kukin omalla vuorollaan näyttää myöskin esimerkkiä. Kun edustaja Vigelius tässä aiemmin ansiokkaasti kuvasi käytettyjä vaalirahoituksia — onko tarve luetella ne uudestaan? [Vasemmistoliiton ryhmästä: Voi luetella! — Pia Lohikoski: Luettele rauhassa, mutta se ei ole tämä käsiteltävä aihe!] — Vasemmistoliiton puheenjohtaja 24 932, edustaja Kivelä 43 949, edustaja Lohikoski 35 655 euroa, allekirjoittaneella noin kolmen ja puolen tonnin paikkeilla. Ajattelen vain sillä lailla, että kyllä itsekkin voi näyttää sitä esimerkkiä, että kuinka paljon se raha sitten niissä vaaleissa ratkaisee, ja ainakin jatkossa lupaan myös omaa toimintaani tarkastella siltä osin, että käytäntö sitten vähemmän rahaa seuraavissa vaaleissa, koska olen täysin samaa mieltä siitä, että raha ei saa olla se tekijä tai ainoa merkittävä tekijä, jolla nousee eduskuntaan, vaan myös muita keinoja pitää käyttää, koska se vahvistaa demokratiaa ja parantaa myöskin jokaisen suomalaisen mahdollisuuksia päästä tasavertaisesti eduskuntaan. Niin että raha ei voi olla siinä vaikuttava tekijä, ja tässä esimerkin näyttäminen on ehdottomasti tärkein asia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkasalo.

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

17.05 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Nyt käsitellään siis todellakin täällä lakiesitystä, joka mahdollistaa sen, että voi yhä suurempia rahasummia luovuttaa vaalikampanjoihin ilman, että käy ilmi, kenestä on kyse, ja sitten te vetoatte siihen, että jokainen voi omalla henkilökohtaisella esimerkillään näyttää polkua.

Nythän tässä legitimoidaan sellaista järjestelmää, joka nimenomaan suosii sellaisia ehdokkaita, joilla on paljon resursseja käytettävissä. Eli ette te pääse nyt millään tavalla pakoon teidän omaa vastuutanne siitä, että te perussuomalaisena puolueena nyt hyväksytte tämän esityksen, joka taatusti tulee viemään yhä enemmän siihen suuntaan, että meidän demokraattinen päätöksentekojärjestelmä polarisoituu, kun se on tutkimuksissakin osoitettu, että näin se todella on.

Eli on aika uskomatonta, että ette edelleenkaan ole pystyneet pitämään yhtäkään puheenvuoroa, jossa puolustaisitte nyt tätä esitystä, joka tässä salissa on käsiteltävänä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohikoski.

17.06 Pia Lohikoski vas: Niin, täytyy varmaan kerrata tosiaan arvoisille perussuomalaisten kansanedustajille, mistä kyse on nyt tässä paperissa, jota me tänään täällä käsittelemme. Kyse ei ole siitä, minkäkokoisia summia käytetään vaalikampanjointiin. Jos ette ole lukeneet, niin tässä ei ollut kyse myöskään kampanjakatosta, jota vasemmistoliitto kylläkin kannattaa, vaan tässä oli kyse vaalirahoituksen pimittämisestä.

Vaalirahoituksen yläraja on tällä hetkellä eduskuntavaaleissa 1 500, jonka voi ottaa vastaan nimettömänä, ja jatkossa se on 2 000 euroa. Jos ette ole lukeneet tätä esitystä, niin tämän teille nyt alleviivaan, että tästä on kyse. Tähän pyydettiin teidän kannanottoanne, mutta ette ole kyenneet pitämään vielä yhtäkään puheenvuoroa tästä käsiteltävänä olevasta asiasta.

Erikoiselta tuntuu kuitenkin se, että tässä perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja — joka ehti jo lähteä — täällä puolusti tätä perustuslakivaliokunnan esitystä, joka ilmeisesti hallituspuolueille on sitten täysin ok. On hienoa, että täällä oppositiossa on nyt muitakin puolueita herännyt tähän kummallisuuteen, että miksi tämä esitys, jota vastustavat niin oikeusministeriö kuin Valtiontalouden tarkastusvirasto kuin myös korruption vastaiset järjestöt, on teille täysin ok. Mutta näillä mennään.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi väliaikaisista toimenpiteistä välineellistetyn maa- **hantulon torjumiseksi annetun lain 7 §:n muuttamisesta**

Hallituksen esitys HE 18/2025 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 14/2025 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetty lakiehdotus on käsiteltävä perustuslain 73 §:n mukaisessa säätämisyjärjestyksessä.

Ensin päätetään valiokunnan ehdotuksesta, että lakiehdotus julistetaan kiireelliseksi, mihin vaaditaan viiden kuudesosan enemmistö. Jos valiokunnan ehdotus hyväksytään, pääte-

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

tään lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä. Hyväksymiseen vaaditaan kahden kolmasosan enemmistö.

Jos lakiehdotusta ei julisteta kiireelliseksi, päätetään sen hyväksymisestä lepäämään ensimmäisiin eduskuntavaalien jälkeisiin valtiopäiviin tai sen hylkäämisestä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Kontula.

Keskustelu

17.08 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Mikään ei ole nyt toisella kierroksella toisin. Esitys on edelleen kansainvälisen oikeuden vastainen, ja sen toimeenpano edelleen olisi EU-oikeuden vastaista. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei ole!] Esitys myös puuttuu edelleen perustuslakimme perusratkaisuihin tavalla, joka estää poikkeuslakimenettelyn. Mikä vielä vakavampaa, esitys on edelleen ilmeisessä ristiriidassa yhteiskuntamme eettisten ja moraalisten perusratkaisujen kanssa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei ole!]

Siksi ehdotan, että lakiehdotusta ei julisteta kiireelliseksi ja että se hylätään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Zyskowicz, vastauspuheenvuoro.

17.09 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kontula sai lyhyeen puheenvuoroonsa aika monta väitettä, joista on oltava eri mieltä, mutta varsinkin tämä, mikä oli ehkä uusi, että tämä laki on meidän yhteiskunnan eettisten ja moraalisten perusteiden vastainen, on kyllä tosi kummallinen väite. Tällä laillahan pyritään torjumaan sellaista toimintaa, jossa entisten kommunistien johtama roistovaltio Venäjä, joka käy sotaa Euroopassa, ryhtyisi Suomea painostaakseen ja horjuttaakseen, väärinkäyttäen kansainvälisiä sopimuksia ja hyväksikäyttäen lähinnä kolmansien maiden kansalaisia, työntämään meidän rajallemme niin sanottuja turvapaikanhakijoita. Jos tällainen ilmiö tulee, niin meillä pitää voida olla mahdollisuus torjua tätä ilmiötä. Tästä on kyse. [Anna Kontula: Nimi mainittu!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom, vastauspuheenvuoro.

17.10 Miko Bergbom ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jatkan tästä, mitä edustaja Zyskowicz totesi, ja yhdyn kyllä täysin tähän näkemykseen. Lähdetään nyt liikkeelle siitä, että tällä rajan poikkeuslaillahan nimenomaan pyritään vastaamaan siihen tilanteeseen, jossa Venäjä välineellistää ihmiset käytännössä aseeksi Suomea vastaan. No, voidaan tietysti sitten pohtia, että kun nyt meillä tämä laki on ollut voimassa, niin onko se itse asiassa ollut ennaltaehkäisevässä roolissa siten, että Venäjä ei ole ryhtynyt käyttämään näitä ihmisiä osana tämmöistä omaa hybridisodankäyntiään Suomea vastaan. No, me voidaan nähdä, että tämä rajan poikkeuslaki, josta nyt tullaan taas jälleen kerran päättämään, on itse asiassa hyvinkin ihmisoikeusmyönteinen.

Sitten tähän eettiseen ja moraaliseen pohdintaan Suomen yhteiskunnan näkökulmasta totean vain sen, että silloin aiemmin, kun tehtiin kyselyitä siitä, mitä mieltä suomalaiset rajan poikkeuslain tarpeellisuudesta ovat, murskaenemmistö oli rajan poikkeuslain kannalla. Kyllä siitäkkin voidaan jonkunäköisiä pohdintoja vetää, mitä noin yleisesti Suomessa tämänkaltaisesta lainsäädännöstä ajatellaan, ja siinä suhtautuminen suomalaisilta oli hyvin positiivinen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Pyysikö edustaja Kontula vastauspuheenvuoron? Tästä on välillä vaikea nähdä, kun tuo puhujapöytä on edessä. [Ben Zyskowicz: Otetaan se pois!] — Olkaa hyvä.

17.12 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tarkoitin tällä eettisillä ja moraalisisilla perusratkaisuilla sitä, että sekä kristillisessä etiikassa että sosialistisessa etiikassa, jotka ovat ehkä kaksi ne keskeisintä meidän eettisen ja moraalisen ajattelun perustetta, hädänalaiselle ovi avataan. Myöskään niissä tapauksissa, joita tämä lakiesitys nyt käsittelee, kysymys ei ole siitä, että ketä tahansa ihmisiä voisi lähettää rajan yli tänne, vaan kysymys on nimenomaan siitä, pitääkö meidän avata ovi sellaisessa tilanteessa, jossa henkilö on hädässä, jossa kysymys on mahdollisesti kuolemanhädässä olevasta ihmisestä. Muiden ihmisten kohdalla kuin hädänalaisten kohdalla meillä on nykyisenkin lainsäädännön, muun lainsäädännön, puitteissa täysi oikeus käännättää ihmisiä rajalta, ellei heillä ole Suomen kansalaisuutta. Tämä on se erottava tekijä: avaatko oven, kun hädänalainen koputtaa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Zyskowicz.

17.13 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kylläpä edustaja Kontula sai oman kantansa kuulostamaan kauniilta. [Anna Kontula: Totuus on kaunista!] Kukapa meistä ei haluaisi hädänalaisia ihmisiä auttaa. Mutta kun sanoitte, että ei kyse ole siitä, että ketä tahansa ihmisiä voisi Venäjä ryhtyä työntämään kohti meidän rajaa, niin kyllä Venäjä voi ryhtyä työntämään ihan ketä tahansa ihmisiä, kuljettamaan heitä kuorma-autoilla tuohon rajalle, näyttämään suuntaa — siellä Venäjän tiedustelupalvelut, viranomaiset — että tuonne päin menette ja sinne pyritte. Tässä on kyse siitä mielestäni hyvin moraalisesta ajatuksesta, että me suomalaisina päätöksentekijöinä emme halua antaa Venäjän diktaattorille mahdollisuutta väärinkäyttämällä kansainvälisiä sopimuksia ja hyväksikäyttämällä ihmisiä painostaa Suomea.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nieminen, vastauspuheenvuoro.

17.14 Mira Nieminen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä täytyy myöskin hämmästellä ihan täältä laidalta tätä edellistä puheenvuoroa sieltä vasemmiston puolelta. En voi ymmärtää sitä, miten voi eettisesti ja moraalisesti olla väärin asia, että suojellet omaa valtiota, oman valtion rajoja, omia kansalaisia siltä, että vihollismielinen valtio tuottaa meille uhkaa ja painostuskeinona käyttää ihmisiä hyväkseen. Me emme pysty tietämään, keitä näitten ihmisten joukossa on ja millä tavalla heitä käytetään tässä sotilaallisessa välineellistetyssä maahantulossa Suomen rajoille ja suomalaista yhteiskuntajärjestystä ja rauhaa vastaan.

On äärimmäisen tärkeätä, että nyt kun perustuslakivaliokunnassa ja hallintovaliokunnassakin on korostettu juuri täysivaltaisuutta ja suvereniteettia, että näistä tullaan pitämään myös jatkossa kiinni. [Puhemies koputtaa] Tämä toimintaympäristö on muuttunut todellakin vaativaksi ja ennakoimattomaksi, [Puhemies koputtaa] ja nämä tällaiset puheet ovat minusta edesvastuuttomia.

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Vastauspuheenvuorot ovat minuutin mittaisia. — Edustaja Bergbom. — Anteeksi, se oli edustaja Vigelius. Kun katsoo samaan aikaan useampaa henkilöä, niin välillä menee sekaisin. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

17.16 Joakim Vigelius ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ihmettelen itsekkin tätä vasemmistoliiton edustaja Kontulan edellä pitämää puheenvuoroa, siis puhetta hädänalaisen auttamisesta tilanteesta, jossa Suomi varautuu siihen pahimpaan mahdolliseen tilanteeseen, että meidän rajojemme yli lähdetään masinoimaan laittomasti turvapaikanhakijoita. Se on paha tilanne, ja siihen on hyvä varautua, koska vastaavanlaisia tilanteita on nähty muuallakin Euroopassa. Se ei ole kenenkään osapuolen kannalta mieluisa tilanne. Se voi johtaa hyvin rumiin tilanteisiin.

Mutta erityisen ihmeellisenä pidän sitä, että te puhutte tästä laista ikään kuin tässä ei olisi minkäänlaisia poikkeuksia. Hyvän aika, kun vuosi sitten tätä lakia säädettiin, silloin väliaikaiseksi, siellä on 5 §: poikkeukset. Siellä on hyvin, melko yksityiskohtaisesti ilmaistu se, millaisissa tapauksissa voidaan poiketa siitä perussäännöstä, joka olisi, kun tämä laki otetaan käyttöön siellä itärajalla tilanteen kriisiytyttyä. Siellä on poikkeustapauksia, niin että kaikista absurdeimmissa ja vakavimmissa tilanteissa tästä yleissäännöstä voidaan poiketa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kontula.

17.17 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Välineellistäminen hän ei ole mikään uusi ilmiö, vaan tyypillisesti silloin, kun ihmiset ovat joutuneet lähtemään pakoon, valtiot — niin kauan kuin niitä on ollut olemassa — ovat myös pyrkineet käyttämään sitä tavalla tai toisella hyväkseen. Kaikki tässä salissa kuullut argumentit esitettiin jo toisen maailmansodan aikaan, jolloin rajoja pantiin kiinni valtavan traagisin seurauksin. Se oli se syy, miksi aikanaan pakolaislainsäädäntöön lähdettiin, koska todettiin, että poliitikkojen harkintakykyyn tiukassa paikassa ei voi aina luottaa, vaan että silloin saattaa tulla tehtyä semmoisia eettisiä päätöksiä, jotka eivät kestä lähempää tarkastelua.

Valitettavasti tilanne on nyt se, että me emme voi lähteä siitä, että turvapaikanhakijoita tulisi vain pitkälle kehittyneistä demokraattisista oikeusvaltioista, vaan niitä tuppaa tulemaan nimenomaan sellaisista maista, joissa on aika paljon ongelmia myös hallinnon kanssa, joissa on erilaisia diktaattoreita ja erilaisia totalitaarisia järjestelmiä. Jos me lähdetään sillä perusteella valikoimaan ihmisten oikeuksia saada apua, niin kyllä silloin tämä koko järjestelmä aika metsään menee.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Antikainen ja edustaja Seppänen, vastauspuheenvuoro, ja sen jälkeen, mikäli edustaja Kontula vielä haluaa käyttää vastauspuheenvuoron, sen hänelle myönnän, koska keskustelu lähti hänen puheenvuorostansa, mutta sitten mennään puhujalistaan. — Edustaja Antikainen.

17.18 Sanna Antikainen ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! En tiedä, onko edustaja Kontula jo unohtanut sieltä hallintovaliokunnasta, mitä turvallisuusalan asiantuntijat ovat tästä laista sanoneet. He ovat laajasti kannattaneet tätä lakia ja nähneet sen Suomen turvallisuudelle tarpeelliseksi.

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

Mitä tulee siihen tilanteeseen, kun vuonna 2023 sieltä itärajan yli tuli meille niin sanottuja turvapaikanhakijoita, joita Putinin Kreml, Venäjä, käytti niin sanottuna hybridiaseena meitä vastaan, niin käytännössä se Venäjän raja-alue on sellainen, ettei sieltä ihan noin vain pääse, varsinkin kun on kyse siitä raja-asehasta eikä esimerkiksi metsästä. Tämä tarkoittaa sitä, että käytännössä ne tulijat on valikoitu Venäjän rajaviranomaisten taholta. En tiedä, tiedätekö, edustaja Kontula, mutta Venäjän rajaviranomainen on FSB:n alainen organisaatio ja FSB on täysin Kremlin alaisuudessa, [Puhemies koputtaa] joten tulijat voidaan nähdä erittäin suurena riskinä. [Puhemies: Aika!] En tietenkään sano, että kaikki, mutta osa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

17.20 **Sara Seppänen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Välillä, kun tätä keskustelua kuuntelee ja etenkin vasemmiston edustaja Kontulan puheenvuoroa, niin en tiedä, onko tänne valittu osa kansanedustajista turvaamaan nimenomaan Suomen kansalaisten turvallisuus vai jonkun toisen tahon. [Veronika Honkasalo: Voi hyvää päivää!] Nimittäin onko nyt, kun tätä puheenvuoroa kuunteli, kyse siitä, että on tärkeämpää, että Venäjän diktaattori Putinin masinoimat hybridivaikuttamisen aseet ovat tärkeämmässä asemassa kuin suomalaisten kansalaisten turvallisuus? [Veronika Honkasalo: Koittakaa rauhoittua, edustaja!] On ainoastaan oikein pitää voimassa tämä lainsäädäntö, joka antaa viranomaisille selkeät ja riittävät toimivaltuudet reagoida nopeasti ja päättäväisesti rajalla tapahtuviin tilanteisiin. Tämän lain jatkumisen pitäisi olla täysin itsestäänselvää, ja toivon, että tässä salissa joka ikinen kansanedustaja tuntee vastuunsa ja nimenomaan vastuunsa Suomen kansalaisille. [Vasemmistoliiton ryhmästä: Täysin käsittämätön puheenvuoro!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kontula.

17.21 **Anna Kontula vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun edustaja Seppäsen puheenvuoroa kuuntelee, niin ei voi olla muuta kuin huolissaan kansalaisten mausta. Ainakaan hyvällä maulla edustajia valittaessa ei ole ollut kovin korkea arvo kriteeristössä. Muistuttaisin, että riski... [Sanna Antikainen: Ala-arvoista, ihan kuin joku koulukiusaaja! — Eduskunnasta: Lopettakaa nyt, Antikainen!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Pyydän kaikkia antamaan rauhan sille, joka kulloisellakin hetkellä on varsinaisen tai vastauspuheenvuoron käyttäjä.

Edustaja Antikainen, jos edustaja Seppänen täällä syyttää minua siitä, että olen jollakin tavalla Venäjän hallinnon edustajana, ja sen jälkeen minä esitän epäilyn, että hyvä maku ei ole hänelle ominaista, niin kuka tässä nyt on koulukiusaaja, edustaja Antikainen? — Itse asiasta muistuttaisin, että se riskiarvio, jolla tässä ajassa nyt ollaan näitä päätöksiä tekemässä, on joitakin tuhansia tulijoita, joitakin tuhansia. 1990-luvun alussa pelättiin, että Suomeen tulisi jopa miljoona ihmistä rajan yli. Mitä silloin tehtiin? Pidettiin kiinni meidän perustuslaista, pidettiin kiinni kansainvälisestä oikeudesta ja mietittiin semmoiset strategiat, joilla tästä selvitään. [Puhemies koputtaa] Miljoona oli silloin. Mikä nyt on niin paljon heikommin? [Ben Zyskowiec: Oliko silloinkin kyse viranomaisten masinoimista tulijoista? — Anna Kontula: Se oli yksi arvio!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskela, varsinainen puheenvuoro.

17.22 **Minja Koskela vas:** Arvoisa puhemies! Venäjä on laitonta hyökkäyssotaa käyvä diktatuuri, joka sortaa kansalaisiaan ja halveksii kansainvälistä oikeutta. Suomi on sen sijaan oikeusvaltio, ja sellaisena meidän tulisi pysyä sen sijaan, että olemme valmiit luopumaan itse perustuslaistamme Venäjän vaikuttamisen edessä. Itäraja on nyt hiljainen, mutta Suomella olisi tarvittavat välineet suurtenkin turvapaikanhakijamäärien hallitsemiseen tehokkaasti ilman poikkeuslakiin turvautumista. Keinovalikoimaa on niin kotimaisessa laissa kuin EU:n puitteissa jo olemassa ilman, että turvapaikanhakua estetään. Suomella on oikeus ja Suomella on velvollisuus valvoa rajojaan, mutta se on mahdollista tehdä kuten oikeusvaltio sen tekee.

Arvoisa puhemies! Jotkut tässä salissa haluavat esittää käsittelyssä olevan lain monimutkaisena kysymyksenä. Todellisuudessa asia on yksinkertainen, ja mustaa on turha maalata valkoiseksi. Käännytyslaki on yksiselitteisesti ja räikeästi ristiriidassa Suomen perustuslain, ihmisoikeussopimusten ja EU-oikeuden kanssa. Käännytyslaki ei kohdistu Venäjään vaan niihin, jotka hakevat turvaa vainolta ja ihmisoikeusloukkauksilta. [Ben Zyskowicz: Väärä väite!] Käännytyslain puolesta äänestäneet kansanedustajat tekivät vuosi sitten täysin tietoisien ratkaisun rikkoa Suomen perustuslakia, [Sanna Antikainen: Vakava väite!] jopa sellaisia ihmisoikeusvelvoitteita, joita ei tulisi voida rajoittaa missään oloissa, sekä EU-oikeutta, joka ristiriitatilanteessa syrjäyttää kansallisen lain. [Ben Zyskowicz: Onko komissio reagoinut? — Juho Eerola: Ei ole reagoinut millään tavalla!]

Suomalainen oikeusvaltio on hauraampi kuin haluaisimme ajatella, ja käännytyslain säätäminen oli oikeusvaltiolle vaarallinen harha-askele. [Ben Zyskowicz: Höpö höpö!] Suomi, joka on perinteisesti julistanut sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestelmän puolesta ja ymmärtänyt sen merkityksen pienelle maalle, murentaa käännytyslailla itse tuota järjestelmää. Käännytyslakia ei olisi koskaan pitänyt säätää, eikä nyt esitettävää voimassaolon jatkoa tulisi hyväksyä. Lain voimassaolon pidentämistä peräti puolellatoista vuodelle ei ole uskottavasti perusteltu. Se, mikä vielä vuosi sitten esitettiin äärimmäisenä poikkeuksena, näyttää olevan muuttumassa uudeksi normaaliksi, ja tämä on todella huolestuttava ja minusta myös surullinen kehityssuunta.

Arvoisa puhemies! Jokainen kansanedustaja on jälleen valinnan edessä. Kyse on siitä, missä arvossa pitää Suomen perustuslakia ja ehdottomia ihmisoikeuksia, puolustaako niitä vai haluaako tietoisesti rikkoa niitä. Vasemmistoliitolle valinta ei ole vaikea. Vasemmistoliitto puolustaa suomalaista oikeusvaltiota ja Suomen perustuslakia myös tänään ja myös ulkoisen paineen alla. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Tehdään niin, että otetaan tässä vaiheessa pieni lyhyttahtinen keskustelu. Pyydän kaikkia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta. Sen jälkeen mennään sitten vähän tiiviimmin varsinaisia puheenvuoroja. — Edustaja Hoskonen.

17.26 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tähän keskusteluun viitatakseni perustuslakivaliokunnan jäsenenä: kysymyshän on siitä rajatusta poikkeuksesta, jonka perustuslakimme sallii, ja nimenomaan asiantuntijakuulemisessa tämä käytiin huolellisesti läpi. [Vasemmalta: Ei!] — Olen siellä perustuslakivaliokunnas-

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

sa jäsenenä, arvoisa edustaja, ja toivon, että kunnioitatte myös minun työtäni ettekä vain omaanne.

Ja toinen olennainen asia, mikä tähän liittyy: Tässä on olennaista se ja juttu on nimittäin niin, että Suomen viranomaiset ja Suomen itsenäinen valtio pystyvät suojelemaan suomalaisia siltä, ettei vihamielinen valtio tai esimerkiksi tiedossa olevat viranomaiset dumpkaa tänne valtavaa määrää porukkaa. On selvästi todistettu se, että sieltä olisi tulossa valtavasti porukkaa. Itsenäisellä valtiolla pitää olla oikeus suojata omaa itsenäisyyttään ja meidän yhteiskuntajärjestystä.

Ja toinen yhtä tärkeä asia on se, että päätöksen tekee aina suomalainen viranomainen eikä joku Venäjän tiedustelupalvelun upseeri, jolla on ilmeisesti ihan muut tarkoitukset mielessä kuin Suomen koskemattomuuden turvaaminen.

Kysymys on poikkeustilanteista, ja tätä vartenhan tämä laki säädettiin. Toivon mukaan olemme samaa mieltä siitä, että Suomen itsenäisyys on meille kaikista arvokkain ja kallein asia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Zyskowicz.

17.27 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mielestäni edustaja Koskela puheenvuoronsa aluksi kuvasi Venäjää oikein ja oikealla tavalla, mutta hänen johtopäätöksensä on se, että tämän Euroopassa sotaa käyvän, entisten kommunistien johtaman diktatuurivaltion tulee voida Suomea painostaa, horjuttaa ja hämmentää sillä, että se tuhansia tai jopa kymmeniätuhansia ihmisiä työntää Suomen rajalle väärinkäyttäen pakolaissopimuksia.

Edustaja Koskela korosti sitä, että on olemassa keinoja tilanteen hallitsemiseen. No, se ei ole ihan helppoa, mutta saattaisi ollakin, mutta kun me haluamme ennalta torjua tällaisen tilanteen, esimerkiksi sellaisen tilanteen, jossa täällä on kymmeniätuhansia niin sanottuja turvapaikanhakijoita, jotka jatkavat Venäjän toiveiden mukaisesti Keski-Eurooppaan lietsomaan äärioikeistoa nousuun pakolaiskriisin aseilla. Eli tässä tärkeätä on ennalta estää tällainen ilmiö, ja siihen tämä laki tarvitaan. [Veronika Honkasalo: Aika järeä keino!] Tämähän on takataskussa, ja se otetaan käyttöön vain tarvittaessa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskela.

17.28 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä uskon, että tässä salissa hyvin laajasti jaetaan käsitys Venäjästä sellaisena laitonta hyökkäyssotaa käyvänä diktatuurina ja terroristivaltiona kuin se on. Tässä johtopäätöksessä, mikä sitten tulee tämän lain käsittelystä, meillä on kuitenkin selkeä ero.

Edustaja Zyskowicz, te esititte, että me emme voi taipua Venäjän paineen alla. Itse näen siten, että kun me hyväksymme sen, että Suomen perustuslain yli, myös EU-oikeuden yli ja kansainvälisten ihmisoikeussopimusten yli kävellään, niin me nimenomaan silloin taivumme siihen painostukseen, mitä Venäjä ajaa. Myöskin se on Venäjän edun mukaista, että demokraattiset valtiot luopuvat monenkeskisyydestä, luopuvat tämmöisistä yhdessä sovituisista sopimuksista ja ihmisoikeuksista, niistä järjestelmistä, joista demokraattiset valtiot tunnetaan. Siksi pidän epäonnistuneena hankkeena tätä käännetytlakia, ja ajattelen myöskin, että kaikkein eniten tämä koskettaa kuitenkin niitä kaikkein haavoittuvaisimmassa asemassa olevia ihmisiä, jotka ovat täältä turvapaikkaa hakemassa. [Puhemies koputtaa]

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

Toivon, että täällä salissa ei esitetä sellaisia väitteitä, mitä täällä on esitetty, [Puhemies koputtaa] että kyse olisi Venäjä-myönteisyydestä. Kyse ei ole siitä. Kyse on nimenomaan meidän kaikkien edusta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Aika. — Edustaja Lehtinen.

17.30 Rami Lehtinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen kyllä samaa mieltä siitä, että tämä laki on yksinkertainen ja jopa mustavalkoinenkin. Nimittäin tämä laki turvaa sen, että täysivaltainen valtio voi itse päättää, milloin, mistä ja kuinka paljon ja kuka meille tulee rajojemme yli. Jos meillä ei olisi tätä lakia, niin meillä ei kaikissa tilanteissa olisi mahdollisuutta päättää itse näistä asioista. Siksi tätä lakia tarvitaan.

Toinen tärkeä asia juuri siihen, kun on kriisitilanne, on se, että poliitikkojen ei pidäkään välttämättä käyttää harkintakykyä hirveän paljon. Ja juuri siksi on tärkeää, että tämä laki tehdään etukäteen, jolloin virkamiehillä on toimivaltuus ja virkamiehillä on harkintavaltaa siellä rajalla ja rajatilanteissa, ei politiikoilla. Siitäkin näkökulmasta tämä on äärimmäisen hyvä ja tärkeä laki.

Vielä se EU-kontekstiin liittyen, että ei EU-oikeus ole halunnut tätä ottaa käsittelyyn. Päinvastoin, sieltä EU:n tiedonanto tukee Suomen linjaa. [Hannu Hoskonen: Kyllä!] Päinvastoin, meillä on PeV todennut, että tällainen laki voidaan säätää. Siitä huolimatta te ilmoitatte, että tämä on molempien näiden vastainen. On kyllä hyvin vaikea ymmärtää tuolaista näkökulmaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eerola.

17.31 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aivan juuri kuten edustaja Lehtinen tuossa äsken sanoi, vuosi takaperin, kun tätä ensimmäisen kerran säädettiin, esitettiin arvioita siitä, että nyt meille tulee kansainvälistä painetta ja maine menee ja näin ja että tämä on EU-oikeuden vastainen. No, onko ollut? Ei ole ollut, ei ole tullut minäkäänäköistä sanomista sieltä suunnasta. Päinvastoin on merkkejä siitä, että muut EU-maat alkavat pikkuhiljaa noudattaa tätä Suomen esimerkkiä ja säätää samankaltaista lainsäädäntöä, [Hannu Hoskonen: Juuri näin!] mikä on aivan toivottavaa.

Itse vuosina 1999—2011 työskentelin turvapaikanhakijoitten kanssa. Kaikkina näinä vuosina Venäjä oli maa, joka oli aina top 10:n joukossa siinä, mistä tuli eniten näitä turvapaikanhakijoita, eivätkä he olleet mitään kehitysmaalaisia siis, vaan ihan Venäjän kansalaisia, eivätkä heistä kaikki olleet jotain pietarilaisia seksuaalivähemmistöjen edustajia tai näinpäin pois, keitä kenties sorretaan. Tuli jo silloin ajatus mieleen, että jonakin päivänä, jos Venäjä keksii, he voivat lähettää 10 000 tai 5 000 täysin putinistia miestä tänne tekemään tihutöitä ja hybridivaikuttamista ja katkomaan meidän sähkölinjoja ja muita. [Puhemies koputtaa] Tähän meidän on varauduttava etukäteen. [Hannu Hoskonen: Juuri näin!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

17.32 Merja Rasinkangas ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on rajaturvallisuuslaki, joka on Suomen turvallisuuden kannalta erittäin tärkeä ja Venäjän hybridivaikuttamista vastaan välttämätön. Esityksessä ehdotetaan, että väliaikaisista toi-

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

menpiteistä välineellistetyn maahantulon torjumiseksi annetun lain voimassaoloa jatketaan 31.12.2026 asti.

Esityksen tavoitteena on torjua tehokkaasti välineellistettyä maahantuloa ja Suomeen sitä kautta kohdistuvaa painostusta. Esitys siis vahvistaa rajaturvallisuutta Venäjän hybri-dioperaatioita vastaan.

Arvoisa puhemies! Meidän täällä Suomen eduskunnassa tulee huolehtia siitä, että Suomen rajaturvallisuus ei vaarannu missään tilanteessa. Rajaturvallisuuslaki on myös ulospäin merkki siitä, että meitä ei voi painostaa välineellistetyllä maahantulolla. Ennen kaikkea rajaturvallisuuslaissa on kyse siitä, että suomalaisten turvallisuus, kansallinen itsemääräämisoikeus sekä viranomaisten kyky tehokkaaseen rajavalvontaan varmistetaan.

Arvoisa puhemies! Turvallisuusympäristö on edelleen senkaltainen, että rajaturvallisuuslakia on syytä jatkaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Malm.

17.33 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä me SDP:ssä pidämme Suomen kansallisen turvallisuuden varmistamista ensiarvoisen tärkeänä. Siksi-kin, että Suomi on samalla paitsi EU:n myös Naton ulkoraja, meidän on tärkeää kaikissa tilanteissa pystyä huolehtimaan siitä, että meillä on käytössä tarvittavat keinot torjua Venäjän vihamielistä vaikuttamista rajoillamme.

On hyvin valitettavaa, että tämänkaltaisia lakeja joudutaan käyttämään ja tarvitaan, ja toivomme tietenkin, että tilanne muuttuisi mahdollisimman nopeasti paremmaksi. Mutta kuten me kaikki tässä salissa tiedämme, se ei ole näkyvissä niin kauan kuin Venäjä jatkaa brutaalia hyökkäyssotaansa Ukrainassa. Kun tätä alkuperäistä rajaturvallisuuslakia vuosi sitten säädettiin, niin silloin puhuttiin nimenomaan siitä, millaisia kansainvälisiä reaktioita tulee, ja nyt näyttää siltä, että niitä reaktioita ei ole tullut ja Suomea on ymmärretty varsin laajasti kansainvälisellä kentällä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Antikainen.

17.35 Sanna Antikainen ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Täällä vasemmistoliiton puheenjohtaja Minja Koskela esitti erittäin vakavan väitteen, ja toivoisin oikeasti nyt jotain rajaa tälle vääristelylle. Koskela kertoi, että rajalain puolesta äänestäneet ovat äänestäneet perustuslakia vastaan. Huomautan, että eduskunnassa perustuslakia tulkitsee perustuslakivaliokunta, ei edustaja Koskela eikä vasemmistoliiton eduskuntaryhmä, ja tähän on jo kertaalleen perustuslakivaliokunnan hyväksymä poikkeuslakina. Ja kerrottakoon vielä, että komissiollakaan ei ole ollut tähän aiemmin mitään sanottavaa ja pikemminkin se yleispoliittinen tilanne EU:ssa on menossa juurikin päinvastaiseen suuntaan, eli maahanmuuttoa ja turvapaikanhakupolitiikkaa halutaan sielläkin kiristää.

Haluaisin sanoa vielä lopuksi sen, että tällainen disinformaation levittäminen, että tämä laki olisi Suomen perustuslain vastainen, [Puhemies koputtaa] on erittäin vakava väite ja palvelee ainoastaan Putinin Venäjää. Toivoisin, että varsinkin puolueen puheenjohtaja miettisi, mitä puhuu. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkasalo.

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

17.36 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En nyt itse tähän lakiesitykseen puutu — siitä käytin perusteelliset puheenvuorot jo vuosi sitten, ja ne pysyvät samana — mutta minun on pakko sanoa, [Juho Eerola: Nimenomaan siitä pitäisi keskustella!] että olen erittäin huolestunut tästä yhteiskunnallisesta ilmapiiristä ja tästä salikeskustelusta, esimerkiksi tänään liittyen nyt aikaisempaan maamiinasopimukseen ja nyt tähän käännytyslakiin. [Sanna Antikainen: Niin minäkin, kun kuuntelen teitä!] Siellä oikealla laidalla ei pitäisi olla mitään huolta siitä, etteivätkö nämä lakiesitykset menisi läpi, [Juho Eerola: Oikea linja!] mutta meidän kaikkien tehtävänä ja vastuulla on vaalia avointa, demokraattista keskustelua, jossa tässä salissa voi myös esittää kriittisiä näkökulmia ilman, että syytetään Venäjä-mielisyydestä, ja ilman, että annetaan vihjeitä siitä, että olisi uhaksi kansalliselle turvallisuudelle. [Sanna Antikainen: Kuka puhuu?] Nämä syytökset, mitä esimerkiksi edustaja Kontulaa vastaan tänään täällä esitettiin, ovat erittäin vakavia, ja tässä on jo monta vuotta nähty kehitys, jossa itse asiassa avointa ja kriittistä keskustelua meidän ulko- ja turvallisuuspoliittisista ratkaisuista ei tässä yhteiskunnassa käydä niin avoimesti kuin pitäisi, [Puhemies koputtaa] juuri sen takia, että esitetään muun muassa tällaisia syytöksiä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

17.37 **Sara Seppänen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hämmästelen tätä vasemmiston logiikkaa tässä asiassa. Nimittäin jos asut korttelissa, jossa olette naapuruston kanssa sopineet, että voitte auttaa toisianne silloin tällöin, kun vaikka avain unohtuu kotiin tai tarvitset muuten yösijaa, ja tämä on toiminut hyvin, mutta sitten siellä naapuri- tiellä asuukin häirikkö, joka terrorisoi ja hyökkää yhden naapurin kimppuun ja tuhoaa siellä omaisuutta ja ihmisiä, niin vasemmiston logiikan mukaan edelleen kaikkien naapureiden tulee avata ovensa ja tämän häirikkönaapurin masinoimat henkilöt ja terroristit sieltä päästää sisälle ja suoraan sanottuna levittää punainen matto ja ymmärtää tätä tilannetta. Minä en kerta kaikkiaan voi ymmärtää tätä vasemmiston logiikkaa siitä, [Puhemies koputtaa] että häirikköä pitää ymmärtää ja näitä häirikön tekemiä toimenpiteitä ei saisi estää ja turvata omaa maataan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nieminen.

17.39 **Mira Nieminen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan täytyy pikkasen palata tähän hallituksen esityksen lähtökohtaan. Tämä keskustelu kyllä polveilee hyvin moninaisesti, mutta esityshän on sama, mikä meillä on ollut käsittelyssä vuosi sitten, ja keskustelu varmasti kilpistyy näihin samoihin asioihin ja teemoihin. Ainut ero tässä on tosiaan tämä aikajänne, jota nyt pidennetään.

Mitä tulee turvallisuustilanteeseen, niin meidän turvallisuusviranomaiset ovat ihan syystäkin huolissaan, eli jos joku muutos on tapahtunut, niin se on kyllä tapahtunut turvallisuusympäristössä, missä meillä ei ole näköpiirissäkään, että tilanne olisi rauhoittumaan päin. Yhä enemmän Itämerellä tapahtuu asioita, yhä enemmän lentokoneet ovat myöhässä ja yhä enemmän näyttää olevan varustelua tuossa rajan takana. Eli kyllä meidän tarvitsee oikeasti varautua ja katsoa meidän ympäristöä, mitä tässä tapahtuu, ja kyllä tämä rajaturvallisuus on äärettömän tärkeää tältä osin ja että me emme taas vuoden päästä ole ehkä keskustelemassa tästä asiasta. Saadaan vielä pikkasen pidempi aikajänne tälle.

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kokko.

17.40 **Jani Kokko sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uskon, että se päätös, mikä me viime vuonna tässä salissa tehtiin, oli sellainen, mitä Venäjä ei odottanut tulevaksi. Otaksun, että he katsoivat siitä päättäväisyydestä, joka meillä oli, että meillä ei olisi ollut sellaista käytettävissä, että Venäjä olisi voinut puskea kolmansien maiden asukkaita rajan ylitse, ja me olisimme sitten ottaneet ne kaikki vastaan ja ihmetelleet, että mitähän sitten näiden ihmisten kanssa tehdään ja keitä siellä on.

Tämä laki ei ole tietenkään siis täydellinen. Tässä ovat selkeästi vastakkain ihmisoikeusvelvoitteet, kansainväliset sopimukset ja toisaalta kansallinen turvallisuus, ja mielestäni kyllä jo viime kesänä ja nyt sitten tässä uudelleenkäsittelyssä tätä epäsuhtaa on saatu tasapainotettua.

Meillä on tiedustelutietoa siitä, että Venäjä kuljettaa ja hankkii ihmisiä Pohjois-Afrikasta ja Lähi-idästä. Suuri osa on vielä terveitä nuoria miehiä, joita he tuovat Venäjän alueelle ja puskevat sitten Suomen ja Baltian rajoille. Elikkä tässä suhteessa kyllä se turvallisuustilanne, mihin nyt tässä keskustelussa on viitattu, ei ole muuttunut, [Puhemies koputtaa] ja Venäjä edelleen kykenee käyttämään kolmansien maiden asukkaita Suomen turvallisuutta ja suomalaisten hyvinvointia vastaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

17.41 **Joakim Vigelius ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun edustaja Minja Koskela vasemmistoliitosta toivoo täällä kovasti, että ei levitettäisi vääriä todistuksia tai vihjailtaisi siihen suuntaan, että vasemmistoliitolla olisi jonkinlaista Venäjä-myönteisyyttä omassa linjassaan, niin ehkä vastaavanlaisen toiveen voisi esittää esimerkiksi siitä, että ei esitetä virheellisiä väittämiä siitä, että tämä laki esimerkiksi rikkoisi Suomen perustuslakia. Se ei faktisesti riko Suomen perustuslakia. Se on arvioitu jo kertaalleen, ja nyt se arvioidaan toista kertaa. Kyse on nimenomaan meidän perustuslain mahdollistamasta rajatusta poikkeuksesta. Se on osa meidän perustuslakia, että me voimme tehdä siihen rajattuja poikkeuksia. Eli on täysin perustelematonta väittää, mitä Koskela täällä väittää tästä lainsäädännöstä. Kun taas esimerkiksi silloin, jos vastustaa hävittäjähankintoja, jos vastustaa puolustushankintoja, jos vastustaa rajan sulkemista ja vastustaa myös esimerkiksi tämän rajaa koskevan lain läpimenoa, niin ihan tosiasiallisesti silloin Venäjä on hyötyvä osapuoli ja ne puolueet, jotka kannattavat tällaista politiikkaa, [Puhemies koputtaa] tahtomattaan tai tietoisesti hyödyttävät sillä Venäjää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

17.42 **Miko Bergbom ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä minäkin ajattelen niin, että jos perustuslakivaliokunta on tämänkin lain käsitellyt ja tullut siihen johtopäätökseen, että tämä laki voidaan säätää, niin silloin se kyllä täysin tarkoittaa sitä, että tämä on perustuslain mukainen, toisin kuin täällä väittävät vasemmistoliiton edustajat, jotka nyt myös poistuivat salista — täällä aiemmin he peräänkuuluttivat asiallisen poliittisen keskustelun perään, mutta tämä olkoon osoitus siitä. Todettakoon kuitenkin, että hyväksyn sen, että he ovat eri mieltä tästä laista, ja sen voi sanoa. Voi sanoa, että meidän vasemmistoliiton mielestä tämä ei ole kv-sopimusten mukainen tai tämä ei ole Suomen perustuslain

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

mukainen, mutta ei voi väittää, että tämä laki ja tämä esitys on yksiselitteisesti perustuslain vastainen, koska perustuslakivaliokunta on se, joka tämän päättää, ja he ovat tulleet toisiin ajatuksiin.

Mitä tulee tähän kv-tilanteeseen, niin eipä ole komissiolta tullut valituksia tämän lain suhteen. Päinvastoin Euroopassa esimerkiksi Puola on katsonut, että Suomen esimerkki on sellainen, jonka perään kannattaa myös heillä kansallisessa parlamentissa katsoa ja säätää vastaavankaltainen laki.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

17.44 Juha Hänninen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, kunnioitettu rouva puhemies! Kansallinen turvallisuus ensin — Suomen ja suomalaisten kansallinen turvallisuus tulee kyetä varmistamaan joka tilanteessa, ja se on meidän ykkösprioriteetti. Tietysti vähän ihmettelen, miksi tästä pitää näin syvällisesti keskustella joka ainoa kerta — todennäköisesti sitten puolentoista vuoden päästä keskustellaan vielä syvällisemmin — mutta hyvä niin, tämä puhuminen, ja puheoikeus on kaikilla, ja meidän pitää kunnioittaa jokaisen ihmisen puheoikeutta, joka on täällä.

Eli esitys rajaturvallisuudesta on välttämätön maamme turvallisuuden varmistamiseksi. Näin pystymme takaamaan suomalaisten perus- ja ihmisoikeudet ja turvallisuuden. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Sitten mennään puhujalistaan. Edustaja Strandman poissa. — Edustaja Rasinkangas, varsinainen puheenvuoro. [Merja Rasinkangas: Pidin jo äsken puheenvuoroni!] — Selvä, se oli debattivaihetta, ja kun täällä oli vielä varsinainen puheenvuoro, niin oletin, että haluatte sen käyttää, mutta otetaan se sieltä pois. — Sitten edustaja Kokko.

17.45 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! On hienoa, että voimme tässä salissa olla tästäkin asiasta eri mieltä ja käydä demokraattista, perusteltua debattia. Tämä ei välttämättä itänaapurissamme onnistuisi niin helposti, ja toivon, että siinä suhteessa se keskustelu, mitä täällä käydään, on toisia kunnioittavaa ja asiallista. En todellakaan usko, että tässä salissa on yhtäkään ihmistä, joka ei olisi Suomen kansan edustaja, koska kyllä kaikki meidät ovat tänne suomalaiset valinneet, ja varmasti sitä velvollisuutta noudatamme.

Arvoisa puhemies! Sen perusteella, mitä alkuperäisen lain säätämisen jälkeen on tapahtunut, tilanne Venäjän suhteen on säilynyt nähtävästi hyvin kireänä. Venäjä on osoittanut olevansa valmis toteuttamaan sabotaasia ja vihamielisiä toimia erityisesti Itämeren alueella. Valtioneuvoston puolustusselonteossa todetaan, että hyökkäyssodan myötä Venäjä on siirtynyt entistä avoimempaan, vaikeasti ennakoitavaan ja pitkäkestoiseen vastakkainasetteluun lännen kanssa. Itäraja on edelleen suljettuna rajavartiolain nojalla, eikä tilanne rajalla ole merkittävästi muuttunut. Raja on pysynyt suhteellisen rauhallisena, eikä rajaturvallisuuslain poikkeusmenettelyä ole otettu käyttöön. Kuitenkin viranomaisten arvioiden mukaan Venäjällä on edelleen kyky ja tahto sekä valmius käynnistää nopeastikin välineellistetty maahantulo. Sitä, mikä on ollut lain ennaltaehkäisevä vaikutus, on tietysti mahdollonta sanoa varmuudella. Rajavartiosto on toteuttanut laajoja rajavartiohenkilöstön koulutuksia ja luonut käytännön toimintatapoja lain tarkoittamiin tilanteisiin. Rajavartioston mukaan koulutuksissa ja toimintatapojen luomisessa on painotettu ihmis- ja perusoikeus-

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

myönteistä näkökulmaa ja pyritty osin ratkomaan tai lieventämään lainsäädännön ongelmakohtia näiden suhteen.

Hyväksyessään rajaturvallisuuslain eduskunta edellytti, että valtioneuvosto seuraa aktiivisesti EU-lainsäädännön ja sen tulkintakäytännön kehitystä sekä toimii aloitteellisesti Euroopan unionin komission ja muiden jäsenvaltioiden suuntaan, jotta Suomi saa tulevaisuudessa käyttöönsä kaikki EU-lainsäädännön välineellistetyn maahantulon torjuntaan ja hallintaan soveltuvat tuki- ja poikkeustoimet. EU:ssa ei ole lain hyväksymisen jälkeen tullut sellaisia lainsäädäntömuutoksia, jotka merkittävästi vaikuttaisivat asian arviointiin. Schengenin rajasäännösten 5 artiklan heinäkuussa 2024 voimaan tulleen uuden 4 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat EU:n kriisiasetuksessa tarkoitetussa muuttajien välineellistämiseen liittyvässä tilanteessa väliaikaisesti sulkea tiettyjä komissiolle ilmoitettuja rajanylityspaikkoja tai rajoittaa niiden aukioloaikoja, jos olosuhteet sitä edellyttävät. Toimenpiteet on pantava käyttöön oikeasuhtaisesti ja ottaen huomioon muun muassa kansainvälistä suojelua hakevien kolmansien maiden kansalaisten oikeudet, kuten tässä rajaturvallisuuslaissa on jo ensimmäisessä käsittelyssä tehty. Toimenpiteet vastaavatkin pitkälti voimassa olevan rajavartiolaiton sääntelyä.

Komissio antoi loppuvuonna 2024 tiedonannon Euroopan parlamentille ja neuvostolle muuttoliikkeen käyttämiseen aseena liittyvien hybridiuhkien torjumisesta ja turvallisuuden vahvistamisesta EU:n ulkorajoilla. Komissio katsoo, että kun otetaan huomioon vihamielisten valtioiden taholta tulevat hybridiuhkat, jotka vaarantavat jäsenvaltioiden turvallisuuden ja alueellisen koskemattomuuden sekä yleisen järjestyksen ylläpitämisen, jäsenvaltiot voivat ryhtyä poikkeuksellisiin toimenpiteisiin puolustautuakseen ulkoisilta uhilta ja vedota perussopimuksen määräyksiin mennä poikkeuksellisesti ja tiukoin edellytyksin pidemmälle kuin EU-oikeudessa tällä hetkellä säädetään. Kaikkien toimenpiteiden tulee olla oikeasuhtaisia ja sopivia Venäjän tai Valko-Venäjän aiheuttaman uhan torjumiseksi, ja niiden on rajoituttava siihen, mikä on ehdottoman välttämätöntä, ja näin Suomi on myös toiminut. Komissio lisäksi toteaa, että jäsenvaltioiden on kyettävä tekemään se, mikä niiden on tarpeen puolustautuakseen hybridihyökkäyksiltä ja taatakseen kansallisen turvallisuutensa, yleisen järjestyksensä ja suvereniteettinsa. Jäsenvaltioiden voi olla tarpeen ryhtyä toimenpiteisiin, jotka saattavat merkitä vakavaa puuttumista perusoikeuksiin, kuten turvapaikkaoikeuteen ja siihen liittyviin säädöksiin. Tiedoksiannossa katsotaan, että EU:n turvallisuusympäristö on muuttunut dramaattisesti verrattuna ajankohtaan, jolloin sovellettavat kansainvälisen oikeuden välineet hyväksyttiin, ja tämä voi olla tarpeen ottaa huomioon niitä sovellettaessa. Lisäksi komissio kiinnittää huomiota siihen, että myös Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on todennut, että tietyt poikkeukselliset tilanteet vaikuttavat oikeuksien tulkintaan Euroopan ihmisoikeussopimuksen puitteissa.

Euroopan unionin komission tiedonanto ei ole juridisesti sitova, mutta eduskunnan oikeusasiamies on kuitenkin katsonut, että se tulee huomioida alemmanasteisena unionin oikeuden oikeuslähteenä ja se ilmentää EU-komission tahtotilaa tukea jäsenmaita näiden puolustautuessa hybridi-vaikuttamista vastaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

17.51 Sara Seppänen ps: Arvoisa rouva puhemies! Suomi on pidettävä turvallisena. Perussuomalaiset tukevat vahvasti lain voimassaolon jatkamista välineellistetyn maahan-

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

muuton torjumiseksi. Kyse ei ole vain rajaturvallisuudesta. Kyse on Suomen kansallisesta turvallisuudesta ja itsemääräämisoikeudesta.

Meidän on edelleen varauduttava siihen, että vihamielinen valtio käyttää siirtolaisuutta hybridi-vaikuttamisen välineenä. Itärajan tapahtumat ovat osoittaneet, että tällainen uhka ei ole teoreettinen vaan se on todellinen. Suomen rajoja ei saa käyttää painostuksen välineenä. Meidän on suojeltava kansalaisiamme, yhteiskunnan vakautta ja oikeutta päättää itse, kuka maahamme tulee. Tämän lain jatkamisen pitää olla itsestään selvää tässä salissa.

Toivon, että jokainen kansanedustaja tuntee vastuunsa Suomen kansalaisille. Nyt on kyse suomalaisten turvallisuudesta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elo.

17.52 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Kuten jo asian ensimmäisessä käsittelyssä todettiin, käännytyslain sisältö on sama kuin vuosi sitten hyväksytyn. Näin ollen lain perustavanlaatuiset kansainvälisiä sopimuksia ja ihmisoikeuksia loukkaavat ongelmat ovat entisellään, eikä vihreä eduskuntaryhmä siksi voi tätä lakia edelleenkaan kannattaa.

Vahva oikeusvaltio ja kansainvälisiin sopimuksiin sitoutuminen on myös itsessään turvallisuuskysymys ja keskeinen osa globaalia turvallisuutta. Meidän ei pidä osaltamme olla rapauttamassa oikeusvaltiota.

Kannatan edustaja Kontulan tekemiä kahta esitystä eli sitä, että tätä lakiesitystä ei esitetä kiireelliseksi ja että se hylätään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Harakka poissa. — Edustaja Vigelius.

17.53 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Kun suuria määriä turvapaikanhakijoita alkoi saapua itärajallemme Venäjän myötävaikutuksella marraskuussa 2023, Suomi hallituksen ja erityisesti perussuomalaisten myötävaikutuksella sulki itärajamme. Sen lisäksi eduskunta hyväksyi viime kesänä historiallisella päätöksellään rajan poikkeuslain, jotta myös laittomien rajanylitysten tilanteessa Suomi voisi kieltäytyä vastaanottamasta rajanylittäjiä maahan, jotta Suomi voisi pelkän rajojemme sisällä tapahtuvan kriisin hallinnoimisen sijaan torjua kriisin jo rajallemme päästämättä sitä sisämaahan.

Toisin kuin usein toistetaan Suomi ei tuolloin ollut täysin uuden tilanteen edessä. Siirtolaisten rajat ylittävään masinointiin ja toisaalta turvapaikanhakuoikeuden hyväksikäyttöön perustuvaa valtiojohtoista ja vihamielistä hybridi-vaikuttamista oli koettu jo muualla Euroopassa vuosia aiemmin, usein paikoin Euroopan ulkorajoilla. Jo vuonna 2011 Välimeren siirtolaisreittien kannalta keskeinen läpikulkumaa Libya uhkasi silloisen johtajansa Muammar Gaddafin suulla vapauttaa siirtolaistulvan Eurooppaan, mikäli länsimaat eivät osoittaisi tukea hänen hallinnolleen. Vastaavasti Erdoğanin Turkki on uhannut useita kertoja vuoden 2015 siirtolaiskriisin jälkeen avata uudelleen portit Eurooppaan miljoonille Lähi-idän pakolaisille ja on myös aiheuttanut toimillaan rajakriisin Kreikan vastaiselle rajalle. Turkki on määrätietoisesti siis käyttänyt siirtolaisia aseenaan vahvistaakseen omaa neuvotteluasemaansa Euroopan suuntaan ja toisaalta kiristääkseen myös rahaa Euroopalta.

Suomen kannalta silmiä avasi viimeistään se, kun Valko-Venäjä alkoi organisoida tuhansittain siirtolaisia ylittämään laittomasti Puolan, Latvian ja Liettuan rajoja. Tähän päivään asti kestäneen, siis vuosia jo kestäneen, rajaselkkauksen seurauksena kertovat maan

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

rajaviranomaiset pysäyttäneensä jopa 150 000 laitonta rajanylitysyritystä. Puolan viranomaisten mukaan selvällä enemmistöllä näistä ylittäjistä on ollut viisumi Venäjälle.

Kenellekään ei tulisi siis olla epäselvää se, että kyseessä on vihamielistä vaikuttamista valtion tasolta, ja siksi Suomikin sulki oman itärajaansa. Tuo puolitoista vuotta yhtäjaksoisesti kestänyt sulku on ollut järeä toimi, mutta se on toiminut juuri tavalla, jolla se tarkoitettiin toimivaksi. Se on tyrehtyttänyt tulijavirran, se on toiminut ennaltaehkäisevästi.

Tätä varautumista tällaista tilannetta varten tehtiin jo vuonna 2022. Silloin kesällä muutettiin Suomen rajalakia, ja silloinen oppositio, muun muassa perussuomalaiset, vaati hyvin voimakkaasti muutoksia silloiseen rajalakiin, jotta voisimme sulkea itärajan, jos tällainen tilanne pääsisi käymään. Tätä muutosta lähdettiin ajamaan ennen kuin tilanne itärajalta oli kriisiytynyt, puolitoista vuotta ennen. Se oli juuri sitä varautumista. Se oli valmistautumista pahimpaan mahdolliseen skenaarioon, ja se saatiin läpi, puolitoista vuotta ennen kuin tilanne itärajalla kehkeytyi Venäjän toimien seurauksena nykyisen kaltaiseksi. Puolitoista vuotta ennen sitä hyväksyimme rajalain muutokset, jotka mahdollistivat itärajan sulun.

Mutta samanaikaisesti, kun katsomme sitä, millaista hybrdivaikuttamista muualla maailmassa, muualla Euroopassakin, ihan meidän lähialueillammekin, on käytetty näitä maita vastaan, oli selvää se, että me tarvitsemme myös muita keinoja. Me tarvitsemme keinon puuttua myös siihen, jos joku laittomasti ylittää rajan muualta kuin suljetulta rajanylityspaikalta, siis käytännössä esimerkiksi maastorajalta, joka Suomella on hyvin, hyvin pitkä, ja paikoin sitä ei ole lainkaan aidattu, mikä mahdollistaa helpon ylityksen. Näin ollen Suomi lähti valmistelemaan lainsäädäntöä hyvin avoimesti EU:n suuntaan siitä viestien: me haluamme itsellemme mahdollisuuden kieltäytyä vastaanottamasta hybrdivaikuttamisen kohteena ollessamme turvapaikkahakemuksia.

Lakia kritisoitiin paljon, sen perustuslaillisuutta arvioitiin, sen EU-oikeudellista luonnetta arvioitiin paljon, mutta toistaiseksi vihreää valoa on näytetty useammaltakin taholta: perustuslain osalta perustuslakivaliokunnassa, eikä EU:stakaan ole meille punaista valoa näytetty. Päinvastoin poliittinen hyväksyntä tällaisille rajaturvallisuutta turvaaville toimille on tullut EU:nkin tasolta. EU-komissio on tiedonannossaan antanut hyväksyntänsä sille ja jopa velvoittanut Suomea pitämään huolta ulkorajojen turvallisuudesta. Ja sitä Suomi nimenomaisesti tällä lainsäädännöllä pyrkii tekemään, turvaamaan paitsi EU:n ja Naton ulkorajaa myös omaa itärajaansa ja meitä suomalaisia, ei vain hallinnoimalla kriisiä omien rajojensa sisällä sisäpoliittisia ongelmia aiheuttaen vaan pyrkimällä rajaamaan kriisitilanteet ja ongelmatilanteet omalle rajallensa ja parhaimmillaan itse asiassa ehkäisemään koko kriisin syntymisen oman rajansa tuntumaan ennaltaehkäisevällä vaikutuksella, aivan kuten itärajan sulun tilanteessa. Aivan samaan pyrkii tämä laki välineellistetyn maahantulon torjumiseksi, ja siksi suhtaudun siihen äärimmäisen myönteisesti. Tämä on sitä lainsäädäntöä, mitä Suomi on tarvinnut jo vuosien ajan, ja on hienoa, että nyt eduskunta on esittämässä sille jatkoaikaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

17.59 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Aika lailla vuosi alkaa olla kohta täynnä siitä, kun rajan poikkeuslaki ensimmäistä kertaa tässä eduskunnassa säädettiin. Nyt kun tarkastellaan, mitä sen jälkeen on tapahtunut ja kuinka laki on toiminut, niin sehän on toiminut vallan mainiosti. Nimittäin me emme ole joutuneet aktivoimaan sitä. Toisaalta se

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

kaikki pelottelu, mitä eritoten salin vasemmalta laidalta ja vihreiden osalta myöskin täällä eduskunnassa ja julkisessa keskustelussa monen muun toimijan ohella väitettiin, että nyt Suomi astuu ikään kuin vähintäänkin pimeälle keskiajalle ihmisoikeuksien osalta ja saamme kansainvälistä mainehaittaa tästä, ei ole toteutunut.

Päinvastoin, jos arvioidaan Euroopassa käytyä keskustelua, niin esimerkiksi Puola on todennut, että tämä Suomen ratkaisu on sellainen, josta heidänkin kannattaa ehkä ottaa mallia. Toisaalta komissiostakaan ei ole näytetty punaista valoa vaan enemmänkin ehkä vihreää valoa, voisi sanoa näin, jolloin on todettu, että kansallisvaltioilla tietenkin tulee olla kaikki keinot käytettävissään hybridihyökkäysten torjumisessa.

No, miksi tämä poikkeuslaki säädettiin? Venäjän toimien vuoksi. Tämä asia on hyvin yksinkertainen, eikä tässä sinänsä ole mitään sen suurempaa mystiikkaa. Venäjällä on kyky ja toisaalta halu välineellistää ihmisiä oman hybridi vaikuttamisensa välineeksi eli siis käytännössä aseeksi. Se, mitä siis tapahtuu tai voisi tapahtua, on se, että tuhansia tai kymmeniätuhansia ihmisiä siirrettäisiin hyvin nopealla, tuntien varoitusajalla Suomen rajalle ja pyritäisiin paineistamaan tämä ihmismassa siirtymään Suomen puolelle. No, jokainen tietää siinä kohtaa, että meidän resurssit hallita sellaista tilannetta ovat vähintäänkin kyseenalaiset ja se aiheuttaisi monen monta ongelmaa täällä meidän Suomen puolella. Toisaalta se myös haastaisi kyllä sitä ajatusta, kuinka suvereeni valtio me oltaisiin, jos me emme voisi itse päättää siitä, kuka saa tulla Suomeen ja millä ehdoilla Suomeen saa tulla, vaan se ulkoistettaisiin tässä tapauksessa Venäjän valtiolle tai sen alaisuudessa toimiville organisaatioille. Sen takia on hyvä, että tämä laki säädettiin, ja kannatan lämpimästi tämän lain jatkoa.

Mitä tulee näihin kansainvälisiin sopimuksiin — ajatellaan vaikka Geneven pakolaissopimusta — niin kyllä nyt terve järkikin varmasti sanoo sen, että eivät sopimukset voi olla luonteeltaan sellaisia, että ne aiheuttavat käytännössä tällaisen itsemurhapykälän kansallisvaltioille, että kansallisvaltioilla ei olisi omaa suvereenia oikeutta huolehtia omasta turvallisuudestaan tai omista rajoistaan. Kyllähän täälläkin jokainen päätöksentekijä viime kädessä on vastuussa päätöksistä sekä Suomen kansalle että sitten suomalaisten turvallisuudelle. Siitä näkökulmasta itse tarkastelen tätä lakia, että meidän tehtävä on huolehtia siitä, että Suomi ja suomalaiset pysyvät turvassa kaikissa mahdollisissa tilanteissa, myös tilanteissa, joissa aggressiivinen, imperialistinen suurvalta välineellistää ihmisiä aseeksi meitä vastaan. Tästä näkökulmasta tarkastelen tätä.

Sitten vielä lyhyt kritiikki siihen, että kun täällä on hyvin aggressiivisesti väitetty edelleen tämänkin kierroksen jälkeen, että tämä laki on perustuslain vastainen ja ihmisoikeuksien vastainen, niin haastaisin sitä kyllä siltä osin, että kun perustuslakivaliokunta, joka tässä maassa perustuslakia tulkitsee, on todennut, että tämä laki on säädettävissä, niin millä lihaksilla ja muskeleilla tullaan sanomaan, että tämä laki on perustuslain vastainen, kun asiahan ei näin ole, kun PeV on tämän asian käsitellyt ja todennut, että tämä laki voidaan säätää, ja kiireellisesti. Siitä me tulemme huomenna äänestämään.

Me tiedetään, että Venäjä on ja pysyy tuossa, ja me tiedetään, että heillä on intressi löytää lainsäädännöstä sekä kv-sopimuksista aukkoja, joita he voivat hyväksikäyttää. On erinomaista, että me pystytään kansallisin toimin poistamaan sellaisia aukkoja, joita nämä mahdolliset sopimukset tai meidän oma lainsäädäntö on aikaisemmin mahdollistanut, mikä vie taas Venäjältä sen yhden aseensa. Mehän ei olla nyt nähty Suomen rajalle suuntautuvaa massamaista siirtolaisuutta Venäjän harjoittamana sen jälkeen, kun tämä rajan poik-

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

keuslaki on säädetty, ja se on erinomainen asia. Sillä on myös turvattu kaikkien niiden ihmisoikeuksia, joita Venäjä olisi mahdollisesti halunnut hyväksikäyttää Suomea vastaan.

Tämä sama pätee merikaapeleihin, ja tämä sama pätee moneen muuhun asiaan, missä Venäjä jokainen minuutti, jokainen tunti pyrkii löytämään aukkoja, joilla horjuttaa täysivaltaisia oikeusvaltioita, kansallisvaltioita, oman suurvaltapolitiikkansa edistämiseksi. Sitä vastaan pienen kansallisvaltion totta kai tulee taistella, ja sen takia kannatan tätä rajan poikkeuslain jatkamista ja sen säätämistä yhä edelleen. Kiitän hallitusta siitä, että tämä esitys saatiin eduskuntaan. Kiitän myös perustuslakivaliokuntaa sekä hallintovaliokuntaa loistavasta työstä tämän lain eteenpäin saamiseksi, ja huomenna me pääsemme siitä äänestämään. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nieminen.

18.04 Mira Nieminen ps: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia otan vastaan hallinto- ja perustuslakivaliokunnalle. Olen samaa mieltä siitä, että olemme onnistuneet tämän lain eteenpäinviemisen kanssa yhtä hyvin kuin vuosi sitten. Tämä esitys todellakin toteuttaa hallituksen hallitusohjelmaa yhtenä osana rajaturvallisuuden varmistamista ja ennakoivaa hybridiuhkiin varautumista sekä valmiuden ja varautumisen ja hallinnon resilienssin huomioimista. Lain jatkaminen vuoden 2026 loppuun asti on perusteltu ja ennen kaikkea välttämätön ratkaisu Suomen turvallisuuden kannalta. Lain jatkaminen auttaa ennaltaehkäisemään välineellistettyä maahantuloa, joka on keino vaikuttaa Suomen ja EU:n rajaturvallisuuteen sekä kansalliseen turvallisuuteen.

Rajaturvallisuus ei ole hallinnollinen yksityiskohta. Se on kansallisen turvallisuuden perusta. Kun ulkovaltojen taholta pyritään vaikuttamaan poliittisiin päätöksiin, horjuttamaan yhteiskuntaa tai jakamaan kansaa, rajojen hallinta nousee ensimmäiseksi puolustuslinjaksi. Suomen rajaviranomaiset ovat johdonmukaisesti korostaneet, että välineellistetty maahantulo ei ole pelkkä uhkakuva. Se on todellisuutta, minkä olemme kyllä varmasti jokainen havainneet. Vuonna 2021 näimme Puolan ja Liettuan rajoilla konkreettisesti, mitä tapahtuu, kun siirtolaisia käytetään välineinä hybrdivaikuttamisessa. Tuhansia ihmisiä yritettiin ohjata EU:n rajoille Valko-Venäjän toimesta poliittisena painostuskeinona. Myös Suomi on kokenut vastaavia yrityksiä idän suunnalta. Nämä tilanteet eivät ratkea tavanomaisilla viranomaistoimilla tai perinteisillä turvapaikkamenettelyillä. Ne vaativat poikkeuksellisia mutta tarkasti rajattuja keinoja — juuri sellaisia, joita tämä laki mahdollistaa.

Arvoisa rouva puhemies! Rajavartiolaitos on todennut, että laki on selkeyttänyt toimintaympäristöä ja mahdollistanut nopeamman reagoinnin poikkeustilanteissa. On tärkeää, että viranomaisilla on riittävät toimivaltuudet ja resurssit toimia tehokkaasti ja ennaltaehkäisevästi tilanteissa, joissa rajaturvallisuus on uhattuna, ja nyt heillä on työkalut, joilla voi suojella paitsi rajaa myös yhteiskunnan sisäistä vakautta ja kansalaisten turvallisuutta.

Turvallisuus ei ole pysyvä tila. Se on jatkuvaa toimintaa, ennakkointia ja päätöksentekoa. Tässä ajassa emme voi ottaa riskiä siitä, että olisimme valmistautumattomia. Meidän täytyy olla hereillä, vahvoja ja vastuullisia. Siksi, arvoisa puhemies, kannatan lämpimästi tämän lain voimassaolon jatkamista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Malm.

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

18.07 Niina Malm sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on nyt tätä rajaturvallisuuslakia käyty läpi monestakin eri kulmasta, ja itse ehkä haluaisin tätä debattia ja debattiin liittynyttä keskustelua koskien muistuttaa myös siitä — ja taisin jo vuosi sitten korostaa omissa puheenvuoroissani tätä näkökulmaa — kuinka Rajavartiolaitoksella ja Rajavartiolaitoksella työskentelevillä ihmisillä on tässä suuri rooli. Minä edelleenkin luotan tämän vuoden jälkeen viranomaiseen ja siihen, että heillä on kyky arvioida tilannetta ja myöskin nyt koulutuksen jälkeen kykyä toimia rajalla tarpeen vaatiessa, kuten me täällä salissa olemme taas päättäneet, kun Suomen itärajan turvallisuuden takaaminen on edelleen yhtä ajankohtaista kuin vuosi sitten ja tämä Venäjän harjoittama välineellistetyn maahantulon uhka ei ole poistunut yhtään mihinkään. Me olemme nähneet talven aikana, että Venäjä on valmis jatkamaan hybrdivaikuttamista ja lisäämään jännitteitä myös kaikkialla muualla Suomen läheisyydessä, olipa kyse sitten maarajoista tai vaikka merialueista.

Me edellisellä kierroksella myös paransimme esitystä, muun muassa SDP:n vaatimuksista, ja olemme toki siitä edelleen tyytyväisiä ja siltä osin tunnustamme ja tunnistamme vastuamme turvallisuuskysymyksissä ja myöskin niihin vastaamisessa. Kuten tuossa debatissa totesin, me pidämme Suomen kansallisen turvallisuuden varmistamista ensiarvoisen tärkeänä kaikissa tilanteissa ja olosuhteissa. Kun tämä turvallisuustilanne ei ole helpotunut eikä Venäjän hybriditoiminta Suomen lähialueilla ole vähentynyt, niin näkemykseni mukaan edellytykset lain jatkamiselle ovat olemassa, koska päinvastoin me olemme nähneet merkkejä siitä, että Venäjä on valmis jatkamaan jännitteitä lisäävää toimintaa niin merialueilla kuin maarajojen läheisyydessä.

Tämä vihamielinen vaikuttaminen Suomen turvallisuuden ja täysivaltaisuuden haastamisen osalta... Meidän täytyy myös varmistaa se, että meidän linjamme on johdonmukainen. Myös tältä osin näen, että johdonmukaisuutta tässä kaivataan. Itäisessä Suomessa ja itärajalta ihmiset ovat tottuneet elämään rajan läheisyydessä, ja siellä on eletty näin satoja, jopa tuhansia vuosia. Raja on liikkunut paikasta toiseen, mutta siitä huolimatta en näkisi, että sinisilmäisiä ollaan oltu. Kyllä siellä tälläkin hetkellä varmasti kaikkea pientä häiriötä rajan tuntumassa on — jos ei muuta, niin sitten näitä kaatopaikkojen polttamisia siinä vaiheessa, kun sopiva tuuli Suomeen päin käy.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen poissa. — Edustaja Kaunistola.

18.11 Mari Kaunistola kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Turvallisuusilmapiiiri on edelleen jännitteinen. Suomen itärajalta alkanut tilanne ei ole osoittautunut millään muotoa helpommaksi. Hybrdivaikuttamisen tilanteeseenkaan ei ole näköpiirissä muutoksia.

Viranomaisten tehtävänä on taata kansallinen turvallisuus sekä yleinen järjestys ja turvallisuus kaikissa olosuhteissa. Meidän tehtävänä täällä on taas taata viranomaisille ne keinot, joilla voidaan ennalta estää ja torjua turvallisuutta horjuttavat ilmiöt.

Kuluneen vuoden aikana on pystytty monin tavoin myös varautumaan ja ennakoimaan. On esimerkiksi tärkeää, että Rajavartiolaitoksen miehistön oikeudelliseen asemaan ja oikeusturvaan on kiinnitetty huomiota, samoin tarpeeseen huolellisesti ohjeistaa ja kouluttaa henkilöstöä, jotta myös ne todellisessa haavoittuvassa asemassa olevat henkilöt voidaan tositilanteissa tunnistaa.

Lain tarkoitus on ennen kaikkea varautua vakavaan turvallisuustilanteeseen. Kun huomioidaan tämä kokonaistilanne, viranomaisilta saatu palaute ja heidän tekemänsä uhka-arviot, lain voimassaolon jatkaminen on välttämätöntä.

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kokko.

18.12 **Jani Kokko sd:** Arvoisa puhemies! Perustuslain näkökulmasta tai perustuslaillisesti alkuperäinen rajaturvallisuuslaki oli hyvin poikkeuksellinen siinä suhteessa, että jopa hallituksen esityksessään sen todettiin olevan ristiriidassa joidenkin Suomea sitovien kansainvälisten ihmisoikeussopimusten velvoitteiden kanssa. Merkittävimmät tällaiset velvoitteet olivat palautuskielto, jonka varsinkaan menettelyllisen puolen toteutumista ei lain soveltamistilanteessa täysimääräisesti kyettäisi varmistamaan, sekä toisaalta oikeusturvakysymykset. Lakiin tehtiin tuolloin eduskuntakäsittelyssä SDP:n esityksestä muutoksia lisäämällä lakiehdotuksen 5 §:ään poikkeusperusteiden arvioinnissa huomioon otettavia seikkoja sekä 4 §:ään mahdollisuus vaatia maasta poistamisen uudelleenarviointia. Lisäyksillä parannettiin erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden tunnistamista ja heidän oikeuksiensa huomioon ottamista ja sitä, että poikkeusperusteiden arvioinnin tarkoituksena on tunnistaa välineellistettyjen maahantulijoiden joukosta ne henkilöt, jotka ovat aidosti ja välittömästi kansainvälisen suojelun tarpeessa.

Oikeusturvan suhteen eduskuntakäsittelyssä lisätty uudelleenarviointi muodostaa jonkinasteisen muutoksenhakumahdollisuuden, mutta se ei välttämättä ole riittävä ihmisoikeussopimusten vaatimusten täyttämiseksi. Tässä yhteydessä on kuitenkin huomioitava, että Euroopan ihmisoikeussopimuksessa ulkomaalaisen karkottamista ja käännättämistä koskevat muutoksenhaun ja oikeusturvan vaatimukset ovat jossain määrin suppeammat kuin ihmisoikeussopimuksessa edellytetyt yleisen oikeusturvan takeet.

Perustuslakivaliokunta korostaa lakiehdotuksesta antamassaan lausunnossa Suomen täysivaltaisuutta perustuslain keskeisenä peruseriaatteena. Valiokunnan mukaan täysivaltaisuus on välttämätön ennakoedellytys sille, että Suomi voi ylläpitää perustuslaillisen järjestelmänsä, oikeusvaltion sekä perustuslain keskeiset ratkaisut, kuten perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuden. Valiokunta lisäksi korostaa, että valtiolla tulee olla täysivaltaisuuden näkökulmastakin todellinen mahdollisuus torjua kolmannen valtion toimia, joilla sen rajan yli oikeudettomasti syötettäisiin maahan ihmisjoukkoja tuntemattomin tarkoituksin.

Perustuslakivaliokunta totesi alkuperäistä rajaturvallisuuslakia arvioidessaan, että lakiehdotuksen sääntely ei ole yhteensopiva Suomen kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden kanssa. Lausunnossa mainittuja sopimusmääräyksiä koskevassa oikeuskäytännössä ei kuitenkaan ole nimenomaisesti mainittu välineellistettyä maahanmuuttoa, eikä aivan vastaavaa tilannetta kuin mihin lakiehdotuksella pyritään vaikuttamaan ole vielä ollut esimerkiksi Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaistavana. Tässä valiokunta korostaa myös Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenevää tilannesidonnaisuuden periaatetta ihmisoikeusvelvoitteiden tulkinnassa.

Mikäli oikeusvaltion täysivaltaisuus ja kansallinen turvallisuus ovat vakavassa vaarassa, oikeusvaltiollakin täytyy perustuslakivaliokunnan mukaan olla oikeus ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin, jotka ovat vaaran torjumiseksi välttämättömiä, vaikka välttämättömät toimenpiteet näyttäisivätkin olevan ristiriidassa ihmisoikeusvelvoitteiden kanssa, jos niitä laadittaessa ja niihin sitouduttaessa kyseisen kaltaista vakavaa vaaraa aiheuttavaa toimintaa ei ole otettu huomioon.

Perustuslakivaliokunta katsookin, ettei Suomi sitoutuessaan Euroopan ihmisoikeussopimukseen sen lisäpöytäkirjoihin sekä Euroopan unionin perusoikeuskirjaan ole hyväksy-

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

nyt sitä, että niiden mukaisia velvoitteita väärin- tai hyväksikäyttämällä vieras valtio saisi vakavasti vaarantaa Suomen täysivaltaisuuden tai kansallisen turvallisuuden.

Perustuslakivaliokunnan lausunnossa korostuu välttämättömyyden vaatimus. Valiokunta katsoo saamansa selvityksen perusteella, että esitys perustuu valtiosääntöoikeudellisesti hyväksyttävään ja erittäin painavaan tarkoitukseen torjua vieraan valtion Suomeen kohdistamaa vaikuttamista, joka tapahtuu maahantulijoita hyväksikäyttämällä. Näin lain voimassaololle on edelleen välttämättömiä pakottavia syitä Suomen täysivaltaisuuden ja kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi. Perustuslakivaliokunta on myös todennut, että lain soveltaminen on viimesijaisin keino tilanteen hallitsemiseksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru.

18.17 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Olen tänään hakenut sosiaalidemokraattiselta eduskuntaryhmältä mahdollisuutta äänestää hallituksen esityksessä 18/2025 esityksen kiireelliseksi julistamista vastaan ja lain hylkäämisen puolesta. Siten kantani ei ole muuttunut vuoden takaisesta.

Arvoisa puhemies! Tänään käsittelyssä oleva laki lähtee siitä, että tosiasiaa tähän viime vuonna hyväksyttyyn kokonaisuuteen tultaisiin tekemään yksi muutos, ja muutos koskee nimenomaan vuonna 24 hyväksyttyä käännetyksiä koskien nimenomaan tuota voimassa olevaa voimassaoloaika. Käännetyksiä voimassaolon jatkamiselle ei ole kuitenkaan esitetty kestäviä perusteita. Jatkoajan ollessa kyseessä kynnys nousee merkittävästi, mutta samaan aikaan esitetyt perusteet ovat heikentyneet. Näin olemme vaikeassa kulmassa, sillä ensimmäisellä kerralla säädetyssä laissa perusteltiin lain tarvetta nimenomaan lyhytaikaisena ja rajattuna poikkeuksena Suomen perustuslakiin. Silloin oikeusoppineiden näkökulmasta tätä rajattua poikkeusta ei kannatettu, koska se tarkoittaisi merkittävässä määrin Suomen perustuslain ydintä koskevia poikkeamia, ja alun perin sen ei pitänyt olla mahdollista.

Nyt kyseessä olisi poikkeuksen lyhytaikaisuus jälleen kerran, ja käytännössä perustuslakivaliokunnan vanhan käytännön mukaisesti lyhytaikaisena poikkeuksena on pidetty yhden—kahden vuoden poikkeuksia ja samalla on edellytetty perustuslain vaatimukset täyttävän lainsäädännön valmistelua. Nyt olemmekin vuoden jälkeen tilanteessa, ettei tällaista valmistelua ole näköpiirissä hallituksen ohjelmassa, eikä valmistelua ole myöskään käynnistetty millään muotoa, vaikka tämä kahden vuoden määräaika ylittyy poikkeuslain jatkolla. Siten tuntuu siltä, että poikkeuslakia on vaikea perustella jatkossa lyhytaikaisuudella. Tämä nyt on kuitenkin objektiivinen tosiasia.

No, oikeusoppineet ja useat asiantuntijat ovat pitäneet tämän jatkoajan pidentämistä ja jatkoaikaa ongelmallisena ja tätä puolentoista vuoden pidennystä liian pitkänä. Hankalaa on se, että samaan aikaan on odotettavissa uutta oikeuskäytäntöä monissa muissa maissa, erityisesti Itä-Euroopassa, välineellistetyn maahanmuuton hallinnasta, ja käytännössä sitä kautta tämän ajan olisi tullut olla lyhyempi. Laista puuttuu yhä jälkikäteistarkastus, joka jo opetti sen, kuinka tärkeää on, että poikkeuslaissa on kontrollimekanismi. Tällaista kontrollimekanismia kyllä pandemia-aikana arvostettiin korkealle, mutta tässä esityksessä sitä ei valitettavasti ole sisällytetty lainkaan mukaan.

Arvoisa puhemies! Jo vuonna 24 hyväksytty käännetyksiä hyväksyttiin vastoin Suomen perustuslakia, EU-oikeutta ja kansainvälisiä sopimuksia, joihin Suomi on sitoutunut. [Joakim Vigeliu: Ei pidä paikkaansa! — Timo Heinonen: Eihän se pidä paikkaansa!] Lain

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

katsottiin rikkovan oikeutta elämään, kidutuksen kieltoa, joukkokarkotuskieltoa ja palautuskieltoa, oikeutta hakea turvapaikkaa sekä oikeutta tehokkaisiin oikeussuojakäytänteisiin. Lain säätäminen oli kansallisen oikeusjärjestyksen vastaista, mutta ristiriita EU-oikeuden ja kansainvälisten sopimusten kanssa tekisi siitä myöskin vaikeaa soveltamisen näkökulmasta Rajavartiolaitolle. Koska lakia ei kuitenkaan ole käytetty tämän voimassaoloaikana eikä muutosta myöskään toiseen lakiin eli rajasulun sallivaan lakiin ole tehty, niin käytännössä ollaan tilanteessa, että lakia ja sen toimivuutta ei ole lainkaan testattu.

On mielenkiintoista, arvoisa puhemies, minkä takia perusteluna käytettiin sitä, että raja voitaisiin avata, kun tämä välineellistetty maahanmuutto voidaan tällä estää. Miksi sitten sitä ei tehty? Oma arvioni tilanteesta on se, että siihen ei kerta kaikkiaan ollut riskien näkökulmasta varaa. Siksi se kertookin siitä, miksi me emme keskity näiden rajanylitysaluiden osalta myös siihen, että jokainen metsärajan yli tullut on tällä hetkellä tilanteessa, jossa meillä ei ole lainsäädäntöä sitä varten. Satoja kilometrejä puuttuu lainsäädäntöä, mutta me keskitymme tänään sellaisen lain käytännön soveltamiseen, joka on aika isoissa ongelmissa oikeusvaltioperiaatteen näkökulmasta.

Arvoisa puhemies! Toinen peruste tälle käännytyslaille on ollut se, että rajalle talven 23—24 aikana tulleissa henkilöissä ei ollut kysymys niin sanotuista aidoista turvapaikanhakijoista — tällaistaakin termiä on käytetty — vaan välineellistetyistä henkilöistä, joilla ei ole tarvetta turvalle. Tämä hallituksen esitys osoittaa kuitenkin nyt sen, että lähes kaksisataa jo tuolloin rajan yli saapunutta henkilöä on saanut turvapaikan Suomesta. Miten se on siis mahdollista, jos kerran viimeksi vielä vuosi sitten tämä peruste lähti tästä liikkeelle?

Toinen erikoinen peruste on se, että tätä on perusteltu niin sanotusti kansallisella turvallisuudella ja silti meillä ei ole ollut tarvetta ruveta tekemään parempaa lainsäädäntöä Suomen rajalle. Tätä käännytyslakia on perusteltu, ainakin hallituksen esityksen ja hallintovaliokunnan mietinnön perusteella, nimenomaan turvallisuusuhan näkökulmasta. Molemmissa on puhuttu noin 10 000—20 000 turvapaikanhakijan vuosittaisesta määrästä, ellei tätä lakia säädettäisi. On pakko sanoa, että vaikka osa haluaisi nähdä, että tämä on suurikin määrä, niin tällaisella itärajalla tuntuu siltä, että aika helpolla tosiasiaa lähdetään siitä, että me voimme pyörtää niin perustuslain, EU-oikeuden kuin ihmisoikeussopimukset rakentamatta lainsäädännön nimissä järkevää rajaturvallisuutta, joka täyttäisi nämä äsken kuvatut oikeusjärjestelmämme perusteet.

No, kun poimitaan sitten valiokuntien saamista asiantuntijalausunnoista joitakin näkökulmia, on tärkeää todeta esimerkiksi Tuomas Ojaselta, että perusteluvollisuus lakiehdotuksen välttämättömyydelle ja oikeasuhtaisuudelle on nyt merkittävästi korkeammalla kuin voimassa olevaa lakia alun perin säädettäessä, koska lakia ei ole ollut välttämätöntä soveltaa ja koska lakiehdotus jatkaisi alun perin vain vuodeksi säädetyin lain voimassaoloa puolellatoista vuodella lopputuloksella, että lain voimassaolo muodostuisi merkittävästi pitkäkestoisemmaksi sekä sitä myöden jo verrattain pysyväksi oikeustilaksi. [Puhemies koputtaa] Kovia väitteitä, ja niitä löytyy täältä lisää. Tässä aikataulussa en pysty nyt siteeraamaan lisää.

Kun totesin alkuun, että olen pyytänyt tähän mahdollisuutta toimia toisin kuin eduskunnan enemmistö, niin olen yhä edeltävän vuoden kannalla, ja perusteet ovat tänä vuonna vielä kestävämmät kuin viime vuonna.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

18.26 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Täytyy olla voimakkaasti eri mieltä edellisen puhujan kanssa. Edustaja Kiuru, te totesitte, että tämä laki olisi perustuslain vastainen. [Hannu Hoskonen: Ei ole!] Se ei pidä paikkaansa. Perustuslakia tulkitsee perustuslakivaliokunta, ja lähtökohtaisesti ymmärtääkseni te ette ole edes perustuslakivaliokunnan jäsen. Teillä voi olla mielipide siitä, että kyseessä on perustuslain vastainen laki, mutta jos perustuslakivaliokunta on sen kahdesti arvioinut, niin toivoisin, että jonkinlaista perustelupohjaa esitettäisiin täällä salissa, erityisesti jos linjaa itse, että aikoo olla siinä ehkä alle yhden kuudesosan vähemmistössä, joka tätä lakia vastustaa huomiossa äänestyksessä. Sen näemme huomenna.

Mitä tulee tähän perustuslaillisuuteen, niin todettakoon, että meidän perustuslakimme nimenomaisesti mahdollistaa 73 §:ssään sen, että voidaan tehdä rajattuja poikkeuksia. Se rajattu poikkeus, mitä me olemme tämän lainsäädännön kohdalla tekemässä, on osa meidän perustuslaillista järjestelmäämme. Se on juuri osa sitä. Me hyödynnämme omaa perustuslakiamme poikkeamalla siitä rajatuilta osin mahdollistaaksemme kansallisen turvallisuuden turvaamisen tänä aikana.

Tältäkin osin on oltava eri mieltä edustaja Krista Kiurun kanssa siitä, että nyt vuosi tuon alkuperäisen lain hyväksymisen jälkeen tilanne olisi jotenkin parempi ja vielä kestävämpi tämän lain kannalta. Sekään ei oikein pidä paikkaansa. Tilanne Ukrainan ja Venäjän välisessä sodassa ei ole mitenkään erityisen paljon suotuisampi tänä kesänä verrattuna viime kesään. Meillä on vielä enemmän syitä olla huolissaan siitä, mihin suuntaan Venäjä on kehittymässä, mihin suuntaan sen asevoimien kehittäminen on kehittymässä ja miten se tekee riippuvaisen itsestään suhteessa tähän sotimiseen ja sotatouluuteen.

Samanaikaisesti meillä on myös käyty Yhdysvaltojen presidentinvaalit ja meillä on tulut epävakautta maailmanjärjestykseen myös sen myötä, ja samanaikaisesti täällä salissa esitetään, että ikään kuin tilanne olisi paranemaan päin emmekä voisi enää hyväksyä. Edustaja Kiuru ei ollut hyväksymässä tätä lakia viime vuonna eikä ilmeisesti ole hyväksymässä sitä tänäkään vuonna. Toivon, että eduskunnan enemmistö tämän lain taakse kuitenkin löytyy.

Jos palaamme tämän lainsäädännön taustoihin, niin jo marraskuussa 2021 — siis viime vaalikaudella perussuomalaisen ollessa oppositiossa — jätettiin useamman oppositiopuolueen toimesta välikysymys. Sen pääjättäjä oli edustaja Purra, ja edustaja Purra ynnä muut vaativat välikysymyksessään sanatarkasti seuraavaa: ”Suomen tasolla on pysäytettävä turvapaikanhakijat rajalla hybridihyökkäyksen iskiessä. Esitämme säädettäväksi välittömästi Suomen lainsäädäntöön hätätilapykälää, jonka nojalla turvapaikkahakemusten vastaanottaminen voidaan keskeyttää laajamittaisen maahantulon tilanteessa kansallisen turvallisuuden ja yleisen järjestyksen turvaamiseksi.” Tämä on minusta rakentavaa oppositiopolitiikkaa, jota silloin harjoitettiin. Esitettiin aito, hyvä lakimuutosehdotus, joka olisi pitänyt toteuttaa jo sillä hallituskaudella, mutta se ei toteutunut Marinin kaudella, silloisen punavihreän hallituksen kaudella, ja siihen on useita syitä. Ensinnäkään silloiset puolueet eivät olisi sitä hyväksyneet edes hallituksessa keskenään, mutta itse asiassa, jos puolueilla olisi ollut edellisellä hallituskaudella samanlainen suhtautuminen tähän lainsäädäntöön, tähän lakiin välineellistetyn maahantulon torjumiseksi, sitä ei olisi ollut mahdollista viedä läpi viime vaalikauden voimasuhteilla. Nimittäin vihreillä ja vasemmistoliitolla, jotka nyt kokonaisuudessaan vastustavat tätä rajan poikkeuslakia, oli viime eduskunnassa keskenään jo enemmän kuin yksi kuudesosa eduskunnan voimasuhteista. He olisivat yksin voineet es-

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

tää kaikenlaisten poikkeuslakien, mukaan lukien tämän rajan poikkeuslain, kiireelliseksi julistamisen. Tässä eduskunnassa he eivät siihen pysty.

Vasemmistoliitolla ja vihreillä keskenään ei ole tarpeeksi kansanedustajia estämään rajan poikkeuslain läpimeno [Timo Heinonen: Hyvä niin!] — ja hyvä niin. Se on osoitus siitä, että suomalaiset asettivat viime eduskuntavaaleissa turvallisuuden korkealle sijalle arvioitaessa sitä, keihin luotetaan seuraavat neljä vuotta. Ja kun katsomme, mitä esitettiin silloin marraskuussa 2021 jätetyssä välikysymyksessä useampien silloisten oppositiopuolueiden, perussuomalaisten ja kokoomuksen, toimesta, niin niitä on saatu nyt toteen. Itäraja on saatu kiinni, ja toisaalta ollaan saatu myös lainsäädäntöä, mikä mahdollistaa hätätilamaisen reagoinnin siihen, jos tilanne rajalla olisi kriisiytymässä, niin että me voimme reagoida ja että meillä on lainsäädäntö jo siinä tilanteessa valmiina, niin että emme joutuisi säätämään hätäisesti lainsäädäntöä, vaan jo tilanteen ollessa vielä rauhallinen teemme varautuvaa, ennakkoivaa, etukätistä lainsäädäntöä, joka mahdollistaa toimimisen, jos tilanne kehkeytyy huonommaksi.

Koska tässä Suomen eduskunnassakaan tämä ei ilmeisesti ole täysin itsestään selvää, kertaan vielä: Suomen rajoista päättää Suomi, Suomen rajojen ylittämisestä päättää Suomi, ja Suomen rajanylitysten rajoittamisesta päättää Suomi. Näitä valtuuksia ei tule luovuttaa ulkoisille valloille, ei Venäjälle, ei muillekaan, mutta ei myöskään yksittäiselle tulijalle. Itsenäinen valtio määrää omasta alueestaan, ja valtion alue on tässä suhteessa loukkaamaton ja jakamaton. Se oikeus on vain meillä.

Näistä monelle ehkä itsestään selvistä periaatteista säädetään niin perustuslaissa kuin tarkemmin Suomen rajoja käsittelevissä laeissa. Niiden suojeleminen, meidän rajojemme suojeleminen, meidän lainsäädäntöjärjestelmämme suojeleminen, on jokaisen meidän tehtävä tässä salissa, ja pidän erityisen vastuuttomana sitä, että täällä salissa pieni vähemmistö edustajia kyseenalaistaa tämän lain tavoilla, jotka kyseenalaistavat koko meidän perustuslain mukaisen toiminnan, vaikka perustuslakivaliokunta on tehnyt täysin päinvastaisen arvion heidän kanssaan. Jos tällaisia raskauttavia väitöksiä esitetään, että perustuslakia tässä salissa rikottaisiin huomenna ehkä viiden kuudesosan enemmistöllä kansanedustajista, niin toivoisin, että sille on joitakin kestävämpiä perusteluita kuin idealistinen huuhaa, jota on tässä salissa tänään suuresti kuultu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinonen.

18.33 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies, hyvät edustajakollegat ja muut täysistuntoa seuraavat! Olemme käsittelemässä rajaturvallisuuslain jatkamista, joka nyt siis on kohta vuoden ollut käytössä tai säädettyinä, ja voi todeta, että se on toiminut hyvin. Meidän itärajamme on pysynyt turvallisena ja hiljaisena, ja voi näin ollen todeta, että lainsäädännölle on ollut selkeä tarve. Me varaudumme Venäjän suhteen kaikkeen, myös siihen, mitä emme välttämättä edes osaa ajatella, mitä tämä roistovaltio saattaa tehdä.

Tänään olemme eduskunnan käsittelyssä käsitelleet myös esimerkiksi Ottawan sopimuksesta irtaantumista. Miksi sen teemme? Sen takia, että meidän naapurissa on Venäjän kaltainen valtio, joka käy hyökkäyssotaa tällä hetkellä yhtä itsenäistä valtiota kohtaan, ja on vaara, että se toimii jonkin muunkin valtion suhteen samalla tavalla. Olemme nykyhallituksen aikana myös rajanneet kiinteistöomistusta, tehneet merkittäviä toimenpiteitä, jotka vahvistavat maamme turvallisuutta. Ja tietysti — aivan oleellisena — samasta syystä saimme eduskunnan enemmistön kanssamme samalle kannalle, että Suomen on järkevää

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

liittyä Natoon. Se päätös syntyi tällä kaudella. Sen lisäksi panostamme merkittävällä tavalla myös omaan uskottavaan puolustukseemme osana Natoa.

Tässä edellä edustaja Vigelius käytti hyvän puheenvuoron ja kuvasi muun muassa sitä, miten me itsenäisenä valtiona päättämme, keitä Suomeen voi tulla, ja toisaalta kukaan muu valtio ei voi päättää sitä, keitä Suomeen tulee. Siitä tässä on isossa kuvassa kysymys.

On myös pöyristyttävää, että niin pitkäaikainen kansanedustaja kuin SDP:n Krista Kiuru — joka muuten sai Uudenmaan rajan kiinni — väittää tässä salissa kirkkain silmin, että tämä esitys on perustuslain vastainen. Jos olisin tiennyt, että hän ei Suomen perustuslakia ja sen toimivuutta näin tunne, niin olisin esittänyt hänelle epäluottamusta viime kaudella. Hänen vastuullaan oli aika isoja kysymyksiä maamme turvallisuudesta, kun koronapäättöksiä tehtiin. Jos hän näin totaalisen ulkona ja pihalla on siitä, mitä meidän perustuslaki tarkoittaa, niin on ollut onni ja siunaus, että mitään vakavaa ei viime kaudella sattunut. Tämä lainsäädäntö, mitä olemme nyt käsittelemässä, ei ole perustuslain vastainen, se on perustuslain mukainen, ja se on oleellista pöytäkirjaan kirjoittaa. — Ja ymmärrän, että edustaja Kiuru hipsi tuosta oman puheenvuoronsa jälkeen paperit kainalossa pois, kun tähän asiaan täällä salissa tartuttiin.

Nyt on siis kyse välineellistetyn maahantulon rajoittamisesta rajaturvallisuuslailla eli tilanteesta, jossa Venäjä käyttää ihmisiä hybridihyökkäyksensä osana. Niin kuin edellisessä puheenvuorossa, kun tätä täällä salissa käsitelimme, toin esille, oleellista tässä lainsäädännössä on myös välittää se viesti sinne jonon päähän, että raja ei ole Suomen kautta Eurooppaan auki. Venäjähän kuljetti väkeä lentokonein omaan maahansa ja työnsi sitä rajalle, osan väkivalloin, osan väärin lupauksin. Ja jonon päähän, joka on Bagdadissa, Mogadishussa ja monessa muussa, menee viesti, että täältä ei pääse, ei kannata uskoa siihen, mitä Venäjä sanoo, ei kannata lähteä tulemaan tänne itärajalle, täältä raja ei ole auki tällaisen laittoman maahantulonkaan myötä.

No, onko tämä ollut sitten jollain tavalla moitittavaa muiden valtioiden näkökulmasta? Ei ole. EU ei ole tähän puuttunut, ja vaikka jotkut suomalaiset tästä kantelivatkin, niin ei senkään jälkeen tähän puututtu. Näiden suomalaisten tekemät kantelut tästä rajaturvallisuuslaista eivät johtaneet mihinkään toimenpiteisiin. Olemme ennen muuta saaneet myös muilta mailta ymmärrystä, että tämä toimenpide on pitänyt tehdä.

Arvoisa puhemies! Olen täällä salissa ennenkin lukenut tuon minun mielestäni varsin oleellisen kohdan, joka löytyy sisäministeriön muistiosta 28.11.2023. Silloin olimme siinä tilanteessa, että me vasta suljimme näitä rajanylityspaikkoja — ensin osan, jolloin Venäjä siirsi virran toiseen paikkaan, suljimme lisää, ja pystyimme sulkemaan lopulta päättäväisesti kaikki. Luen, mitä totesivat meidän parhaat asiantuntijat, joilla on meidän tiedustelutietomme ja tieto siitä, keitä maahamme pyrki. Tässä suora lainaus siitä: ”Poliisin arvion mukaan maahan saapuvien ihmisten mukana Suomeen todennäköisesti saapuu sisäistä turvallisuutta vaarantavia henkilöitä, joista osalla voi olla sotarikostaustaa. Maahan tulevien henkilöiden joukossa Suomeen voi päästä myös rikoksiin syyllistyneitä henkilöitä, rikollisjärjestöjen jäseniä ja siviileiksi tekeytyneitä sotilaita. Suuri hakijamäärä mahdollistaa myös erilaisten kansallista turvallisuutta vaarantavien henkilöiden tai joukkojen tarkoituksellisen lähettämisen Suomeen. On todennäköistä, että ilmiö tulee aiheuttamaan yhteiskunnassa turvattomuutta.” Tästä tässä on kyse, ja meillä ei ole muuta vaihtoehtoa kuin jatkaa rajaturvallisuuslakia.

Minä en moiti tässä salissa ketään, joka tätä on tukemassa. Haluan antaa ison kiitoksen sosiaalidemokraateista valtaosalle, jotka ovat tätä tukemassa. Keskustasta ymmärtääkseni

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

kaikki ovat tämän lainsäädännön takana antamassa hallituspuolueille sen tuen, jota tarvitaan. Sitä ihmettelen, että jotkut lähtevät politikoimaan tämäntyyppisellä kysymyksellä, mutta jätän sen heidän äänestäjiensä arvioitavaksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eerola.

18.41 **Juho Eerola ps:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tuossa kun edellä edustaja Heinonen kommentoi edustaja Kiurun aiempaa puheenvuoroa, jossa Kiuru oli todennut tämän olevan perustuslain vastaista, mitä tämä ei ole, niin hyvä huomio Heinoselta oli se, että silloin, kun edustaja Kiuru oli itse ministerinä, meni kiinni Uusimaa. Nyt menee kiinni Vaa-limaa. Muistan kyllä hyvin sen Uudenmaan ja Kymenlaakson välisen sulun, kun päivittäin sitä ylitin. Siinä on vanha Turun rauhan raja vuodelta 1743, ja silloin ei ollut sillä rajalla niin vahvaa vartiointia kuin mitä viime kaudella korona-aikana oli.

Mutta nyt tähän itse asiaan: Tosiaan tämä väite, mikä täällä on salissa monta kertaa vasemmalta laidalta kuultu ja kuultiin viime vuonna, vuosi sitten, kun tätä ensimmäisen ker-ran käsiteltiin, että tulee moitteita EU:sta ja tämä on EU-oikeuden vastainen ja perustus-lain vastainen ja niinpäin pois — no ei ole perustuslain vastainen, mutta ei ole todellakaan tullut moitteita EU-komissionkaan suunnasta, vaan päinvastoin kehuja. Näyttää siltä, että tämä Suomen malli tulee olemaan laajemminkin Euroopan malli, ja hyvä tosiaan niin.

Se, että meillä on ollut mahdollisuus tällaista lääkettä käyttää, on osoittanut sen, että sitä ei ole tarvinnut käyttää, eli tämä on ikään kuin toiminut ennaltaehkäisevästi. Kun meillä on ollut tällainen mahdollisuus käytössämme, on loppunut se virta, mikä silloin oli alka-massa. Usein täällä on puhuttu niistä hädänalaisista, kehityksistä tulevista ihmisistä, että vaikka he olisivatkin hybridivaikuttamisen alaisina tai uhreina, niin se ei poista ehkä kien-ties sitä hätää, mikä heillä oikeasti siellä on, mutta nyt jätetään huomioimatta se, että todel-lisuudessa Venäjällä on mahdollisuus käyttää myös omia sotajoukkojaan ikään kuin turva-paikanhakijoina, jos meillä ei tämäntyyppistä lainsäädäntöä nyt olisi käytössämme. Kun Venäjä on suorittanut monennäköistä tihutyötä tässä meidän lähialueella ja muittenkin eu-rooppalaisten maitten alueilla, niin ei ole kaukaa haettu se skenaario, että jonain päivänä sieltä pistettäisiin 5 000, 10 000 tai 15 000. Ei heillä tarvitsisi olla aseita mukana, mutta heillä olisi kaikki valmius monennäköiseen tihutyöhön: meidän energianjakelukeskukset, vedenjakelukeskukset, kaikki tällaiset, mitä meillä on. On rajattomat mahdollisuudet, mi-hin he pystyisivät sitten tekemään kaikennäköistä tihutyötä ja sotkemaan käytännössä mei-dän systeemin. Jo pelkästään se, että heitä olisi täällä 10 000—20 000, pistää sitä meidän järjestelmää, joka monessa tapaa muutenkin on haasteellisten aikojen esillä, ihan uuteen ti-lanteeseen.

Eli siinä mielessä — nyt kun kolme minuuttia menee, enkä jaksa kiivetä tuonne torniin — totean, että kiittäen hyväksyn tämän kaiken. — Kiitokset.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen.

18.44 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia hyvästä keskustelusta, joka tähän välineellistetyn maahantulon estolakiin liittyen on käyty. Olen joistakin puheen-vuoroista hieman jopa järkyttynyt, miten voi isänmaan asioista kuulla tällaisessa arvok-kaassa salissa kuin eduskuntaistuntosalissa, suuressa salissa, että muka emme voisi isän-

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

maan koskemattomuutta suojella ja suomalaisten ihmisten turvallisuutta. Siitähän tässä on kysymys.

Itsenäisen valtion, demokraattisen, parlamentaarisen tasavallan, tärkein tehtävä on suojata Suomen kansalaisia ja Suomen alueen koskemattomuutta. Tämä on se tärkein tehtävä, ja siitä tehtävästä emme saa milläkään tinkiä. Ja puheita siitä, että olisimme rikkomassa perustuslakia, pidän aivan kummallisina. Kaikki Suomen kansanedustajat ovat tähän asiaan liittyen saaneet tietää kaikki olennaiset tiedot, jos vain on ollut tilaisuuksissa mukana kuulemassa, mitä on meille kerrottu. Kaikki tietävät tämän tilanteen vakavuuden, ja olen olettanut koko ajan, että kaikki kun tietävät tämän asian, he myös toimivat sillä tavalla, että isänmaan koskemattomuus turvataan.

Joka tapauksessa Suomen perustuslaki sallii ihan selkeästi, yksiselitteisen selkeästi, rajatun poikkeuksen mahdollisuuden, ja siitä tässä on kysymys. Väite siitä, että Suomen perustuslakia rikotaan tai halvennetaan, on ihan kamala väite. Toivon, että ne edustajat, jotka tällaisia puheenvuoroja käyttävät, perehtyisivät hieman asiaan. Kyllä heidänkin puheenvuoroissaan pitää olla se syvin ydin, että puhutaan totta, niin kuin perustuslaki edellyttää kansanedustajalta. Se on Suomen perustuslakiin kirjattuna, miten kansanedustajan tulee toimia tehtävänsä hoitaessaan. [Juho Eerola: Se on siellä perustuslaissa!] Se on suoraan perustuslaissa, ja toivon, että kaikki kansanedustajat tutustuvat perustuslakiin.

Suomessa perustuslain tulkinnan tekee aina perustuslakivaliokunta, ja perustuslakivaliokunta on aivan varmasti tätä asiaa tarkastellessaan käyttänyt paljon asiantuntijoita, pohjittanut asiaa erittäin syvällisesti ja todennut sen saman asian, että itsenäisen valtion tehtävänä on suojata kansalaisia ulkoisia uhkia vastaan. Ihmisiä suojataan ja maamme koskemattomuutta suojataan. Venäjän aggressio, jonka kaikki me tiedämme, on ollut aivan kammottavaa katseltavaa, ja tällä keinoin me suojaamme, että Suomi säilyy itsenäisenä valtiona eikä joudu tällaisiin vaaratilanteisiin, mihin Venäjä pyrkii, ihan ilmiselvästi.

Kuten monessa puheenvuorossa on sanottu jo tässä aikaisemmin, Euroopan unionin komissio ei ole puuttunut tähän menettelyyn millään lailla, päinvastoin on sen hyväksynyt. Ja aika usein on tullut myös Euroopan unionin komission suunnalta tietoa, että tästä Suomen mallista, jota Suomi on käyttänyt tässä asiassa, ollaan pikkuhiljaa luomassa Euroopan unionin omaa perinnettä, toimintatapaa, miten suhtautua tähän asiaan. Me olemme nähneet tuossa vähän etelämpänä Puolan ja Liettuan rajalla, miten rajua on tämä maahan pyrkivien henkilöiden käyttäytyminen, jota nimenomaan Venäjä masinoi. Tätäkö jotkut Suomen kansanedustajat haluavat? Katsokaa niitä televisiouutisia, mitä minäkin olen nähnyt televisiosta. Siellähän taisi Puolan rajalla käydä se ikävä onnettomuus, ikävä attentaatti, jossa puolalainen rajavartija menetti henkensä. [Sanna Antikainen: Nuori vieläpä!] Tällaistako me todella tässä talossa haluaisimme? En voi kuvitella, että sellaista päivää koskaan koitaisi tässä maassa.

Pitäkäämme Suomi itsenäisenä, onnellisena valtiona, joka suojaa kansalaisiaan ja noudattaa perustuslakiaan, niin kuin nyt on tehty. Ja puheet siitä, että emme noudattaisi perustuslakia, ovat aivan käsittämättömän väärä. Toivon, että jokainen kansanedustaja tuntee sydämessään tämän totuuden, koska vain totuus jää elämään.

Euroopan unionin komissio tietenkin tulee vähän jälkijunassa, ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuin tulee vielä enemmän jälkijunassa, koska sinne menevien juttujen käsittelyhän helposti kestää viisi vuotta. Suomen itsenäisyyden vaaliminen vaatii joka ainoan päivän, ei viiden vuoden odotusta eikä seitsemän vuoden odotusta, vaan joka ainoa päivä meidän pitää Suomen rajat turvata.

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

Kuten kaikki tiedämme, rajojemme vartija on Rajavartiolaitos, ja rajojamme vartioivat rajavartijat tarvitsevat sen lain, jonka perusteella he toimivat. Kuten tiedämme, perustuslain 2 §:n 3 momentti sanoo aivan selvästi, että kaiken julkisen toiminnan tulee perustua lakiin ja lakia on tarkoin noudatettava. Elikkä tämä laki toimii rajavartijoillemme selvänä työvälineenä, miten tulee näissä tilanteissa toimia. Rajavartiolaitoksen johto on kouluttanut kaikki rajavartijat näitä toimenpiteitä varten, jos tilanne sellaiseksi menee. Koulutus on ollut lävitse käypää — joka ainoa mies ja nainen Rajavartiolaitoksen palveluksessa tietää, miten tulee toimia, ja he ovat siihen valmiita, mutta he tarvitsevat ennen kaikkea lain, joka antaa heille sen laillisen taustan ja laillisen pohjan toimia isänmaata suojatessaan. Ja tätä työtä tehdessään Suomen rajojemme vartijat, miehet ja naiset, tarvitsevat meidän kaiken kunnioituksen ja tuen, ja sen tuen annamme huomenna äänestämällä tämän lain puolesta ja viemällä sen läpi. [Juho Eerola: Näin teemme!] Sen tuen he tarvitsevat, ja sitä tukea meidän pitää kaikkien antaa.

Suomi on säilynyt itsenäisten kansakuntien joukossa erittäin raskaiden vaiheiden jälkeen, mutta sitä itsenäisyyttä, mikä meillä on, pitää vaalia, sitä pitää kunnioittaa ja sitä pitää rakastaa joka hetki, ja se on tästäkin eteenpäin joka ainoa päivä hankittava. Toivon, että tätä periaatetta kaikki kunnioittavat.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tuloverolain sekä eräiden muiden verolakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 17/2025 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 4/2025 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 17/2025 vp sisältyvät 1.—10. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain sekä rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Pohjoismaiden välillä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 28/2025 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 8/2025 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Eerola.

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

Keskustelu

18.51 **Juho Eerola ps:** Jaa, rouva puhemies, nyt on käynyt pieni lapsus. Luulin peruneeni tämän puheenvuoron jo tästä pois, kun tajusin, että tähän on toinen käsittely ja että olen jo tämän asian viime viikolla esitellyt. No, nyt kun sattumalta löysin tämän paperin, niin kerrataan pääkohdat:

Tässä yksimielisessä mietinnössä on siis tarkoituksena, että täydennetään ja muutetaan niin sanotusta eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä annetun EU:n puitepäätöksen täytäntöönpanoa. Nämä puitepäätöksen kansallisen täytäntöönpanon edellyttämät lainmuutokset ovat tulleet Suomessa voimaan jo yli 20 vuotta sitten, 2004.

No, nyt EU-komissio on kuitenkin antanut Suomelle keväällä 2024 perustellun lausunnon, jonka mukaan Suomen lainsäädäntö ei ole kaikilta osin tämän puitepäätöksen mukainen. Eli tämä asia ei ole EU:n tahdon mukainen — tuo äsken asia, rajalaki, sittenkin on EU:n tahdon mukainen, vaikka täällä toisin jotkut väittivät. No, Suomea vastaan on siis käynnissä tällainen rikkomusmenettely, ja esityksessä ehdotetaan nyt sitten kansalliseen täytäntöönpanolakiin muutoksia, joita pidetään tarpeellisina tämän komission perustellun lausunnon johdosta.

Sitten tässä esityksessä ehdotetaan muun ohella muutoksia EU:n luovuttamislain Suomen kansalaisen luovuttamista, kieltäytymisperusteita, täytäntöönpanon mahdollista lykkäämistä, väliaikaista luovuttamista rikollisten osalta, määräaikoja, väliaikaista siirtämistä ja sitten myös kauttakulkua koskeviin säännöksiin. Näihin tämä vaikuttaa. — Mutta eipä tästä enää tällä viikolla tämän enempää. Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

18.53 **Juha Hänninen kok:** Kiitoksia! Kun Eerolakin avasi tuon puheenvuoron, niin mennään tähän. — Arvoisa puhemies! Meidän jokaisen oikeus on turvalliseen arkeen ja oikeudenmukaiseen kohteluun. Se on perusta, jota yhteiskunnan on syytä ja velvollisuus vaalia. Tämän päivän käsittelyssä oleva hallituksen esitys vastaa konkreettisesti tähän velvollisuuteen. Kyse on rikoksiin syyllistyneiden luovuttamista koskevien sääntöjen päivittämisestä osana EU:n jäsenvaltioiden ja Pohjoismaiden välistä yhteistyötä. Luovuttamissääntelyä uudistetaan, jotta Suomella olisi jatkossakin toimiva ja luotettava lainsäädäntö, joka täyttää EU:n yhteiset velvoitteet.

Komissio on edellyttänyt meiltä tarkennuksia, ja on tärkeää, että Suomi osoittaa olevansa oikeusvaltio, joka ottaa yhteisvastuullisesti osaa rikollisuuden torjuntaan. Jokaisen on voitava luottaa siihen, että oikeus toteutuu myös yli rajojen. Tämä on turvallisuuden ydinkysymys. Esityksessä täsmennetään luovuttamismenettelyjä muun muassa tilanteissa, joissa rikoksesta epäilty tai tuomittu on Suomen kansalainen tai Suomessa vakituisesti asuva.

Arvoisa puhemies! Pidän erityisen tärkeänä, että valiokunta on mietinnössään korostanut yksilön oikeusturvaa ja perusoikeuksia mutta samalla myös sujuvaa ja ennakoitavaa viranomaisyhteistyötä. Suomi ei voi olla maa, jossa rikollinen voi jäädä piiloon. Siksi tarvitsemme tämänkaltaista sääntelyä, lakeja, jotka tekevät Suomesta turvallisen maan ja oikeusjärjestelmästämmme vakaan ja ennustettavan. Kannatan lämpimästi esitystä. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 59/2025 vp

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 28/2025 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 15/2025 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 13/2025 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 15/2025 vp sisältyvät 1.—6. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

13. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 4.6.2025 klo 14.00.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos tästä, ja oikein hyvää illan jatkoa! Tämä täysistunto on päättynyt.

Täysistunto lopetettiin klo 21.29.

Pöytäkirjan vakuudeksi: